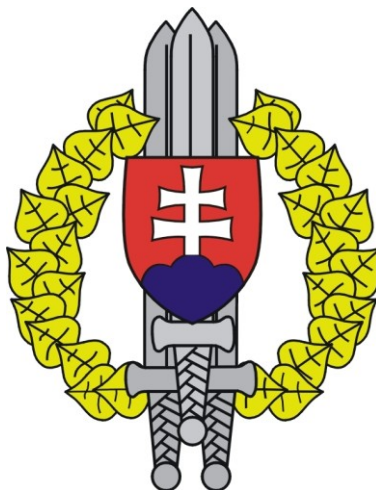

GENERÁLNY ŠTÁB OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**DOKTRÍNA
OZBROJENÝCH SÍL
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(C)**

BRATISLAVA 2009

Aktualizovaná Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky (C) reaguje na zmeny, ktoré nastali v období od schválenia jej predchádzajúcej verzie v marci 2005. Slovenská republika je už etablovaným členom NATO i EÚ a príslušníci jej ozbrojených síl plnia úlohy nielen vo vzťahu k obrane Slovenskej republiky, ale aj k záväzkom, ktoré so sebou prináša príslušnosť k týmto spoločenstvám vyspelých demokratických štátov.

Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky vychádza zo základných politicko-vojenských a operačných štandardov NATO, z Bezpečnostnej stratégie Slovenskej republiky a z Obrannej stratégie Slovenskej republiky ako základných koncepčných dokumentov bezpečnostnej politiky štátu, ako aj z princípov a zásad použitia ozbrojených síl. Charakterizujúcou požiadavkou v medzinárodnom prostredí je aj aktívna účasť v mnohonárodných operáciách. Vychádza pri tom zo strategických súvislostí, definujúc zmeny bezpečnostného prostredia, s ktorými sa zmenili i bezpečnostné hrozby a výzvy.

Skúsenosti z vedenia vojenských operácií potvrdzujú opodstatnenosť vojensko-strategických princípov a operačných zásad, ktoré sú základom tejto vrcholovej vojenskej doktríny a ktoré vychádzajú z najnovších poznatkov vojenstva. Veliteľom a štábom poskytujú dostatok podkladov na pokračovanie v osvojovaní si vojenského umenia ozbrojených síl členských štátov v štruktúrach NATO a EÚ na úrovni, ktorá im umožní ďalej rozvíjať spôsobilosti ozbrojených síl Slovenskej republiky a zvyšovať ich operačnú pripravenosť.

Pochopenie a tvorivá aplikácia princípov obsiahnutých v Doktríne ozbrojených síl Slovenskej republiky predpokladá a vyžaduje znalosť operačných štandardov NATO, a to predovšetkým doktríny NATO AJP-01(C) „Allied Joint Doctrine“ z roku 2007, ktorej myšlienky nachádzajú odraz aj v Doktríne ozbrojených síl Slovenskej republiky (C).

Doktrínu ozbrojených síl Slovenskej republiky (B) vydanú v roku 2005 týmto ruším a nahrádzam vydaním Doktríny ozbrojených síl Slovenskej republiky (C) z roku 2009.

V Bratislave 12. mája 2009

generál Ing. Ľubomír BULÍK, CSc.

náčelník

Generálneho štábu ozbrojených síl

Slovenskej republiky

v. r.

O B S A H

<i>Predhovor</i>	6
<i>Kapitola 1</i>	
<i>Globálne bezpečnostné prostredie</i>	9
Časť I. Strategické súvislosti.....	9
Úvod.....	9
Vývoj strategického prostredia.....	10
Činitele strategických zmien.....	11
Trendy vo vojenstve.....	13
Povaha konfliktu.....	15
Celkový rámec – kolektívna stratégia.....	17
Prístup k operáciám na základe účinkov (EBAO).....	21
Časť II. Dopady na použitie ozbrojených síl NATO a ozbrojených síl Slovenskej republiky.....	23
Typy operácií.....	25
Stále aspekty konfliktu.....	26
Spektrum konfliktu.....	27
Prevažujúce námety ťažení.....	29
<i>Kapitola 2</i>	
<i>Predurčenie NATO a miesto ozbrojených síl Slovenskej republiky v systéme kolektívnej obrany</i>	33
Časť I. Poslanie NATO a ozbrojených síl Slovenskej republiky.....	33
Kolektívna obrana.....	33
Hlavné úlohy NATO v oblasti bezpečnosti.....	34
Úlohy Slovenskej republiky v oblasti bezpečnosti.....	35
Ozbrojené sily Slovenskej republiky v štruktúrach NATO.....	44
Transformácia.....	47
Ozbrojené sily Slovenskej republiky v štruktúrach vojenského velenia NATO.....	49
Organizačná štruktúra NATO.....	53
Časť II. Ozbrojené sily v NATO.....	54
Úlohy ozbrojených síl NATO a Slovenskej republiky.....	54
Zloženie ozbrojených síl Slovenskej republiky.....	59
Vzťahy a organizácia velenia pri obrane Slovenskej republiky.....	61
Interoperabilita.....	62
Typy síl Aliancie.....	62
Mnohonárodné spoločné úlohové zoskupenie.....	64
Ozbrojené sily Slovenskej republiky v NRF.....	66
Možné začlenenie ozbrojených síl Slovenskej republiky v štruktúrach velenia síl NATO.....	67

Kapitola 3

Vrcholová vojenská doktrína.....	69
Časť I. Základy a poslanie vrcholovej vojenskej doktríny.....	69
Účel vrcholovej vojenskej doktríny.....	69
Strategické nástroje.....	70
Úrovne vedenia operácií.....	72
Časť II. Hlavné prvky vrcholovej vojenskej doktríny.....	76
Princípy.....	76
Zložky bojového potenciálu.....	79

Kapitola 4

Rozhodovanie na strategickej úrovni.....	82
Časť I. Politicko-vojenské rozhranie.....	82
Stratégia.....	82
Vojenská zložka stratégie.....	83
Moderná politika a vojensko-politické rozhranie.....	84
Časť II. Prístup NATO, EÚ a Slovenskej republiky k medzinárodnému krízovému manažmentu.....	85
Prostredie.....	85
Systém reakcie NATO na krízy.....	85
Systém reakcie EÚ na krízy.....	86
Systém reakcie na krízy v Slovenskej republike.....	87
Krizový štáb Ministerstva obrany Slovenskej republiky.....	87
Proces krízového riadenia v NATO a na Ministerstve obrany Slovenskej republiky.....	88

Kapitola 5

Operačná úroveň.....	89
Časť I. Mnohonárodné spoločné operácie.....	89
Úrovne operácií.....	89
Spoločný prístup k operáciám.....	89
Fázy spoločných operácií.....	90
Druhy činností.....	90
Mnohonárodná spolupráca.....	94
Činitele a súvislosti v mnohonárodných spoločných operáciách.....	96
Časť II. Operačná úroveň.....	99
Definícia.....	99
Rámec operačnej úrovne.....	100
Operačné umenie.....	105
Časť III. Príprava a vedenie ťaženia.....	105
Operačná príprava.....	109
Príprava koncepcií ťaženia.....	109
Operačný manažment.....	116
Ozbrojené sily Slovenskej republiky v mnohonárodných operáciách.....	118

Kapitola 6	
<i>Velenie a riadenie na operačnej úrovni.....</i>	122
Časť I. Filozofia velenia.....	122
Terminológia velenia a riadenia.....	122
Princípy spoločného a mnohonárodného velenia.....	122
Právomoc pri velení a riadení.....	125
Časť II. Povaha velenia na operačnom stupni.....	128
Časť III. Vstupy v rámci velenia.....	131
Časť IV. Rozhodovací proces na operačnom stupni.....	132
Časť V. Velenie.....	134
Kapitola 7	
<i>Plánovanie a vedenie operácie.....</i>	136
Časť I. Úvod.....	136
Hlavné oblasti pozornosti veliteľa.....	136
Podiel na plánovaní.....	137
Plánovanie vojenskej operácie.....	137
Časť II. Orientácia.....	140
Proces hodnotenia.....	140
Analýza úlohy/misie.....	140
Časť III. Príprava konceptu.....	144
Zámer veliteľa.....	147
Časť IV. Tvorba plánu.....	149
Príprava síl.....	149
Časť V. Realizácia plánu.....	150
Informačná architektúra veliteľa spoločných síl.....	150
Prístup k veleniu.....	150
Integrácia, koordinácia a synchronizácia operácií.....	151
Kalkulácia využitia príležitostí a reakcií na zvraty.....	152
Časť VI. Ukončenie.....	154
Kapitola 8	
<i>Ozbrojené sily Slovenskej republiky pri plnení asistenčných úloh.....</i>	155
<i>Záver.....</i>	156

P R Í L O H Y

<i>Príloha A: Severoatlantická zmluva.....</i>	157
<i>Príloha B: Zoznam a vysvetlenie použitých skratiek.....</i>	161
<i>Príloha C: Zoznam použitej literatúry.....</i>	170
<i>Príloha D: Administratívne pokyny.....</i>	171

Predhovor

0.001 **Doktrína.** Účelom Doktríny ozbrojených síl Slovenskej republiky je vymedzenie rámca na plánovanie, vedenie a zabezpečenie operácií. Vrcholová doktrína má svoju štruktúru, predstavuje autoritatívny rámec, ale pri jej uplatňovaní treba používať zdravý úsudok a tvorivý prístup v závislosti od konkrétnej situácie. Predstavuje obsahový rámec pre sústavu nadväzujúcich dokumentov (doktríny, vojenské predpisy, služobné pomôcky a pod.), ktoré sú určené na prípravu a vedenie operácií. Táto doktrína a doktríny nadväzujúce tvoria **doktrinálnu sústavu**, majú hierarchické usporiadanie a sú navzájom obsahovo i formálne zladené. Doktrinálna sústava je základom pre vzdelávanie a výcvik príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „ozbrojené sily“). Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky obsahuje nosné princípy činnosti ozbrojených síl v operáciách, na ktorých sa môžu zúčastňovať spolu so spojencami, alebo ich viesť samostatne. Opisuje spôsob činnosti ozbrojených síl v celom spektre konfliktu, ktorých riešením na základe mandátu OSN spravidla býva poverená Severoatlantická aliancia alebo Európska únia (účasťou v bojových skupinách – Battle Groups – BGs). Ďalším variantom použitia ozbrojených síl je účasť vo vojenských operáciách riadených Organizáciou spojených národov alebo Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. ¹⁾ Touto doktrínou vymedzené princípy a postupy sú platné aj pre operácie, ktoré ozbrojené sily alebo ich časti vedú na plnenie najmä asistenčných úloh samostatne.

0.002 **Východiská.** Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky vychádza zo schválených strategických dokumentov Slovenskej republiky, ktorými sú Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky²⁾, Obranná stratégia Slovenskej republiky³⁾ a Koncepcia spôsobilostí budúcich ozbrojených síl Slovenskej republiky⁴⁾, ako aj z dokumentov NATO. Hlavným referenčným zdrojom je AJP-01(C) „*Allied Joint Doctrine*“, z ktorej doktrína ozbrojených síl principiálne vychádza. Je nutné zdôrazniť, že Slovenská republika akceptuje zásady uvedené v tejto spojeneckej doktríne bez výhrad. Spojenecká doktrína AJP-01(C) reaguje na zmeny po Pražskom (november 2002) a Istanbulskom (jún 2004) samite, na realizáciu nových veliteľských štruktúr NATO, koncepciu síl rýchlej reakcie (NATO Response Force – NRF), dopad transformácie na spôsobilosti

---

¹⁾ Ďalej v texte pre pomenovanie jednotlivých organizácií budú používané ich všeobecne známe skratky: NATO (v prípade, kde to bude významovo vhodnejšie, aj Aliancia), EÚ (v prípade, kde to bude významovo vhodnejšie, aj Únia), OSN, OBSE.

²⁾ Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky, 27. september 2005.

³⁾ Obranná stratégia Slovenskej republiky, 23. september 2005.

⁴⁾ Koncepcia spôsobilostí budúcich ozbrojených síl Slovenskej republiky, 23. november 2006.

Aliancie, ako aj na prístup k operáciám na základe účinku (Effects Based Approach to Operations – EBAO). Ako vrcholová aliančná doktrína je táto všeobecnejšia a abstraktnejšia ako jej predchodkyne. Zameriava sa na filozofiu a základy spoločných mnohonárodných operácií na operačnej úrovni.

- 0.003 Spoločné doktríny ozbrojených síl určené na vedenie spoločných mnohonárodných operácií nadväzujú na vrcholovú vojenskú doktrínu ozbrojených síl tak, aby v deklarovanom rozsahu vychádzali zo spoločných spojeneckých publikácií. Ide o nasledujúce spoločné vojenské doktríny:
- SVD 10 Doktrína personálneho manažmentu,
  - SVD 20 Doktrína pre spravodajskú podporu a elektronický boj v spoločných operáciách,
  - SVD 30 Doktrína pre plánovanie a vedenie spoločných operácií,
  - SVD 40 Logistická doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky,
  - SVD 50 Doktrína plánovania vojenských operácií⁵⁾,
  - SVD 60 Doktrína na podporu velenia a riadenia, zabezpečenia spojenia, spracovania a prenosu informácií počas operácií.
- 0.004 Ak má byť Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky užitočná, musí byť živým dokumentom. Z toho dôvodu bude aktualizovaná spravidla každé tri roky alebo s aktualizáciou jej východiskových dokumentov.
- 0.005 Kľúčové myšlienky, ktoré tvoria základné stavebné kamene doktríny NATO AJP-01(C) „*Allied Joint Doctrine*“ a Doktríny ozbrojených síl Slovenskej republiky sú tieto:
- a) **Jediná doktrína pre operácie** (Single Doctrine for Operations). Severoatlantická aliancia má jedinú doktrínu pre operácie, ktorú – ako jej plnoprávny člen – v celom rozsahu zdieľa aj Slovenská republika a jej ozbrojené sily. Spojenecká spoločná doktrína AJP-01(C) poskytuje konsenzom dohodnutý rámec na použitie aliančných síl podľa aj mimo článku 5 Severoatlantickej zmluvy, z čoho vyplýva, že na dosahovanie cieľov vyplývajúcich zo zmluvy o NATO, o EÚ a v neposlednom rade aj z Charty OSN je nevyhnutný spoločný a jednotný postup. Slovenská republika princíp spoločného a jednotného postupu plne zdieľa. Preto v ďalšom nebude rozdiel medzi použitím názvu (a, samozrejme, tiež obsahu) *spojenecká doktrína AJP-01(C)*, resp. *Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky* a bude sa používať výraz **táto doktrína**. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že medzi členskými krajinami nejestvujú z dôvodu odlišnosti mandá-

⁵⁾ SVD 50 (B) bola vydaná po pristúpení Slovenskej republiky k AJP-5, čím došlo k jej implementácii do uvedenej doktríny.

tov ich ozbrojených síl či odlišného ponímania typov operácií rozdiely v doktrínach, ktoré opisujú filozofiu a princípy vedenia operácií. Rozdiely sa môžu prejavovať na najnižšej doktrinálnej úrovni metódik a postupov. Medzi typmi operácií, ak to nie je zvlášť dôležité, nestvuje rozdiel.

- b) **Expedičná povaha operácií** (Deployed Nature of Operations). Vojenské operácie môžu prebiehať na území členských krajín NATO i mimo neho. Z pohľadu OS SR nie je možné robiť rozdiely medzi rozvíjaním síl na území členských krajín alebo mimo neho. Skutočnosťou je, že sily členských krajín NATO sa rozmiestňujú a potrebujú značnú logistickú podporu. Preto ich významnou spôsobilosťou musí byť **expedičnosť/nasaditeľnosť** (Deployability). Členská krajina NATO iba výnimočne nemusí na podporu operácií Aliancie rozvíjať svoje sily mimo vlastného územia, a tak expedičný charakter operácií NATO bude pravdepodobne narastať.
- c) **Operačné prostredie je komplexné** (The Operational Environment is Complex). Všetky vojenské aktivity sa musia plánovať v súlade s ostatnými nevojenskými, mnohonárodnými a mimovládnyimi iniciatívami na stabilizáciu a vytvorenie udržateľného bezpečnostného prostredia. Akákoľvek reakcia NATO či EÚ musí byť teda začlenená do tohto rámca alebo do kolektívnej stratégie. Ak zoberieme do úvahy tieto a iné bezpečnostné faktory, potom nie je žiaden zásadný rozdiel v plánovaní a vedení akýchkoľvek typov operácií v celom rozsahu vojenských spôsobilostí NATO.
- d) **Operácie sú operácie** (Operations are Operations). Ku všetkým operáciám, v ktorých môžu ozbrojené sily členských krajín NATO (v ďalšom len „ozbrojené sily NATO“) a Slovenskej republiky pôsobiť, je potrebné pristupovať rovnakým spôsobom (či už pôjde o operáciu v rámci, ale aj mimo rámca článku 5 Severoatlantickej zmluvy)⁶). Ozbrojené sily musia predpokladať, že budú **súbežne** (simultánne) vykonávať široký rozsah **aktivít** v celom **spektre konfliktu**, od bojových akcií až po humanitárnu pomoc, a to v krátkom časovom úseku a na relatívne malom priestore. To, v čom sa môžu operácie odlišovať, je rozdielnosť mandátu, teda obmedzenia a vonkajšie faktory ovplyvňujúce analýzu hlavnej úlohy veliteľom, tvorba, výber a realizácia plánu ťaženia a proces tvorby síl, v ktorom členské krajiny rozhodujú o svojej účasti v operáciách mimo článku 5 Severoatlantickej zmluvy.

---

⁶) Pozri text Severoatlantickej zmluvy (Washingtonskej zmluvy), príloha A.

Kapitola 1 Globálne bezpečnostné prostredie

Časť I. Strategické súvislosti

Úvod

- 1.001 Zásadným prvkom hodnotenia bezpečnostného prostredia, v ktorom sa Slovenská republika nachádza, je jej členstvo v NATO a Európskej únii. Z toho vyplýva, že ozbrojené sily sú budované a pripravujú na zabezpečenie obranyschopnosti Slovenskej republiky s využitím výhod kolektívnej obrany NATO a EÚ a na plnenie asistenčných úloh na podporu orgánov verejnej moci Slovenskej republiky. V záujme splnenia týchto úloh je hlavná pozornosť zameraná na získavanie, udržiavanie spôsobilostí a formovanie ozbrojených síl spĺňajúcich štandardy NATO, ktoré sa následne poskytujú do spoločného balíka síl NATO (Ciele síl NATO) a EÚ (Hlavné ciele EÚ). Týmto je zabezpečená požadovaná úroveň interoperability jednotiek ozbrojených síl pre účasť na operáciách medzinárodného krízového manažmentu prednostne na základe mandátu Bezpečnostnej rady OSN.
- 1.002 Bez ohľadu na fakt, že rozsiahla konvenčná agresia proti Aliancii v súčasnosti a v blízkej budúcnosti je málo pravdepodobná, nie je možné takéto hrozby v dlhodobej perspektíve vylúčiť. Bezpečnosť NATO a EÚ zostáva vystavená veľkému rozsahu ťažko predvídateľných a rôznorodých vojenských i nevojenských rizík. Medzi tieto riziká patrí neistota a nestabilita vo vnútri euroatlantickej oblasti a v jej bezprostrednej blízkosti a tiež možnosť vzniku regionálnych kríz, ktoré by mohli rýchlo eskalovať v susedstve členských krajín Aliancie a EÚ. Vo vnútri euroatlantickej oblasti a v jej okolí čelia niektoré krajiny vážnym hospodárskym, sociálnym a politickým problémom. Miestnu a regionálnu nestabilitu môže spôsobovať etnická a náboženská rivalita, územné spory, neúspešné reformy, porušovanie ľudských práv a rozpad štátov. Výsledné napätie môže viesť ku krízam v rozsahu od humanitárnej krízy až po ozbrojený konflikt. Takéto konflikty by sa mohli rozšíriť do susedných krajín, vrátane členských krajín NATO a EÚ, a tým ohroziť bezpečnosť členských krajín a ďalších štátov.
- 1.003 Ďalším faktorom, s ktorým je potrebné počítať pri udržiavaní bezpečnosti a stability v euroatlantickom priestore, je existencia silných jadrových mocností mimo NATO a EÚ. Šírenie jadrových, biologických a chemických zbraní a ich nosičov je dôvodom na vážne obavy. Napriek pokroku v posilňovaní medzinárodných režimov nešírenia zbraní hromadného ničenia a ich nosičov aj naďalej pretrvávajú vážne problémy.

Vzhľadom na globálne šírenie a dostupnosť technológií využiteľných na výrobu zbraní môže protivník získať účinné útočné i obranné systémy pre pozemné, vzdušné a námorné sily, vrátane riadených striel a iných pokročilých zbraní. Vládni i mimovládni aktéri sa navyše môžu pokúsiť využiť rastúcu závislosť NATO a EÚ od informačných systémov a technológií, čo by im umožnilo prekonať prevahu NATO a EÚ v klasickej výzbroji.

- 1.004 Akýkoľvek útok na územie aliančných spojencov z ktoréhokoľvek smeru sa bude riešiť v súlade s článkami 5 a 6 Severoatlantickej zmluvy. Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ zahŕňa postupné vymedzenie jej spoločnej obrannej politiky. Tá povedie k spoločnej obrane, keď o tom jednomyselne rozhodne Európska rada. V takom prípade Európska rada odporučí členským štátom prijať toto rozhodnutie v súlade s ich príslušnými ústavnými požiadavkami. Bezpečnosť NATO a EÚ sa však musí posudzovať i v globálnom kontexte. Ich bezpečnostné záujmy môžu byť ohrozované aj iným spôsobom, napr. teroristickými akciami, sabotážami, pôsobením organizovaného zločinu, alebo narušovaním toku životne dôležitých surovín a energií.
- Bezpečnosť a stabilitu môže narušiť aj nekontrolovaná migrácia, predovšetkým v dôsledku ozbrojených konfliktov. NATO je tiež v súlade so 4. článkom Washingtonskej zmluvy dôležitým fórom na konzultácie medzi spojencami o spoločných bezpečnostných otázkach a na koordináciu reakcií členských krajín na podobné hrozby.

Vývoj strategického prostredia

- 1.005 Je nevyhnutné brať do úvahy meniace sa podmienky, v ktorých prichádza k použitiu ozbrojených síl. Tieto zmeny spôsobujú, že stále existuje možnosť vzniku konfliktu na neočakávanom mieste či za neočakávaných okolností.
- 1.006 Strategické prostredie sa stáva viac dynamickým a zložitejším. Jeho vývoj ovplyvňuje značné množstvo faktorov. Medzi rozhodujúce činitele zmien patrí predovšetkým globalizácia spoločnosti, politické usporiadanie, demografické zmeny, zmeny životného prostredia a vplyv technológií. Na základe týchto strategických činiteľov a zo skúmania ich vojenských dimenzií môžu byť identifikované hlavné trendy v oblasti obrany a bezpečnosti.

Činitele strategických zmien

- 1.007 **Globalizácia.** Proces globalizácie naberal v poslednom polstoročí postupne na sile a pravdepodobne bude v nezmenenej miere i pokračovať. Ešte viac sa zrejme prejaví intenzita a dopad vonkajších vplyvov globalizácie na všetky kultúry. Je pravdepodobné, že západná spoločnosť bude i naďalej pokračovať v šírení vlastného kultúrneho modelu a v uplatňovaní svojho vplyvu. Súčasne na Západ pôsobia iné kultúry. V oblastiach stretu rôznych kultúr a hodnôt môže dochádzať ku konfliktom. Príkladom sú akcie protikapitalistických a náboženských extrémistov. Neprerzité spravodajstvo médií bude i naďalej zaisťovať vizualizáciu nepriaznivých dôsledkov globalizácie. Teroristi a extrémisti môžu využívať médiá a informačné siete na podporu nepokojov a nespokojnosti a prostredníctvom cielených informačných kampaní môžu vyvíjať na NATO nátlak.
- 1.008 **Politické usporiadanie.** Národné štáty zostanú napriek globalizačným tendenciám hlavnými geopolitickými aktérmi a väčšina týchto štátov si zachová svoje ozbrojené sily. Môže sa však zmeniť spôsob, akým budú svoju suverenitu uplatňovať.
- Pravdepodobne sa naďalej zvýši vzájomná závislosť štátov a bude pokračovať presun moci od štátov k medzinárodným štruktúram, ako sú napríklad EÚ, mnohonárodné spoločnosti, ale tiež extrémistické organizácie.
  - Členské krajiny NATO sa pravdepodobne stanú otvorenejšími spoločenstvami a budú ešte viac závislé od celosvetovej stability a predovšetkým od stability svojich obchodných partnerov v Európe, Severnej Amerike a v narastajúcej miere i v Ázii.
  - Zvyšujúca sa vzájomná závislosť štátov môže mať mnohé výhody. Intenzívnejšie vzájomné pôsobenie pravdepodobne prispeje k rastu vzájomného porozumenia a k tolerancii a pravdepodobne zníži výskyt rôznych nepokojov. Globalizácia môže slúžiť na trestanie neúspešných vlád a môže odradiť štáty od konfliktu.
  - Niektoré nestabilné štáty sa môžu stať hrozbou pre globálnu bezpečnosť. Rôzni mimovládni aktéri⁷⁾ môžu využiť mocenské vákuum a následne zvyšovať šírenie zbraní. Vo svete, kde snaha o zaistenie osobnej i kolektívnej bezpečnosti začína prevládať nad tradičnou koncepciou obrany územia proti konvenčnému útoku, môžu títo aktéri ohroziť bezpečnosť členských krajín Aliancie. Nestabilné štáty, ktoré majú za iných okolností zanedbateľný význam z hľadiska

⁷⁾ Ako skupiny podporujúce medzinárodný terorizmus a organizovanú kriminalitu.

zdrojov surovín alebo svojej polohy, môžu získať strategický význam napríklad tým, že poskytnú svoje územie ako základňu pre operácie neštátnych aktérov. Aliancia sa v takýchto prípadoch môže rozhodnúť alebo môže byť vyzvaná, aby častejšie zasahovala pri stabilizácii nebezpečných situácií na neovládaných územiach. Nevyriešené konflikty v niekoľkých oblastiach vo svete môžu byť živnou pôdou pre činnosť rôznych extrémistických skupín. Zložitosť takýchto konfliktov si môže vyžadovať politický, prípadne vojenský zásah členských krajín NATO.

- e) Pre väčšinu krajín alebo strán je ťažké odolávať technologickej a ekonomickej sile západných krajín konvenčnými spôsobmi, vrátane použitia vojenských prostriedkov. Tento fakt podporuje alternatívne spôsoby na dosiahnutie politických cieľov, vrátane nekonvenčného použitia ozbrojeného násillia. Akcie zamerané proti takýmto hrozbám by mali byť koordinované prostredníctvom všetkých nástrojov štátu⁸⁾ a mnohonárodných štruktúr a organizácií.

1.009 Demografické zmeny a zmeny životného prostredia. Medzi rozvojom a vyspelým svetom môžu pokračovať demografické rozdiely, ako je napríklad rozdielna priemerná dĺžka života alebo rozdielny nárast populácie. Tento stav môže viesť k významným migráciám obyvateľstva z jedných krajín do druhých, k zvyšovaniu napätia medzi etnickými skupinami a k väčšiemu tlaku na zamestnanosť a na systémy sociálneho zabezpečenia.

- a) Boj o znižujúce sa zdroje bude pravdepodobne pokračovať a globálny dopyt po zdrojoch energie sa môže dramaticky zvýšiť. Hoci je pravdepodobné, že zásoby ropy a zemného plynu budú ešte v blízkej budúcnosti dostačujúce, prírodné lokality týchto zdrojov a dopravné cesty k nim môžu nadobudnúť mimoriadny bezpečnostný význam pre vyspelé i rozvojové štáty. Vo vyspelom svete bude dostatok potravín a vody, ale v niektorých častiach rozvojového sveta, ako je napríklad subsaharská Afrika, môže nedostatok potravín a pitnej vody vyvolať vážne problémy. V dôsledku klimatických zmien sa môže navyše situácia v strednodobom horizonte zhoršovať.
- b) Chudoba a nerovnomerné rozdelenie zdrojov posilňuje pocit krivdy a provokuje extrémistov a organizovanú kriminalitu k ďalšiemu narušovaniu bezpečnosti. Chudoba, hlad a choroby prevažujúce vo väčšine krajín rozvojového sveta ďalej zvyšujú tlak na bezpečnosť.

---

⁸⁾ Pozri – Kapitola 2.

- c) Nespravodlivé rozdeľovanie zdrojov a slabé režimy (vlády) v oblastiach postihnutých demografickými zmenami a zmenami životného prostredia tieto problémy iba posilňujú. Táto situácia zvyšuje uvedené migračné tlaky, vnútornú nestabilitu a zapríčiňuje narastajúce požiadavky na humanitárne zásahy.

1.010 **Vplyv technológií.** Technológie budú kľúčovou hybnou silou zmien, v dôsledku čoho sa budú objavovať nové hrozby a nové šance. Rozvoj a šírenie informačných a komunikačných technológií, biotechnológií a nanotechnológií bude viac presadzovať civilný než obranný priemysel. Narastajúce možnosti prístupu k existujúcim a vznikajúcim technológiám poskytnú možnému protivníkovi väčšie príležitosti, aby vyvinul účinné nekonvenčné prostriedky na priamy alebo nepriamy útok na členské krajiny NATO. Protivník bude schopný dosiahnuť svoje ciele novými spôsobmi, predovšetkým ak je pripravený vykonávať samovražedné útoky. Vďaka globalizácii budú tieto technológie omnoho rozšírenejšie ako dnes. V dôsledku toho získajú viaceré štáty a neštátne štruktúry jednoduchší prístup k technológiám, ktoré im umožnia používať väčšiu ničivú (smrtiacu) silu, vrátane prístupu ku zbraňam hromadného ničenia, na dosiahnutie nepomerne vyššieho účinku.

Trendy vo vojenstve

1.011 **Budúcnosť rovnováhy vojenskej sily.** V budúcnosti ovplyvnia rovnováhu vojenskej sily predovšetkým tieto tri faktory:

- a) **Zbrane hromadného ničenia.** Bez účinnej kontroly bude pokračovať šírenie týchto zbraní a ich nosičov. Jadrové zbrane bez vonkajšej pomoci môžu vyvinúť iba niektoré krajiny, zatiaľ čo vývoj a výroba chemických a biologických zbraní je dostupnejšia i pre väčší počet krajín. Zbrane hromadného ničenia pravdepodobne padnú do rúk niektorých neštátnych aktérov. Balistické nosiče týchto zbraní sa môžu šíriť a tiež môže narastať ich dosah. Viac sa rozšíria aj nebalistické systémy, vrátane riadených striel a nevojenských prostriedkov prepravy.⁹⁾ Novou hrozbou sa stanú zbraňové systémy s oneskoreným účinkom i zbrane nesmrtiace (napríklad zbrane, ktoré vytvárajú elektromagnetické impulzy alebo rádiologické a karcinogénne chemické zbrane). Túto kategóriu zbraní treba posudzovať aj z pohľadu vôle a spôsobilosti ich použiť.
- b) **Prístupy a aliancie.** Členské krajiny NATO sa spoliehajú na fakt, že Aliancia ochráni Európu pred akýmkoľvek strategickými hroz-

⁹⁾ Napríklad civilné lietadlá, lode alebo časované zariadenia.

bami. Vznik konvenčnej hrozby je však málo pravdepodobný. Okrem aliančného jadrového zastrašovania a v budúcnosti pravdepodobne i protiraketovej obrany, bude medzi hlavné prostriedky obrany pred krajinami disponujúcimi zbraňami hromadného ničenia patriť tiež kontrola zbrojenia, odzbrojovania a opatrenia proti šíreniu všetkých druhov zbraní. Rad členských krajín NATO sa bude zameriavať na medzery v spoločných spôsobilostiach a štáty budú mať spoločné zdroje na dosiahnutie operačnej a rozpočtovej efektivity v špecifických oblastiach. Tieto aktivity budú spravidla koalíčné, viac reaktívne ako preventívne (tzn. že budú reagovať na konkrétne aktuálne hrozby) a budú mať expedičný charakter. Môžu sa odohrávať i v oblastiach mimo Európy a jej bezprostredného okolia.

- c) **Protivníci.** Potenciálne existuje značný rozsah možných protivníkov. Môžu mať štátnu, ale i neštátnu podobu. Môžu to byť napríklad autoritatívne režimy, extrémistické politické a náboženské skupiny a hnutia, najrôznejší revolucionári, povstalci a šíritelia zbraní hromadného ničenia. Títo protivníci môžu proti NATO pôsobiť rôznymi netradičnými spôsobmi. Súčasne sa budú snažiť vyvážiť konvenčnú vojenskú prevahu NATO napadaním jej slabých miest. Môžu zaútočiť napríklad proti civilnému obyvateľstvu a životným podmienkam vo vnútrozemí štátov. Pritom sa budú viac snažiť vyhnúť porážke, ako sa usilovať o víťazstvo. Preto ich akcie nebudú mať charakter rozsiahlych stretnutí s vojenskou silou. Môžu uprednostniť stratégiu dosiahnutia zmien v dlhodobej perspektíve pred akciami s okamžitým efektom.

1.012 **Potenciálny protivník.** Je možné očakávať, že potenciálny protivník vzíde z troch širokých skupín, ktorými sú: štáty, frakcie vnútri oficiálnych štátnych útvarov a neštátni aktéri.

- a) **Štáty.** Medzi najdôležitejšie nástroje štátnej moci bude vždy patriť aj spôsobilosť zapojiť sa do ozbrojeného konfliktu. Možno predpokladať, že počet medzinárodných konfliktov nebude rásť a za určitých okolností je možné očakávať aj jeho zníženie. V krátkodobom horizonte je málo pravdepodobné obnovenie bipolárneho súperenia alebo vedenie náhradných vojen medzi dvoma superveľmocami ako v období studenej vojny. Konvenčná vojenská prevaha NATO pravdepodobne odradí každého od konvenčného strategického útoku na územie jeho členov a na oblasti jeho strategických záujmov. K tomu je nutné pripočítať i záujem medzinárodného spoločenstva o regionálnu a globálnu stabilitu, jeho odhodlanie vyhnúť sa vojne a existenciu medzinárodných mechanizmov na potrestanie pôvod-

cov konfliktov. ¹⁰⁾ Ozbrojené konflikty sa budú objavovať i naďalej. Z dôvodov globalizácie a rastúcej vzájomnej závislosti môžu byť ozbrojené konflikty nebezpečnejšie i vzhľadom na smrtiace účinky zbraňových systémov a svojimi rozsiahlymi dôsledkami.

- b) **Frakcie vnútri štátov.** Vnútroštátne konflikty budú pravdepodobne častejšie. Nestabilné a slabé vlády v niektorých krajinách nedokážu pod vplyvom rastúcej globalizácie riešiť rozpory medzi kultúrne odlišnými skupinami obyvateľstva. Rôzne frakcie môžu fungovať bez veľkých problémov. Môžu brániť zásahu medzinárodného spoločenstva alebo naopak, budú ho podporovať, ak to bude v ich záujme. Pravdepodobne príde k väčšiemu využitiu splnomocnených síl aj napriek obmedzeniu ich použiteľnosti v rekonštrukčných aktivitách, ako sú napríklad reformy bezpečnostného sektora (ozbrojených síl a polície).
- c) **Neštátni aktéri.** Bude narastať množstvo konfliktov medzi ozbrojenými silami, orgánmi činnými v trestnom konaní a neštátnymi aktérmi (predovšetkým teroristickými skupinami), ktorí budú chcieť dosiahnuť strategický účinok svojich akcií a vyvíjať činnosť na medzinárodnej úrovni. Ozbrojené sily krajín budú stále častejšie bojovať s protivníkom, ktorý používa terorizmus. ¹¹⁾ Boj proti teroristickým organizáciám sa bude odohrávať vo vnútri vlastného štátu i na území, z ktorého protivník pôsobí. Cieľom bude ničiť teroristické organizácie a s využitím diplomatických a vojenských prostriedkov pôsobiť proti štátom, ktoré terorizmus podporujú. Na to sa budú využívať i orgány činné v trestnom konaní. Štátne ozbrojené sily môžu tiež bojovať proti iným neštátnym aktérom, predovšetkým proti tým, ktorí sú zapojení do organizovaného zločinu. Tieto organizácie sa zdokonaľujú, rozširujú svoj vplyv a zavádzajú paravojenské postupy a spôsobilosti.

Povaha konfliktu

1.013 **Konflikt** je jeden z troch základných vzťahov a situácií (ďalšími sú stav bezpečnosti a krízová situácia), ktoré sú výsledkom vzťahov medzi spoločenstvami štátov, štátmi, národmi, komunitami a ďalšími prvkami sociálnej štruktúry spoločnosti.

¹⁰⁾ Vývoj v tejto oblasti je a bude determinovaný ďalšími faktormi, a preto jeho smerovanie možno len veľmi ťažko predvídať. Veliteľstvo ACT v Norfolku v uplynulom období realizovalo Multiple Futures Project (MFP) s cieľom stanoviť kľúčové prvky, ktoré môžu zohrávať dôležitú úlohu v predikcii tohto vývoja. Projekt predstavuje východiskové body pre prijatie zásadných rozhodnutí o ďalšom smerovaní NATO na jeho najvyšších fórach (samit). Viac o Multiple Futures Project pozri: <http://www.act.nato.int/MultipleFutures>.

¹¹⁾ Z pohľadu NATO, pozri MC-472, Vojenská koncepcia obrany proti terorizmu.

- 1.014 Pojem „vojna“ sa používa často a nepresne a aj preto sa stal nie veľmi užitočným výrazom. Mier, ale ani vojna neexistujú vo svojich extrémnych podobách. Ideálny mier je utópiou a absolútna vojna je teoretická konštrukcia s neobmedzeným násilím. Tieto pojmy patria skôr na obidva konce spektra konfliktu, ktoré vyjadrujú veľkú rozmanitosť vyvíjajúcich sa podmienok, existujúcich medzi štátmi. Pojem „vojna“ má zložitý právny status vo vzťahu k medzinárodnému právu upravujúcemu okolnosti, v ktorých môžu štáty použiť ozbrojené sily (tradične zaužívaný výraz *jus ad bellum*) a spôsob, akým sa ozbrojené sily skutočne používajú (*jus in bello*, alebo častejšie používaný termín vojnové právo).
- 1.015 Tradičné definície vojny sa sústreďovali na ozbrojený konflikt medzi štátmi, v ktorom zvyčajne jedna alebo obidve strany bojujú o národné prežitie. Takýto konflikt má blízko k pojmu „absolútna vojna“, t. j. stavu, ktorý vyžaduje mobilizáciu všetkých národných zdrojov. Napriek všeobecnej zhode, že pravdepodobnosť vojny tohto druhu – najmä medzi demokratickými krajinami – sa značne znižuje, mali by byť ozbrojené sily NATO na takúto situáciu schopné reagovať.
- 1.016 Vojna je sociálny a taktiež vojenský fenomén. Preto je použitie sily – s jej rôznymi obmedzeniami¹²⁾ – založené na širších otázkach, ako sú výhradne vojenské spôsobilosti alebo ich nedostatok. Sociálne skupiny súperia o zdroje, identitu, náboženstvo alebo o emocionálne vyjadrenie; štáty bojujú kvôli materiálnym záujmom alebo hodnotám. Vojna sa všeobecne končí zničením, vzájomným vyčerpaním, kompromisom, porážkou, kapituláciou alebo len prestávkou pred svojou ďalšou etapou.
- 1.017 Protivník síl členských krajín NATO sa zriedka postaví proti vojenskej presile v rámci zažitých pravidiel. Bude hľadať cesty, ako eliminovať túto prevahu s použitím nekonvenčných prostriedkov a spôsobov vedenia boja, nepravidelných a nevojenských síl, ktoré sú v rozpore s medzinárodným vojnovým právom. Bude sa snažiť podkopať aliančnú súdržnosť, jej vôľu a vierohodnosť nevojenskými spôsobmi. Hrozba, ktorú takýto protivník predstavuje pre vojenské sily i civilnú spoločnosť krajín NATO, sa nazýva **asymetrickou hrozbou**. Aliancia totiž nemôže na túto hrozbu odpovedať rovnakými metódami. Táto asymetrická hrozba je založená predovšetkým na:
- a) charaktere samotného protivníka, ktorý môže byť zložito rozpoznateľný, rozlíšiteľný a zmerateľný a s ktorým sa bude zložito rokovať,

---

¹²⁾ Takýmto obmedzením pre vojenskú alebo nevojenskú činnosť môžu byť napr. postoje verejnosti alebo mandát operácie.

- b) ideáloch, kultúre a zámeroch protivníka nezlučiteľných s hodnotami, vierou, prioritami a právnymi a morálnymi obmedzeniami členov NATO,
- c) nekonvenčných metódach, ktoré môže protivník používať, aby odolal kvalitatívnej a kvantitatívnej prevahe.

1.018 Vedenie vojny, ako nasadenie sily s použitím spektra technológií a vojenských spôsobilostí, je spravidla doménou národných ozbrojených síl. Rozdiel medzi nimi a inými zložkami štátu na vynucovanie zákonnosti sa však postupne stiera. NATO si uvedomuje, že v záujme zapojenia všetkých nástrojov štátnej moci prispievajúcich štátov je dôležitá súdržnosť a jednotná stratégia.

Celkový rámec¹³⁾ – kolektívna stratégia

1.019 V súčasnom politickom a strategickom prostredí v Európe závisí úspech NATO pri ochrane mieru ešte viac ako v minulosti od preventívnej diplomacie a úspešného zvládnutia krízy. Politické, ekonomické, sociálne a vonkajšie prvky bezpečnosti a stability tak nadobúdajú stále väčší význam.¹⁴⁾ Strategická koncepcia NATO¹⁵⁾ popisuje, ako sa prostriedky členských krajín majú koordinovať a zamerať na dosiahnutie bezpečnostných cieľov s použitím diplomatických a vojenských nástrojov. Uznáva tiež potrebu jednotnej ekonomickej politiky.¹⁶⁾ Tá však závisí od stanovenia cieľov¹⁷⁾ širšieho medzinárodného spoločenstva, či už vychádza zo všeobecne prijatých dohôd, alebo z kolektívnej stratégie pre financovanie rekonštrukcie a rozvoja.

1.020 Kolektívna stratégia sa usiluje o vytvorenie sebestačného bezpečnostného prostredia. To vyžaduje príslušnú úroveň vládnutia, fungujúcej ekonomiky, bezpečnostný systém a ústretovú sociálnu sieť. Medzinárodné spoločenstvo preto usiluje o ovplyvnenie všetkých týchto oblastí s tým, že každá organizácia sa zameria na sféru svojej pôsobnosti a odbornosti. NATO navrhuje možnosti riešenia, ktoré zahŕňajú vojenskú reakciu a jej integráciu do celkového strategického rámca tak, aby sa mohlo rozhodnúť o krátkodobých a núdzových intervenciách (zásahoch), hlavných

¹³⁾ *Generálny tajomník NATO, Jakob Gijsbert (Jaap) de Hoop Scheffer, Cambridge Union Society, UK 2. februára 2005: „Musíme integrovať všetky vojenské reakcie NATO do širokého celkového rámca, ktorý bude zahŕňať politické a taktické asi aj finančné a právne opatrenia.“*

¹⁴⁾ *Príručka NATO, 2001 str. 56.*

¹⁵⁾ *C-M(99)21 Strategická koncepcia Aliancie, 29. apríla 1999.*

¹⁶⁾ *Severoatlantická zmluva, čl. 2.*

¹⁷⁾ *MC-327/2, Vojenské postupy NATO pre krízové operácie mimo čl. 5, ods. 39.*

štrukturálnych a systémových reformách a národných rozvojových programoch a aby sa mohli stanoviť ich priority¹⁸.

- 1.021 Pre riadne rokovanie so zástupcami medzinárodného spoločenstva alebo s vnútornými bezpečnostnými silami je potrebné porozumieť oblastiam riadenia života spoločnosti krajiny a vzťahom medzi nimi: ¹⁹⁾
- a) **Vládnutie.** Vládnutie je vykonávanie ekonomickej, politickej a administratívnej moci na riadenie štátnych záležitostí na všetkých úrovniach. Zahrňuje všetky mechanizmy, procesy a inštitúcie, prostredníctvom ktorých občania a skupiny vyjadrujú svoje záujmy, uplatňujú svoje práva a záväzky a riešia svoje spory. Vládnutie nie je výlučnosťou iba vlád, ale zahrňuje i súkromný sektor a občiansku spoločnosť.
  - b) **Ekonomika (vrátane infraštruktúry).** Ekonomika je systém výroby, distribúcie a spotreby. Infraštruktúrou sú fyzické štruktúry, ktoré vytvárajú základ pre rozvoj, napr.: mosty, cesty, priehrady, káblové siete, produktovody, železnice, školy, zdravotníctvo. Ide vlastne o základ či kostru spoločnosti.
  - c) **Spoločenský a ľudský kapitál.** Spoločenským kapitálom sú štruktúry, vzťahy, normy a inštitúcie, ktoré vytvárajú spoločenské väzby a umožňujú, aby spoločnosť fungovala a dynamicky rástla. Ľudský kapitál predstavuje nadobuduté znalosti, zručnosti a schopnosti, ktoré dovoľujú jednotlivcom pôsobiť vo vnútri týchto štruktúr.
  - d) **Bezpečnosť.** Bezpečnosťou je zaistenie základnej úrovne bezpečia na udržanie normálneho stavu alebo návratu k nemu v politickej, ekonomickej a sociálnej oblasti.
- 1.022 Bezpečnostné otázky po skončení konfliktu môžu byť hlavným obmedzením pre stabilizáciu. Bez stabilizácie je veľmi pravdepodobné začatie alebo obnovenie konfliktu veľkého rozsahu. Obr. 1.1 znázorňuje úlohu efektívneho bezpečnostného systému pri zaistení zákonnosti a rovnako ukazuje, ako môže rozpad týchto mechanizmov viesť ku kolapsu vládnutia. ²⁰⁾ Obyvateľstvo potrebuje dôverovať štátnym orgánom prostredníctvom mechanizmu zodpovednosti, ktorý bojuje proti kultúre beztrast-

---

¹⁸⁾ MC-327/2, *Vojenské postupy NATO pre krízové operácie mimo čl. 5, ods. 39.*

¹⁹⁾ *Zaistenie budúcnosti Afganistanu: „Úspechy a strategická cesta vpred“, (Afganistan: Správa vlády a medzinárodnej agentúry, 2004): „Bez adekvátnej úrovne bezpečnosti nedosiahne spoločnosť hlavné národné ciele, akými sú ekonomická stabilita, politická normalizácia, národné uzmiernenie, obnova a sociálny rozvoj. Zníženie násillia v spoločnosti a dosiahnutie primeranej úrovne bezpečnosti je však možné len ak príde k zlepšeniu v ekonomickej a politickej sfére.“*

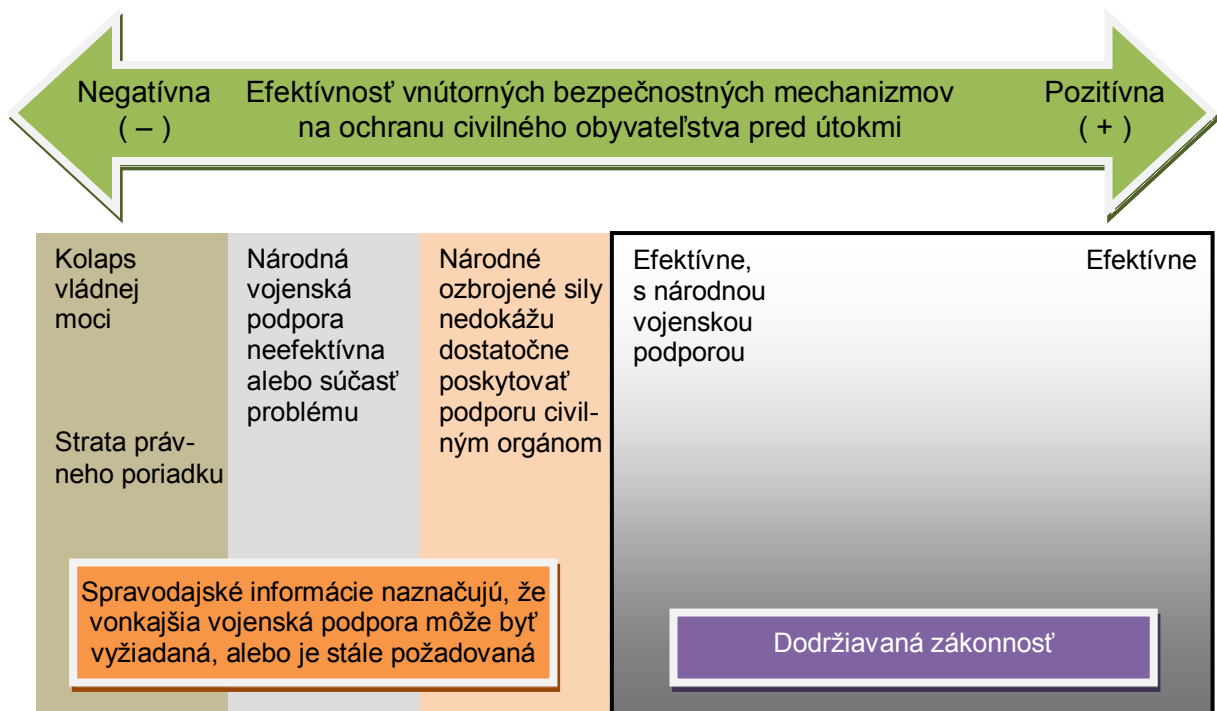
²⁰⁾ „Zaistenie budúcnosti Afganistanu...“, str. 79.

nosti nereformovaných bezpečnostných síl. Bezpečnostné prostredie vytvárajú:

- a) **Národné bezpečnostné inštitúcie.** Pre koordináciu a riadenie činnosti ministerstiev, inštitúcií a darcovských skupín je nutná civilná nadriadenosť a rozpočtová transparentnosť. Národné bezpečnostné inštitúcie sú zodpovedné za spravodajskú, vyšetrovaciu a zákazovú činnosť.
- b) **Regionálny bezpečnostný rámec.** Je nutný pre dobré vzťahy so susednými krajinami v oblasti bezpečnosti, ako i pre podporu stability v regióne. Je nutné bojovať s vonkajšími destabilizujúcimi prvkami, akými sú rôzne nestranné zoskupenia aktérov, skupín, kmeňov a vojenských veliteľov.
- c) **Právny systém.** Je súbor pravidiel stanovených zákonmi. V zásade je to riadenie spoločenských vzťahov spoločnosti pri zachovávaní zákonov a iných právnych noriem všetkými subjektmi v štáte. Súdna moc je pilierom civilného štátu s právomocou riešiť právne spory a vykladať a aplikovať zákon. Právne prostredie je rámcom, ktorý umožňuje rozvoj a hospodárske investície a upevňuje dôveru v politický systém.
- d) **Polícia.** Polícia (a ďalšie štátne inštitúcie, ako sú napr. colná správa, atď.) je nezastupiteľnou zložkou efektívnej vnútornej bezpečnostnej štruktúry. Polícia je organizáciou, ktorá udržiava poriadok, zabraňuje zločinosti, odhaľuje ju a vynucuje dodržiavanie zákonov. Od polície sa vyžaduje, aby konala v rámci medzinárodných noriem a vzbudzovala dôveru, ako aj rešpekt obyvateľstva.
- e) **Trestný systém.** Zahrňuje právne mechanizmy, nápravné zariadenia, sudcov, obhajcov a väzenských dozorcov.
- f) **Ozbrojené sily.** Ozbrojené sily môžu bojovať proti ozbrojeným skupinám, ktorými sú napríklad milície, povstalci, teroristi alebo ozbrojené sily nepriateľského štátu/štátov. Medzi ich operačné aktivity možno zaradiť aj organizovanie alebo podporu odzbrojovania, demobilizáciu a reintegráciu (Disarmament, Demobilization, Reintegration – DDR), odmínovanie, podporu medzinárodných súdnych tribunálov pre vojnových zločincov a boj proti organizovanému zločinu a pašovaniu drog. Ozbrojené sily by svojou činnosťou mali podporovať činnosť orgánov činných v trestnom konaní a mali by byť s nimi zladené. V takýchto prípadoch je na zaistenie bezpečného prostredia a verejného poriadku vhodné

používať mnohonárodnú špecializovanú jednotku (Multinational Specialized Unit – MSU).²¹⁾

1.023 Bezpečnosť je prirodzeným cieľom diplomatickej a vojenskej aliancie akou je NATO. NATO však nemá dostatok zdrojov na riešenie všetkých problémov s misijnými orgánmi vnútornej bezpečnosti, preto musí pôsobiť v súčinnosti s miestnymi orgánmi vnútornej bezpečnosti (napríklad s políciou²²⁾ a justíciou) a orgánmi medzinárodného spoločenstva (napríklad OSN alebo OBSE či iných organizácií). Príchod spoločných síl členských krajín NATO okamžite ovplyvní regionálnu alebo sociálnu rovnováhu síl, ako aj používanie násilia. Preto sa vyžaduje pochopenie násilného konfliktu. Prijateľný bezpečnostný cieľový stav sa dosiahne vtedy, ak je nastolené právne prostredie, zložky vnútornej bezpečnosti opäť získajú kontrolu a úroveň násilia je v medziach spoločenských noriem.

Obr. 1.1 Efektívnosť vnútorných bezpečnostných mechanizmov

²¹⁾ Ide o policajné sily s vojenským statusom, používané spravidla na udržiavanie verejného poriadku, proti organizovanému zločinu a terorizmu. Majú špeciálne vyšetrovacie vybavenie na analýzu podvrátných a zločineckých organizácií. Tieto sily sa tvoria zo zdrojov aliančných krajín, napr.: francúzska žandarméria, talianski karabinieri alebo španielska civilná garda.

²²⁾ MC-327/2, ods. 41.

1.024 Kolektívna stratégia používa všeobecný rámec na pochopenie vzájomných súvislostí bezpečnosti, vládnutia, ekonomiky a sociálnej oblasti a na znázornenie dlhodobej koordinovanej činnosti schválenej hlavnými stranami, miestnou vládou a medzinárodným spoločenstvom. Tento prístup sa snaží o stabilizáciu a vytvorenie sebestačného bezpečnostného prostredia tým, že poskytne široké pole pre konzultácie, spoluprácu, koordináciu a spojenie činností. Medzinárodné spoločenstvo bude používať odlišný jazyk na popis toho, čo hodnotí ako rozhodujúce (kritické) míľniky alebo kroky. Terminológia nesmie obmedzovať konanie. Na dosiahnutie vzájomného porozumenia sa vyžaduje pružnosť a schopnosť zmeny názorov.

Prístup k operáciám na základe účinkov (EBAO)

1.025 Zložité a nepredvídateľné zmeny v strategickom prostredí si vyžadujú nové spôsoby myslenia, plánovania a konania. Vzhľadom na politické a právne obmedzenia a dostupnosť nových technológií bude sa Aliancia stále viac usilovať, aby jej operácie mali účinok pre dosiahnutie strategického cieľa ťaženia. Účinok sa charakterizuje ako výsledok činnosti, súborov činností alebo výsledok iného účinku. Princíp EBAO by mal zlepšiť spôsobilosti síl členských síl NATO tým, že zameria operácie na dosiahnutie výsledkov, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele a strategický konečný stav. Princíp EBAO zahŕňa komplexné integrované použitie všetkých prostriedkov síl Aliancie, rovnako vojenských, ako aj nevojenských. Hlavné dôvody pre prijatie EBAO sú:

- a) dokonalejšie pochopenie nutnosti integrovať činnosti všetkých nástrojov moci na všetkých úrovniach v zložitom operačnom prostredí,
- b) viditeľnejší vzťah medzi príčinou a účinkom, umožnený narastajúcim si uvedomovaním situácie dokonalejšou informačnou základňou,
- c) väčšia presnosť, ktorá zníži množstvo nežiaducich účinkov, a tým zlepšenie plánovania.

1.026 Prístup založený na účinkoch nie je nový. Ide skôr o zmenu v spôsobe nazerania, plánovania, vedenia a hodnotenia operácií. Táto zmena kladie dôraz na dosahovanie požadovaných výsledkov a zníženie nežiaducich výsledkov. Princíp EBAO nemení prijaté metodológie plánovania – iba presúva ich ťažisko. Operácie sa stále vedú časom prevereným spôsobom, pri použití operačného umenia, koncepcie a riadenia. Stále je na prvom mieste analýza protivníka, ktorá sa spolu s činnosťami na jeho porážku alebo neutralizáciu snaží integrovať posledný vývoj, napríklad

v informačných operáciách (Information Operations – Info Ops) s tradičnými metódami. Princíp EBAO zahŕňa premyslené plánovanie a hodnotenie činnosti všetkých zapojených organizácií s využitím moderných technológií. Tento prístup je využiteľný v prvom rade na strategickej a operačnej úrovni velenia pri plánovaní a hodnotení operácií v celom spektre konfliktov. Na strategickej úrovni by zahŕňal použitie vojenských spôsobilostí a diplomatických a vojenských nástrojov moci Aliancie, ktoré by dopĺňali koordinované ekonomické činnosti²³⁾ mnohonárodných vládnych a mimovládnych štruktúr v rámci kolektívnej stratégie.

- 1.027 Na operačnej úrovni zahŕňa princíp EBAO kombináciu akcií koordinovaných s činnosťami iných organizácií na vytvorenie smrtiacich a nesmrtiacich útokov na dosiahnutie operačných cieľov na podporu konečného strategického stavu. Napríklad v bojovom prostredí princíp EBAO sleduje vytvorenie takých účinkov, ktoré znížia operačnú súdržnosť protivníka, neutralizujú jeho spôsobilosti, ovplyvnia jeho vnímanie a zlomia jeho vôľu bojovať. Protivník sa posudzuje z najväčšieho možného počtu hľadísk za účelom identifikácie jeho hlavných zraniteľných miest, na ktoré sa zaútočí najvhodnejšími prostriedkami. V tomto ponímaní sa nekladie dôraz na množstvo, ale na kvalitu síl, ktoré dosahujú prevahu využitím svojich znalostí, rýchlosťou, presnosťou a smrtiacimi účinkami. Neoddeliteľnou súčasťou vedenia operácií je hodnotenie, či boli vytvorené požadované účinky, alebo či sa vyžadujú dodatočné (opravné) činnosti, vrátane odporúčaní pre budúcnosť.
- 1.028 Spojené účinky možno dosiahnuť koordináciou procesov, ktoré usmernia všetky nástroje sily. V alianciách to vyžaduje mnohonárodnú organizačnú spoluprácu, vrátane civilno-vojenskej spolupráce na vytvorenie kolektívnej stratégie. V celej štruktúre vojenských síl sa vyžaduje posilnená interoperabilita so zložkami, ktoré sa budú stále viac vytvárať z pružných a pripravených rozmiestniteľných síl, schopných vykonávať manévry v rámci spoločných síl. Pre zvýšenie ich hodnoty je dôležitá schopnosť integrovať sily partnerských krajín so silami členov koalície. Rovnako dôležité je, aby NATO rozšírilo vojenskú spoluprácu a konzultácie do oblastí možného konfliktu.

---

²³⁾ NATO je politicko-vojenská aliancia, nemá nástroj ekonomickej sily. Jeho členovia však môžu koordinovať svoje ekonomické aktivity prostredníctvom Ekonomického výboru NATO.

Časť II. Dopady na použitie ozbrojených síl NATO a ozbrojených síl Slovenskej republiky

- 1.029 NATO prijalo holistický (celostný) prístup, ktorý sa uplatňuje v celom rozsahu vojenských operácií, vykonávaných v širokom spektre konfliktu, od operácií na prevenciu kríz, cez humanitárne operácie až po hlavnú bojovú činnosť.²⁴⁾ Rastie tak potreba prísneho a koordinovaného diplomatického, vojenského a ekonomického postupu – kolektívnej stratégie. Vojenské sily NATO budú pôsobiť spolu s ozbrojenými silami iných krajín v úzkej spolupráci a v koordinácii s radom medzinárodných, národných a mimovládnych organizácií. Budúce vojenské operácie, spojené s ďalšími informačnými, ekonomickými, sociálnymi, právnymi a diplomatickými iniciatívami, bude nutné vykonávať vo vzájomnej spolupráci rozvážnym a koordinovaným spôsobom.
- 1.030 Aj keď je rozsiahly konvenčný útok proti Aliancii nepravdepodobný, možnosť vzniku takejto hrozby nemožno v dlhodobom horizonte vylúčiť. NATO sa taktiež môže rozhodnúť reagovať na útoky proti svojim bezpečnostným záujmom mimo euroatlantického priestoru alebo zasiahnuť v medzinárodných konfliktoch vyžadujúcich vedenie hlavnej bojovej činnosti. Ak teda môže bezprostredné bezpečnostné riziko predstavovať asymetrická hrozba zo strany štátnych a neštátnych štruktúr, NATO by si malo naďalej uchovať spôsobilosť viesť hlavnú bojovú činnosť proti náročným konvenčným hrozbám.
- 1.031 Široký a mnohorozmerný pohľad na bezpečnosť má vojenské dôsledky, ktoré siahajú ďaleko za tradičný záujem o teritoriálnu obranu. Tento pohľad kladie vyšší dôraz na úlohy, ako sú napríklad prevencia konfliktu, zvládnutie krízy a jej následkov, boj proti povstalcom, udržiavanie a vynucovanie mieru, podpora budovania a vytvárania mieru, reakcie na katastrofy a humanitárna pomoc a pod.. Toto umožní NATO prijímať aktívnejšiu úlohu v krízovom riadení. Vnútroštátne konflikty môžu rýchlo eskalovať a ohroziť jeho záujmy. Pretože s časom rastie zložitosť bezpečnostných hrozieb, predvídanie blížiacich sa kríz a včas prijaté opatrenia zlepšia jeho schopnosti účinne reagovať.
- 1.032 Zhromažďovanie, analýza, šírenie a oznamovanie spravodajských informácií bude rozhodujúce pre predvídanie konfliktov i pre prípadné zabránenie ich vzniku alebo ich potlačenie. Do spravodajských procesov budú zapojené aj organizácie, ktoré sa spravidla na vojenských operá-

²⁴⁾ V spoločnom operačnom priestore môže prebiehať niekoľko operácií tohto druhu súčasne – Kruláková trojbloková vojna.

ciach nezúčastnili (napr. orgány na vynucovanie zákonnosti) a netradičné zdroje, akými sú neformálne kontakty s mimovládnyimi štruktúrami. Počiatkové štádium vznikajúcej krízy bude vyžadovať aktívnejší prístup a plné pochopenie operačného prostredia, rovnako ako pochopenie hlavného cieľa, odvodeného na začiatku z hlavných požiadaviek na spravodajské informácie.²⁵⁾ Toto hodnotenie pomôže tvorcom rozhodnutia lepšie si uvedomiť situáciu. Bude podporené bezpečnou informačnou sieťou pre spoločné využitie spravodajských informácií a väčšiu spoluprácu v dynamických situáciách. Bude potrebné zdokonaľiť všetky stránky rozhodovacieho cyklu tak, aby bolo možné skrátiť čas medzi predpoveďou rizika či hrozby a formuláciou a vykonaním opatrení.

- 1.033 Rastúce uvedomovanie si situácie a netrpezlivosť, spôsobené väčšou dostupnosťou informácií, povedú v spojení s politickou požiadavkou udržiavania verejnej podpory k rastúcim politickým obmedzeniam vojenských operácií. Zároveň sa však zvyšuje potreba dosiahnuť rýchly úspech. Tieto faktory a ich uzákonenie (právna kodifikácia) budú stále viac ovplyvňovať vojenské použitie sily aj schopnosť akcie. Zosilní sa tiež potreba zodpovednosti a primeranosti. V tejto súvislosti by ozbrojené sily NATO mali byť spôsobilé viesť operácie pod dohľadom oznamovacích prostriedkov a verejnosti a pritom brať do úvahy nutnosť operačnej bezpečnosti.
- 1.034 Vojenský prístup Aliancie sa prispôsobí, aby mohol reagovať na výzvy s dostatočnou rýchlosťou, presnosťou a pružnosťou tak, aby sily bolo možné účinne nasadiť kdekôľvek to bude potrebné. Tento postoj poskytne NATO rad spôsobilostí na stabilizáciu, poskytne istotu partnerským krajinám, odradí protivníka, odstraší od agresie a ak bude potrebné, umožní mu poraziť protivníka v konflikte akejkoľvek intenzity. NATO by v zhode s inými organizáciami malo byť spôsobilé brániť predovšetkým nedovolenému šíreniu zbraní a brániť sa proti teroristickým hrozbám.²⁶⁾ Malo by prispôbiť svoju štruktúru na vedenie najpravdepodobnejších a najnáročnejších operácií. Štruktúra velenia a síl by mala byť taká, aby boli nasaditeľné a udržateľné, schopné súčasne viesť rad menších operácií na určitú vzdialenosť od materskej základne a rovnako viesť operácie po dlhú dobu. Väčšia časť síl Aliancie bude musieť byť nasaditeľná, bojaschopná a dostatočne pružná na rýchly prechod napríklad od bojových k humanitárnym aktivitám v rámci operácie.

---

²⁵⁾ AJP-2.1 Spojenecká spoločná doktrína pre spravodajské postupy.

²⁶⁾ MC-472 Vojenská koncepcia NATO na obranu proti terorizmu.

Typy operácií

- 1.035 V predhovore zvýraznená kľúčová myšlienka *operácie sú operácie* znamená, že v súčasnosti sa, na rozdiel od predchádzajúceho obdobia, typy operácií nerozoznávajú. V každej operácii sa môže súbežne vykonávať široký rozsah aktivít – od bojových akcií (napr. útok, obrana, stabilizačná činnosť a pod.) až po humanitárnu pomoc, a to v krátkom časovom úseku a na relatívne malom priestore.
- 1.036 Strategické trendy a činitele, uvedené v predchádzajúcej sekcii, zdôrazňujú zložitosť súčasného operačného prostredia. V rámci ťaženia môžu spoločné sily vykonávať široký rozsah aktivít, vrátane bojovej činnosti, humanitárnej pomoci, vynučovania zákonnosti, manažovania konfrontácie a reforiem bezpečnostného sektora. Tieto činnosti musia byť koordinované s činnosťami ostatných organizácií. V niektorých z nich môže vojenská sila zohrávať relatívne malú úlohu. Skúsenosti ukazujú, že skôr ako zameranie na jeden problém alebo postupný pokrok, je potrebný široký rozsah súbežne vykonávaných vojenských činností. Úspech ťaženia bude preto závisieť od pochopenia tejto súbežnosti, od jej vývoja v priebehu ťaženia a jej vplyvu na plánovanie a vedenie operácií.
- 1.037 Aktivity sa vykonávajú v rámci celého spektra konfliktu, ktoré popisuje časť I. Žiaden konflikt nebude len jednou časťou tohto spektra. V akomkoľvek konkrétnom čase môže byť na jednom mieste humanitárna kríza, na inom povstanie a vedľa intenzívny konflikt medzi ozbrojenými silami, zatiaľ čo na inom mieste sa môže v jeden deň viesť boj o každý jednotlivý dom, ďalší deň môže prebiehať zhromažďovanie súdnych dôkazov a deň potom obnova zásobovania, dodávok elektriny a vody, alebo môže nastať návrat k bojom.
- 1.038 Stavby mieru, napätia, konfliktov a bojovej činnosti môžu byť miestne alebo široko rozšírené a môžu byť krátkodobé alebo dlhodobé. Charakter akéhokoľvek konkrétneho ťaženia možno len ťažko presne definovať, pravdepodobne sa bude časom meniť. Bude pravdepodobne zahŕňať rad rôznych činností celého spektra konfliktu, meniacich sa v priebehu času. Aj napriek tomu je však na operačnej úrovni možné popísať prevažujúce námety ťaženia²⁷⁾. Charakter ťaženia sa líši podľa týchto tém: napríklad hlavná bojová činnosť je iná ako boj proti povstalcovi. Tieto zásady vyžadujú odlišné intelektuálne prístupy a odlišné zloženie síl, aj keď niektoré taktické činnosti (napr. prepady konvojov) sú obom spoločné. Námety ťaženia možno rozlišovať podľa nasledujúcich faktorov:

²⁷⁾ Hlavná bojová činnosť, boj proti povstalcovi, podpora mieru a použitie ozbrojených síl v mieri.

- a) **Politické riziko.** Politický význam ťaženia určuje miera prijateľného rizika, vrátane rizika strát na životoch. Miera tohto rizika je úmerná hrozbe pre členské štáty alebo národné záujmy.
- b) **Požadovaný účinok.** Strategický cieľový stav často určuje charakter ťaženia. Ak je požadovaným výsledkom porážka nepriateľského štátu, potom to bude vyžadovať rozdielny prístup ako je oddelenie bojujúcich frakcií.
- c) **Charakter bojovej činnosti.** Bojová činnosť je charakterizovaná svojou frekvenciou, rozsahom a intenzitou. Rozsah bojovej činnosti určuje miera, s akou silou integruje svoje činnosti. V hlavnej bojovej činnosti môže byť napríklad vedená bitka na úrovni práporu (Unit) alebo zoskupenia (Formation). Avšak pri zásahu proti povstalcovi sa bude boj viesť spravidla na úrovni čaty a roty. Intenzita boja popisuje stupeň koncentrácie boja merateľného mierou spotreby zdrojov.
- d) **Typ protivníka.** Povaha a počty protivníka budú mať na charakter konfliktu veľký vplyv. Protivníkom môžu byť sofistikované prepojené sily alebo príslušníci kmeňa. To nie je nemožné, pretože protivník je prispôsobivý. Napríklad porazená pravidelná armáda sa môže premeniť na nepravidelné sily a zmeniť tak charakter konfliktu, alebo naopak – úspešná povstalecká skupina sa môže rozvíjať do pravidelnej armády.

Stále aspekty konfliktu

- 1.039 Zatiaľ čo technológie a globalizácia zmenili ráz konfliktov, ich stále aspekty zostávajú nezmenené.
- a) **Frikcia.** Frikcia je sila, ktorá marí činnosť a ktorá jednoduché robí zložitým a zložitú zdanlivo nemožným. Môže byť mentálna (napríklad nerozhodnosť o ďalšom postupe) a fyzická (napríklad účinok intenzívnej nepriateľskej paľby). Môže byť spôsobená vonkajšími vplyvmi, napríklad činnosťou protivníka alebo počasím. Môže byť vyvolaná sama v sebe – nedostatočným plánovaním alebo rozporom osobnosti. Môže dokonca existovať aj pri absencii protivníka. Práve frikcia je hlavným rozdielom medzi plánom na papieri a jeho skutočnou realizáciou.
  - b) **Chaos.** Pretože ide o ľudskú činnosť, je konflikt neurčitý a chaotický. Neúplné, nepresné alebo rozporné informácie vytvárajú nepriehľadnú vojnovú situáciu, ktorá obmedzuje vnímanie a spôsobuje zmätok. Protivník sa môže úmyselne pokúšať klamať a znemožňovať zistenie svojich zámerov a činnosti, a tým môže značne zvýšiť chaos na bojisku. Veliteľ by mal na strane protivníka vyvolať chaos

a vo svojich podriadených silách dosiahnuť lepší systém, ako má protivník. Nevyhnutnou podmienkou na získanie výhody je pochopenie charakteru protivníka, jeho spôsobu myslenia, jednania a správania sa. Pretože ozbrojený konflikt je vo svojej podstate chaotický, je presný výsledok neistý i v tých najjednoduchších prípadoch. V dôsledku toho hrá určitú rolu aj náhoda.

- c) **Nebezpečenstvo.** Použitie sily alebo hrozba silou je najčastejším prostriedkom, ktorým veliteľ núti protivníka konať tak, ako chce on. Sila má však tendenciu mať väčší účinok na konvenčného protivníka. Použitie sily alebo hrozba silou so sebou prinášajú nebezpečenstvo, a tým aj strach. Všetci muži a ženy pociťujú strach vo väčšej alebo menšej miere. Veliteľ musí svojim podriadeným pomôcť získať neochvejnú odvahu na prekonaní strachu, a tým zaistiť úspech.
- d) **Ľudský stres.** Bojová činnosť je stresujúca aktivita. Nebezpečenstvo, strach, vyčerpanosť, samota a obmedzenia v rôznej miere ovplyvňujú silu vôle všetkých zúčastnených. Ovládnutie stresu môže prispieť k lepšiemu výkonu. V záujme vojenskej porážky protivníka je nevyhnutné narušiť vôľu jeho veliteľa a síl a súčasne udržať morálku a vysokú vôľu vlastných jednotiek.

1.040 Všetky tieto aspekty zdôrazňujú rovnako význam jednotlivých vojakov, účastníkov operácií, ako aj potrebu ich efektívneho výberu a kvalitného výcviku, ktorý im dodá zručnosti a dôveru v úspech.

Spektrum konfliktu

1.041 Pojem **spektrum konfliktu** je východiskovou charakteristikou (pozadím) všetkých operácií, opisuje prostredie, v ktorom sa operácie odohrávajú (pozri obr. 1.2). Základom pre rozpoznanie toho, kde sa konflikt v rozmedzí spektra nachádza, je úroveň násilia, ktorá siaha od mierovej spolupráce medzi medzinárodnými činiteľmi (štátmi, združeniami, medzinárodnými organizáciami, mimovládnyimi organizáciami a pod.), cez konflikt nízkej úrovne až po všeobecnú vojnu. Vojenské sily pôsobia v celom tomto spektre.

1.042 Na jednom konci spektra je **absolútny mier**, stav s nízkou úrovňou násilia alebo bez násilia – aktivity všetkých medzinárodných činiteľov sa odohrávajú na báze mierovej koexistencie v politike, ekonomike, atď. (môže sem patriť aj mierová konkurencia alebo spolupráca a pomoc). Ozbrojené sily sa zameriavajú na činnosti v celom spektre použitia

ozbrojených síl v čase mieru²⁸), zamerané na posilňovanie mierovej spolupráce s aliančnými ozbrojenými silami, s cieľom znížiť pravdepodobnosť napadnutia vlastnej krajiny a pripravovať sa na úspešné riešenie prípadného ozbrojeného konfliktu.

Obr. 1.2 Spektrum konfliktu

- 1.043 Posun v spektre konfliktu – stabilný mier prechádza do stavu **nestabilného mieru**, kedy dve alebo viac politických frakcií používajú na dosiahnutie svojich cieľov hrozby alebo násilie. V niektorých prípadoch sa na obmedzenie konfliktu môžu použiť ozbrojené sily iných krajín. Vojenské operácie sú v tom prípade zamerané na podporu mieru.²⁹) Cieľom je zabrániť šíreniu násilia, znížiť napätie medzi súperiacimi frakciami a vrátiť sa k mierovému spolužitiu.
- 1.044 Ďalší posun v spektre konfliktu – nestabilný mier – môže vyústiť do **povstania** (ktoré môže zahŕňať rozširujúci sa terorizmus), kedy sa konflikt vyvíja do rozsiahleho vnútroštátneho alebo medzištátneho násilia, ale operácie veľkého rozsahu vedené konvenčnými silami nemajú dlhé trvanie. V tomto prípade sú vojenské aktivity zamerané proti povstalcovi (Counter Insurgency – COIN).³⁰) Ich cieľom je zredukovať konflikt na úroveň, ktorú možno zvládnuť použitím vojenskej sily v operácii na podporu mieru (Peace Support Operation – PSO) a podporou budovania stabilnej infraštruktúry (s pomocou rekonštrukčných aktivít).
- 1.045 Na opačnom konci spektra, oproti mierovému spolužitiu, je **všeobecná vojna**, kedy je prevažujúcou vojenskou aktivitou hlavná bojová činnosť (Major Combat – MC). Jej cieľom je poraziť protivníka ofenzívnymi a defenzívnymi aktivitami a postupným znižovaním počtu znepriateľených strán redukovat' úroveň konfliktu na menšie menej koordinované akcie (spätný posun v spektre smerom ku COIN alebo PSO) a následne redukovat' úroveň násilia smerom k mierovému spolužitiu.

---

²⁸) Všetky vojenské aktivity, vykonávané spoločne s ostatnými aliančnými krajinami, ktorých cieľom je vytvárať prostredie bezpečnosti v stave mieru.

²⁹) AAP-6 NATO Glossary of Terms and Definitions.

³⁰) AAP-6 NATO Glossary of Terms and Definitions.

1.046 Úrovne násilia sa však nie vždy dajú presne rozlíšiť. Vojenské operácie sa nemusia nevyhnutne vyvíjať ani v jednom z vyššie uvedených smerov. Operácie sa spravidla začínajú niekde v blízkosti stredu spektra, nie na jednom z jeho okrajov. Môžu existovať rôzne úrovne konfliktu, v rôznych častiach jedného bojiska, alebo dokonca v jednom priestore spoločnej operácie (Joint Operations Area – JOA) v jednom časovom úseku, k čomu v praxi skutočne prichádza. Navyše, rôzni aktéri jedného konfliktu môžu svoje akcie zaraďovať do inej časti spektra. To, čo jedna strana vníma ako všeobecnú vojnu, druhá strana za vojnu nepovažuje (napr. udalosti v Mogadišu, Somálsko, v roku 1993 somálski vojenský diktátori hodnotili ako všeobecnú vojnu, kým Aliancia pri jej vstupe do konfliktu ich vnímala ako PSO, ktoré sa zmenili na COIN.). Vo všeobecnosti sa žiadna konkrétna operácia nenachádza v jednom konkrétnom bode spektra konfliktu.

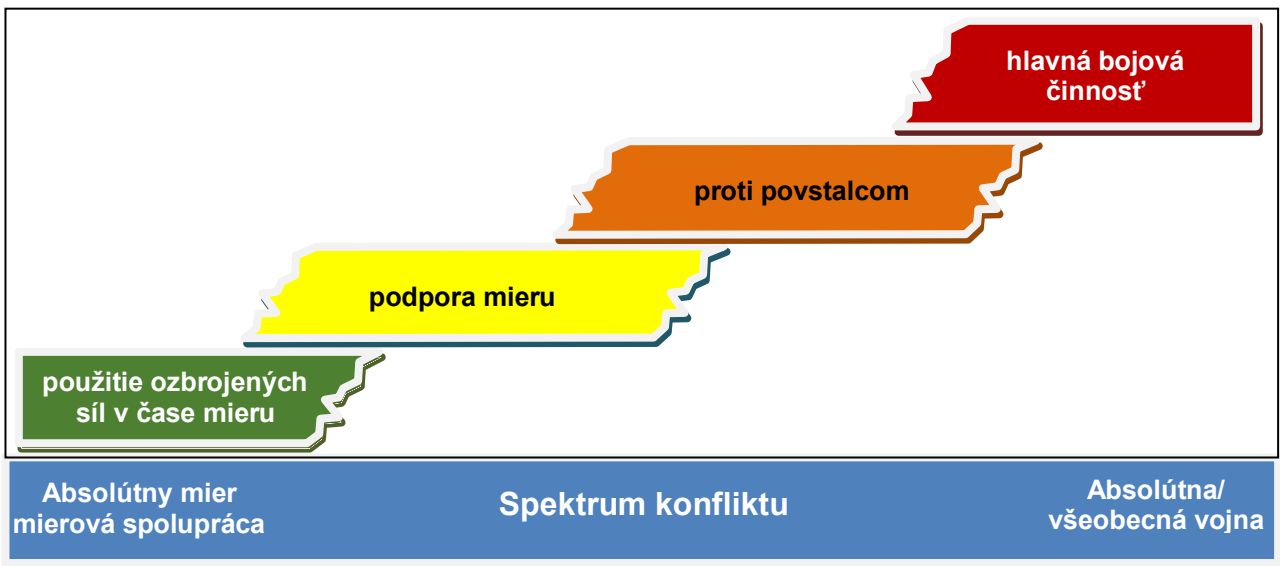
Prevažujúce námety ťažení

1.047 Keďže intenzita konfliktu sa mení s časom aj s jeho jednotlivými lokalitami, býva problematické presne definovať charakter ťaženia a jeho pravdepodobný vývoj. Konflikt môže rovnako zahŕňať širokú škálu taktických aktivít, ktoré sa tiež v čase môžu meniť. Napriek uvedenej rôznorodosti je možné opísať prevažujúce plány na úrovni ťaženia. Charakter ťažení sa zreteľne líši podľa ich plánu – hlavná bojová činnosť sa zásadne odlišuje od boja proti povstalcom a obidve sa líšia od operácií na podporu mieru. Rôzne druhy ťažení spravidla vyžadujú rôzne prístupy a rôzne zoskupenie síl, hoci niektoré aktivity (napríklad ochrana konvojov) sú spoločné pre všetky. Okrem uvedených štyroch plánov ťažení je ďalšia kategória operácií, ktoré pokrývajú veľkú škálu aktivít, ale neuskutočňujú sa v rámci ťažení, pričom ide o operácie menšieho rozsahu a trvania. Táto kategória sa nazýva **obmedzená intervencia** (Limited Intervention).

1.048 Námet ťažení je užitočným nástrojom pre veliteľov. Je to nástroj určujúci prevažujúci typ operácie, ktorú bude spoločné velenie viesť v rámci daného priestoru operácie. Z námetu ťažení tiež vyplynú zásady (princípy) vedenia operácie. Námet spravidla predurčuje zámer veliteľa vo vzťahu k miere použitia sily a poskytuje návod na hodnotenie úspešnosti ťažení. Má dosah na štruktúru síl, na pridelenie zdrojov, ochranu vojsk (síl) a na taktické úlohy pridelené podriadeným. Každý námet má iný súbor pravidiel nasadenia (Rules of Engagement – ROE), zásady použitia sily a želaný cieľový stav. Aj keď existujú štyri hlavné námety ťažení, môže sa vyskytnúť potreba konkrétnej operácie v po-

dobe obmedzenej intervencie, ktorá bude vedená v celom spektre konfliktu. Základné námety sú:

- a) použitie ozbrojených síl v čase mieru (Peacetime Military Engagement – PME),
- b) podpora mieru (Peace Support – PS),
- c) proti povstalcom (Counter Insurgency – COIN),
- d) hlavná bojová činnosť (Major Combat – MC),
- e) obmedzená intervencia.

Obr. 1.3 Prevažujúce námety ťažení

1.049 Poradie PME, PS, COIN a MC zodpovedá narastajúcemu stupňu násilia v rámci spektra konfliktu. PME na jednej strane a MC na druhej strane sú toho konkrétnymi príkladmi. Len zriedka však môže nastať situácia, že bude zreteľný rozdiel medzi úrovňami násilia a plánmi ťažení, ale nemožno to vylúčiť. Rovnako nemožno vylúčiť, že v závislosti od zemepisnej polohy miesta konfliktu môžu v rovnako charakterizovanej situácii nastať rôzne úrovne konfliktu, ktoré sa budú riešiť na základe rôznych plánov ťažení, a v niektorých prípadoch dokonca aj v rámci jedného JOA.

1.050 Prevažujúce námety ťažení majú mnohé prekrývajúce sa charakteristiky a je možné rozlišovať medzi nimi vymedzením konkrétnej úrovne politického rizika, objektívneho úsilia nutného na riešenie konfliktu, charakteru boja a typu protivníka, ktorému sa čelí. Charakteristiky uvádza tabuľka 1.1.

	Použitie OS v čase mieru	Podpora mieru	COIN	Hlavná bojová činnosť	Obmedzená intervencia	
Politické riziko³¹⁾	nízke	stredne nízke	domáci: vysoké spojenci: stredné	vysoké	menšie než riziko nečinnosti	
Požadovaný cieľ³²⁾	dobré bezpečnostné prostredie	udržať medzinárodný mier a bezpečnosť	– poraziť povstalcov – prerušiť ich vonkajšie spojenie	– poraziť štát protivníka – obnoviť územie – zmeniť správanie protivníka	– rôzne (vrátane evakuácií, úderov a pod.)	
Charakter boja	Početnosť výskytu	nepredpokladá sa boj	– lokalizovaná – nie častá – jednotlivé incidenty	– lokalizovaná – občasná	rozsiahla ustavičná	námet môže obsahovať alebo vylučovať boj
	Rozsah³³⁾	sebaobrana	– družstvo – čata	– družstvo – čata – rota	– prápor a vyššie	závisí od námetu
	Intenzita	nepredpokladá sa boj	– nízka – príležitostne vysoká	– stredná/nízka – dlhodobá – príležitostne vysoká	vysoká	– potenciálne vysoká – krátkodobá
Typ protivníkov³⁴⁾	žiadny	– pravidelné jednotky – nepravidelné jednotky	nepravidelné jednotky	– pravidelné jednotky – nepravidelné jednotky	– pravidelné jednotky – nepravidelné jednotky	

Tabuľka 1.1 Prevažujúce námety ťažení podľa vybraných kritérií

1.051 Námety ťažení sa v ich priebehu môžu meniť, a to z rôznych dôvodov: zo zámerných dôvodov – vopred naplánovaných etáp, z dôvodu zmien v prostredí spôsobených protivníkom, alebo jeho neutrálnou činnosťou, z dôvodu zmien v politických rozhodnutiach, alebo kvôli neočakávaným možnostiam, ktoré vzniknú počas operácií.

Všetky charakteristiky sú zovšeobecnené. Pre každý blok môžu existovať výnimky.

³¹⁾ Úroveň prijateľného rizika, vrátane rizika strát, je mierou politického významu ťaženia, ktorá je úmerná úrovni hrozby pre krajinu a národné záujmy.

³²⁾ Požadované strategické ciele často determinujú charakter ťaženia: odstránenie režimu protivníka vyžaduje iné prístupy než oddelenie bojujúcich strán.

³³⁾ Toto je prevládajúca úroveň bežne používaná v boji. Úrovne sa môžu príležitostne vystupňovať.

³⁴⁾ Nepriatelia sú prispôsobiví a môžu sa presúvať z jedného typu stratégie alebo taktiky do druhej, či z jednej organizačnej štruktúry do inej, podľa toho, ako sa zlepšujú alebo zhoršujú ich podmienky a ako sa protivník prispôbuje ich taktike. Okrem toho, príchod nového typu síl (napríklad čínskych do Kórey alebo zahraničných mudžahedínov do Afganistanu proti Sovietom) môže zmeniť charakter ťaženia.

- 1.052 Námety ťažení nemožno zamieňať s taktickými úlohami alebo aktivitami. Námety ťažení sú príliš všeobecné na to, aby sa používali ako pravidlá a slúžili na pridelovanie úloh. Skôr opisujú širšie všeobecné podmienky, ktoré existujú v priestore operácie, a neposkytujú podrobné informácie potrebné pre podriadené jednotky. Taktické úlohy sú špecifickou aplikáciou doktríny na riešenie špecifických taktických problémov a často sa používajú na pridelovanie úloh podriadeným jednotkám.
- 1.053 Kým rôzne námety ťažení vyžadujú rôzne celkové prístupy k danému konfliktu, je pravdepodobné, že skutočné podmienky, ktorým čelíme počas reálneho ťaženia, sa môžu meniť v celom spektre konfliktu. Hoci podriadené úlohy môžu vyžadovať uplatnenie rôznych taktických postupov, treba dbať, aby taktické postupy neboli v rozpore s logikou ťaženia (napr. útok vedený počas COIN môže využívať taktické zásady vedenia ofenzívnych aktivít, ale nemal by byť v rozpore so všeobecnými zásadami COIN, ktoré sú nadradené). Taktické akcie vždy treba zamerať na zníženie úrovne konfliktu. Je veľmi dôležité si uvedomiť, že použitie sily môže potenciálne podkopať vytváranie podmienok potrebných na nižšej úrovni konfliktu.

Kapitola 2 Predurčenie NATO a miesto ozbrojených síl Slovenskej republiky v systéme kolektívnej obrany

Časť I. Poslanie NATO a ozbrojených síl Slovenskej republiky

- 2.001 Základným a trvalým cieľom NATO, tak ako je uvedené v Severoatlantickej zmluve, je v súlade s Chartou OSN obhajovať slobodu a bezpečnosť všetkých jej členov politickými a vojenskými prostriedkami. NATO stelesňuje transatlantickú väzbu, spájajúcu Európu a Severnú Ameriku v obrannej a bezpečnostnej aliancii. Od svojho založenia v roku 1949 NATO zaisťuje kolektívnu obranu svojich členov na základe spoločných hodnôt – demokracie, ľudských práv a právneho poriadku.
- 2.002 Na dosiahnutie tohto cieľa využíva NATO svoj politický vplyv i svoje vojenské spôsobilosti v závislosti od druhu ohrozenia, akému sú vystavené jeho členské štáty. So zmenou strategického prostredia sa tiež mení spôsob, akým NATO reaguje na bezpečnostné výzvy. Jeho trvalou úlohou je ochrana stability celého euroatlantického priestoru. Táto ochrana sa vyvíja tak, aby zahŕňala i nové hrozby, ako je napríklad terorizmus a iné hrozby mimo tradičnej oblasti zodpovednosti NATO.
- 2.003 NATO je jednou z hlavných štruktúr, prostredníctvom ktorej členské krajiny realizujú svoje bezpečnostné ciele. Je skôr medzivládnu ako nadnárodnou organizáciou, v ktorej si členské krajiny zachovávajú plnú suverenitu a nezávislosť. NATO slúži ako fórum na spoločné konzultácie a prijímanie rozhodnutí v otázkach, týkajúcich sa bezpečnosti jeho členov. Štruktúry NATO umožňujú nepretržité konzultácie, koordináciu a spoluprácu medzi štátmi v politických, vojenských, ekonomických a iných otázkach bezpečnosti a uľahčujú tiež spoluprácu v nevojenských oblastiach, napríklad v oblasti vedy, informácií, ochrany životného prostredia a predovšetkým pri poskytovaní pomoci pri katastrofách.

Kolektívna obrana

- 2.004 Základnou zásadou NATO je vzájomná dôvera a spolupráca medzi zvrchovanými štátmi na zaistenie nedeliteľnej bezpečnosti jej všetkých členov. Aliancia je založená na zásade, že bezpečnosť každej členskej krajiny závisí od bezpečnosti všetkých. Ak je ohrozená bezpečnosť jedného z členov, dotýka sa to všetkých. Podpisom Severoatlantickej zmluvy berú na seba členské krajiny záväzok túto zásadu vzájomne rešpektovať a spoločne znášať riziká a zodpovednosť, rovnako ako i výhody kolektívnej obrany. Aj keď mnohé aspekty plánovania a prípravy obrany, ktoré každá krajina predtým vykonávala sama, sa realizujú spoločne, člen-

ské krajiny nie sú zbavené povinnosti rozvíjať svoju individuálnu spôsobilosť odolávať ozbrojeným konfliktom jednotlivo a stálou a účinnou svojpomocou.

- 2.005 Každá krajina si zachováva nezávislosť a slobodu prijímať vlastné rozhodnutia. Spoločným plánovaním a využívaním zdrojov však členovia môžu dosiahnuť vyššiu úroveň bezpečnosti, než akú by dosiahli jednotlivo. Ide o základnú zásadu bezpečnostnej spolupráce vo vnútri NATO.
- 2.006 Ozbrojené sily Slovenskej republiky, ktoré boli pred vstupom do NATO a EÚ určené predovšetkým na obranu teritória štátu, rozšírili svoju pôsobnosť tak, aby okrem obrany Slovenskej republiky prispievali aj k obrane spojencov a spolu s nimi dokázali predchádzať konfliktom a urovnávať krízové situácie vo svete. Ozbrojené sily na základe rozhodnutia politického vedenia štátu plnia strategické úlohy, ďalšie úlohy vyplývajúce z prijatých medzinárodných záväzkov a asistenčné úlohy na podporu orgánov verejnej moci. ³⁵⁾

Hlavné úlohy NATO v oblasti bezpečnosti

- 2.007 Strategická koncepcia NATO³⁶⁾ je oficiálnym vyjadrením jeho cieľov a úloh. Poskytuje návod na použitie vojenských a nevojenských prostriedkov na dosiahnutie týchto cieľov. Koncepcia popisuje bezpečnostné riziká, ktorým NATO čelí, ako „viacrozmerné a ťažko predvídateľné“. Formuluje tieto hlavné úlohy NATO v oblasti bezpečnosti:
- a) slúžiť ako základ stability v euroatlantickej oblasti,
  - b) slúžiť ako fórum na konzultácie medzi spojencami o bezpečnostných otázkach a pre náležitú koordináciu ich úsilia v oblastiach spoločného záujmu,
  - c) odstrašovať a brániť sa akejkoľvek hrozbe agresie proti ktorejkoľvek členskej krajine NATO,
  - d) prispievať k účinnej prevencii konfliktov a zapájať sa aktívne do zvládnutia kríz,
  - e) propagovať široké partnerstvo, spoluprácu a dialóg s ostatnými krajinami euroatlantickej oblasti.
- 2.008 Na konci studenej vojny prevzalo NATO na seba nové základné úlohy, vrátane bezpečnostnej spolupráce s demokratickými krajinami celej Európy, Kaukazu a Strednej Ázie, ako aj s niektorými krajinami severnej

---

³⁵⁾ Pozri *Obranná stratégia Slovenskej republiky, Kapitola IV.*

³⁶⁾ *C-M(99)21 Strategická koncepcia Aliancie, 29. apríla 1999.*

Afriky a Stredného východu. Ako reakciu na zmeny v celkovom bezpečnostnom prostredí prevzalo NATO aj ďalšie úlohy. Medzi ne patrí riešenie nestability vyvolanej regionálnymi a etnickými konfliktmi v Európe, ale i hrozbami z oblastí mimo euroatlantického priestoru. V súčasnosti je NATO zapojené do stále väčšieho rozsahu aktivít, zameraných na spoluprácu s Ruskom, Ukrajinou a inými krajinami mimo NATO a na aktívne riešenie nových bezpečnostných otázok, ako sú napríklad medzinárodný terorizmus a nedovolené šírenie zbraní hromadného ničenia. Aby si NATO zachovalo efektívnosť pri obrane a presadzovaní bezpečnosti v novom a rýchlo sa meniacom bezpečnostnom prostredí, začalo transformáciu zahŕňajúcu všetky aspekty svojho programu. Ide o nové misie, rozširovanie o nových členov, získanie nových spôsobilostí, nové partnerstvá a nové spôsoby plnenia úloh.

Úlohy Slovenskej republiky v oblasti bezpečnosti

- 2.009 **Obrana štátu**³⁷⁾ je súhrn opatrení, ktorými Slovenská republika zachováva mier, bezpečnosť, zvrchovanosť, územnú celistvosť a nedotknuteľnosť svojich hraníc a plní záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu a z ďalších medzinárodných zmlúv vojenskej povahy.
- 2.010 **Príprava na obranu štátu**³⁸⁾ je súhrn opatrení, ktorými ministerstvá, ostatné orgány štátnej správy, sudy, prokuratúra, orgány miestnej štátnej správy, obce, vyššie územné celky, právnické osoby, fyzické osoby oprávnené na podnikanie a fyzické osoby zabezpečujú úlohy obrany štátu. Súčasťou prípravy na obranu štátu sú aj úlohy ako výber, určenie a zaradenie stavieb a budov do kategórie objektov osobitnej dôležitosti alebo do kategórie ďalších objektov dôležitých pre obranu štátu, ich ochrana a obrana, plnenie úloh hospodárskej mobilizácie a mobilizačné cvičenia. Prípravou na obranu štátu je aj príprava ozbrojených síl, ozbrojených zborov, civilnej ochrany, Hasičského a záchranného zboru a záchranných služieb. Orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečujú plnenie úloh súvisiacich so zachovávaním bezpečnosti a obrany štátu a preverujú prijaté potrebné opatrenia najmä vykonávaním kontrol a mobilizačných cvičení.
- 2.011 **Riadenie obrany štátu**³⁹⁾ je súhrn opatrení, ktorými Národná rada Slovenskej republiky, prezident a vláda Slovenskej republiky, ministerstvá,

³⁷⁾ § 2 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

³⁸⁾ § 3 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

³⁹⁾ Druhá časť zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

ostatné orgány štátnej správy, súdy, prokuratúra, orgány miestnej štátnej správy, obce, vyššie územné celky a územné vojenské správy zabezpečujú úlohy obrany štátu.

- 2.012 Okrem orgánov prijímajúcich rozhodnutia v oblasti obrany a jej riadenia, v rámci systému obrany pôsobia orgány štátnej správy, územnej samosprávy, právnické osoby a fyzické osoby a výkonné prvky, ako sú ozbrojené sily, ozbrojené zbory, Hasičský a záchranný zbor a záchranné služby.
- 2.013 **Obrannú infraštruktúru**⁴⁰⁾ tvorí súhrn pozemkov, stavieb, budov, zariadení, telekomunikačných, energetických, komunikačných a dopravných systémov a zásoby štátnych hmotných rezerv, ktoré slúžia v čase vojny alebo vojnového stavu na zabezpečenie obrany štátu. Príprava a rozvoj obrannej infraštruktúry sú zabezpečované podľa potrieb obrany štátu na základe plánu, ktorý vypracúva Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej „len ministerstvo obrany“) v súčinnosti s inými ministerstvami, ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy a ďalšími orgánmi štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou, orgánmi miestnej štátnej správy, obcami a vyššími územnými celkami.
- 2.014 **Obranné plánovanie**⁴¹⁾ je súhrn činností, prostredníctvom ktorých príslušné štátne orgány vytvárajú krátkodobé, strednodobé a dlhodobé plány zabezpečenia úloh obrany štátu a určujú povinnosti subjektom zabezpečujúcim plnenie týchto úloh. Obranné plánovanie je súčasťou procesu plánovania, prostredníctvom ktorého štát realizuje riadiacu a koordinačnú funkciu pri vytváraní, udržiavaní a využívaní nevyhnutných obranných kapacít na zabezpečenie obrany štátu.
- 2.015 Za prípravu obranného plánovania a za plnenie opatrení, ktorými sa určuje nevyhnutný stupeň obranyschopnosti štátu, zodpovedajú v rozsahu svojej pôsobnosti ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, ďalšie orgány štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou, orgány miestnej štátnej správy, obce a vyššie územné celky. Prípravu obranného plánovania koordinuje ministerstvo obrany.
- 2.016 Obranné plánovanie tvorí dlhodobé, strednodobé a krátkodobé plánovanie zamerané na prípravu a zabezpečenie požadovaných kapacít a schopností ozbrojených síl a podporu obrany štátu.

---

⁴⁰⁾ § 26 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁴¹⁾ § 25 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

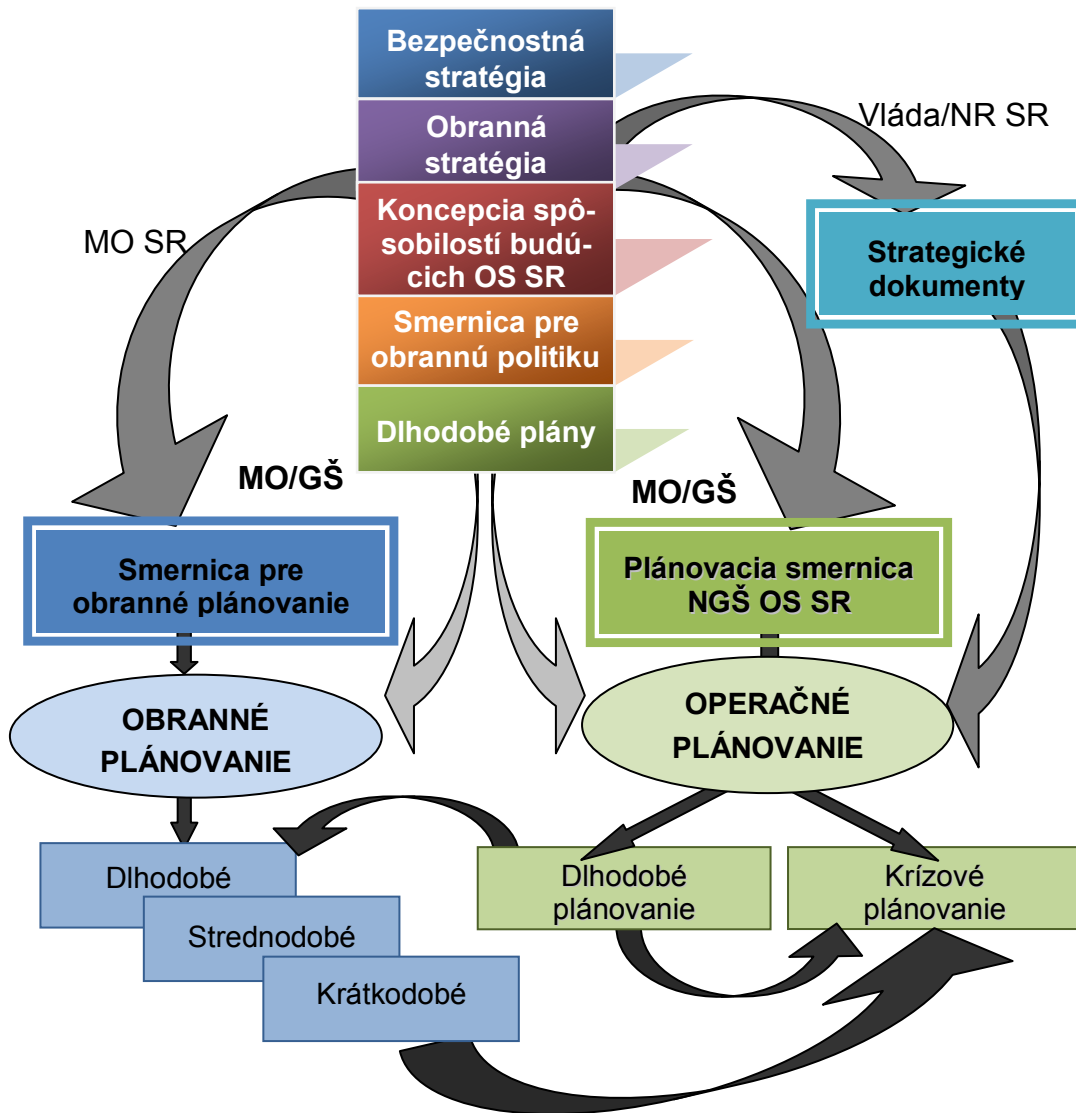
- 2.017 **Plánovanie síl** a ich spôsobilostí je hlavnou disciplínou obranného plánovania. Na základe Smerníc pre obranné plánovanie náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „náčelník generálneho štábu“) v rozsahu minimálnych vojenských požiadaviek na naplnenie cieľov obrannej politiky štátu vypracuje Model dosiahnuteľných síl vrátane časových horizontov ich rozvoja. Tento model predstavuje základný vstup pre vypracovanie jednotlivých kapitol dlhodobého plánu.
- 2.018 **Dlhodobé plánovanie**⁴²⁾ je zamerané na vytváranie prognóz, stratégií, koncepcií a dlhodobých plánov a jeho výsledkom je určenie cieľov a postupov na dosiahnutie požadovaných kapacít a schopností ozbrojených síl a podpory obrany štátu s výhľadom na 10 až 15 rokov. Hlavným výstupným dokumentom dlhodobého plánovania je dlhodobý plán.
- 2.019 **Strednodobé plánovanie**⁴³⁾ je zamerané na vytváranie projektov, programov a strednodobých plánov a jeho výsledkom je určenie vyváženého postupu a efektívne rozloženie zdrojov na zabezpečenie požadovaných kapacít a schopností ozbrojených síl a podpory obrany štátu s výhľadom na tri až šesť rokov. Hlavným výstupným dokumentom strednodobého plánovania je programový plán.
- 2.020 Databáza požiadaviek na zdroje v strednodobom horizonte sa vytvára a priebežne dopĺňa ako základný vstupný dokument na vykonanie strednodobého plánovania. Pre aktualizáciu vojenských oblastí tejto databázy vypracúva podklady Generálny štáb ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „generálny štáb“).
- 2.021 **Krátkodobé plánovanie**⁴⁴⁾ je zamerané na vytváranie krátkodobých implementačných a finančných plánov a jeho výsledkom je stanovenie záväzného postupu a rozdelenie finančných zdrojov určených na reálne zabezpečenie požadovaných kapacít a schopností ozbrojených síl a podpory obrany štátu s výhľadom na 1 až 2 roky.
- 2.022 **Operačné plánovanie** je zamerané na vytvorenie plánov použitia dostupných síl a prostriedkov štátu na jeho obranu. Operačné plánovanie pozostáva z dlhodobého operačného plánovania (vypracúvanie stálych plánov a situačných plánov) a krízového (operačného) plánovania.

⁴²⁾ § 25 ods. 3 zákona č. 319/2002 Z.z. o obrane SR v znení neskorších predpisov.

⁴³⁾ § 25 ods. 4 zákona č. 319/2002 Z.z. o obrane SR v znení neskorších predpisov.

⁴⁴⁾ § 25 ods. 5 zákona č. 319/2002 Z.z. o obrane SR v znení neskorších predpisov.

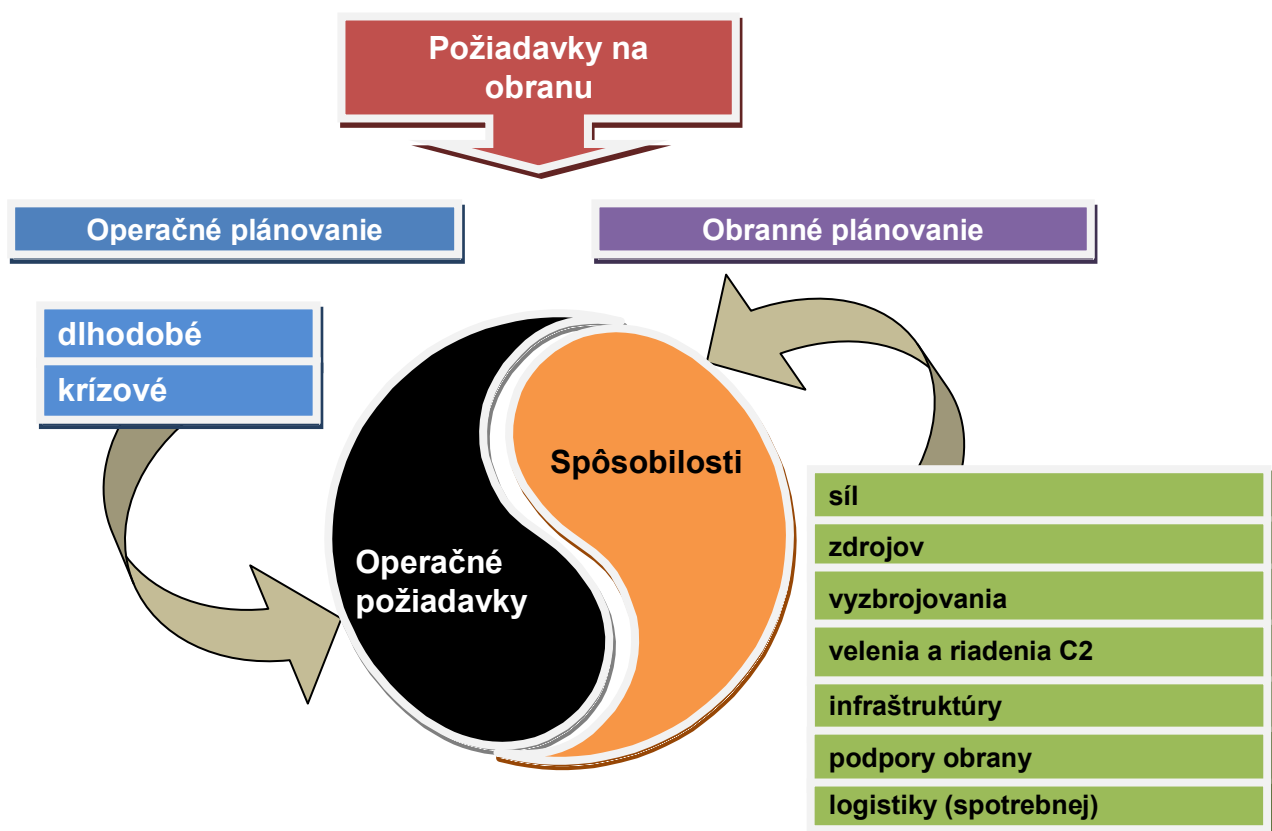
- 2.023 **Plánovacia smernica náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky** predstavuje iniciačnú smernicu na začatie plánovania v rámci štábu a podriadených veliteľstiev. Vychádza z politicko-strategického hodnotenia situácie a rozhodnutí príslušných orgánov ministerstva obrany. Plánovacia smernica sa vydáva pre veliteľa veliteľstva spoločných síl. Podstatou plánovania na každej úrovni je špecifikácia požadovaného cieľa, spôsobov na jeho dosiahnutie a primeraných prostriedkov. Pri posudzovaní, či konkrétna aktivita na nižšej úrovni operácie neovplyvňuje jej vyššiu úroveň (ak táto existuje), sa skúmajú politické súvislosti konkrétnej aktivity, vplyv aktivity na výsledok ťaženia alebo operácie a vplyv aktivity na dosiahnutie vojensko-strategických alebo politicko-strategických cieľov. Veliteľ na operačnej úrovni musí poznať spôsobilosti svojich taktických prostriedkov a veliteľ na taktickej úrovni musí chápať dôležitosť konkrétnej taktickej úrovne v celkovom operačnom, ako aj v strategickom kontexte.
- 2.024 **Dlhodobé (operačné) plánovanie** predstavuje vypracovanie plánov na základe predpokladaných scenárov vývoja situácie v budúcnosti. Pri strategickom operačnom plánovaní sa na vojensko-strategickej úrovni velenia ustanovuje pracovná skupina pre strategické operačné plánovanie. Hlavnými produktmi procesu strategického operačného plánovania sú **stále obranné plány a situačné plány**.
- 2.025 **Krízové (operačné) plánovanie** obsahuje realizáciu plánovania efektívneho použitia ozbrojených síl na riešenie konkrétnej krízovej situácie. Výsledkom krízového (operačného) plánovania je konkrétny operačný plán (Operation Plan – OPLAN), ktorý môže byť vypracovaný na základe situačného plánu, alebo ako úplne nový OPLAN, podľa vzniknutej situácie.
- 2.026 Súčasťou plánovania ozbrojených síl a ich cieľov sú požiadavky na **štandardizáciu**. Tým sa vytvára priestor na uplatnenie obranného plánovania a určenie priorít postupu dosahovania očakávaných vojenských spôsobilostí podľa operačných potrieb a kritérií **interoperability** používaných v NATO. Z pohľadu určenia doktríny je kľúčovou oblasťou štandardizácie operačná štandardizácia v závislosti od predpokladaných pridelených zdrojov a prostriedkov štátu. Štandardizácia v operačnej oblasti sa týka súčasných a perspektívnych foriem, metód a spôsobov výstavby a činnosti ozbrojených síl, tvorby koncepcií, doktrín, výcviku ozbrojených síl, ich podpory a zabezpečenia, prípravy a vedenia dokumentácie na použitie síl.

Obr. 2.1 Postupy obranného a operačného plánovania

2.027 Funkcie a kompetencie jednotlivých orgánov verejnej moci a vzájomné vzťahy medzi nimi sú v záujme účinného a efektívneho ovplyvňovania pomerov v bezpečnostnom prostredí usporiadané systematicky, na základe zásad fungovania demokratických a právnych štátov. **Bezpečnostný systém spolu s procesom rozhodovania o bezpečnosti a obrane štátu** (pozri obr. 2.3 Procesy rozhodovania o bezpečnosti a obrane štátu) tvorí v Slovenskej republike integrálnu súčasť štátneho riadenia. Po pristúpení k Severoatlantickej zmluve systém obrany štátu pôsobí tak, aby bezpečnosť občanov, zvrchovanosť, územná celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc štátu boli zaručené okrem vlastných síl aj potenciálom kolektívnej obrany NATO. Národnej rade Slovenskej republiky, vláde Slovenskej republiky, prezidentovi Slovenskej republiky, ostatným orgánom štátu a územnej samospráve poskytujú oba tieto systémy potrebné mechanizmy na uplatnenie kompetencií pri riešení situácií,

v ktorých sa rozhoduje o zachovaní alebo obnove bezpečnosti štátu a jeho občanov. Na podporu činnosti týchto orgánov sa už v čase bezpečnosti vytvárajú riadiace a poradné orgány, ktoré zabezpečujú nepretržitú pripravenosť a akcieschopnosť jednotlivých prvkov oboch systémov. Osobitne sa to týka spôsobilosti analyzovať bezpečnostné prostredie, klasifikovať hrozby a mieru podstupovaných rizík, určovať postupy a opatrenia na ich elimináciu, prijímať rozhodnutia na riešenie krízových situácií a konfliktov, zabezpečiť potrebné zdroje a ich využitie, koordinovať vyčlenené sily a použitie prostriedkov určených na predchádzanie a zamedzenie vzniku krízových situácií a konfliktov, alebo na zmierňovanie a odstraňovanie ich následkov.

Obr. 2.2 Vzťah operačného a obranného plánovania

2.028 **Prezident Slovenskej republiky** vo vzťahu k bezpečnosti a obrane štátu môže vypovedať vojnu⁴⁵⁾, na návrh vlády Slovenskej republiky môže vyhlásiť výnimočný stav, vojnový stav, nariadiť všeobecnú alebo čias-

⁴⁵⁾ Čl. 2 ods. 1 Ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

točnú mobilizáciu ozbrojených síl a ich ukončenie. Ak je Slovenská republika napadnutá, alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky vypovedáva vojnu a uzatvára mier. Prezident Slovenskej republiky má právomoc hlavného veliteľa ozbrojených síl Slovenskej republiky.

- 2.029 **Národná rada Slovenskej republiky**⁴⁶⁾ v zmysle ústavy a zákonov rozhoduje o základných otázkach bezpečnosti a obrany štátu, schvaľuje základné koncepcie, zásadné strategické dokumenty, rozvojové programy a plány v oblasti bezpečnosti a obrany štátu a ich finančné zabezpečenie. Vykonáva kontrolu plnenia úloh bezpečnosti a obrany štátu. Uznáva sa o vypovedaní vojny, ak je Slovenská republika napadnutá, alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu. Po skončení vojny sa uznáva o uzavretí mieru.
- 2.030 **Parlamentná rada Slovenskej republiky**⁴⁷⁾ vykonáva ústavné právomoci Národnej rady Slovenskej republiky, ak je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu znemožnená činnosť Národnej rady Slovenskej republiky až do obnovenia jej činnosti **s výnimkou** uznášaniam sa na ústave a ústavných zákonoch, volebných zákonoch, zákonoch o politických stranách a politických hnutiach, zákonoch o spôsobe vykonania referenda, vyslovovania súhlasu s medzinárodnou zmluvou, uznášaniam sa na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky a na návrhoch na vyhlásenie referenda a podania obžaloby na prezidenta Slovenskej republiky.
- 2.031 **Vláda Slovenskej republiky**⁴⁸⁾ je vrcholným orgánom výkonnej moci, ktorý zodpovedá za bezpečnosť a obranu štátu. Vláda Slovenskej republiky a jej členovia za výkon svojej funkcie zodpovedajú Národnej rade Slovenskej republiky. Vláda Slovenskej republiky schvaľuje koncepcie bezpečnostného systému a systému obrany štátu, rozhoduje o návrhoch na vyhlásenie výnimočného stavu a jeho skončenia, vojnového stavu a mobilizácie ozbrojených síl.
- 2.032 **Bezpečnostná rada Slovenskej republiky**⁴⁹⁾ je hlavným poradným orgánom vlády Slovenskej republiky v oblasti bezpečnosti štátu a bezpeč-

⁴⁶⁾ § 4 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁴⁷⁾ Čl. 7 Ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

⁴⁸⁾ § 6 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁴⁹⁾ Čl. 8 Ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

nostnej politiky. V mieri sa Bezpečnostná rada Slovenskej republiky ako poradný orgán podieľa na vytváraní a realizácii bezpečnostného systému Slovenskej republiky, plnení medzinárodných záväzkov v oblasti bezpečnosti a vyhodnocovaní bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike a vo svete. Vláde Slovenskej republiky pripravuje návrhy opatrení na zachovávanie bezpečnosti Slovenskej republiky, na predchádzanie krízovým situáciám, ako aj návrhy na riešenie vzniknutej krízovej situácie. Koordinuje, monitoruje a kontroluje realizáciu opatrení vlády Slovenskej republiky v oblasti bezpečnosti a obrany. V čase vojny, vojnového stavu, alebo výnimočného stavu, ak je znemožnená činnosť vlády Slovenskej republiky, vykonáva jej ústavné právomoci až do obnovenia jej činnosti s výnimkou rozhodovania o programe vlády a jeho plnení, o požiadaní o vyslovenie dôvery vláde a o udelení amnestie vo veciach priestupkov.

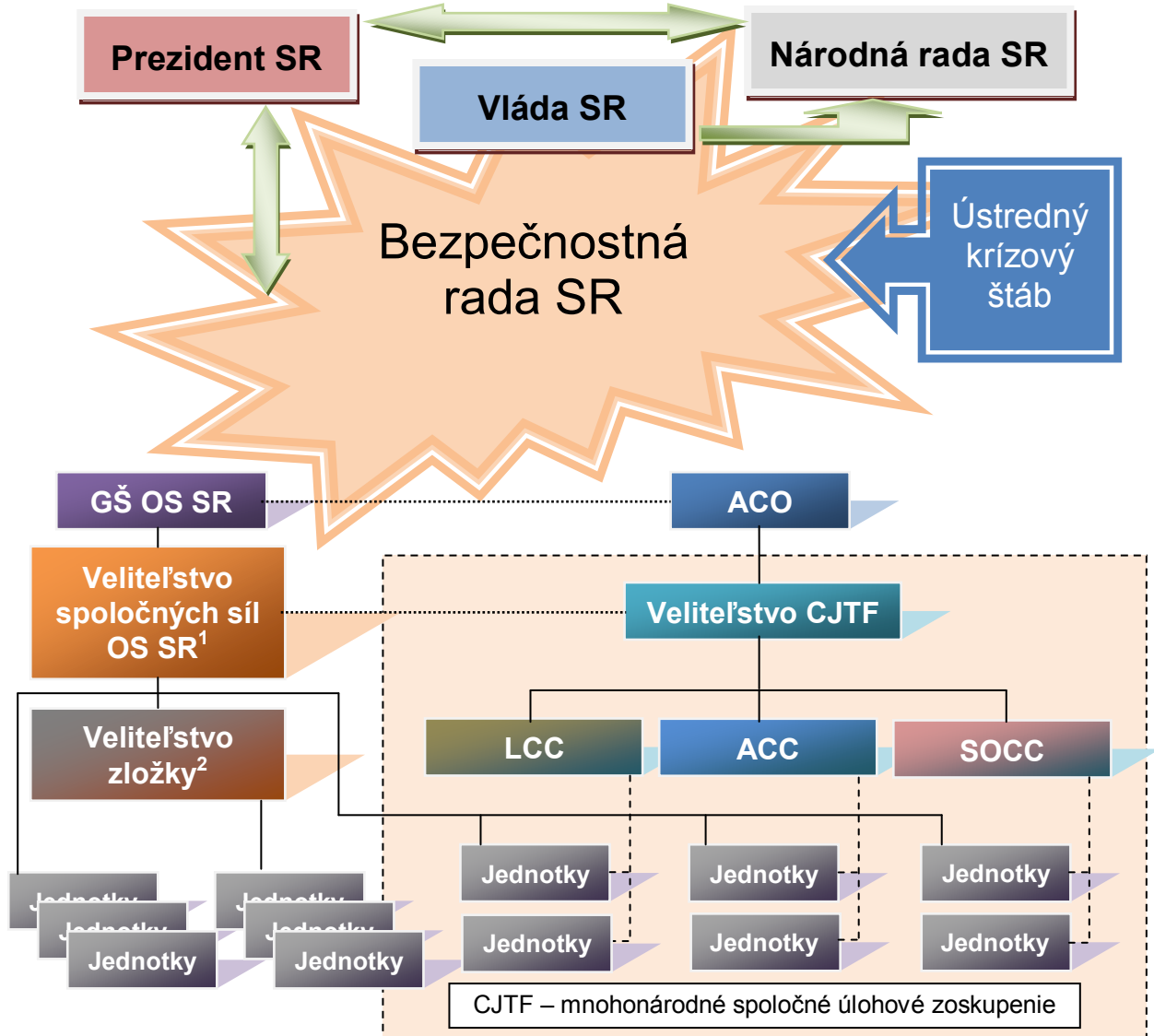
- 2.033 **Ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, obvodné úrady, obce a vyššie územné celky**⁵⁰⁾ zodpovedajú v čase bezpečnosti za organizáciu prípravy Slovenskej republiky na obdobie vojny, vojnového a výnimočného stavu.
- 2.034 **Orgány krízového riadenia štátu** sú určené na riešenie krízových situácií na území Slovenskej republiky v čase vyhláseného výnimočného stavu, núdzového stavu alebo mimoriadnych situácií na úrovni vlády Slovenskej republiky, ministerstiev, ústredných orgánov štátnej správy a ďalších orgánov verejnej moci. **Ústredný krízový štáb** na úrovni vlády a krízové štáby na ostatných úrovniach sú výkonnými orgánmi krízového riadenia, ktoré koordinujú činnosť všetkých orgánov štátnej správy, územnej samosprávy a ďalších zložiek podieľajúcich sa na riešení krízových situácií. V čase mimo krízy navrhujú opatrenia na predchádzanie krízovým situáciám, uskutočňujú civilné núdzové plánovanie, zabezpečujú informácie o území v aktuálnom stave a ďalšie informácie, organizujú prípravu štátu a občanov na krízové situácie a ich riešenie.
- 2.035 **Generálny štáb ozbrojených síl Slovenskej republiky** zabezpečuje velenie ozbrojeným silám po odbornej, organizačnej a technickej stránke. Na zabezpečenie jednotného velenia ozbrojeným silám v čase vojny a vojnového stavu sa vytvára vojenské centrum velenia ako hlavné miesto velenia ozbrojených síl⁵¹⁾ (Military Command Center – MCC). Vy-

---

⁵⁰⁾ Čl. 6 ods. 3 Ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

⁵¹⁾ § 7 ods. 10 zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

tvára ho generálny štáb po doplnení profesionálnymi vojakmi z veliteľstiev síl. Jeho poslaním je zabezpečiť velenie vojenským operáciám tak, aby bolo možné integrovať všetky krízové informačné systémy v ozbrojených silách do jedného celku.

- ..... spojenie (koordinácia)
- - - vyhradené velenie
- národné kompetencie

¹ Veliteľstvo spoločných síl OS SR ako operačné veliteľstvo sa zriaďuje iba v prípade aktívnej operácie celých OS SR (napr. vedenie operácií na území Slovenska)

² Veliteľstvo zložky sa ustanovuje, keď je vyžadované, alebo keď je to nevyhnutné

- ACO – spojenecké veliteľstvo pre operácie
- LCC – veliteľstvo pozemnej zložky
- ACC – veliteľstvo vzdušnej zložky
- SOCC – veliteľstvo zložky pre špeciálne operácie

Obr. 2.3 Procesy rozhodovania o bezpečnosti a obrane štátu

Ozbrojené sily Slovenskej republiky v štruktúrach NATO

- 2.036 Jedným z hlavných prvkov stálosti NATO je solidarita zaručená konsenzuálnym rozhodovacím procesom, požadujúcim jednomyselné rozhodnutia zo strany všetkých krajín NATO, teda aj Slovenskej republiky. To často vyžaduje dlhé konzultácie a rokovania na dosiahnutie jednomyselnosti⁵²⁾ pred prijatím dôležitého rozhodnutia. Hoci sa to môže hodnotiť ako zdĺhavý a nepraktický systém, má to dve veľké výhody: je rešpektovaná suverenita a nezávislosť každého členského štátu a prijaté rozhodnutie má plnú podporu všetkých členských krajín, ktoré sa týmto zaväzujú plniť ho.
- 2.037 **Národné delegácie.** Na uľahčenie konzultácií je každá členská krajina zastúpená stálou delegáciou v politickom veliteľstve NATO v Bruseli. Delegácia sa skladá zo stáleho predstaviteľa v postavení veľvyslanca, ktorý je na čele delegácie, a vojenského predstaviteľa. Každého z nich podporuje skupina civilných a vojenských poradcov, ktorí zastupujú svoju krajinu v rôznych výboroch NATO.
- 2.038 **Severoatlantická rada.** Na riešenie politických a vojenských aspektov činnosti NATO existujú oddelené civilné a vojenské štruktúry. Obe štruktúry podporujú Severoatlantickú radu (North Atlantic Council – NAC) ako najvyšší rozhodovací orgán NATO a zároveň jediný orgán ustanovený Severoatlantickou zmluvou. Rade bola Severoatlantickou zmluvou uložená zodpovednosť za vytvorenie podriadených zložiek. V rámci tohto poverenia vzniklo mnoho výborov a plánovacích skupín na podporu činnosti NAC alebo na prevzatie zodpovednosti za určité špecifické oblasti, ako sú napríklad obranné plánovanie, jadrové plánovanie a vojenské záležitosti. Nech sa NAC schádza na akejkoľvek úrovni, jej rozhodnutia majú rovnakú váhu a odrážajú názory každej vlády. Spravidla sa schádza na prerokovanie spoločných záležitostí alebo problémov, vyžadujúcich kolektívne rozhodnutie. Pre okruh problémov prerokovaných Radou neexistujú žiadne obmedzenia. Partnerom NAC zo strany Slovenskej republiky je vláda Slovenskej republiky.

---

⁵²⁾ Potreba jednomyselnosti vyžaduje od všetkých členských štátov súhlasné „Áno“. Prostá zhoda nepostačuje a zdržanie sa nie je vhodné. Rozhodnutia sa často prijímajú pomocou tzv. tichej procedúry, keď sa mlčanie členskej krajiny považuje za „Áno“ dovtedy, kým štát neporuší mlčanie. V takomto prípade nemôže byť rozhodnutie prijaté, kým dotýčny štát nevyjadrí svoje „Áno“. V prípade vykonania zmien musí byť vec predložená na nové pripomienkové konanie.

- 2.039 Severoatlantická rada ponúka fórum na rozsiahle konzultácie medzi vládami vo všetkých otázkach týkajúcich sa ich bezpečnosti. Všetky členské krajiny majú rovnaké právo vyjadriť svoj názor a ponechať si úplnú suverenitu a zodpovednosť za svoje vlastné rozhodnutia. **Rozhodnutia sú založené na jednomyselnosti a sú výrazom kolektívnej vôle členských krajín.**
- 2.040 Konzultácie sa týkajú celého spektra činností NATO, ako sú napríklad vývoj a obstarávanie techniky pre ozbrojené sily NATO, verejná diplomacia, vedecké aktivity NATO a programy na ochranu životného prostredia. Ďalšie výbory a skupiny, ako napríklad politicko-vojenský riadiaci výbor Partnerstva pre mier (Partnership for Peace – PfP), pomáhajú rozvíjať a vykonávať dohľad nad spoluprácou s krajinami Partnerstva pre mier. Konzultácie sa uskutočňujú na príslušných fórach, akými sú Euroatlantická rada Partnerstva (Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC), Rada NATO – Rusko (NATO – Russia Council – NRC) a komisia NATO – Ukrajina (NATO – Ukraine Commission – NUC) v rôznych formátoch. Obdobne sa prerokovávajú aktivity s krajinami tzv. Stredomorského dialógu (Mediterranean Dialogue – MD)⁵³⁾ a s krajinami v Skupine pre spoluprácu so stredomorskými krajinami (Mediterranean Cooperation Group – MCG).
- 2.041 Politické konzultácie medzi členmi NATO sa neobmedzujú len na udalosti, ktoré sa udejú na území štátov zahrnutých v Severoatlantickej zmluve, alebo len na politické otázky. Stále vo väčšej miere NATO ovplyvňujú udalosti, ku ktorým prichádza mimo zmluvného územia, a preto si vyžadujú pozornosť NAC a jej podriadených výborov. Vždy je k dispozícii poradný mechanizmus NATO a v takýchto situáciách ho členské krajiny široko využívajú. Ťažia pritom z výhody prítomnosti národných delegácií na jednom mieste na prerokovanie i takých otázok, do ktorých nemusí byť bezodkladne zapojené NATO priamo alebo ako celok. Spoločnými konzultáciami sú štáty schopné včas identifikovať oblasti, kde bude v záujme bezpečnosti a stability potrebné podniknúť koordinované akcie ako súčasť kolektívnej stratégie. Hlavnými výbormi zapojenými do tohto procesu sú Politický výbor na vysokej úrovni (Senior Political Committee) zložený zo zástupcov stálych predstaviteľov alebo na podobnej úrovni a Skupina pre koordináciu politiky (Policy

⁵³⁾ *Stredomorský dialóg NATO vznikol v roku 1994 a je fórom na politické konzultácie a praktickú spoluprácu s krajinami ležiacimi v oblasti Stredozemného mora (Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Mauretánia, Maroko a Tunisko). Bol rozšírený Istanbulskou iniciatívou pre spoluprácu (Istanbul Cooperation Initiative – ICI), určenou na podporu praktickej spolupráce na dvojstrannom základe so zainteresovanými krajinami (na začiatku roku 2006 Bahrajn, Kuvajt, Katar a Spojené arabské emiráty) v rozsiahlej oblasti Stredného východu.*

Coordination Group) zložená zo zástupcov stáleho predstaviteľa a vojenských predstaviteľov.

- 2.042 **Generálny tajomník NATO.** Na čele NATO je generálny tajomník, ktorý je menovaný spravidla na štyri roky. Ide o vysokého politického predstaviteľa z niektorej európskej členskej krajiny s medzinárodnými skúsenosťami. Generálny tajomník predsedá rokovaniam Severoatlantickej rady a iným významným orgánom NATO a pomáha vytvárať konsenzus medzi členskými krajinami. Pri riadení každodenných činností NATO podporuje generálneho tajomníka medzinárodný štáb odborníkov – predstaviteľov všetkých krajín NATO.
- 2.043 **Výbor pre obranné plánovanie.**⁵⁴⁾ Výbor pre obranné plánovanie (Defence Planning Committee – DPC) sa zaoberá väčšinou otázok týkajúcich sa obrany a otázkami spojenými s plánovaním kolektívnej obrany. Vojenským orgánom NATO poskytuje konzultácie a vo veciach svojej pôsobnosti má rovnakú právomoc ako rada. Ozbrojené sily Slovenskej republiky sa na práci výboru podieľajú vyčlenením svojho príslušníka.
- 2.044 **Skupina pre jadrové plánovanie.** Ministri obrany sa taktiež pravidelne schádzajú na zasadaniach Skupiny pre jadrové plánovanie (Nuclear Planning Group – NPG). Tá dohliada na jadrovú politiku NATO a prerokováva množstvo špecifických problémov, súvisiacich s jadrovými silami a široký okruh otázok, akými sú napríklad kontrola či šírenie jadrových zbraní.
- 2.045 **Vojenský výbor.** Na vojenskú štruktúru NATO dohliada Vojenský výbor NATO (Military Committee – MC), ktorý je jeho najvyšším vojenským orgánom. Politicky je podriadený Severoatlantickej rade, Výboru pre obranné plánovanie a Skupine pre jadrové plánovanie. Vojenský výbor NATO sa skladá z náčelníkov generálnych štábov členských krajín. Tých v národných delegáciách v centrále NATO zastupujú vojenský predstavitelia (vojaci v hodnosti generála), ktorí sa zúčastňujú na stálom zasadnutí MC pod vedením zvoleného predsedu.
- 2.046 Vojenský výbor zodpovedá za poskytovanie odporúčaní pre politické orgány NATO, ktoré považuje za potrebné pre spoločnú obranu územia členských štátov. Hlavnou úlohou Vojenského výboru je usmerňovať a radiť v otázkach vojenského postupu a stratégie. Vo vojenských veciach poskytuje konzultácie i strategickému veliteľom NATO, zástupco-

---

⁵⁴⁾ Francúzsko, ktoré sa vracia do integrovanej vojenskej štruktúry NATO, sa zrejme bude uchádzať o členstvo vo Výbore pre vojenské plánovanie i v Skupine pre jadrové plánovanie.

via ktorých sa zúčastňujú na jeho zasadnutiach. Vojenský výbor zodpovedá za celkové riadenie vojenských záležitostí v mene Severoatlantickej rady a za efektívnu činnosť úradov výboru. Výbor pomáha pri vytváraní obecných strategických koncepcií NATO. K jeho ďalším úlohám v čase kríz, napätia alebo vojny patrí informovanie Severoatlantickej rady a Výboru pre obranné plánovanie o vojenskej situácii a predkladanie odporúčaní na použitie vojenskej sily, realizáciu plánov pre nepredvídateľné udalosti a tvorbu vhodných pravidiel na použitie sily.

- 2.047 V rámci Rady euroatlantického partnerstva a Partnerstva pre mier sa Vojenský výbor pravidelne schádza s krajinami EAPC/PfP na úrovni národných vojenských predstaviteľov a náčelníkov generálnych štábov týchto krajín na prerokovávanie otázok vojenskej spolupráce. Podobné rokovania existujú i s Ruskom a Ukrajinou, krajinami Stredomorského dialógu a EÚ.
- 2.048 **Medzinárodný vojenský štáb.** Vojenský výbor je podporovaný Medzinárodným vojenským štábom (International Military Staff – IMS). Na čele Medzinárodného vojenského štábu je riaditeľ zvolený Vojenským výborom z kandidátov nominovaných členskými krajinami. Medzinárodný vojenský štáb zodpovedá za plánovanie, vyhodnocovanie a odporúčanie koncepcií vo vojenských záležitostiach, ktoré predkladá Vojenskému výboru. Zaisťuje, aby sa jeho koncepcie a rozhodnutia realizovali.
- 2.049 Medzinárodný vojenský štáb tvorí vojenský personál vyslaný členskými štátmi do štábných funkcií vo veliteľstve NATO. Má skôr pracovať na prospech spoločného úsilia Aliancie ako na prospech záujmov svojho štátu.
- 2.050 Situačné centrum NATO pomáha Severoatlantickej rade, Výboru pre obranné plánovanie a Vojenskému výboru pri výkone ich funkcií. Slúži ako hlavné miesto NATO pre príjem, výmenu a šírenie politických, vojenských a ekonomických informácií.

Transformácia

- 2.051 **Pražský samit NATO** v novembri 2002 naštartoval modernizačný proces, ktorý má zaistiť, že NATO získa spôsobilosť účinne reagovať na bezpečnostné výzvy 21. storočia. Vedúci predstavitelia NATO sa dohodli na začatí procesu zdokonaľovania jeho vojenských spôsobilostí. Táto dohoda o spôsobilostiach NATO sa spolu s dohodou o ďalšom rozširovaní NATO s partnerskými krajinami označuje ako transformácia.

2.052 Na samite v Prahe jeho účastníci prijali rad opatrení, cieľom ktorých je vybaviť NATO pre celý rozsah novodobých vojenských úloh, pričom konštatovali, že tradičné, skôr statické sily z čias studenej vojny už nemajú opodstatnenie. To znamená, že NATO musí vytvoriť sily, ktoré budú spôsobilé rýchlejšie sa presúvať na veľkú vzdialenosť a udržať sa v bojovej činnosti. Na tento účel schválili vedúci predstavitelia tri iniciatívy na zvýšenie obranných spôsobilostí:

- a) pražský záväzok k spôsobilostiam – nová iniciatíva k spôsobilostiam,
- b) vytvorenie síl vysokej pripravenosti NATO,
- c) zefektívnenie vojenskej veliteľskej štruktúry NATO.

2.053 **Pražský záväzok k spôsobilostiam.** Pražský záväzok k spôsobilostiam sa líši od svojho predchodcu – Iniciatívy k obranným spôsobilostiam (Defence Capabilities Initiative – DCI).⁵⁵⁾ V Prahe sa spojenci zaviazali, že zdokonalia spôsobilosti v ôsmich okruhoch problémov, ktorými sú napríklad obrana proti chemickým, biologickým, rádiologickým a jadrovým zbraňam, vojenské spravodajstvo, sledovanie a zisťovanie cieľov, sledovanie pomocou prostriedkov vzdušného prieskumu (vzduch – zem), velenie, riadenie a komunikačné systémy, efektívnosť bojovej činnosti vrátane presne navádzanej munície a umlčovanie protivzdušnej obrany nepriateľa, strategická vzdušná a námorná preprava, doplňovanie paliva za letu a nasaditeľnosť jednotiek bojovej podpory a bojového zabezpečenia, ktorá zahŕňa viac ako 400 konkrétnych oblastí. Tento záväzok bol potvrdený na Istanbulskej samite (jún 2004) záväzkom členov NATO na dosiahnutie väčšej využiteľnosti svojich síl tak, aby ich väčšia časť bola schopná kedykoľvek sa rozvinúť a udržať v spojeneckých operáciách. Pražský záväzok k spôsobilostiam by sa mal vzájomne podporovať s paralelným úsilím EÚ získať vojenské spôsobilosti.

2.054 **Sily vysokej pripravenosti** boli vytvorené ako technologicky vyspelé, pružné, rozmiestniteľné, interoperabilné a udržateľné sily, zahŕňujúce pozemné, vzdušné a námorné komponenty, pripravené na rýchly presun kdekoľvek to bude potrebné. NRF plnia dva vzájomne sa posilňujúce ciele:

- a) byť silami vysokej pripravenosti, spôsobilými na rýchly presun, kdekoľvek to bude potrebné, a to v celom rozsahu operácií NATO,
- b) byť katalyzátorom na zdokonaľovanie a nepretržitú transformáciu vojenských spôsobilostí, ktorými bude NATO reagovať na vyvíjajúce sa bezpečnostné výzvy.

---

⁵⁵⁾ Schválený na samite vo Washingtone v apríli 1999

Ozbrojené sily Slovenskej republiky v štruktúrach vojenského velenia NATO

2.055 **Veliteľská štruktúra NATO** (NATO Command Structure – NCS) ⁵⁶⁾ má dve strategické veliteľstvá (Strategic Commands – SC) – jedno zamerané na plánovanie a vedenie operácií NATO a druhé na transformáciu vojenských spôsobilostí NATO pre plnenie všetkých jeho vojenských úloh. Veliteľstvo pre operácie má tri stále veliteľstvá operačnej úrovne. Každé z nich môže byť vyčlenené ako veliteľstvo príslušnej zložky, okrem Spoločného veliteľstva v Lisabone.

2.056 **Strategické veliteľstvá.** Existujú dve strategické veliteľstvá (SC):

a) **Spojenecké veliteľstvo pre operácie.** Veliteľom spojeneckého veliteľstva pre operácie je hlavný veliteľ spojeneckých síl v Európe (Supreme Allied Commander Europe – SACEUR). ⁵⁷⁾ Hlavné veliteľstvo spojeneckých síl v Európe (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE) ⁵⁸⁾ sídli v Belgicku neďaleko Monsu. V súlade s príslušným politickým rozhodnutím a na základe rámcovej dohody medzi NATO a EÚ poskytne SACEUR v prípade potreby kapacity svojho operačného veliteľstva na operácie vedené EÚ.

V hlavnom veliteľstve spojeneckých síl v Európe v Monse majú ozbrojené sily Slovenskej republiky zastúpenie prostredníctvom Úradu národného vojenského predstaviteľa.

b) **Spojenecké veliteľstvo pre transformáciu.** Veliteľom spojeneckého veliteľstva pre transformáciu (Allied Command Transformation – ACT) je hlavný spojenecký veliteľ pre transformáciu (Supreme Allied Commander Transformation – SACT). ⁵⁹⁾ Jeho veliteľstvo sa sídli v Norfolku (Virgínia, USA), hoci jeho súčasť sú rozmiestnené v Európe. ⁶⁰⁾

Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú v spojeneckom veliteľstve pre transformáciu svoje zastúpenie.

2.057 **Operačné veliteľstvá.** V podriadenosti SACEUR sú tri operačné veliteľstvá – dve veliteľstvá spoločných síl (Joint Force Command – JFC)

⁵⁶⁾ Ako je uvedené v MC-324/1, *Vojenská organizačná štruktúra NATO*.

⁵⁷⁾ SACEUR je zároveň veliteľom síl USA v Európe.

⁵⁸⁾ Táto historická skratka „Hlavné veliteľstvo spojeneckých síl v Európe“ (SHAPE) sa naďalej používa, napriek nedávnej zmene v štruktúre vojenských veliteľstiev NATO.

⁵⁹⁾ Na udržanie silnej transatlantickej väzby a zaistenie prístupu k transformačným iniciatívam USA je SACT zároveň veliteľom veliteľstva spoločných síl USA.

⁶⁰⁾ *Patria sem: štábný prvok v Belgicku, Spoločné stredisko vedenia vojny v Stavangere (Nórsko), Spoločné výcvikové stredisko v Bydgoszczi (Poľsko), Spoločné stredisko pre analýzu v Montasane (Portugalsko) a Stredisko podmorského výskumu v La Spezia (Taliansko).*

a tretie, robustné, ale limitované spoločné veliteľstvo (Joint HQ – JHQ).

- a) **Veliteľstvá spoločných síl.** Každé z dvoch veliteľstiev spoločných síl – Spoločné veliteľstvo v Brunssume (Holandsko) a v Neapole (Taliansko) je spôsobilé veliť z priestoru svojho stáleho rozmiestnenia hlavným spoločným operáciám (Major Joint Operation – MJO) ⁶¹⁾ alebo v začiatkovej fáze operácie väčšieho rozsahu. Tieto dve spoločné veliteľstvá môžu okrem toho vytvoriť jedno pozemné veliteľstvo mnohonárodného spoločného úlohového zoskupenia (Combined Joint Task Force HQ – CJTF HQ) na začiatkovú a udržiavaciu fázu s možnosťou plniť úlohu materského veliteľstva, alebo vytvoriť pozemné alebo námorné veliteľstvo nasaditeľného spoločného úlohového zoskupenia pre operácie NRF (Deployable Joint Task Force HQ – DJTF HQ).

Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú svoje zastúpenie v Spoločnom veliteľstve v Brunssume.

- b) **Spoločné veliteľstvo.** Tretie, robustné ale limitovanejšie veliteľstvo, je JHQ Lisabon (Portugalsko). V začiatkovej fáze je zodpovedné za nasadenie veliteľstva námorného CJTF, alebo za nasadenie pozemného alebo námorného DJTF HQ na vedenie operácií NRF. Má príslušné spojenia k veliteľstvám a spôsobilostiam jednotlivých zložiek, hoci nemá žiadnu zodpovednosť za operačné velenie (Operational Command – OPCOM).

Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú v JHQ v Lisabone svoje zastúpenie.

2.058 **Veliteľstvá zložiek.** V podriadenosti oboch spoločných veliteľstiev sú veliteľstvá pozemnej, vzdušnej a námornej zložky (Component Commands – CCs). Vzhľadom na operačné požiadavky môže SACEUR od nich vyžadovať, aby poskytli svoje spôsobilosti velenia a riadenia pod velenie ktoréhokoľvek z dvoch JFCs alebo JHQ.

---

⁶¹⁾ *Ministerská smernica z roku 2003 definuje MJO ako operácie, ktoré by mohli trvať dlhšie ako dva roky a mali by spĺňať nasledujúce kritériá: pozemná zložka schopná plánovať a viesť bojovú činnosť v rozsahu armádneho zboru s bojovou podporou a bojovým zabezpečením, veliteľom a štábom nasaditeľnej pozemnej zložky spoločných síl (Joint Forces Land Component Commander – JFLCC) so zodpovedajúcimi spôsobilosťami velenia a riadenia (C2); námorná zložka schopná plánovať a viesť operácie na úrovni úlohového zoskupenia síl NATO s logistickou podporou, veliteľom a štábom nasaditeľnej námornej zložky spoločných síl (Joint Forces Maritime Component Commander – JFMCC) so zodpovedajúcimi spôsobilosťami velenia a riadenia (C2); vzdušná zložka schopná plánovať a vykonať až 1 000 operačných letov denne s logistickou podporou, veliteľom a štábom nasaditeľnej vzdušnej zložky spoločných síl (Joint Forces Air Component Commander – JFACC) podporovanej Spoločným operačným strediskom vzdušných operácií (Combined Air Operations Centre – CAOC). V závislosti od úlohy by požadované spôsobilosti zložky mohli byť nižšie ako boli uvedené. Aby sa operácia mohla pokladať za MJO, najmenej jedna zložka musí spĺňať plné kritériá.*

- a) **Veliteľstvá pozemnej zložky** (Land Component Command – LCC). Veliteľská štruktúra NATO má dve veliteľstvá pozemných zložiek: veliteľstvo pozemnej zložky v Heidelbergu (Nemecko) a veliteľstvo pozemnej zložky v Madride (Španielsko). Veliteľstvá pozemných zložiek vo veliteľskej štruktúre NATO sa spravidla rozvíjajú ako veliteľstvá pozemnej zložky spoločných síl (Joint Forces Land Component Command HQs – JFLCC HQs) na velenie v začiatkovej fáze pozemných operácií väčších ako MJO, pričom používajú rovnako rozmiestniteľné a spoločne financované zariadenia. Ak to vyžadujú okolnosti, môže byť LCC HQ alternatívou pre JFLCC pre operácie vedené pomocou CJTF. Okrem toho môže zosilnené LCC HQ vyčleniť CJTF HQ pre udržiavaciu fázu v prípade, keď sa znižuje intenzita operácie.
Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú zastúpenie vo veliteľstve pozemnej zložky v Heidelbergu.
- b) **Veliteľstvá vzdušnej zložky** (Air Component Command – ACC). Veliteľská štruktúra NATO má dve stále veliteľstvá vzdušných zložiek: v Ramsteine (Nemecko) a v Izmiere (Turecko). Každé z týchto dvoch veliteľstiev je spôsobilé veliť vzdušnej zložke v MJO alebo v začiatkovej fáze operácií väčších ako MJO ako veliteľstvo vzdušnej zložky spoločných síl (Joint Forces Air Component Command HQ – JFACC HQ) z priestoru svojho stáleho rozmiestnenia. Okrem toho môžu dve veliteľstvá vzdušných zložiek vytvoriť jedno rozvíjané JFACC HQ s možnosťou plnenia úlohy materského HQ. Na plnenie tejto funkcie sú veliteľstvá podporované šiestimi spoločnými operačnými strediskami letectva (Combined Air Operations Centre – CAOC), a to štyrmi stálymi a dvoma rozvíjateľnými (Deployable Combined Air Operations Centre – DCAOC). Veliteľstvá CAOC napojené na veliteľstvo vzdušnej zložky v Ramsteine sú v Uedeme (Nemecko), Finderupe (Dánsko) a DCAOC v Uedeme; na Izmir sú napojené CAOC a DCAOC Poggio Renatico (Taliansko) a CAOC Larissa (Grécko).
Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú zastúpenie vo veliteľstve vzdušnej zložky v Ramsteine a v CAOC Uedem.
- c) **Veliteľstvá námornej zložky**. Veliteľská štruktúra NATO má dve stále veliteľstvá námornej zložky: veliteľstvo námornej zložky v Northwoode (Veľká Británia) a veliteľstvo námornej zložky v Neapole (Taliansko). Každé z týchto veliteľstiev je spôsobilé veliť námornej zložke ako veliteľstvo námornej zložky spoločných síl zo svojho stáleho rozmiestnenia a okrem toho je spôsobilé podporovať operácie mimo JOA. Na splnenie svojich funkcií sú veliteľstvá námornej zložky podporované špeciálnymi prvkami na velenie a riadenie podmorských operácií a námorných vzdušných operácií:

veliteľstvo ponorkového loďstva Sever (COM SUBNORTH), veliteľstvo letectva Sever (COMAIRNORTH) pre veliteľstvo námornej zložky v Nordwoode; veliteľstvo ponorkového loďstva Juh (COMSUBSOUTH) a veliteľstvo letectva Juh (COMAIRSOUTH) pre veliteľstvo námornej zložky v Neapole.

- d) **Veliteľstvo zložky pre špeciálne operácie** (Special Operations Component Command – SOCC). SOCC NATO je mnohonárodné spoločné veliteľstvo zložky prispôbené na velenie a riadenie určených SOF. SOCC nefiguruje v rámci veliteľskej štruktúry NATO ako stále veliteľstvo, ale je zriadené v rámci dohodnutej nosnej krajiny (Framework Nation – FN) SOF a doplnené o štábny personál z iných krajín. FN SOF tvorí jadro veliteľstva SOCC zabezpečením minimálne veliteľa, kľúčového štábného personálu, informačných systémov velenia a riadenia [až po úroveň úlohového zoskupenia pre špeciálne operácie (Special Operations Task Group – SOTG)] a funkcií základnej logistickej podpory. FN by mala tiež koordinovať funkcie bojového zabezpečenia (Combat Service Support – CSS) pre danú zložku. Za istých okolností NATO zabezpečuje veliteľstvu SOCC informačný systém velenia a riadenia (systém velenia, riadenia a spojenia), čo dokáže uľahčiť a navýšiť systém velenia, riadenia a spojenia FN SOF alebo zabezpečiť, aby sa FN SOF nespoliehala iba na ich organický systém velenia, riadenia a spojenia. Krajiny poskytujúce SOTG by mali poskytnúť počet štábných dôstojníkov/poddôstojníkov SOCC primeraný počtu poskytnutých SOTG. Ostatné krajiny SOF NATO môžu veliteľstvu SOCC poskytnúť personál, čo je podmienené schválením zo strany príslušnej FN a SACEUR. Veliteľ SOCC nasadzuje a riadi SOF a podľa rozkazu JFC môže konať ako podporovaný alebo podporujúci veliteľ. SOCC je tvorené kombináciou veliачich a styčných zložiek a samotnými výkonnými prvkami.

Ozbrojené sily Slovenskej republiky do uvedeného veliteľstva môžu prispievať personálom podľa potreby.

- 2.059 **Priestor zodpovednosti.** SACEUR má trvalo vyčlenený priestor zodpovednosti (Area of Responsibility – AOR). Tento priestor zahŕňa celé územie NATO s výnimkou územia Kanady a Spojených štátov.⁶²⁾

---

⁶²⁾ Ak by bolo potrebné viesť operácie na území Kanady alebo Spojených štátov, SACEUR sa spojí priamo s vojenskými predstaviteľmi týchto štátov.

- 2.060 **Záujmový priestor.** SACEUR je zodpovedný za záujmové priestory (Areas of Interest – AOI)⁶³⁾, ktoré sú mimo územia NATO. Velitelia NATO ich sledujú a analyzujú regionálnu nestabilitu, vojenské spôsobilosti a aspekty medzinárodných problémov, aby identifikovali ich možné dôsledky, ktoré by mohli priamo alebo nepriamo ovplyvniť bezpečnostné záujmy NATO.⁶⁴⁾
- 2.061 **Spoločné operačné priestory.** SACEUR alebo iný určený veliteľ bude plánovať a viesť vojenské operácie vo vnútri JOA⁶⁵⁾, ktorý bude stanovený na splnenie konkrétnej úlohy. JOA je vymedzený v spolupráci s členskými štátmi a schválený NAC alebo MC v súlade s procesom operačného plánovania NATO.⁶⁶⁾ JOA a parametre, ktoré ho vymedzujú, ako je čas, rozsah úlohy a geografické oblasti, sú prispôbivé nečakanej situácii alebo konkrétnej úlohe a môžu presahovať priestory zodpovednosti.
- 2.062 **Priestory operácií.** Vo vnútri JOA môže spoločný veliteľ určiť priestory operácií (Areas of Operations – AOO)⁶⁷⁾, v ktorých velitelia zložiek vedú operácie.⁶⁸⁾

Organizačná štruktúra NATO

- 2.063 NATO nemá žiadne vlastné ozbrojené sily, okrem lietajúceho systému včasnej výstrahy a riadenia NATO. Väčšina síl, ktoré má NATO k dispozícii, zostáva pod plným národným velením a riadením do doby, kým sú členskými krajinami vyčlenené na plnenie úloh NATO. Politické a vojenské štruktúry NATO zaisťujú organizačné opatrenia potrebné na spoločné velenie, riadenie a výcvik a tiež na predbežné plánovanie, cieľom ktorého je umožniť národným silám tieto úlohy plniť. Na základe smernice MC-296/1 *Geospatial Policy* sú členské štáty NATO povinné zabezpečovať vysokú aktuálnosť geografických a topografických

⁶³⁾ *Záujmový priestor veliteľa, súvisiaci s cieľmi súčasnej alebo plánovanej operácie, zahŕňajúci jeho priestor vplyvu alebo zodpovednosti, operačný priestor a priliehajúce priestory. AAP-6, Terminologický slovník pojmov a definícií NATO.*

⁶⁴⁾ *Oblasti záujmu môže definovať SACEUR a schváliť Vojenský výbor alebo NAC/DPC.*

⁶⁵⁾ *Dočasný priestor určený hlavným veliteľom spojeneckých síl v Európe, v rámci ktorého veliteľ spoločných síl plánuje a plní určenú úlohu na operačnej úrovni. Priestor spoločnej operácie a jeho definované parametre, ktorými sú čas, rozsah plnenej úlohy a geografická poloha, sú plánované dopredu, alebo sa pre danú úlohu vytvárajú a sú spravidla spojované s operáciami mnohonárodného spoločného úlohového zoskupenia. AAP-6.*

⁶⁶⁾ *Pozri – MC-133/3, Systém operačného plánovania NATO, Kapitola 3.*

⁶⁷⁾ *Priestor určený spoločným veliteľom pozemných alebo námorných síl na vedenie spoločnej činnosti. Priestor činnosti spravidla nezahŕňa celý priestor spoločných operácií, ktorý má spoločný veliteľ k dispozícii, ale je dostatočne veľký pre veliteľa zložky spoločných síl na splnenie stanovených úloh a na ochranu vlastných síl. AAP-6.*

⁶⁸⁾ *JFACC je spravidla zodpovedný za koordináciu všetkých vzdušných operácií v celom JOA.*

informácií v mapových dielach a geografických produktoch, ktoré majú vo svojej zodpovednosti v rámci medzinárodnej deľby práce. Krajiny, ktoré vysielajú svoje jednotky v rámci štruktúr NATO, im poskytujú geografickú podporu vlastnými silami.

- 2.064 Plný rozsah úloh NATO vyžaduje rozmiestniteľné veliteľstvá a sily, ktoré sú dostatočne pružné na spoločné plánovanie, tvorbu a aktiváciu síl a ktoré majú odstupňovanú dobu pohotovosti. Štruktúra síl NATO (NATO Force Structure – NFS) ⁶⁹⁾ sa skladá zo spojeneckých, národných a mnohonárodných síl a z ich veliteľstiev, poskytnutých NATO do trvalej alebo dočasnej dispozície so spresnenými kritériami bojovej pripravenosti. Národné príspevky sú NATO dostupné prostredníctvom schváleného mechanizmu odovzdania do podriadenosti (Transfer of Authority – TOA) ⁷⁰⁾, ale i prostredníctvom koordinácie a dohôd o spolupráci, rozšírené o spoločné prostriedky pre špecifické spôsobilosti a možnosti vývoja situácie.
- 2.065 Ak je veliteľská štruktúra NATO v prvom rade určená na velenie a riadenie (Command and Control – C2) spoločných spojeneckých operácií, NFS zaistí ďalšie sily a prostriedky C2 aj na úrovni jednotlivých prostredí.

Časť II. Ozbrojené sily v NATO

Úlohy ozbrojených síl NATO a Slovenskej republiky

- 2.066 Základnou úlohou vojenských síl NATO, na plnení ktorých sa podieľajú aj ozbrojené sily Slovenskej republiky, je chrániť mier a poskytovať záruky pre územnú celistvosť, politickú nezávislosť a bezpečnosť členským krajinám NATO. Sily NATO by preto mali byť schopné odstrašiť a poraziť protivníkov a viesť účinnú obranu s cieľom udržať alebo obnoviť územnú celistvosť členských krajín NATO. V prípade konfliktu by mali byť schopné rýchlo skončiť vojnu a prinútiť agresora znova zvážiť svoje rozhodnutie, zastaviť útok a stiahnuť sily.
- 2.067 Pri udržiavaní bezpečnosti a stability v euroatlantickom priestore je dôležitým cieľom NATO a jeho síl predchádzať rizikám tým, že budú zasahovať v začiatkoch potenciálnych kríz. V prípade krízy ohrozujúcej euroatlantickú stabilitu a bezpečnosť členov NATO môžu byť jednotky NATO povolané na zásah mimo územia NATO. Môžu byť tiež povola-

---

⁶⁹⁾ Viac informácií pozri – MC-317/1, Organizačná štruktúra síl NATO.

⁷⁰⁾ Pozri – MC-133/1, prílohy C, ods. 11.

né zúčastniť sa na operáciách na udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, aby tak podporili a posilnili politické akcie v rámci širšieho prístupu k bezpečnosti.

- 2.068 Pri vedení operácií v rámci krízového riadenia budú musieť sily NATO rokovať s predstaviteľmi na rôznej úrovni, vrátane medzinárodných organizácií (International Organizations – IOs), mimovládnych organizácií (Non Governmental Organizations – NGOs) a mnohonárodných vládnych agentúr. Sily NATO budú musieť zaistiť, aby ich strategické vojenské postupy a činnosti dopĺňali činnosť iných medzinárodných a regionálnych organizácií, predovšetkým OSN, EÚ a OBSE. Spoločné ciele, mier a stabilita bude možné dosiahnuť rýchlejšie, keď sa bude maximálne účinne využívať diplomatická, vojenská a ekonomická sila každej organizácie. To bude vyžadovať vedenie vojenských operácií na pevnom právnom základe a plné uznanie ich legitimity medzinárodným spoločenstvom. Prípadné zapojenie krajín PfP a iných nečlenských krajín NATO do operácií vedených NATO, by bolo jeho vhodným príspevkom na riešenie kríz ohrozujúcich euroatlantickú bezpečnosť. NATO bude musieť zabezpečiť úzku spoluprácu a koordináciu s medzinárodnými organizáciami vo všetkých fázach operácie. Na efektívne vedenie vojenských operácií sú rozhodujúce dobre vycvičené a vybavené sily so zodpovedajúcim stupňom pripravenosti a dostatočnou silou na plnenie úloh celého spektra neočakávaných situácií, ako aj vhodné podporné štruktúry, plánovacie nástroje a spôsobilosti velenia a riadenia. NATO by práve tak malo byť pripravené podporiť operácie pod politickým a strategickým riadením EÚ alebo iných organizácií.
- 2.069 Vojenské sily NATO prispievajú k podpore a presadzovaniu stability v euroatlantickej oblasti aj svojou mierovou vojenskou angažovanosťou. Uskutočňuje sa prostredníctvom vzájomných vojenských kontaktov, spoluprácou a spoločnými cvičeniami s krajinami PfP a prehĺbovaním vzťahov NATO s krajinami Stredomorského dialógu a Stredného východu v rámci Istanbulskej iniciatívy o spolupráci. Sily NATO prispievajú k stabilite a porozumeniu prostredníctvom opatrení na zvyšovanie dôvery, transparentnosti a vzájomnej komunikácie, ako i prostredníctvom overovania dohôd o obmedzení zbrojenia a odminovaní. Hlavné oblasti konzultácií a spolupráce okrem iného zahŕňajú výcvik a cvičenia, interoperabilitu, civilno-vojenské vzťahy, rozvoj koncepcií a doktrín, obranné plánovanie, krízové riadenie, opatrenia proti nedovolenému šíreniu zbraní, spoluprácu pri vyzbrojovaní a tiež účasť na operačnom plánovaní a operáciách.

- 2.070 **Ozbrojené sily Slovenskej republiky**⁷¹⁾ sa vytvárajú na zachovanie mieru a bezpečnosti Slovenskej republiky a na plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.
- 2.071 **Riadenie ozbrojených síl** je proces, v ktorom vláda Slovenskej republiky a ministerstvo obrany v rozsahu svojej pôsobnosti rozhodujú o použití ozbrojených síl, usmerňujú ich činnosť, určujú celkové početné stavy vojakov, zamestnancov, výzbroje a techniky, rozmiestnenie ozbrojených síl a vo vymedzenom rozsahu vykonávajú kontrolu ich činnosti.
- 2.072 **Velenie ozbrojeným silám**⁷²⁾ je proces, v ktorom veliteľ vydáva v rozsahu svojej pôsobnosti vojenské rozkazy na zabezpečenie plnenia úloh ozbrojených síl. Okrem prezidenta Slovenskej republiky ako hlavného veliteľa ozbrojených síl Slovenskej republiky, velia ozbrojeným silám v rozsahu svojej pôsobnosti náčelník generálneho štábu a ostatní ustanovení velitelia.
- 2.073 **Úlohy a použitie ozbrojených síl Slovenskej republiky.**⁷³⁾ Ozbrojené sily sú rozhodujúcim výkonným prvkom systému obrany Slovenskej republiky. **Hlavnou úlohou ozbrojených síl je** zaručovať obranu Slovenskej republiky a bezpečnosť štátu pred vonkajším ozbrojeným napadnutím cudzou mocou a plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, a podieľať sa na zachovávaní verejného poriadku a bezpečnosti štátu, jeho zvrchovanosti, územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc. **Poslaním a povinnosťou ozbrojených síl je** podieľať sa na plnení úloh v čase výnimočného stavu alebo núdzového stavu, pri ktorom sú ohrozené životy a zdravie osôb alebo majetok, a pri odstraňovaní jeho následkov. Ozbrojené sily musia byť pripravené a schopné splniť nasledujúce poslania:
- s využitím výhod členstva v NATO brániť zvrchovanosť a územnú celistvosť Slovenskej republiky, nedotknuteľnosť jej hraníc pred ozbrojeným napadnutím a prispievať ku kolektívnej obrane členských krajín NATO,**
  - na základe rozhodnutia príslušných ústavných orgánov Slovenskej republiky**⁷⁴⁾ **byť pripravené zúčastňovať sa v rámci me-**

---

⁷¹⁾ § 2 zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁷²⁾ Ods. 2 § 7 zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁷³⁾ § 4 zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁷⁴⁾ Čl. 86 a 119 Ústavy Slovenskej republiky.

dzinárrodného krízového manažmentu na mnohonárodných operáciách NATO, EÚ alebo iných koalíčných zoskupení zameraných na zachovanie mieru a bezpečnosti vo svete, na riešenie alebo predchádzanie vzniku krízových situácií, na operáciách na podporu mieru, humanitárnych operáciách pod medzinárodnou záštitou mimo územia Slovenskej republiky bez geografického obmedzenia, na plnení úlohy v mierových pozorovateľských misiách EÚ, OSN a OBSE,

- c) **poskytovať podporu orgánom verejnej moci Slovenskej republiky**, alebo ju poskytovať ako člen medzinárodnej organizácie pri riešení nevojenských hrozieb a pri účasti na riešení krízových situácií.
- d) ak v čase vojny alebo vojnového stavu a následnej vojenskej operácie boli rozhodnutím vecne príslušnej bezpečnostnej rady z postihnutého územia evakuované orgány miestnej štátnej správy, orgány obcí alebo orgány vyššieho územného celku a nemôžu vykonávať svoju pôsobnosť, správu postihnutého územia v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas vykonáva veliteľ vojenskej operácie určený náčelníkom generálneho štábu.

2.074 V záujme uvedených poslání na základe predbežných analýz musia ozbrojené sily:

- a) **udržiavať sily vysokej pripravenosti** (HRF – High Readiness Forces),
- b) **udržiavať sily nižšej pripravenosti** (FLR – Forces of Lower Readiness),
- c) **udržiavať sily s predĺženou dobou pohotovosti** (LTBF – Long-Term Build-up Forces),
- d) **vykonávať strategické spravodajstvo**, včas a presne identifikovať hrozby a ich nositeľov,
- e) **udržiavať funkčnosť** stacionárneho a mobilného komunikačného a informačného systému,
- f) **poskytovať** topografické, geografické, meteorologické a ďalšie určené podporné služby strategického významu,
- g) **zabezpečovať nedotknuteľnosť vzdušného priestoru** Slovenskej republiky a plniť úlohy v integrovanom systéme kolektívnej obrany spoločného vzdušného priestoru NATO – NATINADS⁷⁵⁾⁷⁶⁾);

⁷⁵⁾ Viac informácií o NATINADS pozri v MC-54/1 – MC Concept of the NATO Integrated Air Defence System.

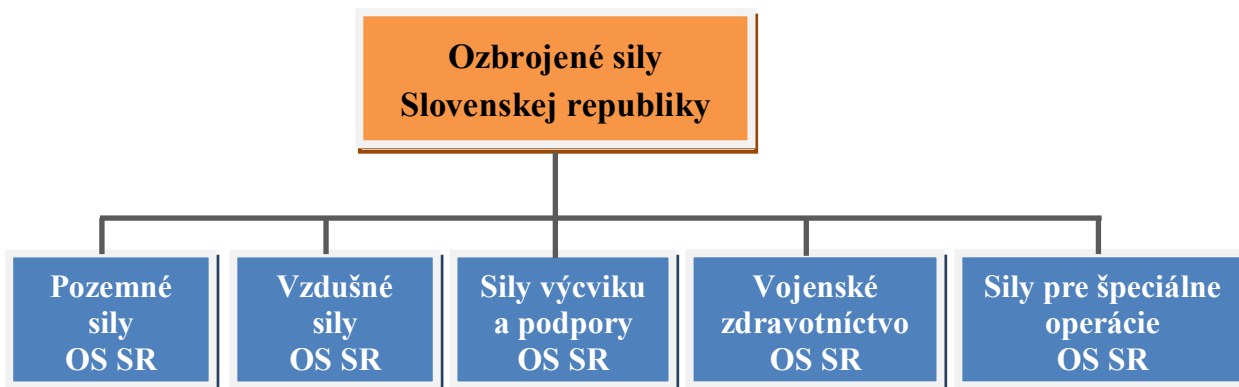
⁷⁶⁾ Národné špecifiká v súlade so zákonom č. 321/2002 Z. z.

na splnenie tejto úlohy musia ozbrojené sily Slovenskej republiky pripraviť a vyčleniť pod operačné velenie a operačné riadenie SACEUR primeraný personál a výzbroj vzdušných síl; sily a prostriedky pre NATINADS vyčlenené pod velenie NATO musia udržiavať na stanovenej úrovni operačnej pripravenosti v kategórii HRF,

- h) **udržiavať schopnosti na príjem spojeneckých a koalíčných síl** na vlastnom území a poskytovať im podporu počas preletov, tranzitu, v priestoroch rozmiestnenia a v priebehu mnohonárodných operácií a cvičení uskutočňovaných na území Slovenskej republiky v prípade, že si to okolnosti vyžadujú, a poskytovať hosťiteľskú podporu aktivitám na základe možných požiadaviek a schopností ozbrojených síl,
- i) **pripravovať sa na poskytnutie podpory** iným ministerstvám a ďalším ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky, orgánom miestnej štátnej správy a orgánom územnej alebo miestnej samosprávy podľa požiadaviek, v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- j) **pripraviť sa na rýchle poskytnutie** najmä síl pre špeciálne operácie a spravodajských zdrojov na pomoc rôznym orgánom pri vykonávaní protiteroristických opatrení,
- k) **brániť a chrániť** obrannú infraštruktúru s dôrazom na objekty osobitnej dôležitosti a ďalšie dôležité objekty,
- l) **monitorovať radiačnú, chemickú a biologickú situáciu**, poskytovať takto získané informácie do celoštátneho systému varovania a podieľať sa na týchto činnostiach v prípade ohrozenia,
- m) **pripravovať sa na poskytnutie** potrebných síl a prostriedkov na predchádzanie vzniku krízových situácií alebo elimináciu ich dôsledkov, vrátane zachovania verejného poriadku,
- n) **podieľať sa na činnosti** pátracej a záchranej služby pri pátraní po posádkach a cestujúcich lietadiel, ktoré sa ocitli v núdzi,
- o) **zabezpečovať** letecké zdravotnícke odsuny,
- p) **udržiavať zariadenia a priestory** na výcvik a podporu nasadených síl,
- q) **udržiavať pripravenosť a rozvíjať interoperabilitu** prostredníctvom účasti na medzinárodných cvičeniach.

Zloženie ozbrojených síl Slovenskej republiky

2.075 Ozbrojené sily Slovenskej republiky tvoria pozemné sily, vzdušné sily, sily výcviku a podpory, vojenské zdravotníctvo a sily pre špeciálne operácie.⁷⁷⁾

Obr. 2.4 Zloženie ozbrojených síl Slovenskej republiky

2.076 **Pozemné sily** sa vyznačujú mobilitou, flexibilitou, dostatočnou palebnou silou a odolnosťou proti použitiu zbraní protivníka. V súlade s požiadavkami Obrannej stratégie Slovenskej republiky sa v súčinnosti so spojeneckými pozemnými silami podieľajú na zaistení bezpečnosti, suverenity a integrity Slovenskej republiky a jej spojencov. Sú zložené, vybavené a rozmiestnené tak, aby boli pripravené na vykonávanie celého rozsahu vojenských aktivít – ofenzívnych, defenzívnych, stabilizačných a umožňujúcich v samostatných pozemných operáciách, ale najmä v spoločných vojenských operáciách so vzdušnými silami a silami pre špeciálne operácie v operáciách NATO, stabilizačných operáciách (NATO, OSN, EÚ, OBSE) a operáciách národnej bezpečnosti (Slovenská republika).

2.077 **Vzdušné sily** sa vyznačujú schopnosťou zabezpečiť vzdušnú suverenitu Slovenskej republiky, podporovať pozemné sily a sily pre špeciálne operácie a uskutočňovať vzdušnú prepravu. V súlade s požiadavkami obrannej stratégie v čase bezpečnosti a v čase vojny spoločne s pozemnými

⁷⁷⁾ V súčasnosti nie je zloženie OS SR nikde definované. Zo zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov bol pôvodný ods. 4 § 2 (definovanie ich základných zložiek) vypustený zákonom č. 570/2005 Z. z. Zloženie ozbrojených síl uvedené v odseku 2.075, vrátane schémy na obrázku 2.4, slúži iba na lepšie pochopenie súvislostí obsiahnutých v texte tohto dokumentu.

mi silami a silami pre špeciálne operácie zabezpečujú a bránia suverenitu a územnú celistvosť Slovenskej republiky a jej spojencov. Sú zložené, vybavené a rozmiestnené tak, aby boli pripravené zabezpečiť obranu vzdušného priestoru Slovenskej republiky a v rámci NATINADS obranu spoločného vzdušného priestoru NATO v priestore svojej zodpovednosti v dobe mieru, krízovej situácie, vojnového stavu a vojny. Ďalej sú určené na vedenie samostatných vzdušných operácií a spoločných vojenských operácií s pozemnými silami a silami pre špeciálne operácie ako aj na účasť v mnohonárodných vojenských, humanitárnych a mierových operáciách. Medzi ich základné spôsobilosti patrí letecká protivzdušná obrana, pozemná protivzdušná obrana a letecká podpora. Udržiavajú spôsobilosť prijať sily a prostriedky iných krajín a poskytnúť im primeranú hositeľskú podporu.

- 2.078 **Sily výcviku a podpory** sa vyznačujú schopnosťou poskytovať podporu pozemným silám, vzdušným silám, silám pre špeciálne operácie a spojeneckým silám vo vojenských operáciách. Vykonávajú individuálny výcvik, vzdelávanie mužstva a poddôstojníkov, výcvik jednotiek logistickej podpory, bojového zabezpečenia a výcvik záloh. Zabezpečujú výcvik veliteľov, štábov a jednotiek vo výcvikových priestoroch a zariadeniach. Poskytujú logistickú podporu a plnia úlohy dopravnej logistiky. Zabezpečujú prevádzku komunikačných, informačných a bezpečnostných centier na podporu ministerstva obrany, generálneho štábu, hlavného miesta velenia ozbrojených síl a zložiek ozbrojených síl. Po rozvínutí síl zabezpečujú obranu objektov osobitnej dôležitosti a ďalších objektov dôležitých pre obranu štátu.
- 2.079 **Vojenské zdravotníctvo** sa vyznačuje schopnosťou plniť úlohy zdravotníckeho a veterinárneho zabezpečenia výcviku a počas operácií pri obrane suverenity a integrity Slovenskej republiky a jej spojencov, ako aj pri účasti jednotlivých zložiek ozbrojených síl v mnohonárodných vojenských, humanitárnych a mierových operáciách. Je schopné podieľať sa na plnení úloh v rámci záchranných a vyhľadávacích akcií ozbrojených síl.
- 2.080 **Sily pre špeciálne operácie** (Special Operations Forces – SOF) majú v podmienkach ozbrojených síl Slovenskej republiky špecifickú štruktúru – útvar špeciálneho určenia, ktorý používa operačné postupy a spôsoby nasadenia odlišné od konvenčných síl. Tieto špeciálne aktivity sa vykonávajú v celom spektre konfliktu, buď nezávisle, alebo v koordinácii s operáciami konvenčných síl na dosiahnutie politických, vojenských, psychologických a ekonomických cieľov. Politicko/vojenské súvislosti môžu vyžadovať také utajené, skryté alebo osamotené/samostatné po-

stupy, ktorých politické a fyzické riziká nemožno akceptovať pri nasadení konvenčných síl.⁷⁸⁾

- 2.081 Na plnení úloh ozbrojených síl sa podieľajú aj Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, vojenská prokuratúra, vojenské spravodajstvo, vojenská polícia, topografický ústav, územné vojenské správy, regrutačné strediská, vojenské orgány odborného dozoru vo vojenskom letectve, rozpočtové organizácie, akciové spoločnosti a príspevkové organizácie zriadené ministerstvom obrany.

Vzťahy a organizácia velenia pri obrane Slovenskej republiky

- 2.082 **Strategická úroveň.** Vláda Slovenskej republiky harmonizuje organizáciu a prípravu pre vojenskú obranu a civilnú ochranu krajiny a v spolupráci s NAC koordinuje nasadenie síl NATO pri obrane územia Slovenskej republiky, ktoré je súčasťou JOA v zodpovednosti SACEUR. Na základe návrhu Vojenského výboru NATO NAC rozhodne o nasadení mnohonárodných spoločných úlohových síl. Veliteľ CJTF je ustanovený veliteľom SACEUR.

Veliteľ CJTF velí vyčleneným častiam ozbrojených síl Slovenskej republiky na základe kompetencií a obmedzení stanovených vládou Slovenskej republiky. Časť systému PVO ozbrojených síl Slovenskej republiky je integrovaná do aliančného systému NATINADS a prechádza pod velenie veliteľa SACEUR. Koordináciu prichádzajúcich a rozvíjaných spojeneckých síl a integráciu ozbrojených síl Slovenskej republiky do ich štruktúry, ako aj proces podpory hosťiteľskou krajinou (Host Nation Support – HNS) organizuje generálny štáb prostredníctvom stálych národných predstaviteľov generálneho štábu v MC a SACEUR.

- 2.083 **Operačná úroveň.** Veliteľ CJTF riadi operácie na teritóriu Slovenskej republiky v súlade s obranným plánom NATO v medziach kompetencií, ktoré mu delegovala vláda Slovenskej republiky, a v súlade s úlohou (Mission) stanovenou aliančnými silami. Veliteľ spoločných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky (ustanovený náčelníkom generálneho štábu) koordinuje s velením CJTF všetky vojenské aktivity vyplývajúce z úloh hosťiteľskej podpory a integrácie jednotiek a zväzkov ozbrojených síl do štruktúry aliančných síl a zároveň plní funkciu veliteľa národného kontingentu v CJTF. Veliteľ národného kontingentu je zároveň splnomocnený plniť úlohy spadajúce pod národnú kompetenciu, ako sú: zvyšovať udržateľnosť národných síl, nadväzovať súčinnosť a podieľať

⁷⁸⁾ Činnosť síl pre špeciálne operácie bude vychádzať z „Doktríny SOF – útvaru pre špeciálne operácie – 5. pluku špeciálneho určenia“, pre ktorú je referenčným dokumentom AJP-3.5.

sa na jej organizácii na operačnej úrovni, harmonizovať plánovanie a výber cieľov, koordinovať HNS a včas o tom podávať hlásenia náčelníkovi generálneho štábu.

- 2.084 **Taktická úroveň.** Na taktickej úrovni pri plánovaní, organizácii a vedení bitiek a bojov velia vyčleneným jednotkám, útvarom a zväzkom ozbrojených síl Slovenskej republiky veliteľa pozemnej a vzdušnej zložky a zložky špeciálnych síl CJTF prostredníctvom národných veliteľov zložiek. Jednotkám, útvarom a zväzkom ozbrojených síl Slovenskej republiky velia ich organickí veliteľa. Ostatné nevyčlenené jednotky, útvary, zväzky a zariadenia ozbrojených síl Slovenskej republiky zostávajú plne v národnej kompetencii a podieľajú sa na plnení úloh teritoriálneho zabezpečenia a HNS podľa rozhodnutia Hlavného miesta velenia ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Interoperabilita

- 2.085 Efektivita spojeneckých síl NATO v mieri, v kríze alebo v konflikte závisí od toho, ako výkonne a účinne sú vyčlenené sily schopné viesť spoločnú operáciu. Spojenecké spoločné operácie by mali byť pripravované, plánované a vedené takým spôsobom, ktorý zaistí čo najlepšie využitie relatívnej sily a spôsobilostí účastníckych krajín a čo najlepšie využitie ozbrojených síl, ktoré štáty ponúknu na operáciu. Táto doktrína, podporená štandardizáciou (zjednotením) výzbroje a postupov a overená účasťou na mnohonárodných a spoločných cvičeniach, vytvára základ pre interoperabilitu zoskupení a jednotiek mnohonárodných a spoločných síl. Na operačnej úrovni by sa mala zdôrazňovať integrácia síl prispievajúcich štátov a dosiahnutie novej synergie. To bude mať značný vplyv na schopnosť spoločných síl splniť ciele stanovené veliteľom.

Typy síl Aliancie

- 2.086 Štruktúra síl Aliancie pozostáva z jednotlivých veliteľstiev a síl, ktoré sa skladajú z teritoriálnych (In-Place Forces – IPF) a nasaditeľných síl (De-ployable Forces – DF). Obidva typy síl sú udržiavané na rôznych stupňoch pripravenosti za účelom zaistenia vysokej pružnosti pri plnení požiadaviek pre vedenie udržateľných operácií. Veľkosť a zloženie IPF sú určené prostredníctvom procesu plánovania síl NATO vykonávaného v rámci obranného plánovania NATO. Od roku 2006, kedy bola vykonaná aktualizácia plánovania síl NATO (Ciele síl 2006), sa požaduje do štruktúry síl poskytovať len nasaditeľné sily.
- a) **Nasaditeľné sily.** DF sú určené na plnenie všetkých úloh NATO, sú schopné nasadenia na celom teritóriu NATO a mimo neho a sú

zložené najmä z mnohonárodných veliteľstiev a síl, udržiavaných na príslušnej úrovni pripravenosti. Organizujú sa vo fonde národných a mnohonárodných veliteľstiev a síl. Zaisťujú spôsobilosť rýchlej reakcie a posilnenia IPF v prípade akejkoľvek kolektívnej obrannej operácie a rovnako v prípade rýchlej reakcie a rotácie veliteľstva a síl pri plnení ďalších úloh.

- b) **Teritoriálne sily.** IPF sú prevažne určené na kolektívnu obranu vo vnútri alebo blízko územia štátov, ktoré tieto sily poskytujú. Preto tieto sily a veliteľstvá nemusia byť plne nasaditeľné, ale udržiujú sa na príslušných úrovniach pripravenosti. Ich sily vysokej pripravenosti sú určené k počiatočnej reakcii na vznikajúcu hrozbu pre územie NATO. Vzhľadom na svoju taktickú mobilitu sa môžu tiež podieľať i na iných úlohách vo svojom okolí. Zabezpečujú ich najmä jednotlivé štáty.

2.087 **Úrovne pripravenosti.** IPF a DF sa podľa úrovne svojej pripravenosti členia na tri druhy síl: sily vysokej pripravenosti, sily nižšej pripravenosti a sily s predĺženou dobou pohotovosti. HRF a FLR sú sily postupnej pripravenosti (Graduated Readiness Forces – GRF).

- a) **Sily vysokej pripravenosti.** HRF sú obmedzené, ale významná časť pozemných, vzdušných a námorných síl je schopná rýchlej a, ak si to situácia vyžiada, aj okamžitej reakcie na širokú škálu udalostí, vrátane neočakávaného útoku na ktoréhokoľvek spojenca. Ozbrojené sily Slovenskej republiky plnia požiadavku udržiavať sily vysokej pripravenosti.
- b) **Sily nižšej pripravenosti.** FLR zaisťujú veľkú časť síl určených na kolektívnu obranu, na ďalšie posilnenie určitej oblasti a na rotáciu síl na udržanie iných operácií. Ozbrojené sily Slovenskej republiky plnia požiadavku udržiavať sily nižšej pripravenosti.
- c) **Sily s predĺženou dobou pohotovosti.** LTBF zaisťujú pre NATO ďalšie sily a prostriedky pre krajný prípad vedenia obranných operácií veľkého rozsahu, čím umožnia NATO vybudovať väčšie sily pre obmedzené použitie, ako aj pre použitie v reakcii na akékoľvek zásadné zmeny v bezpečnostnom prostredí. Ozbrojené sily Slovenskej republiky plnia požiadavku udržiavať sily s predĺženou dobou pohotovosti.

2.088 **Národný príspevok do NATO – predurčenie.** V mieri existujú štyri kategórie predurčenia síl (Force Designation Categories – FDC), ktoré vyjadrujú deklarovанú alebo možnú dostupnosť veliteľstva a síl jednotlivých členských krajín pre sily NATO. Toto vyhlásenie FDC sa vyko-

náva v spojení s typom síl (IPF, DF) a úrovňou pripravenosti (HRF/FLR/LTBF). Ide o nasledujúce komponenty:

- a) **Sily pod velením NATO.** Veliteľstvá a sily, ktoré štáty dali pod operačné velenie (Operational Command – OPCOM) alebo operačné riadenie (Operational Control – OPCON) veliteľa NATO.
- b) **Vyčlenené sily.** Veliteľstvá a sily, ktoré boli so súhlasom krajín dané pod OPCOM alebo OPCON veliteľa NATO v súlade so systémom krízového riadenia NATO (NATO Crisis Response System – NCRS). Môže ísť takisto o sily vyčlenené podľa zvláštnych dohôd, ako je napríklad memorandum o porozumení (Memorandum of Understanding – MOU), alebo o sily vyčlenené na základe OPLAN a vykonávacej smernice schválenej NAC, na vyžiadanie strategického veliteľa prostredníctvom aktivačného rozkazu (Activation Order – ACTORD).
- c) **Predurčené sily.** Veliteľstvá a sily, ktoré so súhlasom krajín budú v určitej dobe dané pod OPCOM alebo OPCON veliteľa NATO.
- d) **Ostatné sily pre NATO.** Veliteľstvá a sily, ktoré by mohli byť dané pod OPCOM alebo OPCON veliteľa NATO, vrátane ďalších síl, ktoré by mohli spolupracovať so silami NATO za špecifikovaných podmienok.

Mnohonárodné spoločné úlohové zoskupenie

2.089 Mnohonárodné spoločné úlohové zoskupenie (CJTF) pozostáva zo síl a veliteľstiev NCS, NFS, členských štátov a partnerských krajín PfP. CJTF je mnohonárodné (Combined) a nasaditeľné úlohové zoskupenie viacerých síl (Joint), prispôbené na plnenie konkrétnej úlohy a postavené pre celý rozsah vojenských úloh NATO. Je riadené z veliteľstva CJTF. Toto veliteľstvo je rozmiestniteľné, nestále, mnohonárodné a spoločné. Má premenlivú veľkosť a je postavené pre konkrétnu úlohu. CJTF zahŕňa tri úrovne: CJTF HQ, veliteľstvo podriadených zložiek a sily vyčlenené pre operáciu. Do síl môžu prispievať i krajiny, ktoré nie sú členmi Aliancie. Cieľom vytvorenia kapacity CJTF NATO je:

- a) Vytvoriť CJTF HQ, ktoré je schopné vykonávať C2 v celom rozsahu vojenských operácií až po operácie MJO, vyžadujúce nasaditeľné sily a prostriedky C2, vrátane C2 NRF.
- b) V rámci celého rozsahu vojenských operácií NATO:
  - 1) Viest' operácie spolu s krajinami PfP a inými nečlenskými štátmi NATO v situáciách nesúvisiacich s kolektívnou obranou.
  - 2) Podporovať rozvoj vzťahov NATO – EÚ pri realizácii dohôd Berlín Plus tým, že NATO môže poskytnúť CJTF HQ a ďalšie

spôsobilosti alebo súčasti pre operácie pod politickým a stragickým riadením EÚ.⁷⁹⁾

- 2.090 **Výstavba mnohonárodného spoločného úlohového zoskupenia.** Na aktiváciu CJTF HQ a jemu pridelených síl sa využije systém operačného plánovania NATO⁸⁰⁾, vrátane postupov na aktiváciu a rozvinutie síl. Podrobnosti sú uvedené v AJP-3 a AJP-5.
- 2.091 **Výber veliteľa mnohonárodného spoločného úlohového zoskupenia.** V prípadoch, keď sa NATO rozhodlo aktivovať CJTF, predkladá strategický veliteľ návrh na menovanie veliteľa CJTF. Návrh je ďalej schválený Vojenským výborom a NAC ho vezme na vedomie. Velitelia dvoch JFC zodpovedajú za vybudovanie a zabezpečenie pozemného CJTF HQ, zatiaľ čo JHQ Lisabon zodpovedá za vybudovanie námorného JTF HQ v začiatkovej fáze (operácie). Veliteľ zložky NCS alebo jeho zástupca môže byť veliteľom CJTF (Commander Combined Joint Task Force – COMCJTF) v udržiavacej fáze.
- 2.092 **Materské veliteľstvo mnohonárodného spoločného úlohového zoskupenia.** CJTF HQ sa skladá z vopred určených osôb troch materských HQ, schopných pokryť všetky odbornosti od J1 po J9. Zahŕňa súčasti štábu nasaditeľného spoločného úlohového zoskupenia (Deployable Joint Task Force HQ – DJTF HQ) a je doplnený predurčenými osobami. Každé materské HQ CJTF⁸¹⁾ zodpovedá za zriadenie a chod organizačného jadra svojho CJTF HQ spolu s vybavením a organizačného jadra podpornej jednotky CJTF HQ⁸²⁾. Materské HQ CJTF okrem toho vykonáva výcvik a cvičenie organizačného jadra a osôb určených na rozšírenie veliteľstva a podporných modelov na zaistenie výstavby akcie-schopného HQ v rámci požadovanej pripravenosti.
- 2.093 Sily predurčené pre CJTF by mali v najvyššej možnej miere používať štandardy NATO, schválené doktríny, taktiku, techniky a postupy. Na to je potrebné určité vzdelávanie a výcvik. Okrem toho bude jednou z prívých úloh COMCJTF zistiť stupeň interoperability medzi technikou a postupmi síl NATO a inými ozbrojenými silami a prijať opatrenia na plnú integráciu úsilia všetkých zúčastnených jednotiek.

⁷⁹⁾ SG(2003)0355, *Výmena listov medzi NATO a EÚ ku vzťahom NATO a EÚ*, 17. marca 2003.

⁸⁰⁾ MC-133/3.

⁸¹⁾ *Veliteľstvo spoločných síl v Brunssume alebo Neapoli pre pozemné CJTF HQs, JHQ Lisabon pre námorné CJTF.*

⁸²⁾ *Ďalšie podrobnosti o štábe a organizácii operačného jadra CJTFHQ a následnom posilnení pre doplnenie CJTF HQ na plné počty sú v AJP-3(A).*

Ozbrojené sily Slovenskej republiky v NRF

- 2.094 **Sily rýchlej reakcie NATO** predstavujú vycvičený a certifikovaný balík spoločných síl, udržiavaných na vysokom stupni pripravenosti a prispôbených na plnenie stanovenej úlohy. NRF sú sily vysokej pripravenosti spôsobilé plniť úlohy v rozsahu misií stanovených konceptom NRF (Military Concept for the NATO Response Force – MC-477 (FINAL)). NRF sú schopné plniť niektoré úlohy samostatne, zúčastniť sa na operáciách ako súčasť väčších síl, alebo pôsobiť ako predsunuté sily (Initial-Entry Forces), ktoré pripravujú spoločný operačný priestor pre následné sily (Follow-on Forces). Sily NRF sú však obmedzené veľkosťou, zložením i spôsobilosťami a nedajú sa vždy použiť na riešenie vznikajúcej krízy.
- 2.095 **Zloženie síl NRF.** Pohotovú reakciu NRF na rýchle sa rozvíjajúcu krízu je založená na postupoch NATO⁸³⁾ a jednotlivých štátov pre prijímanie politických rozhodnutí (v politickom rozhodovacom procese). Ak NAC rozhodne o nasadení NRF, sú NRF schopné začať rozvinutie v lehote päť dní po oznámení a samostatne viesť bojovú činnosť až tridsať dní pri využití vlastného logistického zabezpečenia alebo i dlhšie s obnovou zásob. Spoločný zoznam požiadaviek (Combined Joint Statement of Requirements – CJSOR), ktorý vyjadruje plné operačné spôsobilosti⁸⁴⁾ NRF, bude zahŕňať pozemnú zložku veľkosti brigády schopnú viesť vstupné intervenčné operácie, námorné úlohové zoskupenia zložené zo skupiny bojových lodí sprevádzaných lietadlovou loďou (One Carrier Battle Group), vylod'ovacieho úlohového zoskupenia so skupinou na boj na súši, vzdušnú zložku schopnú vykonávať 200 bojových operačných letov denne a zložku na vedenie špeciálnych operácií. Sily a prostriedky bojovej podpory a bojového zabezpečenia sú integrálnou súčasťou NRF. Zahŕňujú jednotky na obranu proti zbraniam hromadného ničenia, zdravotnícke jednotky a takisto podporné vzdušné a námorné jednotky, špeciálnu mnohonárodnú jednotku (Multinational Specialized Unit – MSU), logistické jednotky, spojovacie jednotky, jednotky vojenského spravodajstva a prípadne ďalšie podporné jednotky, ktoré sú potrebné na vytvorenie spoľahlivých a bojaschopných síl. Ak vezmeme do úvahy, že niektoré prispievajúce štáty, ktoré sú rovnako členmi ako NATO aj EÚ, majú jednu sadu síl, je dôležité zamedziť zdvojovaniu úsilia ale-

---

⁸³⁾ Pre nasadenie síl vysokej pripravenosti, akými sú NRF, môže NAC použiť skrátený rozhodovací proces NATO. Podrobnosti pozri v MC-133-3, oprava tlačových chýb 3 príloha E a AJP-5.

⁸⁴⁾ NRF zložené z 9 500 vojakov boli oficiálne inaugurované 15. októbra 2003 na Veliteľstve spoločných síl v Brunssume. NRF dosiahli počiatočnú operačnú spôsobilosť v októbri 2004 so 17 000 vojakmi a ich predpokladaná veľkosť je až 25 000 vojakov.

bo duplicitne pri vydávaní úloh. Sily NRF a sily EÚ by sa mali vzájomne posilňovať (doplňať).

- 2.096 **NRF a velenie a riadenie.** Sily, ktoré tvoria NRF, sú nasaditeľné sily s vysokou pripravenosťou, vybrané z celej štruktúry ozbrojených síl NATO, ako aj zo síl, ktoré poskytli krajiny NATO. Velenie a riadenie NRF je založené na zásadách a štruktúrach NFS⁸⁵), NCS⁸⁶) a CJTF⁸⁷). C2 spoločných NRF má preto trojúrovňovú štruktúru (SC HQ, JHQ/JFC HQ a CC HQ) s veliteľom NRF operačnej úrovne, ktorým je spravidla JFC alebo veliteľ CJTF. Vzhľadom na charakter NRF musia byť prvky velenia a riadenia na druhej a tretej úrovni schopné rozvinúť sa. JFC/JHQ sa bude rozvíjať v súlade s koncepciou CJTF a zatiaľ čo veliteľstvo nasaditeľnej vzdušnej zložky bude z NCS, veliteľstvo nasaditeľnej pozemnej a námornej zložky bude spravidla z veliteľstiev HRF(L) a HRF(M).
- 2.097 **Výcvik, certifikácia a transformácia.** Cieľom výcviku NRF a certifikácie bojovej pohotovosti je pripraviť spoločné sily na vedenie bojovej činnosti v celom rozsahu úloh NATO. NRF cvičia a sú certifikované podľa štandardov stanovených SC pre operácie schválené NAC. NRF majú byť taktiež katalyzátorom pre transformáciu spôsobilostí v NATO. Rotácia jednotiek v rámci jednotlivých úrovní pohotovosti napomôže pri šírení vyšších spôsobilostí a skúseností v spoločných operáciách v širokom segmente síl NATO.

Možné začlenenie ozbrojených síl Slovenskej republiky v štruktúrach velenia síl NATO

- 2.098 V rámci integrovanej vojenskej štruktúry NATO existujú tri základné modely pre velenie a organizáciu síl s rozdielnou úrovňou mnohonárodnosti. Tieto modely sú pružné a môžu sa použiť pre rôzne podoby organizácie velenia. Sú tiež vhodné pre operácie pod velením medzinárodných organizácií:
- a) **Plne integrované sily.** Plne integrované sily sú založené na „pomernom podiele“ zložiek síl a plne integrovaných veliteľstiev dvoch alebo viacerých štátov. Oficiálny (služobný) jazyk a postupy si schvaľujú prispievajúce štáty. Velitelia takýchto mnohonárodných zoskupení zvyčajne vo funkciách rotujú (striedajú sa).

⁸⁵) MC-317/1.

⁸⁶) MC-324/1

⁸⁷) MC-389/2, MC Policy on NATO's Combined Joint Task Force.

- b) **Vedúca krajina.** Zodpovednosť za plánovanie a vykonanie operácie preberá jedna (tzv. vedúca) krajina. Tá zvyčajne zaisťuje veliaceho dôstojníka, štáb, štruktúru velenia, riadenia, spojenie a spravodajstvo (C3I), doktrínu a logistickú⁸⁸⁾ koordináciu. Ostatné štáty môžu týmto silám prispievať a obsadzovať určité funkcie v štábe.
- c) **Nosný štát.** Vytvorenie požadovanej štruktúry velenia a síl zaisťuje jeden štát. Hlavná časť štábu a podpory veliteľstva bude pochádzať z (tohto) nosného štátu. Oficiálny (služobný) jazyk a procedúry však vychádzajú z aliančných štandardov.

2.099 **Metódy riadenia síl.** ⁸⁹⁾ Velitelia sú schopní veliť a riadiť sily a prostriedky účinnejšie s pomocou spoločných štábov. Špecialisti alebo styční a štábni dôstojníci a takisto velitelia podriadených, podporných alebo nadriadených častí síl môžu poskytovať vojenské odporúčania (návrhy). Príslušní velitelia zložiek poskytujú tieto odporúčania úmerne k podielu národných síl na mnohonárodných ozbrojených silách alebo schopnostiach kontingentu. Sú dva modely spoločného využitia v operáciách NATO:

- a) **Čiastková metóda.** Vo väčšine spojeneckých spoločných operácií by boli súčasťou síl poskytované jednotlivými štátmi zoskupené pod veliteľov zložiek, ktorí sú podriadení spoločnému JFC. ⁹⁰⁾ JFC by potom svoju právomoc nad týmito súčasťami vykonával prostredníctvom veliteľov zložiek.
- b) **Zložková (komponentná) metóda.** V operácii malého rozsahu môže JFC vykonávať svoju právomoc priamo. V takom prípade by mal dostať k dispozícii zodpovedajúci mnohonárodný spoločný štáb.

---

⁸⁸⁾ V súlade s AJP-4 by sa model logistickej podpory vedúceho štátu mohol realizovať samostatne štátom bez toho, aby bol tento štát zodpovedný za celkové plánovanie a uskutočnenie operácie.

⁸⁹⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-3(A) Spojenecká doktrína pre spoločné operácie.

⁹⁰⁾ V celej tejto publikácii je používaný pojem „veliteľ spoločných síl“ (Joint Force Commander – JFC) vo význame veliteľa spoločných síl operačnej úrovne, bez ohľadu na to, aké sily boli postavené. Sám veliteľ môže byť v závislosti od situácie takisto veliteľom veliteľstva spoločných síl. V záujme zamedzenia nedorozumeniu sa neskrátený pojem „Joint Force Command“ používa na označenie dvoch spoločných veliteľstiev v Brunssume a Neapoli.

Kapitola 3 Vrcholová vojenská doktrína

Časť I. Základy a poslanie vrcholovej vojenskej doktríny

Účel vrcholovej vojenskej doktríny

- 3.001 Doktrína sa definuje ako „základné princípy, podľa ktorých sa riadi činnosť ozbrojených síl pri plnení úloh. Tieto princípy sú záväzné, ale v praxi vyžadujú uvážlivé používanie“. ⁹¹⁾ Prvoradým účelom doktríny je preto dať ozbrojeným silám NATO rámcové zásady na vedenie operácií. Doktrína pojednáva o tom, ako by sa tieto operácie mali riadiť, organizovať, viesť a zabezpečovať. Nepojednáva preto o minulosti, ale ani o budúcnosti v strednodobom alebo dlhodobom horizonte. Venuje sa súčasnosti alebo blízkej budúcnosti. Je živá a dynamická, orientovaná skôr na súčasnosť, a jej význam sa neustále prehodnocuje. Doktrína popisuje spôsob, akým ozbrojené sily NATO pristupujú k vykonaniu vojenských činností, ale nepopisuje, čo majú robiť alebo prečo. To je záležitosť politiky.
- 3.002 **Vzťah medzi politikou a doktrínou.** ⁹²⁾ Politika sa vyvíja v reakcii na meniace sa politicko-vojenské strategické prostredie a s ohľadom na praktické skúsenosti alebo nové technológie. Jej charakter je v podstate nariadujúci (normatívny). Aj keď rozvoj doktríny ovplyvňujú aj iné faktory, doktrína sa primárne vyvíja v reakcii na vývoj v politike, vývoj spôsobilostí na vedenie bojovej činnosti, alebo v reakcii na okolnosti ovplyvňujúce nasadenie ozbrojených síl. Je to teda práve politika, prijímaná najvyššími národnými orgánmi, ktorá doktrínu spravidla usmerňuje a riadi.
- 3.003 **Vzájomná závislosť politiky a doktríny.** Niektoré doktríny sa zaoberajú základnými zásadami a majú preto dlhodobý charakter. Nepodliehajú ľahko krátkodobým zmenám vo vývoji politiky. Aj preto by sa takáto ratifikovaná doktrína mala brať do úvahy pri vývoji konkrétnej politiky. Politika a doktrína by mali byť v každom prípade konzistentné a mali by sa vzájomne podporovať.
- 3.004 **Doktrína a interoperabilita.** Bez spoločnej doktríny by sily jednotlivých štátov nemohli spoločne viesť bojovú činnosť. Spoločná doktrína NATO je dôležitá na dosiahnutie interoperability rovnako na ideologic-

---

⁹¹⁾ AAP-6.

⁹²⁾ MCM-077-00, *Smernica Vojenského výboru ku vzťahu medzi politikou NATO a vojenskou doktrínou.*

kej úrovni (umožňujúca tak veliteľom z rôznych štátov mať rovnaký prístup k operáciám), ako aj na úrovni procedurálnej (aby napríklad pozemné sily jedného štátu mohli vyžadovať priamu leteckú podporu od iného štátu).

- 3.005 **Hlavné doktrínálne dokumenty.** Niektoré dokumenty majú užšiu väzbu na politiku NATO ako ostatné. Doktrínálne dokumenty sa vytvárajú pre rôznych užívateľov s rôznymi požiadavkami a cieľmi. Tieto dokumenty siahajú od rámcových (zastrešujúcich) až po tie, ktoré popisujú postupy a záležitosti taktickej alebo technickej štandardizácie, čiže sú využiteľné na najnižších úrovniach. Hlavné vojenské⁹³⁾ doktrínálne dokumenty, ktoré sa považujú za zastrešujúce, majú spravidla svoju cieľovú skupinu v NCS. Doktrínálne dokumenty majú úzky vzťah k politickým dokumentom. Ich schvaľovanie a zavedenie na príslušnej úrovni vojenského velenia NATO preto vyžaduje konsenzus, ktorý zaistí ich súlad s politikou.

Strategické nástroje

- 3.006 **Stratégia NATO.** Politika sa zaoberá prostriedkami na ovplyvňovanie správania sa iných. Vedenie medzinárodnej politiky sa zaoberá použitím štátnej sily v rámci medzinárodného politického systému na podporu národných alebo spoločných záujmov, a to spravidla v súčinnosti so spojencami alebo partnermi. Hlavnú národnú stratégiu tvoria sformulované ciele a spôsoby na ich dosiahnutie. Pretože činnosť NATO je postavená na konsenze, jej stratégiu určuje miera kolektívnej vôle jej členov. Strategický postoj NATO odráža realitu sily, ktorú aliancia štátov uplatňuje v rámci medzinárodného politického systému. Ústredným bodom je základná triáda, tvorená diplomaciou, ekonomikou a vojenskou silou. NATO ako politicko-vojenská aliancia môže koordinovať iba ekonomickú činnosť jednotlivých členov. Ak však už Severoatlantická rada prijme spoločné rozhodnutie, diplomatická a vojenská sila jednotlivých štátov môže byť použitá ako jeden celok.
- 3.007 **Podstata stratégie NATO.** Kľúčom na úspešné udržiavanie vonkajších vzťahov NATO je uvážené použitie najvhodnejších kombinácií nástrojov pre konkrétne podmienky. Jednotlivé nástroje každého členského štátu by sa mali využívať v súčinnosti s nástrojmi ostatných členských

---

⁹³⁾ Základné („Keystone“) a zastrešujúce („Capstone“) dokumenty sú v súčasnosti AJP-01, AJP-2 Spojenecká spoločná doktrína vojenského spravodajstva, kontrarozvedky a bezpečnosti, AJP-3 Spojenecká doktrína pre spoločné operácie, AJP-4 Spojenecká spoločná doktrína pre logistiku, AJP-5 Spojenecká spoločná doktrína pre operačné plánovanie a AJP-9 Spojenecká spoločná doktrína pre civilno-vojenskú spoluprácu.

štátov spolu s koordinovanou informačnou kampaňou na zlepšenie ich účinnosti. I keď sa diplomatické prostriedky používajú vždy, na podporu a zvýšenie svojej účinnosti často vyžadujú ešte aj ekonomické alebo vojenské akcie. V skutočnosti sú časté prípady, keď sú diplomatické prostriedky úspešné len vtedy, ak ich podporí priamo či nepriamo vyjadrená hrozba použitia iných prostriedkov, ak by diplomacia zlyhala. Akákoľvek hrozba, nech už je vyjadrená akokoľvek, musí byť, keď si to okolnosti vyžadujú, vierohodná a vykonateľná. Aby kolektívne vojenské nástroje boli účinnými nástrojmi NATO, mali by sa udržiavať a rozvíjať konzistentným spôsobom s požiadavkami, ktoré na ne budú pravdepodobne kladené. Vojenské nástroje by nemali, v rámci možností, pôsobiť osamotene, ale musia byť súčasťou plne zladenej jednotnej stratégie. V rámci stratégie budú mať kolektívne diplomatické a koordinované ekonomické nástroje členských krajín NATO rovnaký význam ako vojenské sily NATO a ich vojenská stratégia.

- 3.008 **Diplomatické nástroje.** Diplomatická sila presvedčiť je daná schopnosťou rokovať, sprostredkovať dohody, utvárať vzťahy so svojimi spojencami a potenciálnymi partnermi, ako aj schopnosťou dosahovať úspech skôr silou argumentov než použitím čisto ekonomických alebo vojenských prostriedkov. Účinná diplomacia sa spolieha na kombináciu dobrej povesti a poctivosti a na podporu ekonomických a vojenských sfér. Tieto prvky spoločne pomáhajú pretvoriť schopnosti do uplatňovania vplyvov. Diplomatické nástroje sa neustále používajú i v priebehu vojny, kedy je potreba uplatňovania vplyvu na spojencov a neutrálne štáty rovnako dôležitá, ako nutnosť použiť vojenskú silu proti protivníkovi pri fyzickej obrane národných záujmov. Verejnou tvárou spoločného diplomatického nástroja NATO je jej generálny tajomník.
- 3.009 **Ekonomické nástroje.**⁹⁴⁾ Zahraničné investície, tok kapitálu a obchod určujú mieru uplatňovania ekonomického vplyvu. Rovnako ako všetky politické nástroje, musia sa aj ekonomické opatrenia používať primerane okolnostiam. Jednou z možností je uvalenie ekonomických sankcií. Význam sankcií je však stále sporný, pretože v prostredí globalizovanej ekonomiky majú len zriedka pohotový a presný účinok, ako aj preto, že ich úspech je ťažko merateľný. Za mimoriadnych okolností môžu

⁹⁴⁾ *Ekonomický výbor NATO bol založený na podporu spolupráce v hospodárskej oblasti. S vedomím, že v mnohých ohľadoch riešia realizáciu cieľov a princípov článku 2 Severoatlantickej zmluvy iné, relevantnejšie organizácie, sa NATO vyhýba zdvojojovaniu činnosti. NATO však posilňuje spoluprácu medzi svojimi členmi hlavne vtedy, keď ide o ekonomické problémy s dopadom na bezpečnosť a obranu (Pozn.: Najnovšie ide napr. o tzv. energetickú bezpečnosť, súvisiacu s dodávkami energií). NATO preto slúži ako fórum, na ktorom sa môžu prerokovávať rôzne vzájomné prepojené aspekty politických, vojenských a ekonomických otázok.*

ekonomické nástroje pre svoje uskutočnenie vyžadovať použitie vojenských síl. Ide napríklad o operácie na vynútenie ekonomických sankcií (embargo a pod.).

- 3.010 **Vojenské nástroje.** Vojenská sila sa môže použiť spolu s ostatnými nástrojmi za rôznych okolností. Medzi ne patrí prevencia konfliktu, pomoc pri pohromách, bezpečnostné operácie a konflikt. Vojenskú silu možno považovať za nástroj, ktorý sa používa, keď ostatné nástroje zlyhajú. Včasné začlenenie vojenského nástroja do kolektívnej stratégie však môže zabrániť zlyhaniu ostatných nástrojov. NATO by preto malo používať vojenské prostriedky primerané k požadovanému strategickému stavu a s prihliadnutím na spôsob, akým sa používajú ostatné nástroje sily.
- 3.011 **Informačné nástroje.** Všeobecne ako nástroje štátnej moci sa uznávajú tri vyššie uvedené nástroje. Existujú však názory navrhujúce priradiť k nim ako štvrtý nástroj aj informácie. O nich platí, že:
- a) informácie sú nutné na podporu ostatných nástrojov,
  - b) informácie o vlastných silách musia byť chránené z dôvodu národnej bezpečnosti a ochrany osobného súkromia, ako aj z dôvodu zamedzenia prístupu protivníka k informáciám, ktoré by mohol využiť na realizáciu svojej stratégie,
  - c) riadené uvoľňovanie informácií je nevyhnutné napríklad preto, aby sa verejnosť a média k informáciám dostali.

Informačné nástroje sa teda zameriavajú na ovplyvňovanie informácií a informačných systémov protivníka pri súčasnej ochrane vlastných informácií a informačných systémov NATO. Sú preto prepojené s aktivitami v koordinovaných informačných operáciách. Štáty, ktoré tento názor nezdieľajú, chápú informácie ako prvok už obsiahnutý v prvých troch uvedených nástrojoch moci, bez ktorého by tieto tri nemohli fungovať.

Úrovně vedenia operácií

- 3.012 **Úrovně operácií.** Z národnej perspektívy sa strategická úroveň zaoberá použitím všetkých štátnych zdrojov a všetkých nástrojov moci na dosiahnutie politických cieľov a je doménou predsedu vlády a ministrov. V rámci NATO sa strategická úroveň zaoberá použitím jeho zdrojov na dosiahnutie strategických cieľov stanovených Severoatlantickou radou. Operácie spojenských spoločných síl sa riadia, plánujú a vedú na troch úrovniach – riadia sa na vojensko-strategickej úrovni a plánujú

a vedú na operačnej a taktickej úrovni. Tieto činnosti sa označujú ako vojensko-strategické, operačné alebo taktické podľa svojho zamýšľaného účinku alebo svojho príspevku k dosiahnutiu konkrétnych cieľov. Vzťah medzi tromi úrovňami je znázornený na obr. 3.1, ktorý ukazuje, že úrovne nemajú priamy vzťah k žiadnej konkrétnej úrovni velenia, veľkosti jednotky, druhu výzbroje alebo druhu síl a ich súčasťam.

Obr. 3.1 Úrovne vedenia vojenských operácií

3.013 **Vojensko-strategická úroveň.** Na tejto úrovni sa ozbrojené sily nasadzujú a používajú v medziach zastrešujúceho politického rámca a sú, ak je to možné, zladené s inými nevojenskými iniciatívami (napr. diplomatickými alebo ekonomickými) za účelom dosiahnutia strategických cieľov NATO. MC zvažuje realistický prínos vojenskej sily na dosiahnutie cieľov NATO a príslušným politickým výborom alebo skupinám navrhuje na prerokovanie možný vojenský variant riešenia (Military Response Options – MROs). Pri tvorbe týchto MROs by MC mal konzultovať so SACEUR:

- identifikáciu hlavnej úlohy, stanovenie strategických a vojenských cieľov, cieľov ťaženia a cieľový stav, ktorý bude znamenať úspech,
- zistenie politických, finančných a právnych obmedzení na použitie síl so zvláštnym zreteľom na aliančných partnerov,
- stanovenie spôsobilostí síl a potrebu strategickú zálohu,

- d) vytvorenie rámcových opatrení pre velenie a finančné záležitosti,
- e) analýzu vojenských rizík.

Ak by NAC rozhodla o požiadavkách na vojenský zásah, vydá tzv. Počiatočnú smernicu NAC (Initiating Directive) na začatie podrobného operačného plánovania. MC je zodpovedný NAC za rozpracovanie tejto politickej smernice do strategickej vojenskej smernice pre strategického veliteľa. SACEUR je zodpovedný za vytvorenie OPLAN, situačného plánu (Contingency Plan – CONPLAN) alebo stáleho obranného plánu (Standing Defence Plan – SDP). Tieto dokumenty vymedzujú úlohu, opatrenia pre velenie a financovanie, ako aj zodpovednosť za velenie a riadenie. Po odporúčaní Vojenským výborom a schválení Severoatlanticou radou dostane tento plán operačný veliteľ na rozpracovanie.⁹⁵⁾ SACEUR bude následne monitorovať operačnú úroveň plánovania a vedenia ťažení.

- 3.014 **Operačná úroveň.** Operačná úroveň je taká „úroveň vedenia vojny, na ktorej sa plánujú, vedú a zabezpečujú ťaženia a hlavné operácie na splnenie strategických cieľov v priestore vedenia vojny alebo v operačných priestoroch“. ⁹⁶⁾ Operačné umenie spočíva v rozumnom použití síl na dosiahnutie strategických cieľov v priestore vedenia vojny alebo v operačnom priestore prostredníctvom plánu, usporiadania (organizácie), integrácie a vedenia ťaženia alebo hlavných operácií. Operačné umenie spojuje vojenskú stratégiu s taktikou. To sa dosahuje stanovením operačných cieľov, počiatočných činností a použitím zdrojov na zaistenie úspechov ťažení. Tieto aktivity sú spravidla v zodpovednosti JFC a COMJTF, ak je určený JOA, kde prebieha ťaženie. V prípade operácií prebiehajúcich v jednom prostredí (vzdušnom, pozemnom a pod.), a to najmä v ich udržiavacej fáze, by ako JFC mohol pôsobiť veliteľ posilneného veliteľstva zložky zo štruktúry NFS.
- 3.015 Na operačnej úrovni a v rámci určeného JOA sa ozbrojené sily nasadzujú a používajú v súlade so stratégiou ťaženia na dosiahnutie vojenských strategických cieľov. To by spravidla znamenalo vedenie udržateľných operácií so súbežnou alebo postupnou činnosťou vyčlenených síl. Je to práve operačná úroveň, na ktorej sa dosahujú taktické úspechy v bojoch a operáciách integrované na dosiahnutie strategických cieľov. Veliteľ operačnej úrovne by tak prípadne spresnil OPLAN schválený orgánom, ktorý rozhodol o vedení operácie, vydal by operačné rozkazy a riadil

---

⁹⁵⁾ Pozri – AJP-5, Kapitola 4 k podrobnostiam a iným procesom, ktoré sa môžu využiť.

⁹⁶⁾ AAP-6.

operáciu. Operačný veliteľ je zodpovedný za:

- a) rozhodnutia, aké operačné ciele sú nevyhnutné na dosiahnutie strategických cieľov. Toto rozhodnutie bude urobené s ohľadom na politické okolnosti,
- b) rozhodnutia, v akom poradí by tieto operačné ciele mali byť dosiahnuté,
- c) pridelenie nevyhnutných síl a zdrojov podriadeným veliteľom tak, aby boli schopní splniť svoje operačné úlohy,
- d) stanovenie logistických požiadaviek a priorít (v súčinnosti s jednotlivými štátmi) na zabezpečenie logistickej podpory potrebnej na udržanie operácií,
- e) riadenie činností tých zoskupení alebo jednotiek, ktoré nie sú pridelené podriadeným veliteľom, najmä jednotiek vyčlenených ako operačné zálohy,
- f) koordináciu a integráciu operácií s inými nástrojmi moci.

3.016 **Taktická úroveň.** Na taktickej úrovni sa sily používajú na plnenie vojenských úloh a dosiahnutie vojenských cieľov. Úspešné splnenie týchto cieľov vytvára predpoklady pre dosiahnutie úspechu na operačnej a strategickej úrovni.

3.017 **Rozlišovanie úrovne spoločných operácií.** Rozlíšenie medzi vojensko-strategickou, operačnou a taktickou úrovňou spoločných operácií bude málokedy jednoznačné. Je to preto, že i keď jednotka má len malú taktickú hodnotu, jej použitie bude mať politický kontext v krajine, ktorá ju poskytuje. Z tohto dôvodu veliteľ síl zahrnie pri uvažovaní o taktickej úrovni aj operačný rozmer činnosti. V súčasnom bezpečnostnom prostredí sa nedá plne uplatniť tradičná zodpovednosť. Rôzne úrovne operácií splývajú, pretože i malý taktický incident by sa mohol považovať za politicky citlivý (a tak by jeho vykonanie bolo pod prísny dohľadom strategickej úrovne). Hlavným deliacim znakom je, že strategický orgán stanovuje ciele, pridáva zdroje a ukladá nutné obmedzenia. Na operačnej úrovni veliteľ nariaďuje činnosti prideleným zoskupeniam so zámerom dosiahnuť stanovené ciele ťaženia. Na taktickej úrovni veliteľia používajú jednotky na činnosti na dosiahnutie operačných cieľov.

3.018 Ciele, ktoré sa majú dosiahnuť použitím spoločných síl, a z nich vyplývajúce úlohy sú hlavnými podkladmi; na nich musí veliteľ spoločných síl založiť plán operácie a samotné vedenie operácie. Ciele musia byť jasné, jednoznačné a musia jasne vymedzovať požadovaný cieľový stav. Príslušné vojenské orgány NATO a orgány jednotlivých krajín by mali zaistiť, aby veliteľ spoločných síl dostal zdroje a veliteľskú právomoc

potrebnú na dosiahnutie cieľov. Zároveň by mu mali dovoliť dostatočnú pružnosť a voľnosť činnosti, aby mohol spresniť plány podľa podmienok v pridelenom spoločnom operačnom priestore.

- 3.019 Rovnako národné, ako aj vojenské orgány NATO majú spoločnú zodpovednosť za plánovanie a vedenie operácii NATO. K zodpovednosti vojenských orgánov NATO by malo patriť definovanie a výklad politických cieľov takým spôsobom, aby sa uľahčila tvorba vojensko-strategických cieľov a opatrení na vedenie udržateľných operácií spojeneckých spoločných síl. Vojenské orgány NATO by mali takisto pripravovať plány pre neočakávané udalosti. Tieto plány by mali pokrývať možné zmeny v politickej a vojensko-strategickej situácii.

Časť II. Hlavné prvky vrcholovej vojenskej doktríny

Princípy

- 3.020 Východiskovým bodom pri rozvoji vojenskej doktríny je znalosť a pochopenie tých hlavných zásad spoločných mnohonárodných operácií, ktoré sa už osvedčili v minulých konfliktoch. Tieto zásady nemajú absolútnu platnosť a pre štáty môže byť miera ich dôležitosti rozličná. O ich dôležitosti a význame však existuje všeobecná zhoda. Operačná situácia môže vyžadovať väčší dôraz len na niektoré zásady, napríklad zásady prekvapenia a sústredenia síl môžu mať iný význam v mierových operáciách než v bojových operáciách veľkého rozsahu. Aspekty velenia sú uvedené v Kapitole 5.

- a) **Definícia cieľov.** Spoločné mnohonárodné operácie je potrebné viesť smerom k jasne stanoveným a všeobecne chápaným cieľom, ktoré prispejú k dosiahnutiu požadovaného konečného stavu. Úloha a ciele by mali byť definované úplne jasne ešte pred začatím akcie. Keď je cieľ označený ako „hlavné úsilie“, potom by sa všetky spoločné činnosti mali zamerať na jeho dosiahnutie. Pri rozhodovaní o cieľoch a konečnom stave by sa mali zvážiť štyri dôležité otázky:

- 1) Aký je cieľ misie?
- 2) Ako sa bude hodnotiť splnenie misie?
- 3) Aké sú kritériá pre stiahnutie síl?
- 4) Kto vyhlasuje úspech alebo víťazstvo?

- b) **Jednota úsilia.** Operácie závisia od spolupráce, pri ktorej sa majú všetky činnosti koordinovať tak, aby sa maximalizovalo spoločné úsilie. Vojenské sily to v zásade dosahujú prostredníctvom *jednoty velenia*, ktorá zaisťuje nevyhnutnú súdržnosť pre plánovanie a vedenie operácií. Jednota velenia sa dosahuje, keď jediný veliteľ do-

stane právomoci na riadenie a koordináciu všetkých síl a vojenských prostriedkov. V zložitom operačnom prostredí sa veliteľ snaží organizovať súčinnosť s ostatnými nástrojmi moci. Jednota velenia je zriedkavo možná, keď sa rokuje s nevojenskými organizáciami. Preto tam, kde je pre dosiahnutie jednoty cieľa a maximálneho spoločného úsilia nevyhnutná dobrá vôľa, spoločný cieľ, jednoznačné a schválené rozdelenie zodpovedností, znalosť spôsobilostí a obmedzenie ich súčastí, je vhodnejšia jednota zámeru.

- c) **Udržanie.** Plánovanie pre udržanie zahŕňa stratégiu, taktiku a všetky administratívne opatrenia, nevyhnutné na úspešnú implementáciu operačného plánu, vrátane logistickej a personálnej podpory. Zaistenie dobrej administratívnej základne by malo byť súčasťou operačného plánovania od samého začiatku. Logistika bude často jedným z najdôležitejších faktorov pri tvorbe a výbere variantov činnosti (Courses of Action – COAs).
- d) **Sústredenie síl.** Na dosiahnutie rozhodujúcich výsledkov by sa bojová sila mala sústrediť v rozhodujúcom čase a na rozhodujúcom mieste. Prevaha síl nie je len záležitosťou množstva, ale tiež bojových zručností, súdržnosti, morálky, načasovania, voľby cieľov (operácie) a použitia moderných technológií.
- e) **Hospodárnosť využitia síl.** V podmienkach obmedzených zdrojov bude nevyhnutné akceptovať riziká v oblastiach, ktoré nepredstavujú hlavné ciele. Princíp hospodárnosti využitia síl znamená, že ak má byť použitá rozhodujúca sila v priestore, kde bude mať najväčší účinok, potom dosiahnutie hlavných cieľov nemôže byť znížené rozptýlením úsilia do priestorov s nižšou prioritou. Hospodárnosť využitia síl znamená použitie zdrojov takým spôsobom, ktorý umožňuje dosiahnutie hlavných cieľov veliteľa.
- f) **Pružnosť.** Plány by mali byť dostatočne pružné, aby umožnili reagovať na neočakávané situácie a aby veliteľovi umožnili voľnosť reagovať na meniacu sa situáciu. To vyžaduje znalosť zámeru nadriadeného veliteľa, pružnosť myslenia, rýchle rozhodovanie, dobrú organizáciu a komunikáciu. Pružnosť tiež vyžaduje fyzickú mobilitu, ktorá umožní rýchle sústredenie síl v rozhodujúcom čase a na rozhodujúcom mieste.
- g) **Iniciatíva.** Iniciatíva sa môže rozvíjať a posilňovať dôverou, vzájomným porozumením a výcvikom. Ide o to využiť príležitosť na riešenie problémov originálnym spôsobom. Pre rozvoj iniciatívy je dôležité, aby mal veliteľ v tomto smere potrebnú voľnosť a nemusel sa báť následkov. Na to je potrebný výcvik a operačná kultúra, ktorá podporuje prístup k prijímaniu rizika skôr s cieľom vy-

hrať, než zabrániť porážke. Zároveň by mal veliteľ podporovať iniciatívu u svojich podriadených.

- h) **Udržiavanie morálky.** Velitelia by mali svojmu veleniu vtláčať identitu a podporovať hrdosť. Velenie tiež musí podporovať pocit spoločného cieľa a jednoty úsilia a stanovenie dosiahnuteľných cieľov. Vysoká morálka závisí od dobrého vedenia ľudí, ktoré vstúpuje odvahu, energiu a odhodlanosť a z ktorého je zrejmá zodpovednosť a starostlivosť o zverené osoby.
- i) **Prekvapenie.** Prekvapenie je založené na rýchlosti, utajení a klamaní a je rozhodujúce pre narušenie súdržnosti protivníka. Prekvapenie umožňuje dosiahnuť výsledky, ktoré sú väčšie ako vynaložené úsilie.
- j) **Bezpečnosť.** Bezpečnosť zvyšuje slobodu činnosti tým, že znižuje zraniteľnosť voči nepriateľským aktivitám alebo hrozbám. Aktívne a pasívne bezpečnostné opatrenia napomáhajú zamedziť úniku informácií dôležitých pre protivníka. Tieto opatrenia pomáhajú pri klamaní a uskutočňovaní protiútočných činností.
- k) **Jednoduchosť.** Jednoduché plány a jednoznačné rozkazy minimalizujú možnosť nedorozumení a zmätku.
- l) **Mnohonárodnosť.** Zo svojej podstaty je NATO alianciou štátov. Jeho sily a veliteľské štruktúry sa preto považujú za mnohonárodné. Sily NATO môžu viesť operácie aj v koalícii s ozbrojenými silami štátov mimo alianciu. Takéto koalície sa často označujú ako „mnohonárodné“. Mnohonárodné sily vyžadujú, aby ich velitelia mali „medzinárodný“ spôsob myslenia a boli schopní chápať rôzne národné hľadiská a ciele, ktoré sa spojili v záujme spoločného cieľa.

3.021 **Ostatné princípy operácií.** Okrem vyššie uvedených princípov, ktoré sa uplatňujú pri všetkých operáciách, si prevládajúce témy ťažení, napríklad na podporu mieru⁹⁷⁾, vyžadujú zväžiť aj tieto ďalšie princípy:⁹⁸⁾

- a) **Nestrannosť.** PSO⁹⁹⁾ by sa mali viesť nestranne, v súlade s mandátom a bez nadržovania alebo predsudkov ku ktorejkoľvek strane.
- b) **Súhlas.** Ide o mieru súhlasu s prítomnosťou síl, ktoré vykonávajú PSO. Súhlas sa môže líšiť horizontálne v čase a mieste z pozície

---

⁹⁷⁾ Platí to aj pre operácie vedené proti povstalcom. Tieto zásady budú zahrnuté do ďalších vydaní tohto dokumentu po vyhlásení príslušnej doktríny NATO.

⁹⁸⁾ Podrobnejšie objasnenie pozri v AJP-3.4.1 Peace Support Operations.

⁹⁹⁾ AAP-6 definuje PSO ako „operácie, pri ktorých sú nestranne využívané diplomatické, civilné a vojenské prostriedky za účelom obnovenia alebo udržania mieru, spravidla pre naplnenie zásad Charty OSN. Tieto operácie môžu byť v rozsahu od preventívnych zásahov proti konfliktom, cez vytváranie mieru, presadzovanie mieru, udržovanie mieru, budovanie mieru až po humanitárne operácie“.

- obyvateľstva a vertikálne z pozície strán zapojených do konfliktu.
- c) **Obmedzenie použitia síl.** Velitelia a ich podriadené jednotky používajú primeranú silu, dostatočnú na dosiahnutie konkrétnych cieľov. Mandát môže stanoviť obmedzenia pre sily, okolnosti na ich použitie, ako aj spôsoby a prostriedky, s ktorými možno sily použiť. Uvedené limity môžu byť stanovené aj medzinárodným právom, právom štátu, ktorý sily vysielal a, za určitých okolností, i právom hostiteľskej krajiny.
  - d) **Vytrvalosť a dlhodobá perspektíva.** Dosiahnutie politického konečného stavu v PSO bude vyžadovať trpezlivosť a pevné a vytrvalé úsilie na dosiahnutie cieľov.
  - e) **Legitimita.** Legitimita PSO a širšie vnímanie tejto legitimacy zvýši podporu v medzinárodnom spoločenstve, v prispievajúcich štátoch a stranách zapojených do operácie, ako aj medzi civilným obyvateľstvom nachádzajúcim sa v JOA.
  - f) **Vierohodnosť.** Aby PSO bola účinná, mala by byť vierohodná a takto vnímaná aj všetkými stranami. Vierohodnosť operácie je odrazom viery strán, že zainteresované sily sú spôsobilé splniť úlohu.
  - g) **Vzájomný rešpekt.** Rešpekt PSO bude priamo závisieť od profesionálneho vedenia operácie a od spôsobu, akým budú sily rokovať so stranami konfliktu a miestnym obyvateľstvom.
  - h) **Transparentnosť.** Úlohy mierových síl a koncepcia operácie by mali byť zrozumiteľné a zrejmé pre všetky strany. Neúspech pri dosiahnutí vzájomného porozumenia môže viesť k podozrievaniu, nedôvere alebo dokonca k nepriateľstvu.
  - i) **Voľnosť pohybu.** Voľnosť pohybu je podstatná pre úspešné uskutočnenie akejkoľvek operácie. Mierové sily by mali mať možnosť neustále vykonávať svoje povinnosti v celom vymedzenom JOA.

Zložky bojového potenciálu

3.022 Bojový potenciál reprezentuje schopnosť ozbrojených síl bojovať a dosahovať úspech v operáciách. V ozbrojených silách bojový potenciál tvoria tri základné, vzájomne prepojené zložky: fyzická, morálna a percepčná¹⁰⁰⁾, založené a postavené na štvrtej zložke – doktrinálnej (pozri obr. 3.2). Žiadna zo zložiek nie je trvalo dôležitejšia ako ostatné. Nezáleží totiž na tom, akými vyspelými zbraňami a senzormi ozbrojené sily

¹⁰⁰⁾ Tieto zložky sú spojené s koordinovanými činnosťami informačných operácií, ktoré majú za cieľ ovplyvniť vôľu, spôsobilosti a chápanie situácie protivníka.

disponujú, ak ľuďom, ktorí ich obsluhujú, chýba motivácia, výcvik alebo adekvátne vedenie. Tieto tri zložky sú navzájom závislé a prekrývajú sa. Fyzická zložka napríklad bude ovplyvňovať morálnu zložku a percepčnú zložku v priebehu vysielania síl. Morálna zložka bude ovplyvnená demonštráciou vojenskej sily (fyzickou zložkou), zatiaľ čo pripravenosť demonštrovať silu ovplyvní rozhodovací proces (morálnu a percepčnú zložku) protivníka.

- 3.023 **Morálna zložka.** Nakoniec je to človek, ktorý realizuje bojový potenciál. Ozbrojené sily, ak sa majú rozvíjať, zabezpečovať a používať v podmienkach výhodných pre NATO, vyžadujú čas, úsilie a zdroje. Morálna zložka bojového potenciálu je zameraná na to, ako presvedčiť ozbrojené sily viesť boj. Záleží na dobrej morálke a na presvedčení, že cieľ je morálny a eticky správny. To podporuje ofenzívneho ducha a odhodlanie dosiahnuť cieľ. Dosiahnutie vysokej úrovne morálnej zložky vyžaduje motiváciu, vedenie ľudí a riadenie.
- 3.024 **Percepčná zložka.** ¹⁰¹⁾ Táto zložka sa zameriava na pozorovanie a vnímanie operačného prostredia jedincom, teda veliteľom alebo aj organizáciou. Rozhodnutia prijaté na základe nesprávnych alebo skreslených informácií, iného vnímania reality, alebo založené na nesprávnych informáciách o vlastných spôsobilostiach, povedú k neefektívnemu použitiu ostatných zložiek bojovej sily. A preto, aj keď je vôľa a schopnosť bojovať správne rozvíjaná, nedostatky v zložke percepcie povedú k neefektívnemu alebo kontraproduktívnemu použitiu bojového potenciálu.
- 3.025 **Fyzická zložka.** Predstavuje prostriedky na vedenie boja. Skladá sa z piatich prvkov: ľudskej sily, výbroje, kolektívnej výkonnosti, pripravenosti a udržateľnosti. Je teda kombináciou vozidiel, lietadiel, príslušných zbraní, zameriavačov a inej techniky, ako aj ľudí, ktorí ju obsluhujú. Patrí sem i výcvik, ktorý títo ľudia dostávajú na vedenie boja, a to výcvik individuálny, ako aj spoločný v bojových jednotkách. Cieľom výcviku je predovšetkým zaistiť, aby jednotky boli nasadzované a udržiavané v potrebnom čase na splnenie stanovených úloh.
- 3.026 **Doktrinálna zložka.** ¹⁰²⁾ Spojivom týchto troch zložiek je doktrína. Ide o formálne vyjadrenie vojenského myslenia, používaného v danom ča-

---

¹⁰¹⁾ Percepčia – rozumové vnímanie V niektorých krajinách nazývaná ako psychologická zložka.

¹⁰²⁾ Zaoberá sa inováciou a názormi na rozvoj budúcich spôsobilostí a dokonalejších spôsobov vedenia boja v neustále sa meniacom strategickom prostredí. V AJP-01(C) boli tieto názory popísané ako trendy v Kapitole 1, pretože rozvoj aliančných koncepcií NATO je stále v rannom štádiu vývoja.

sovom rámci. Zahŕňa ponaučenia z minulosti a názory na to, ako čo najlepšie v súčasnosti a v blízkej budúcnosti viesť operácie. Doktrína je vo svojej podstate všeobecná a opisuje základné zásady, prijaté koncepcie a obmedzenia na vedenie operácií na všetkých úrovniach. A práve kombinácia týchto zásad, konceptov, obmedzení a reštrikcií uplatňovaná s predstavivosťou a iniciatívou veliteľmi je to, čo generuje intelektuálnu silu ako pohon bojového potenciálu ozbrojených síl Slovenskej republiky a síl NATO v súčasných operáciách. Doktrinálna zložka je pozadie, na ktorom sa ostatné zložky spájajú s cieľom dosiahnuť bojový potenciál. Hlavné zásady vedenia operácií ozbrojenými silami Slovenskej republiky a teda aj NATO sú uvedené v tomto dokumente a spolu s ostatnými vojenskými doktrínami (viď hierarchia doktrín NATO – AJDH, ALDH a AADH¹⁰³) predstavujú celkovú, spoločne zdieľanú sústavu doktrín, ktorá umožňuje, aby všetky ozbrojené sily v NATO pôsobili v zhode.

Obr. 3.2 Zložky bojového potenciálu

¹⁰³) AJDH – allied joint doctrine hierarchy, ALDH – allied land doctrine hierarchy, AADH – allied air doctrine hierarchy.

Kapitola 4 Rozhodovanie na strategickej úrovni

Časť I. Politicko-vojenské rozhranie

4.001 **Význam úrovni operácií.** Napriek rozvoju globálnej komunikácie, ktorá očividne stlačila jednotlivé úrovne operácií, majú tieto úrovne stále svoju funkčnosť. Ich hodnota spočíva v tom, že vytvárajú všeobecný rámec pre plánovanie a vedenie operácií a sú užitočným nástrojom na organizovanie a zvažovanie politicko-vojenských činností. Hlavný rozdiel medzi veliteľmi na strategickej a operačnej úrovni spočíva v tom, že vojenský strategický orgán (Vojenský výbor NATO) určuje ciele a zdroje a stanovuje nevyhnutné obmedzenia rozpracovaním smernice príslušného politického výboru alebo skupiny, kým operačný veliteľ nariaďuje akcie svojich jednotiek na splnenie plánu ťaženia.

Stratégia

4.002 **Veľká alebo národná stratégia** (Grand or National). Úspešná národná stratégia vytyčuje smer využitia všetkých nástrojov moci na udržanie politickej nezávislosti, dosiahnutie dlhodobých štátnych cieľov alebo na ochranu životných záujmov krajiny. Táto stratégia by mala byť od začiatku ucelená a mala by zahŕňať všetky zložky a nielen samostatné alebo rozdielne stratégie.

4.003 **Kolektívna stratégia.** Úspech poslania NATO, spočívajúceho v ochrane mieru a v zabránení vojne, závisí od účinnosti preventívnej diplomacie a úspešného riešenia kríz ohrozujúcich bezpečnosť. Politické, ekonomické, sociálne a vonkajšie prvky bezpečnosti a stability tak nadobúdajú stále väčší význam.¹⁰⁴⁾ Strategická koncepcia¹⁰⁵⁾ NATO popisuje spôsob, akým sa sily a prostriedky koordinujú a usmerňujú na dosiahnutie bezpečnostných cieľov s využitím diplomatických a vojenských nástrojov moci. Koncepcia taktiež zdôrazňuje, že kľúčový význam má vzájomná súdržnosť ekonomických zložiek stratégie medzi členskými štátmi.¹⁰⁶⁾ Stále viac je aliančné vojenské riešenie kríz zakomponované do celkového strategického rámca (kolektívnej stratégie). Tento trend, popísaný už v Kapitole 1, sa bude pravdepodobne ďalej zvyrazňovať.

---

¹⁰⁴⁾ Príručka NATO, str. 156.

¹⁰⁵⁾ C-M(99)21 Strategická koncepcia Aliancie, 29. apríla 1999.

¹⁰⁶⁾ Severoatlantická zmluva, čl. 2.

Vojenská zložka stratégie

- 4.004 **Vojenská stratégia.** Vojenská stratégia je tou zložkou národnej alebo mnohonárodnej stratégie, ktorá popisuje, ako sa môže vojenská sila rozvíjať a používať za účelom dosiahnutia národných cieľov alebo cieľov skupiny štátov.¹⁰⁷⁾ Dokumenty, ktoré vojenskú stratégiu pripravujú, musia jasne stanoviť, ako sa bude stratégia integrovať s ostatnými nevojenskými prvkami stratégie. Musí byť tiež ujasnený vzájomný vzťah medzi vojenskými strategickými cieľmi a dosiahnutím strategického konečného stavu.
- 4.005 **Vzájomný vzťah medzi politickými a vojenskými cieľmi.** Môže sa stať, že vojenské faktory budú v určitom momente utvárať politiku. Politické ciele budú naopak ovplyvňovať charakter konfliktu. Čím väčšie úsilie – keď je v stávke príliš mnoho a existuje jednoznačná oprávnenosť na ozbrojený zásah – tým viac bude zrejмый vojenský charakter konfliktu.
- 4.006 **Úloha vojenskej sily.** Operačný veliteľ a tí, ktorí usmerňujú stratégiu, musia starostlivo zvažovať a chápať úlohu vojenskej sily pre dosiahnutie strategického konečného stavu. Ozbrojené sily v podstate zodpovedajú za vytvorenie a udržanie podmienok, požadovaných inými organizáciami na dosiahnutie strategického konečného stavu. Je vysoko nepravdepodobné, že konečný strategický stav bude dosiahnutý len vojenskou činnosťou. Do kolektívnej stratégie je dôležité zahrnúť aj diplomatické a ekonomické opatrenia, ktoré majú od začiatku na vojenskom úspechu stavať, inak je strategická iniciatíva stratená.
- 4.007 **Ciele, spôsoby a prostriedky.** Víťazná vojenská stratégia závisí od úspešného zladenia cieľov (úloh), spôsobov (strategického smerovania) a prostriedkov (zdrojov). Po rozhodnutí o strategickom konečnom ciele (stave) a o úlohe ozbrojených síl pri jeho dosiahnutí sú pridelené prostriedky a prijme sa rozhodnutie o spôsobe ich použitia.
- a) **Ciele (Ends).** Kľúčom je stanovenie jasných a jednoznačných cieľov. Na strategickú úroveň však nie je vždy možné stanoviť pevnú a trvalú úlohu. Ak nie sú jasne stanovené strategické ciele, počiatočné plánovanie sa bude musieť vykonať podľa všeobecnej smernice. Je tiež rozdiel medzi stratégiou pre cieľový stav a stratégiou pre odchod. Tieto dve sa odlišujú charakterom aj časovým rámcom. Politici budú požadovať stratégiu pre ukončenie operácie (spojenú

¹⁰⁷⁾ AAP-6 Terminologický slovník pojmov a definícií NATO.

s politickým rizikom), zatiaľ čo ozbrojené sily sa budú usilovať o dosiahnutie konečného stavu. V niektorých prípadoch sa môžu štáty podporujúce NATO zapojiť do konfliktu po jeho začatí, keď boli splnené určité podmienky, alebo predčasne skončiť svoje pôsobenie v konflikte ešte pred dosiahnutím koaličných cieľov.

- b) **Spôsoby (Ways).** Ak sú k dispozícii ciele a sily, spracuje sa plán zaisťujúci najlepšie využitie dostupných prostriedkov, vrátane smernice o použití síl na dosiahnutie cieľov. Pôjde napríklad o pravidlá nasadenia. Plánovanie by malo brať do úvahy pravdepodobnosť zmeny cieľov alebo prostriedkov a mali sa pripraviť aj plány pre nečakané udalosti.
- c) **Prostriedky (Means).** Prostriedky, ktoré má veliteľ k dispozícii, budú sily alebo spôsobilosti pridelené po procese tvorby síl a príprave stanovenia požiadaviek (Statement of Requirement – SOR).¹⁰⁸⁾ Veliteľ však môže vyžadovať ďalšie sily, ak to považuje za nevyhnutné. Tieto prostriedky by sa mali použiť spôsobom, ktorý nebude v rozpore so strategickými cieľmi v medziach daného politického rámca, aj keď by to nebol najúčinnější spôsob ich použitia.

Moderná politika a politicko-vojenské rozhranie

- 4.008 Budovanie a udržiavanie vzájomnej dôvery medzi politikmi zodpovednými za rozhodovanie a vojenskými veliteľmi je rozhodujúce hlavne v obdobiach krízy alebo vojny. Politiku aj vojnu tvorí vzájomné pôsobenie ľudí. Je dôležité, aby vojaci poskytovali zrozumiteľné a apolitické odporúčania a aby naopak dostávali, ak je to možné, jasné a jednoznačné politické pokyny. Kľúčom je otvorená a čestná výmena informácií.
- 4.009 Vedúci politickí predstavitelia v uplynulých storočiach vykonávali svoju prácu s malým počtom pracovníkov, ktorí boli spôsobilí pochopiť jednotlivosti problému. Súčasnú vládu vyžadujú veľké skupiny expertov a konzultantov. Stále zložitejším problémom bude vedieť, ako zaobchádzať s ich odporúčaniami, dokázať na nich postaviť rozhodnutia a predložiť ich verejnosti a medzinárodnému spoločenstvu. Politici dnes pôsobia v prostredí intenzívneho záujmu médií, kde sa situácia môže rýchlo meniť. Musia byť preto agilní, aj keď ich horlivosť môže byť niekedy na úkor zásadovosti. Tlaky na politickej úrovni sú evidentné pri neustálej snahe udržať vládu pohromade, udržiavať stály kurz a vyhovieť požiadavkám verejnej mienky.

---

¹⁰⁸⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-3 *Spojenecká doktrína pre spoločné operácie* a AJP-4 *Spojenecká spoločná doktrína pre logistiku*.

Časť II. Prístup NATO, EÚ a Slovenskej republiky k medzinárodnému krízovému manažmentu

Prostredie

- 4.010 Strategická koncepcia Aliancie¹⁰⁹), Európska bezpečnostná obranná politika (European Security and Defence Policy – ESDP) a uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 499 zo 6. júna 2007 charakterizujú krízový manažment ako základnú bezpečnostnú úlohu, ktorá zaväzuje NATO, EÚ a jednotlivé členské krajiny, aby boli pripravené v súlade s čl. 7 Severoatlantickej zmluvy a čl.17 zmluvy o ZEÚ na základe konsenzu a v individuálnych prípadoch prispievať k účinnej prevencii konfliktov a aktívne sa zapájať do krízového riadenia. Za týmto účelom sú vytvorené postupy pre konzultácie, opatrenia krízového riadenia, vojenské spôsobilosti a prostriedky civilného núdzového plánovania.
- 4.011 Krízový manažment sa stále významnejšie podieľa na úsilí širokej medzinárodnej verejnosti udržiavať alebo obnovovať mier a zabrániť konfliktu. V tejto súvislosti NATO, EÚ a Slovenská republika ako ich súčasť ponúkli, v individuálnych prípadoch a s využitím vlastných postupov, svoju podporu mierovým operáciám pod záštitou Rady bezpečnosti OSN alebo OBSE, vrátane svojich zdrojov a odborných znalostí.

Systém reakcie NATO na krízy

- 4.012 **Zložky systému reakcie na krízy** (Crisis Response System – CRS). CRS pozostáva zo vzájomne sa dopĺňajúcich komponentov, ktoré však nie sú viazané na žiadny vopred určený sled udalostí a sú analogické pre NATO i pre EÚ a následne aj pre systém v Slovenskej republike:
- Preventívne možnosti.** Preventívne možnosti sú všeobecné spôsoby riešenia alebo varianty činností na prerokovanie vyššími výborami NATO so stanovenou zodpovednosťou za krízové riadenie.¹¹⁰
  - Krízové opatrenia.** Krízové opatrenia (Crisis Response Measures – CRMs) sú konkrétne činnosti, ktoré sa môžu okamžite uskutočňovať na príslušnej úrovni.
  - Opatrenia proti prekvapeniu.** Opatrenia proti prekvapeniu zahŕňajú také vojenské obranné činnosti, ktoré sa musia v prípade útoku alebo hrozby bezprostredného útoku s obmedzeným varovaním

¹⁰⁹) C-M(99)21.

¹¹⁰) Politický výbor (PC), Skupina pre koordináciu politiky (PCG), Vojenský výbor (MC), Výbor pre civilné núdzové plánovanie (SCEPC).

uskutočniť rýchlo na zaistenie bezpečnosti síl, obyvateľstva alebo dôležitých vojenských aj civilných zariadení.

- d) **Stupne pohotovosti.** Stupne pohotovosti NATO sú také protiteroristické opatrenia a opatrenia proti sabotážam, ktoré môžu veliteľstvá Aliancie a príslušné orgány Slovenskej republiky prijímať za účelom obrany proti takýmto hrozbám.
- e) **Obrana proti agresii.** Obrana proti agresii zahŕňa činnosti na vedenie operácií podľa čl. 5. Vyznačujú sa prechodom od prípravy a rozvoja pripravenosti ku schváleniu nasadenia síl Aliancie proti štátom, neštátnym štruktúram a silám, ktoré vedú alebo podporujú agresiu proti územiau alebo silám Aliancie.

4.013 **Manuál NATO systému reakcie na krízové situácie.** Cieľom Manuálu (NATO Crisis Response System Manual – NCRSM) je poskytnúť prehľad zložiek NCRS a podrobne popísať postupy ich použitia počas krízy. NCRSM slúži ako základ pre súbežný rozvoj národných systémov. Pre veliteľstvá operačnej úrovne veliteľskej štruktúry NATO je NCRSM základom na tvorbu doplnkov k NCRSM.

Tento manuál je rozpracovaný v uzneseniach vlády Slovenskej republiky: *Uznesenie vlády SR č. 499 zo 6. júna 2007 k návrhu postupu pri implementácii systému reakcie NATO na krízy (NCRS) v podmienkach Slovenskej republiky* a *Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 161 z 12. marca 2008 k návrhu zoznamu opatrení národného systému reakcie na krízového situácie.*

Systém reakcie EÚ na krízy

4.014 Európsky systém „Prevenenie konfliktu a krízový manažment“ pozostáva z troch zložiek:

- a) Vojenský krízový manažment je vybudovaný na základe dokumentu „Ciele 2010“ (Headline goal 2010) a pozostáva z európskych vojenských spôsobilostí (EU Battlegroup concept) a stálych štruktúr – politického bezpečnostného výboru, vojenského výboru a vojenského štábu EÚ, ktoré sú zložené z národných predstaviteľov a na medzinárodnej úrovni spolupracujú s medzinárodnými organizáciami, predovšetkým NATO, OBSE a OSN.
- b) Civilný krízový manažment, ktorý na podporu stability a udržania mieru v krízových oblastiach poskytuje policajtov, sudcov, prokurátorov a tímy pre civilnú ochranu.
- c) Prevencia konfliktov a mechanizmus rýchlej reakcie – koordinuje všetky nástroje EÚ, identifikuje príčiny konfliktov a k tomu navrhuje potrebné kapacity potrebné na reakciu na vznikajúci konflikt,

organizuje medzinárodnú spoluprácu v krízovej oblasti, rýchle financovanie krízového manažmentu a sankcie alebo reštriktívne opatrenia.

Systém reakcie na krízy v Slovenskej republike

4.015 Tento systém rieši legislatívne zriadenie Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky, ústredného krízového štábu a krízových štábov orgánov štátnej a verejnej správy ako podporných orgánov výkonnej moci, ktoré majú právomoc a povinnosť uplatňovať postupy medzinárodného a národného krízového manažmentu a navrhovať a zabezpečovať organizáciu riešenia vzniknutých krízových situácií.

Krízový štáb Ministerstva obrany Slovenskej republiky

4.016 Na ministerstve obrany sa v oblasti krízového riadenia v zmysle príslušnej smernice platnej pre ministerstvo obrany, generálny štáb a veliteľstvá síl ozbrojených síl vykonávajú tieto úlohy:

- a) monitorovanie, analyzovanie a vyhodnocovanie bezpečnostnej situácie Slovenskej republiky s dôrazom na hrozby a riziká ohrozujúce jej bezpečnostné záujmy a záujmy jej spojencov s dopadom na obranyschopnosť štátu,
- b) koordinácia realizácie úloh krízového manažmentu v pôsobnosti ministerstva s ďalšími ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy na národnej úrovni,
- c) podpora iných riadiacich a výkonných prvkov krízového manažmentu na národnej úrovni pri eliminácii bezpečnostných hrozieb a rizík,
- d) odborná príprava personálu na plnenie úloh pri riešení krízových situácií,
- e) spracúvanie plánov riešenia krízových situácií,
- f) koordinácia realizácie úloh na medzinárodnej úrovni, vrátane implementácie požiadaviek systému reakcie NATO na krízy na rezortnej úrovni; v oblasti implementácie systému reakcie NATO na krízy plní ministerstvo aj úlohu národného koordinátora,
- g) koordinácia procesu prípravy, realizácie, účasti a vyhodnotenia národných i medzinárodných cvičení krízového manažmentu,
- h) po vyhlásení krízového stavu uvádzanie ministerstva, právnických osôb a úradov do pohotovosti.

Proces krízového riadenia v NATO a na Ministerstve obrany Slovenskej republiky

- 4.017 Proces krízového riadenia je päťfázový konzultačný a rozhodovací proces na riešenie kríz. Uľahčuje prijímanie politických rozhodnutí v začiatočnom štádiu rozvíjajúcej sa krízy. Vyššie krízové štáby tak majú dostatok času na koordináciu svojich činností a na to, aby príslušným výkonným orgánom včas predložili svoje odporúčania. Tento proces tiež umožňuje generálnemu štábu včas vykonať niektoré prípravné plánovacie činnosti ako reakciu na vyvíjajúcu sa alebo aktuálnu krízu.
- 4.018 Pri novovznikajúcich krízach, vyžadujúcich možné aliančné operácie sa proces krízového riadenia NATO všeobecne skladá z nasledujúcich postupných fáz:
- a) **Fáza 1** – Indikácie a varovanie (Indications and Warning – I&W) pred možnou alebo aktuálnou krízou.
  - b) **Fáza 2** – Hodnotenie vyvíjajúcej sa krízovej situácie a jej možných alebo aktuálnych dopadov na bezpečnosť NATO.
  - c) **Fáza 3** – Tvorba odporúčaní ako reagovať na krízu ako návod na tvorbu rozhodnutí NAC.
  - d) **Fáza 4** – Plánovanie a výkon rozhodnutí a smerníc NAC.
  - e) **Fáza 5** – Návrat k stabilite.

Všetky tieto opatrenia krízového manažmentu sa ozbrojenými silami Slovenskej republiky realizujú vo forme prípravy a vyčleňovania určitých síl pod iné velenie – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, NATO, EÚ, OBSE a OSN.

Úlohou generálneho štábu a veliteľstiev síl ozbrojených síl je cvičiť a pripravovať príslušníkov štábov a sily na takéto úlohy.

Kapitola 5 Operačná úroveň

Časť I. Mnohonárodné spoločné operácie

Úrovne operácií

- 5.001 Úrovne operácií sú objasnené v Kapitole 2. Je potrebné dodať, že činnosť na taktickej úrovni môže mať aj strategický alebo operačný dôsledok a naopak. Platí to aj opačne – úsilie o strategické ciele nebude vo všetkých prípadoch vyžadovať nasadenie veľkých a silne vyzbrojených síl. Všetky prostriedky nasadené v JOA nemusia nevyhnutne riadiť veliteľ úlohového zoskupenia. Niektoré sily a prostriedky môžu byť riadené zo strategickej úrovne (napr. zálohy pre strategický útok alebo sily pre špeciálne operácie).
- 5.002 Zložitosť velenia a riadenia narastá, keď sa na operácii zúčastní množstvo nevojenských subjektov, ktoré sa zdráhajú akceptovať jednotný systém (vojenského) velenia, alebo k nemu dokonca zaujímajú nepriateľský postoj. Veliteľ spoločných síl je viac-menej za všetkých okolností v strede trojrozmerného priestoru, ktorý smerom hore siaha až k strategickej úrovni, smerom dole k taktickej úrovni a v horizontálnej rovine do radu vojenských a civilných zoskupení a organizácií.
- 5.003 Princípy spoločných a mnohonárodných¹¹¹⁾ operácií sú uvedené v Kapitole 2. Aj keď sú tieto zásady významné a relevantné, nie sú absolútne a konkrétne operačné situácie môžu vyžadovať len niektoré z nich. Pre veliteľa sú princípy dôležitým usmernením pri tvorbe a výbere variantov pôsobenia na operačnej úrovni a pri vedení operácií.

Spoločný prístup k operáciám

- 5.004 Alaincia si uvedomuje, že vojenský úspech závisí od spoločného úsilia jednotlivých zložiek a ďalších prvkov síl, zjednotených pod jednotnou veliteľskou štruktúrou. Len málo novodobých operácií vedie iba jedna zložka. Úspešné spoločné ťaženie vyžaduje holistický prístup, aby sa maximalizovala celková operačná účinnosť spoločných síl pri čo najlepšom využití všetkých ich schopností.¹¹²⁾¹¹³⁾ Nejde jednoducho o oddelené operácie, organizované pod jedným velením.

¹¹¹⁾ V iných publikáciách NATO sa vo význame „mnohonárodný“ používa pojem *combined* skôr ako *multinational*; na účely tejto publikácie možno tieto slová považovať za synonymá.

¹¹²⁾ Schopnosť sa definuje ako „sila alebo schopnosť niečo konať“. *Stručný oxfordský slovník*, 11. vydanie.

¹¹³⁾ *Spôsobilosti sa vzťahujú na vykonanie misií stanovených NAC a na požiadavky rozpracované v SOR a vytvorené v priebehu procesu tvorby síl.*

5.005 Pri tvorbe aliančných síl sa spôsobilosti potrebné na vedenie operácie vyberajú zo zložiek založených na národných spôsobilostiach a na dohodách na poskytnutie konkrétnych síl (napríklad záväzkoch do NRF). Príspevky zložiek a ďalších súčastí síl spoločných operácii, ako aj proces vytvárania síl, sú podrobne popísané v AJP-3 Spojenecká doktrína pre spoločné operácie.

Fázy spoločných operácií

5.006 Spoločné operácie sa zvyčajne skladajú z určitého počtu etáp, z ktorých niektoré prebiehajú na strategickej úrovni (napr. tvorba síl). Typickými etapami na operačnej úrovni sú tieto (môžu sa prekrývať a môžu prebiehať v rovnakom čase v závislosti od situácie a úloh):

- a) príprava plánu ťaženia/plánu operácie, vrátane geoinformačného zabezpečenia,
- b) príprava síl, vrátane naplnenia osobami a materiálom, sústredenia a prípravy na plnenie úloh,
- c) výstavba logistickej podpory, vrátane podpory hostiteľskou krajinou a prepravy cez nezúčastnené štáty,
- d) rozvinutie do priestoru, kde majú prebiehať operácie alebo posilnenie síl,
- e) realizácia operácie,
- f) skončenie operácie a prechod na ďalšiu činnosť,
- g) stiahnutie síl,
- h) analýza ťaženia, vyhodnotenie doktríny a skúseností.

5.007 Veliteľ spoločných síl by mal mať, v rámci obmedzení, ktoré mu uložil nadriadený orgán, čo najväčšiu voľnosť činnosti pri plánovaní a vedení operácie v stanovenom JOA.

Druhy činností

5.008 Pri určovaní spôsobilostí požadovaných spoločnými silami musí veliteľ spoločných síl zväžiť spoločné funkcie. Hlavné spoločné funkcie (podrobnosti pozri v AJP-3) sú: ¹¹⁴⁾

- a) **Velenie a riadenie.** C2 by malo zahŕňať všetky sily zapojené do operácie a brať do úvahy koordináciu a spoluprácu s civilnými a mimovládnyimi organizáciami. Operácie by sa spravidla mali vyznačovať centralizovaným riadením na dosiahnutie jednoty úsilia.

---

¹¹⁴⁾ AJP-3 Kapitola 1.

Právomoc na vykonanie operácií by v záujme čo najefektívnejšieho využitia síl mala byť decentralizovaná, t. j. delegovaná na najnižšiu vhodnú úroveň.

- b) **Spravodajstvo.** Spoločné spravodajstvo by malo podporovať plánovanie a vedenie vojenských operácií tým, že bude zaisťovať včasné, požadované a presné spravodajské informácie v súlade s úlohou veliteľa.
- c) **Plánovanie.** Početné plánovacie cykly na rôznych úrovniach vyžadujú v priebehu vojenských operácií starostlivú koordináciu. Účelom spoločného plánovania je využiť vedomosti z mnohých vojenských a nevojenských odborov. Cieľom je vytvoriť celkový pohľad na situáciu, určiť úlohu vojenskej sily na dosiahnutie vojenských cieľov a spracovať plán koordinovaný s ostatnými nástrojmi moci. AJP-5 obsahuje podrobné zásady plánovacieho procesu a koordinácie tvorby plánu.
- d) **Manéver a paľba.** Vlastné sily musia byť spôsobilé útočiť na protivníka, a to priamo alebo nepriamo, s využitím fyzických alebo mentálnych účinkov. Musia byť schopné udržiavať tempo tak dlho, ako to bude potrebné pre splnenie cieľov operácie. Základný spôsob, ako tieto spôsobilosti dosiahnuť, je kombinácia manévru a paľby spoločných síl, podľa potreby súčasne s ostatnými operačnými spôsobilosťami, systémami a kontrolnými opatreniami.
- e) **Spoločný proces určovania objektov úderov.** ¹¹⁵⁾ Proces určovania objektov úderov je stanovenie účinkov, potrebných na dosiahnutie veliteľom vytýčených cieľov, určenie činností potrebných na dosiahnutie požadovaných účinkov dostupnými prostriedkami, výber a stanovenie priorít, zladenie paľby s ostatnými vojenskými silami a prostriedkami a následné hodnotenie kombinované efektívnosťou úsilia na dosiahnutie cieľov stanovených veliteľom. Ak je to potrebné, patrí sem aj vykonanie opravných činností. Ide o funkciu velenia operačnej, ako aj taktickej úrovne (úrovne zložky). Proces určovania objektov úderov je dôležitý na využitie paľby spoločných síl.
- f) **Ochrana síl.** ¹¹⁶⁾ Ochrana síl zahŕňa všetky preventívne opatrenia na zníženie zraniteľnosti osôb, zariadení, výzbroje, techniky a činností pri akomkoľvek ohrození a za akejkoľvek situácie v záujme zachovania akcieschopnosti. Prispieva k úspechu misie.
- g) **Informačné operácie.** ¹¹⁷⁾ Info Ops sú „také koordinované a zladené činnosti, ktorých cieľom je pôsobiť na vôľu, znalosti a spôsobi-

¹¹⁵⁾ Podrobne pozri v AJP 3.9 Spojenecká spoločná doktrína pre proces určovania objektov úderov.

¹¹⁶⁾ Podrobne pozri v AJP-3.14 Spojenecká spoločná doktrína pre ochranu síl.

¹¹⁷⁾ Podrobne pozri v AJP-3.10 Spojenecká spoločná doktrína pre informačné operácie.

losti protivníka, potenciálneho protivníka a ďalších strán určených NAC. Účelom Info Ops je podporiť ciele NATO pôsobením na informačné procesy a systémy protivníka so súčasným využitím a ochranou vlastných systémov“. ¹¹⁸⁾ Info Ops integrujú rad spôsobilostí, nástrojov a techník na vytvorenie špecifických účinkov na prospech operácie. Info Ops sa realizujú na všetkých úrovniach operácií NATO a v celom rozsahu ich úloh. Základom na vykonanie Info Ops je politická smernica NAC, vychádzajúca z odporúčania zodpovedných vojenských orgánov. Info Ops musia byť v súlade s Informačnou stratégiou NATO. Činnosti Info Ops tiež chránia rozhodovanie a spôsobilosť NATO pred existujúcim a potenciálnym pôsobením vonkajších vplyvov.

- h) **Civilno-vojenská spolupráca.** V prípadoch ako sú katastrofy alebo humanitárna pomoc môže byť civilno-vojenská spolupráca ¹¹⁹⁾ (Civil-Military Cooperation – CIMIC) ¹²⁰⁾ hlavnou časťou misie. Spoločné sily budú čiastočne odkázané na pomoc civilného obyvateľstva pri zaistovaní materiálnych zdrojov a informácií a budú sa spoliehať na civilné orgány pri zaistovaní bezpečnosti v daných priestoroch. Bez tejto spolupráce môže byť dokonca nemožné dosiahnuť voľnosť činnosti a pohybu. Už obyčajné vytvorenie dobrých vzťahov môže zabrániť, aby nepriateľské sily dosiahli rovnaké výhody. Cieľom CIMIC je vytvoriť a udržať úzku spoluprácu s civilným obyvateľstvom a inštitúciami, aby vznikli také civilno-vojenské podmienky, pri ktorých veliteľ spoločných síl môže dosiahnuť morálne, materiálne, taktické a prírodné výhody. Z toho vyplýva, že cieľom je odoprieť tieto výhody nepriateľovi. CIMIC vyžaduje jednotné a integrované použitie všetkých vojenských a civilných prostriedkov moci aliancie. Dlhodobým cieľom CIMIC je vytvoriť a udržať podmienky na dosiahnutie trvalého (vy)riešenia krízy. Okrem týchto požiadaviek má veliteľ morálnu a právnu zodpovednosť voči civilnému obyvateľstvu na danom teritóriu. Tieto zodpovednosti môže dostať len pri spolupráci s civilnou vládou a medzinárodnými orgánmi.
- i) **Informácie pre verejnosť.** Úlohou informácii pre verejnosť (Public information – PI) je zvýšiť v kľúčových skupinách (verejnosti) vedomosti o úlohe a celkovo presadzovať hlavnú myšlienku. Úloha by mohla vzbudiť silný záujem medzinárodných médií. Tento záu-

---

¹¹⁸⁾ MC-422/2 Zásady informačných operácií NATO.

¹¹⁹⁾ Podrobne pozri v AJP-9 Doktrína NATO pre civilno-vojenskú spoluprácu.

¹²⁰⁾ Koordinácia činností a spolupráce medzi veliteľom NATO a civilnými predstaviteľmi, vrátane miestneho obyvateľstva a miestnych orgánov a medzinárodných, národných i mimovládnych organizácií a agentúr v prospech plnenej úlohy (AAP-6).

jem však bude kolísať podľa operačného tempa, jednotlivých fáz a podľa všeobecnej situácie. Média budú spravidla v JOA skôr ako sa rozvinú sily NATO a ich spravodajstvo bude rozhodujúcim spôsobom utvárať vnímanie verejnosti.

- j) **Udržanie.** Udržanie je zabezpečenie osôb, logistiky a ďalšej podpory pre trvanie a predĺženie operácií až do úspešného splnenia misie. Zahŕňa:

1) **Ženijné zabezpečenie.** ¹²¹⁾ Spoločné ženijné zabezpečenie je mnohostranná činnosť všetkých zložiek, ktorá navyše zvyšuje možnosti síl v celom rozsahu operácie. Zahŕňa dodávky základných prostriedkov vojenského a civilného technického zabezpečenia vo všetkých fázach operácie.

2) **Logistika.** ¹²²⁾ Štáty a NATO majú spoločnú zodpovednosť za logistické zabezpečenie operácie. To by malo viesť k spoločnému poskytovaniu a používaniu síl a prostriedkov logistiky na čo najúčinnjšie zabezpečenie jednotiek. Štandardizácia, spolupráca a mnohonárodnosť sú základom pre pružné a účinné využitie logistickej podpory. Za zabezpečenie zdrojov na podporu svojich síl zodpovedajú jednotlivé štáty.

3) **Finančné zabezpečenie.** Efektívne zabezpečenie finančných prostriedkov je základom pre úspech každého ťaženia. Dôležité je zabezpečiť zodpovedajúce finančné prostriedky pred začiatkom operácie (misie). Mal by byť navrhnutý rozpočet a vyčlenené príspevky. Veliteľ by mal v oblasti finančného zabezpečenia dostať príslušné návrhy a odporúčania od finančnej zložky.

4) **Zdravotnícke zabezpečenie.** ¹²³⁾ Lekárske a zdravotnícke zabezpečenie zahŕňa zdravotnícke plánovanie a zabezpečenie zdravotníckych prostriedkov na zachovanie činnosti síl pomocou prevencie, odsunu a rýchlej starostlivosti o chorých a ranených. Zdravotnícke zabezpečenie by malo zodpovedať veľkosti spoločných síl a vyhodnoteným rizikám, ktorým sú nasadené sily vystavené. Riadenie operačného rizika by sa malo realizovať pomocou konzultácií s príslušnými zdravotníckymi orgánmi.

5) **Geografické zabezpečenie a geoinformačná podpora.** Geografické zabezpečenie a geoinformačná podpora sú nevyhnutnou podmienkou pre efektívne plánovanie, správne rozmiestnenie a efektívne nasadenie síl a prostriedkov vzhľadom na geografické špecifiká

¹²¹⁾ Podrobne pozri v AJP-3.12 Spojenecká spoločná doktrína pre ženijné zabezpečenie.

¹²²⁾ Podrobne pozri v AJP-4 Spojenecká spoločná doktrína pre logistiku.

¹²³⁾ Podrobne pozri v AJP-4.10 Spojenecká spoločná doktrína pre zdravotnícke zabezpečenie.

v priestore činnosti. Geografické zabezpečenie predstavuje súhrn informácií o území z priestoru nasadenia v rôznych formách a s rôznou podrobnosťou. Nevyhnutnou podmienkou kvality geografického zabezpečenia je dostupnosť aktuálnych geografických informácií. Geoinformačná podpora je spôsobilosť interpretovať a zobrazíť všetky dostupné informačné zdroje tak, aby umožnili prijať optimálne rozhodnutia. Geoinformačná podpora pozostáva z informácií o území, z nástrojov na ich interpretáciu a z personálu, ktorý je odborne spôsobilý tieto nástroje použiť.

Mnohonárodná spolupráca

5.009 Mnohonárodnosť je na operačnej úrovni realitou, pretože je nutné, aby vojenské akcie prebiehali s medzinárodným súhlasom a legitimitou. NATO by malo byť vždy pripravené pôsobiť spoločne v koalícii s tradičnými členmi a partnermi, ale tiež s ostatnými, menej známymi silami. Základom pre činnosť v mnohonárodnom prostredí je vzájomná dôvera. Táto dôvera vychádza z nasledujúcich prvkov:

- a) **Vzťahy.** Služobne vyšší dôstojníci by sa mali usilovať o dobré vzájomné vzťahy a porozumenie. Osobné vzťahy medzi vojenskými veliteľmi ovplyvnia všetky aspekty mnohonárodných operácií.
- b) **Úcta.** Vzájomná úcta k profesionálnej zdatnosti, kultúre, histórii, náboženstvu, zvykom a hodnotám účastníkov pomôže upevňovať vzťahy.
- c) **Znalosť partnerov.** V mnohonárodných operáciách je dôležité poznať spojenecké sily, rovnako ako protivníka. Čas venovaný poznaniu doktríny, možností a úsilia partnerov sa vráti v priebehu spoločnej operácie.
- d) **Trpezlivosť.** Vytvoriť účinnú spoluprácu vyžaduje čas. Rozdiely v názoroch a pohľadoch si žiadajú trpezlivosť v záujme dosiahnutia jednotného prístupu.

5.010 **Výhody mnohonárodnej spolupráce.** Zatiaľ čo dôvody na vznik záväzkov plniť spoločné vojenské ciele môžu byť rozličné. Zámerom je obyčajne uskutočnenie cieľa, ktorý štáty nemôžu dosiahnuť samostatne, alebo ktorého dosiahnutie mnohonárodnými silami je oveľa účinnejšie. Národné záujmy sú v rozličných situáciách dotknuté rôzne. Od toho sa odvíja sila a charakter národných príspevkov do mnohonárodnej operácie. Dôvodom účasti štátov v mnohonárodnej operácii je výhodnosť z hľadiska politického a vojenského. Národné príspevky sa tiež musia posudzovať nielen z hľadiska ich vojenských kvalít, ale aj v celej škále politických a vojenských výhod, ktoré mnohonárodným operáciám pri-

nášajú. Medzi politické výhody mnohonárodnej spolupráce patrí spoločné znášanie politických rizík, demonštrácia ekonomickej, diplomatickej alebo politickej podpory pre ostatné regióny a ovplyvňovanie národnej a medzinárodnej verejnej mienky. Medzi vojenské výhody patrí skutočnosť, že spolupráca poskytuje jednak hĺbku (silu vyjadrenú číselne), ako aj šírku (dodatočné schopnosti) vojenských síl, rovnako ako možnosti prístupu k vysoko hodnotným informáciám a spravodajským produktom. Nakoniec to tiež umožňuje účinnejšie využitie logistických síl a prostriedkov.

5.011 **Výzvy mnohonárodnej spolupráce.** Aj keď sú vojenské sily organizované čo najlepšie, mnohonárodnosť prináša zásadné otázky, ktorých riešenie je rozhodujúce na dosiahnutie efektivity vojenskej sily a z toho vyplývajúceho úspechu ťaženia. K týmto otázkam patrí i vytvorenie účinného systému velenia a spravodajstva, schopného získať a podeliť sa o údaje z početných mnohonárodných a národných zdrojov. Existencia národných obmedzení pre nasadenie síl však môže negatívne ovplyvniť prínos jednotlivých jednotiek a logistického systému, podľa ktorého majú zúčastnené štáty zodpovednosť za zabezpečenie svojich síl, ale podieľajú sa aj na zabezpečení mnohonárodných potrieb. Mnohonárodnosť môže nepriaznivo vplývať aj na rýchlosť a kvalitu rozhodovacieho procesu, pretože mnohonárodné velenie môže potrebovať dlhší čas na reakciu ako velenie čisto národné. Tento škodlivý účinok možno znížiť prijatím spoločnej doktríny a postupov a realistickou prípravou na konkrétne podmienky. Mnohonárodné velenie vyžaduje myslenie, ktoré je z hľadiska perspektívy medzinárodnej. Rozdiely v možnostiach (jednotlivých, národných) vojenských síl a v ich operačných postupoch obmedzujú efektivitu mnohonárodných síl. Mnohonárodnosť môže prinášať i nasledujúce problémy:

- a) **Zdlhavý priebeh misie.** Zdlhavý priebeh je spôsobený dodatočnými úlohami, ktoré nemusia byť v súlade s pôvodným zámerom. V takejto situácii vzniká nebezpečenstvo straty súvislosti medzi strategickými cieľmi a skutočnou situáciou v JOA. Z toho vyplývajú zle definované, nereálne a neprimerané úlohy.
- b) **Interoperabilita.** Zložitosť operácie určuje zodpovedajúcu úroveň interoperability a zloženie síl rozhoduje o štandardoch pre interoperabilitu, ktoré je nutné použiť. Nedostatok interoperability v otázkach doktríny, organizácie, výcviku, materiálneho zabezpečenia, vedenia, personalistiky a zariadenia bude mať pravdepodobne negatívny vplyv na súdržnosť a spôsobilosť vojenských síl, pretože:
  - 1) rozdiely v postupoch a taktike stavajú sily do situácie, kedy jed-

notky zložiek ozbrojených síl alebo štátov nebudú schopné účinne pôsobiť spoločne,

2) jazykové rozdiely predstavujú problém pre vzájomnú komunikáciu, čo môže viesť k rozdielom vo výklade stanovených úloh,

3) technické problémy môžu spôsobiť nekompatibilitu systému,

4) nedostatočná interoperabilita a národné bezpečnostné postupy môžu viesť k neschopnosti vymieňať si informácie, spravodajstvo a technické dáta,

5) neschopnosť používať spoločné zdroje môže znížiť spôsobilosť logistiky a tým účinnosť celej organizácie logistiky,

6) spoločné a mnohonárodné sily nemusia disponovať postupmi na rozpoznávanie síl v boji a spôsobilosťami na obmedzenie rizika paľby do vlastných radov.

- c) **Ochrana síl.** Štáty majú rozdielne prístupy k riešeniu ochrany síl (Force Protection – FP). Ide o rozdiely v požadovanom rozsahu na ochranu síl jednotlivých štátov, ktorými sú fyzická ochrana kontingentov jednotlivých štátov a prvkov zabezpečenia alebo vytvorenia podmienok na plnenie úlohy bez rušivej činnosti protivníka. Aby to nemohol protivník využiť, musia sa rozdiely v mnohonárodných silách vyriešiť vo všeobecných zásadách ochrany¹²⁴) spoločných síl.

Činitele a súvislosti v mnohonárodných spoločných operáciách

5.012 Činitele a súvislosti v mnohonárodných spoločných operáciách sa môžu líšiť podľa charakteru operácie. Sú viac-menej zrejmé v každej operácii a ich identifikácia pomôže pri plánovaní a realizácii operácií.

5.013 **Politicko-vojenské rozhranie.** Vojenský výbor ako rozhranie medzi civilnou a vojenskou úrovňou Aliancie poskytuje vojenské odporúčania vyšším orgánom a pretavuje politické koncepcie a smernice do vojenských nariadení nižším stupňom velenia. Na tejto úrovni to znamená, že strategické politické ciele sa rozpracúvajú do podporných strategických vojenských cieľov s požadovaným vojenským konečným stavom. V kontexte NATO by tieto problémy mali byť obsiahnuté v iniciačnej smernici. Tá stanovuje vrcholnému predstaviteľovi riešenia úlohy alebo strategickému veliteľovi zodpovednosť za začatie politicko-vojenského plánovania operácie so zodpovedajúcou podporou hostiteľskej krajiny a príslušných orgánov.

---

¹²⁴) Podrobne pozri v AJP-3.14 Spojenecká spoločná doktrína pre ochranu síl.

- 5.014 Vojenské orgány by mali pripraviť situačný plán na neočakávané udalosti (CONPLAN) a zámer operácie (Concept of Operations – CONOPS) pre prípad možných zmien v politickej a vojensko-strategickej situácii. Vojenské činnosti na strategickej a operačnej úrovni budú zreteľne ovplyvňovať a usmerňovať politické faktory, vrátane výhrad jednotlivých štátov. Vojenská činnosť na všetkých úrovniach naopak môže, hoci nie až tak zreteľne, ovplyvňovať miestnu alebo medzinárodnú politickú situáciu. Politický kontext je potrebné zvažovať pri všetkých operáciách. Vzhľadom na to bude veliteľ na operačnom stupni vyžadovať politické odporúčania, nech už mu ich na mieste poskytne určený poradca, alebo budú obsiahnuté v zaslanej strategickej smernici.
- 5.015 **Civilno-vojenské rozhranie.** Spoločné sily obyčajne povedú spoločné operácie v súčinnosti s vládnyimi a mimovládnyimi agentúrami. V niektorých prípadoch možno vojenský úspech dosiahnuť bez použitia vojenskej sily alebo hrozby jej použitia tým, že sa zladia ciele a činnosti veliteľa s cieľmi a činnosťami civilného obyvateľstva a inštitúciou v danom priestore. To všetko ako súčasť kolektívnej stratégie. V rozsiahlych a zložitých operáciách, ktoré zahŕňajú významné civilné súčasti a civilné politické vedenie, bude plán ťaženia alebo OPLAN len jedným z niekoľkých plánov v celej škále viacúčelového plánovania. Zložitá kríza vyvolajú účasť veľkého počtu politických orgánov a civilných agentúr a organizácií. Do riešenia kríz sa obyčajne zapoja medzinárodné a mimovládne organizácie. Aliancia bude vyžadovať koordináciu predpokladaných činností s činnosťami civilných agentúr, ktoré už pôsobia v priestore spoločných operácií. V nepriateľskom prostredí alebo pri konflikte vysokej intenzity sa môže stať nemožným dosiahnutie súladu medzi civilnými požiadavkami IOs/NGOs a požiadavkami na plnenie vojenských úloh. V týchto situáciách sa budú stále klásť najväčšie nároky na civilno-vojenskú spoluprácu, aby sa tak získali miestne zdroje a uľahčil sa prípadný prechod k civilnej vláde.
- 5.016 **Média.** Spoločné sily majú rokovať s médiami (hromadnými oznamovacími prostriedkami) na všetkých úrovniach za účelom presadenia informačnej stratégie Aliancie. Priaznivo naklonené spravodajstvo médií je veľmi dôležité na udržiavanie podpory verejnosti a na súhlas medzinárodného spoločenstva, čo významne prispieva k udržaniu morálky a súdržnosti spoločných síl. Je možné, že spravodajstvo o činnosti spoločných síl (nech už ide o média formálne pridružené k silám Aliancie alebo o média nezávislé) môže mať negatívny vplyv na všeobecnú informačnú stratégiu Aliancie. Ide o aspekt, ktorý by sa mal vždy brať do úvahy. Média majú silný vplyv na verejnú mienku medzinárodného spoločenstva, protivníka a na situáciu vo vlastnej krajine. Preto je v mnohonárod-

ných a spoločných operáciách dôležitým faktorom aktívnejší prístup k médiám. Záujem medzinárodných spravodajských médií bude vysoký v priebehu všetkých fáz operácie. Množstvo novinárov v JOA bude závisieť od možnosti prístupu, stupňa potenciálneho záujmu, intenzity násilia aj od rôznych súbežných spravodajských tém. Prítomnosť médií vyžaduje vytvorenie tlačového informačného strediska (Press Information Centre – PIC), čo musí byť seriózne vybudovaný prvok na riadenie, registráciu, informovanie, prepravu a sprevádzanie zástupcov médií.

- 5.017 **Strategické ciele.** Použitie síl ako celku – od koncepcie cez plánovanie až po vedenie ťaženia – sa rieši na operačnej úrovni. Činnosť na operačnej úrovni musí priamo prispievať k dosiahnutiu vopred stanovených vojenských strategických cieľov, ktoré vychádzajú z rámcových politických cieľov operácie. Činnosť na taktickej úrovni nemôže v žiadnom prípade zmysluplne prebiehať mimo tohto kontextu.
- 5.018 **Voľnosť konania.** Od veliteľa na operačnej úrovni sa vyžaduje, aby formuloval, plánoval a riadil všetku vojenskú činnosť, potrebnú na získanie a udržanie iniciatívy v rámci úsilia na dosiahnutie vojenských strategických cieľov. Veliteľ tak udáva charakter operáciám, bitkám a bojom. Voľnosť konania na rozvinutie záloh, stanovenie priorít a na pridelenie námorných, pozemných, vzdušných, kozmických a podporných prostriedkov má rozhodujúci význam na vykonanie ťaženia a na predvídanie neočakávaných situácií. Stupeň voľnosti na operačnej úrovni bude závisieť od charakteru konfliktu, od vzájomného pôsobenia vojenských a nevojenských činností v rámci celkovej spoločnej stratégie aj od rozsahu ohrozenia záujmu Aliancie. Po rozpoznaní týchto problémov musí veliteľ poskytnúť jasný zámer, obsahujúci jeho koncepciu operácie, a stanoviť ciele, ktoré majú splniť podriadení veliteľa, čo umožní voľnosť činnosti na nižších úrovniach.
- 5.019 **Použitie prostriedkov.** Pre plnenie operačných cieľov musia byť veliteľovi poskytnuté konkrétne hmotné prostriedky, ako sú zoskupenia lodí, pozemné, vzdušné a podporné prostriedky, alebo prostriedky nehmotné, ako je odovzdanie zodpovednosti na dobu potrebnú na dosiahnutie stanovených cieľov. Prostriedky by mali byť poskytnuté takej úrovni, ktorá zaistí ich najúčinné využitie. Diplomacia by mala veliteľovi pomôcť pri využívaní miestnych zdrojov, ako sú služby, zariadenia a materiál. V priestore zodpovednosti Aliancie sú už tieto opatrenia hosťiteľského štátu schválené. Pre operácie mimo priestoru zodpovednosti Aliancie sú potrebné rokovania s príslušnými vládami. Zásada sústredenia síl a z toho vyplývajúca hospodárnosť ich využitia má na operačnej úrovni mimoriadny význam. Veliteľ nebude mať pravdepodobne nadby-

tok prostriedkov. Preto bude rozhodujúce ich hospodárne sústredenie do miest, kde možno dosiahnuť najväčší účinok. Tieto sily a prostriedky zahŕňajú osoby s rozdielnymi zručnosťami. Operačný veliteľ zodpovedá za udržiavanie ich morálneho a fyzického stavu a za to, aby logistické štruktúry v priebehu operácie zaistili zabezpečovanie týchto osôb aj ich výzbroje.

- 5.020 **Právne aspekty.** Vedenie spojeneckých vojenských operácií sa riadi podľa medzinárodného zvykového práva a práva štátov zúčastnených na operácii. V rámci NATO sa vydávajú pravidlá, podľa ktorých môžu vojenské sily pôsobiť. Právne aspekty majú závažnú úlohu v rozhodovacom procese a v priebehu vedenia operácie. Legitimita operácie a legitimita jej vedenia bude závisieť od súladu operácie a jej vedenia s príslušným právom, vrátane práva medzinárodného. Je žiaduce, aby všetky štáty, ktoré sa zúčastnia na vojenskej operácii, jednoznačne chápali právne základy operácie. Rovnako ich musia chápať aj všetky úrovne síl. Je to dôležité najmä na operačnej úrovni, ktorá plánuje a riadi ťaženie. Medzinárodné právo obsahuje obmedzenia a vymedzuje možnosti na vedenie operácie ako celku i z hľadiska jednotlivca. Patria sem neutralita, použitie zbraní, proces určovania objektov úderov, vojnové zločiny, sebaobrana, nekombatanti, imunita a opatrenia na ochranu životného prostredia.
- 5.021 **Pravidlá nasadenia.** ¹²⁵⁾ Vojenské činnosti sa riadia ROE, ktoré schvaľuje NAC spolu s OPLAN. Prípadný návrh následných zmien ROE musí veliteľ operačnej úrovne predložiť nadriadenému, ktorý potom tento návrh ďalej predloží NAC na schválenie. ROE stanovujú stupeň a spôsoby, ktorými môže byť použitá sila, a sú určené na zaistenie dôslednej kontroly použitia síl. Súlad akejkoľvek činnosti s ROE ešte nezaisťuje jej legitimitu a je na zodpovednosti veliteľa, že použije len takú silu, ktorá je nevyhnutná a zodpovedajúca prevládajúcim okolnostiam.

Časť II. Operačná úroveň

Definícia

- 5.022 Operačná úroveň je „úroveň operácií, na ktorej sú ťaženia a hlavné operácie plánované, vykonávané a udržiavané s cieľom splniť strategické ciele v rámci priestoru vojnovkej činnosti alebo v operačnom priestore“. Operačná úroveň zaisťuje väzbu medzi strategickými cieľmi a taktickým nasadením síl. Bez tejto väzby by taktické činnosti nevedli k dosiahnutiu operačného (a teda i strategického) konečného stavu. Pri-

¹²⁵⁾ Podrobne pozri v MC-362/1 Pravidlá nasadenia síl NATO.

slušné činnosti nemôžu byť preto prepojené s cieľmi celkovej stratégie len operačnou úrovňou, ale stratégia by mala byť prepojená cez operačnú úroveň s tým, čo je takticky reálne. Pre veliteľa na operačnej úrovni má hlavný význam jasne pochopiť, ako sú jeho činnosti prepojené s ďalšími strategickými líniami operácie.

Rámec operačnej úrovne

- 5.023 Pre veliteľa je často zložitá myšlienkovú obsiahnuť celý rozsah zverenej úlohy a zamerať sa na to, ako môže najlepšie využiť svoj čas pri hodnotení variantov a riadení štábu. Na operačnej úrovni sú štyri hlavné aspekty, ktoré spoločne tvoria rámec operácie. Pomáhajú veliteľovi pri vizualizácii operácie, ako aj pri jej vedení. Sú to: formovanie operačného prostredia, útok na vôľu a súdržnosť protivníka, ochrana súdržnosti síl Aliancie a využívanie možností. Tieto aspekty pomáhajú znázorniť vzájomnú súvislosť hlavných operácií, bitiek a stretnutí v celom priebehu ťaženia. Nemali by sa považovať za nasledujúce, samostatné alebo zvláštne fázy. Je dôležité neustále sa zameriavať na úspech a uvádzať do súladu potrebu byť smelý a rozhodný v rámci prekážok a obmedzení súčasných operácií. V tomto prístupe je zahrnutá potreba plne porozumieť podstate problému, čo je hlavným predpokladom úspešnej tvorby plánu operácie. Tieto štyri spôsoby sú zásadne rozdielnymi hľadiskami, z ktorých môže veliteľ posudzovať problém.
- 5.024 **Formovanie operačného prostredia.** Toto hľadisko sa zameriava na formovanie operačného prostredia tak, aby poskytovalo výhodné podmienky pre Alianciu a nevýhodné pre protivníka. Zahŕňa určenie priestorov, v ktorých môže byť využitá sila Aliancie a dosiahnutá informačná prevaha, pri súčasnom znížení sily protivníka na najnižšiu mieru. Ohrozovanie protivníka v celej hĺbke a zabránenie tomu, aby sa kdekolvek cítil bezpečne, naruší spolu s využitím koordinovaných Info Ops v rámci informačnej stratégie Aliancie jeho znalosť prostredia a zníži voľnosť jeho činností. V rámci širšieho politického kontextu by sa súčasne mala objasňovať legitimita a oprávnenosť použitia síl za účelom dosiahnutia a udržiavania podpory vlastných akcií na domácej pôde a v medzinárodnej verejnosti. Táto úloha by sa nemala v žiadnom prípade podceňovať a jej zložitosť len poukazuje na význam skutočného pochopenia podstaty problému.
- 5.025 **Útok na vôľu a súdržnosť protivníka.** Útok proti protivníkovi musí byť v súlade s medzinárodným právom, zvlášť keď útoky možno viesť len proti vojenským cieľom. Rozhodujúca súčasť ťaženia bude obvykle zahŕňať niektoré druhy útočných činností proti vôli a súdržnosti protiv-

níka. Narušením jeho súdržnosti protivník nebude schopný koordinovať a organizovať vojenské a iné činnosti. Potom je obyčajne možné poraziť ho ľahšie po častiach. Keď je zlomená vôľa protivníka, nebude schopný motivovať svoje sily na vedenie riskantných činností a môže byť ochotnejší prijať politické alebo iné dohody. Vôľa a súdržnosť sú navzájom prepojené: keď je zlomená protivníkova vôľa, budú jeho sily menej súdržné; keď je otrášená jeho súdržnosť, jeho vôľa sa bude pravdepodobne znižovať. Môže byť obtiažne určiť spôsob, ako napadnúť súdržnosť neštandardných vojenských síl, akými sú napríklad rozptýlené skupiny povstalcov. V každom prípade budú disponovať nejakou formou organizácie, nech je už akokoľvek spletená a rozptýlená. Porozumieť organizácii takýchto skupín a pochopiť spôsob ich existencie, je kľúčom k útoku na ich súdržnosť. Vôľu a súdržnosť možno napadnúť prostredníctvom:

- a) **Zladenia palieb a manévru.** Napriek tomu, že aj ich samostatným použitím môžeme dosiahnuť významný účinok, zladené vedenie palieb a manévru má ničivý potenciál:
  - 1) Palebná sila ničí, umlčuje, obmedzuje a demoralizuje. Účinky palebnej sily tvori súhr takých faktorov, akými sú presnosť, smrtiaci účinok, prekvapenie a nepredvídateľnosť, pričom ich efekt je posilnený zladením spoločnej palebnej sily v čase a priestore. Aby sa výsledky palebnej sily nestrácali, musia byť jej účinky využité manévrom.
  - 2) Účelom operačného manévru, ktorý môže byť fyzickej alebo abstraktnej povahy, je dostať protivníka do nevýhodnej pozície. Vo fyzickom zmysle môže byť i psychologický účinok taký veľký, že ďalší boj je zbytočný. V abstraktnom chápaní sa môže manéver použiť tak, že protivníkovi nezostanú žiadne zmysluplné možnosti voľby a je prinútený vzdať sa.
- b) **Tempá a súbežnosti.** Tempo predstavuje rytmus alebo rýchlosť aktivity v operáciách, ktorá je vzhľadom na protivníka relatívna.
  - 1) Tempo pozostáva z troch prvkov: rýchlosti rozhodnutia, rýchlosti vykonania a rýchlosti prechodu z jednej činnosti na druhú. Vyššie tempo zahltí rozhodovací proces protivníka na rozhodujúcich úrovniach a pravdepodobne spôsobí jeho ochromenie, nečinnosť a zrušenie odporu až do bodu, v ktorom nastane strata jeho súdržnosti potrebnej na ďalšie vedenie boja. To je možné dosiahnuť zrýchlením, spomalením alebo zmenou druhu činnosti.
  - 2) Súbežnosť sa usiluje o preťaženie protivníka jeho napádaním alebo ohrozovaním naraz z rôznych smerov. Protivník potom nie je schopný včas sa sústrediť na viac ako jeden problém, alebo dokonca stanoviť priority na riešenie problémov. Je tak vystavený ťažkému rozhodovaniu, akým spôsobom a kde má reagovať.

Je celkom rozpoltený vo všetkých smeroch a napriek tomu, že nie je paralyzovaný, zisťuje, že nie schopný premyslene reagovať. Súbežnosť by sa mala zvažovať z pohľadu protivníka a jej využitie posudzovať podľa účinkov na jeho súdržnosť.

Ak sa účinok súbežnosti a tempa opakuje súčasne proti veľkému množstvu úrovní velenia protivníka, prejaví sa kumulatívny účinok na súdržnosti vo všetkých jeho silách. Použitie všetkých spôsobilostí vlastných síl znásobí problém protivníka, jeho reakcie na konkrétny druh napadnutia ho urobia zraniteľným voči ďalším druhom napadnutia, alebo sa prehĺbia iné problémy.

- a) **Prekvapenie.** Prekvapenie je postavené na rýchlosti, utajení a klamaní a je základom pre narušenie súdržnosti síl protivníka. Podobne ako pri tempe i pri prekvapení je kľúčovým faktorom čas. Nie je podstatné, že protivník nič netuší, ale to, že je už neskoro na jeho účinnú reakciu. Absolútne prekvapenie môže protivníka úplne paralyzovať, avšak aj čiastočné prekvapenie môže znížiť jeho reakciu. Prekvapenie v sebe zahŕňa identifikáciu a vytvorenie a využitie príležitostí, ktoré sú však krátkodobé. To znamená – vykonávať neočakávanú činnosť alebo reagovať neočakávaným spôsobom a využívať protivníkovu vnímanie a očakávanie.
- b) **Informačné operácie.** Ďalší spôsob, ako napadnúť vôľu a súdržnosť protivníka, ponúka použitie Info Ops. Vojenský alebo iný úspech môže mať ďaleko väčší vplyv, ak osoby vykonávajúce Info Ops poznajú motiváciu a psychológiu cieľovej skupiny osôb. Cieľom je dosiahnuť narušenie ich vôle skôr, ako sa zosilní ich odpor.
- c) **Relatívna výhoda.** V spoločných operáciách bude cieľom veliteľa dosiahnuť vlastnými spôsobilosťami relatívnu výhodu vo svoj prospech. To možno dosiahnuť:
  - 1) prevahou síl,
  - 2) prevahou v rozhodovacom procese,
  - 3) prispôbením priestoru boja vo svoj prospech.

Základom úspechu je využiť slabé miesta nepriateľa, rovnako, ako aj zistiť slabé miesta vlastných síl, ktoré by nepriateľ mohol využiť.

- 5.026 **Ochrana súdržnosti síl Aliancie.** Súbežne s útokom na súdržnosť protivníka sa musí chrániť i súdržnosť síl Aliancie. Súdržnosť v mnohonárodných operáciách predstavuje špecifické výzvy, najmä v prípade koalícií vytvorených na konkrétny účel (ad hoc). Prispievajúce štáty môžu mať rôzne pohnútky, môžu poskytovať jednotky s rôznou hodnotou bojovej sily, vrátane rozdielnych doktrín a nekompatibilnej výzbroje.

Osobnosti a politický vplyv budú mať na súdržnosť mnohonárodných síl pravdepodobne neprímeraný účinok. Súdržnosť sa dosahuje:

- a) **Udržiavaním morálky.** Protivník vyvinie všetko svoje úsilie na zistenie a napadnutie slabých miest Aliancie s cieľom znížiť morálku a tým narušiť súdržnosť aliančných síl. V mnohonárodných operáciách sa môže protivník snažiť spôsobiť neprímerané straty len ozbrojeným silám niektorého štátu, alebo využiť náboženské a kultúrne rozdiely. Veliteľ by sa mal pokúsiť skryť svoje zraniteľné miesta, zamerať ozbrojené sily na dosiahnutie stanoveného cieľa a súčasne zaistiť komplexný a koordinovaný prístup k ochrane síl, založený na zvládnutí rizík a na uvážlivom hodnotení hrozieb.
- b) **Jednotou cieľa.** Jednota cieľa sa podrobne rozoberá v Kapitole 2; v tejto časti ide skôr o takú jednotu cieľa, ktorá vyžaduje, aby účinné použitie vojenskej sily bolo v súlade s ostatnými nástrojmi moci a trvale zamerané na dosiahnutie spoločného cieľa alebo úlohy. Hlavná úloha veliteľov spočíva v tom, aby tvorbou jasného a výstižného zámeru veliteľa zamerali svoje velenie na vytvorenie pocitu spoločného účelu. Pri mnohonárodných operáciách je potrebné zladiť individuálne ciele a záujmy na zaistenie spoločného účelu a udržiavať zhodu na zaistenie politickej a vojenskej súdržnosti.

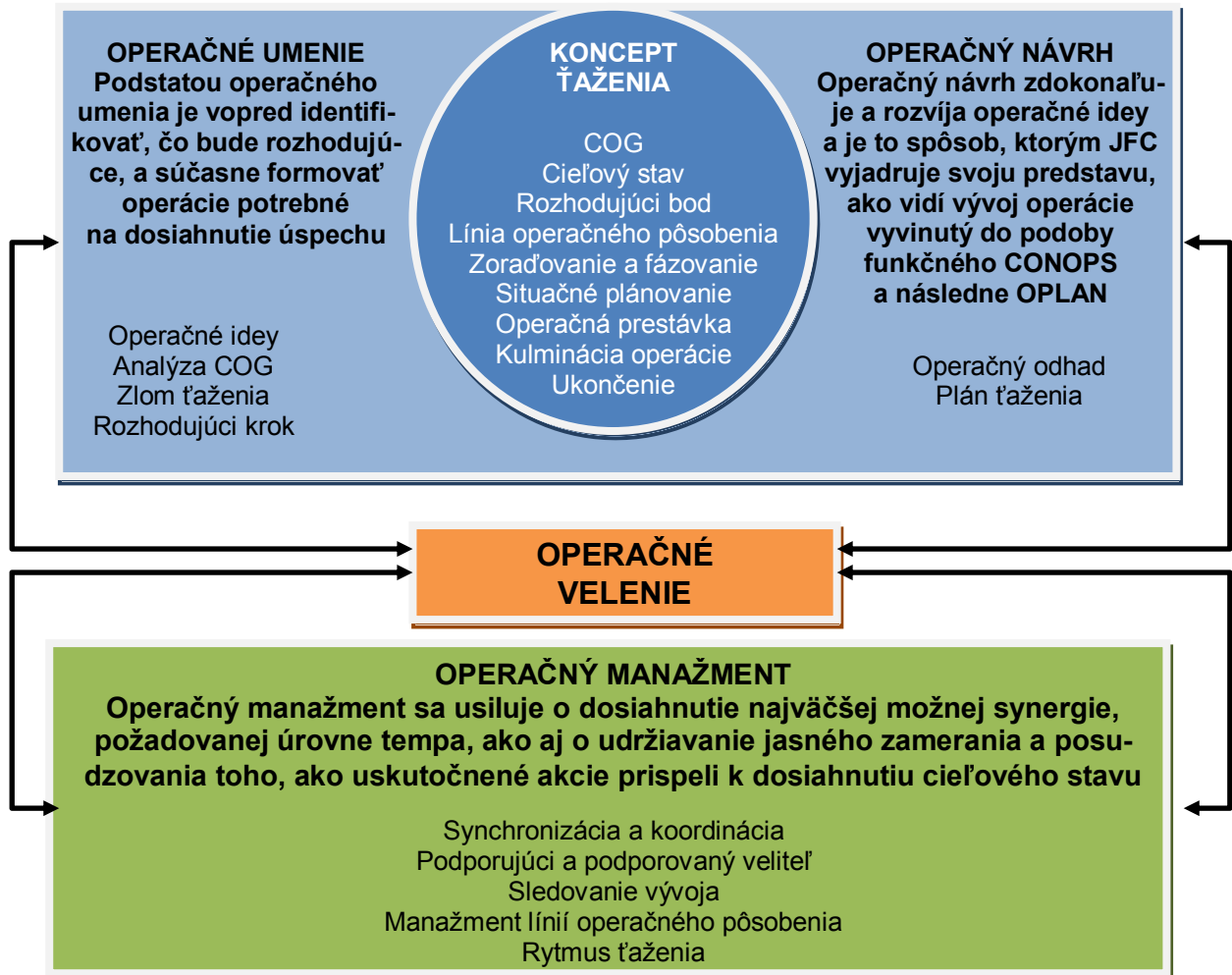
5.027 **Využitie možností.** Veliteľ by mal byť pripravený využiť príležitosti na dosiahnutie lepšieho postavenia v porovnaní s aktuálnou situáciou alebo s protivníkom. To predpokladá zistenie alebo vytvorenie príležitostí, získanie prostriedkov a disponovanie vôľou na ich využitie a dosiahnutie väčšieho tempa ako má protivník.

- a) Použitie manévru a útoku je základom na získanie a udržanie iniciatívy, ktorá je kľúčom na využitie možností. Úlohové velenie¹²⁶⁾ umožňuje veliteľom jednotlivých zložiek (CCs) alebo ich podriadeným využívať príležitosti, ktoré sa samy ponúkajú, za predpokladu, že zapadajú do celkového zámeru.
- b) Schopnosť úspešne vykonávať tieto činnosti spočíva v nepretržitom plánovaní, vrátane presnej analýzy rizík a ich riadenia. Je nutné vykonať analýzu subjektívneho i objektívneho rizika, v čom zohráva svoju úlohu aj intuícia. Veliteľ by mal uprednostniť prístup, ktorý s rizikom počíta, pred prístupom, ktorý sa rizika obáva. Tento prístup vyžaduje, aby velitelia na všetkých úrovniach boli schopní

---

¹²⁶⁾ Pozri Kapitola 6.

určiť oblasti, v ktorých sú značné riziká, a potom sa rozhodli, či ich podstúpia, vyhnú sa im, alebo proti nim budú pôsobiť. Taký veliteľ, ktorý riziká analyzuje, hodnotí a aktívne riadi, je obvyčajne schopný chopiť sa príležitosti a prijať odvážne rozhodnutie.

Obr. 5.1 Vzťah medzi operačným umením, konceptom, manažmentom a velením

5.028 Obrázok 5.1 znázorňuje vzťah medzi operačným umením, operačnou prípravou a operačným manažmentom ako tromi hlavnými prvkami prípravy a vedenia ťaženia. Zdôrazňuje ústrednú úlohu zastávanú veliteľom spoločných síl (Joint Force Comander – JFC) pri ich riadení. Ako ukazuje horná časť diagramu, má príprava konceptov ťaženia (Campaign Design Concepts – CDCs) konkrétne využitie v určitých oblastiach, i keď má svoj význam v celom procese plánovania ťaženia. V tomto zmysle sa CDCs môže považovať za spojovací článok medzi operačným umením a operačnou prípravou. Skôr je však koncepčným nástrojom na prípravu a vedenie ťaženia, ako len obvyčajným plánovacím nástro-

jom. Analýza ťažiska (Centre of Gravity – COG), zlomu ťaženia a rozhodujúceho kroku je osobitne relevantná pri určení, čo je rozhodujúce. V tom spočíva podstata operačného umenia. Koncept operácie je určený na stanovenie možného vývoja operácie. Línie operácií a rozhodujúce body znázorňujú spoločné súvislosti a sú odrazovým mostíkom na porážku COG protivníka. Zoradenie do postupnosti, situačné plánovanie (plány pre nečakané situácie) a operačné prestávky sú spôsoby, ako účelne využívať zdroje tak, aby sa zistilo, že sily budú sústredené v správnom čase na správnom mieste pri zachovaní iniciatívy. Operačný manažment využíva celý rad riadiacich opatrení, ktoré majú zaistiť správny priebeh ťaženia.

Operačné umenie

5.029 Operačné umenie je možné opísať ako „použitie ozbrojených síl na dosiahnutie strategických a/alebo operačných cieľov prostredníctvom prípravy, organizácie, integrácie a vedenia ťažení, operácií a bitiek“. Operačné umenie zahŕňa zručnosti, predstavivosť, tvorivú činnosť a intuíciu pre plánovanie a vykonanie rozvinutia a použitia spoločných mnohonárodných síl. Žiadna špecifická úroveň velenia sa nezaobera výhradne operačným umením. Operačné umenie určuje, kedy, kde a na aký účel povedú ozbrojené sily operácie. Operačné umenie sa dostáva osobitne do popredia v procese operačného plánovania.

Časť III. Príprava a vedenie ťaženia

5.030 Väčšina ťažení a operácií je zameraná na získanie iniciatívy v boji s protivníkom. Získanie iniciatívy vyžaduje dôkladnú znalosť organizácie protivníka a jeho psychológie. Získať také poznatky môže byť zložité a pravdepodobne k tomu príde len po vojenskom stretnutí a to môže trvať dlhšie. Po získaní poznatkov možno ihneď využiť iniciatívu a rýchlo protivníka oklamať. Veliteľ by mal zvážiť spôsob, akým by sa mohol dosiahnuť cieľový stav. Hlavné spôsoby, ktoré bude veliteľ používať pri plánovaní ťaženia alebo operácie sú popísané nasledujúcim textom.¹²⁷⁾ Veliteľ by však mal i naďalej využívať vyššie uvedený operačný rámec, a to pred i v priebehu vedenia ťaženia.

5.031 Operačné umenie ukazuje, že uvažovanie na operačnej úrovni by malo odrážať viac ako len použitie postupov a techník založených na znalosti doktrín a príručiek. Operačné umenie by sa malo využívať s hlbokými

¹²⁷⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-3.

znalosťami a pochopením zložitých vzájomných vzťahov všetkých faktorov ovplyvňujúcich plánovanie a vedenie ťaženia:

- a) Operačné umenie zahŕňa účinné použitie nástrojov plánovania ťaženia a usiluje sa o dosiahnutie toho, aby veliteľ efektívne používal sily, priestor, čas a informácie prostredníctvom prípravy ťažení a operácií. Takáto príprava poskytuje rámec, ktorý pomáha veliteľovi usporiadať si svoje myšlienky a pochopiť podmienky nutné pre úspech.
- b) Operačné umenie by malo brať do úvahy celú škálu možných súbežných operácií v celom spektre konfliktu, v ktorom sa v priebehu času mení ich prevládajúci charakter.¹²⁸⁾ To pomáha veliteľovi a štábu pochopiť že:
  - 1) všetky hlavné operácie sú spojením súčasne vykonávaných úloh,
  - 2) operácie sa v priebehu času menia,
  - 3) operácie vykonávané v jednej fáze ťaženia priamo ovplyvňujú fázu nasledujúcu.
- c) Operačné umenie vyžaduje veľkú predstavivosť, schopnosť predvídať, dôsledne porozumieť vzťahu medzi prostriedkami a konečným stavom a pochopiť synergiu z náležite koordinovaných spoločných operácií. Účinným nástrojom je pri tom efektívna geografická podpora využívajúca geografické modelovanie v trojrozmernom priestore.

5.032 Operačné umenie sa využíva počas procesu operačného plánovania pri:

- a) formulácii ústrednej myšlienky a zámeru operácie, ako aj predpokladu priebehu operácie,
- b) určení nutných vzťahov medzi taktickým použitím síl a dosiahnutím strategických a operačných cieľov,
- c) určení rozhodujúcich operačných línií ako základu pre usporiadanie a zladenie činností a účinkov,
- d) navrhovaní spôsobov dosiahnutia cieľového stavu primeranými prostriedkami.

5.033 **Koncové stavy, spôsoby a prostriedky.** Operačné umenie sa snaží zladit' „koncové stavy, spôsoby a prostriedky“ pri plánovaní a vykonávaní operácie. Od veliteľa a jeho štábu to vyžaduje, aby zhodnotili strategické súvislosti a zodpovedali nasledujúce otázky:

---

¹²⁸⁾ Podrobnejšie pozri Kapitulu 1.

- a) **Koncové stavy.** Aké podmienky by sa mali vytvoriť v operačnom priestore na dosiahnutie strategických cieľov? Ak sa menia politické ciele, čo sa niekedy s odstupom času alebo vzhľadom na meniacu sa situáciu stáva, potom si nový cieľ zákonite vyžiada zmenu plánu alebo dokonca úplne nový plán ťaženia.
- b) **Spôsoby.** Aké prístupy povedú k vytvoreniu týchto podmienok? Aké nástroje moci spojiť v rámci týchto prístupov?
- c) **Prostriedky.** Aké spôsobilosti a prostriedky sú dostupné a ako sa môžu použiť v rámci stanovených obmedzení na dosiahnutie týchto podmienok? Ako sú vojenské a nevojenské nástroje integrované na dosiahnutie týchto podmienok? Veliteľ zvažuje charakter síl, reálne ciele, ktoré sú v rámci jeho možností dosiahnuteľné, ako aj charakter rizika a jeho možné zmiernenie pri dosahovaní cieľov pridelenými silami.

5.034 **Operačné idey.** Operačné umenie vyžaduje kreatívne a inovačné myslenie v záujme nájdania širokého riešenia operačných problémov, teda takého riešenia, ktoré sa môže označiť ako operačné idey. Ich výstupy sú zdrojom pre zámer veliteľa a pre ďalšiu koncepciu operácie. Výstupy operačnej koncepcie predstavujú základ plánu ťaženia a počas procesu operačnej prípravy sa ďalej spresňujú. Ako také sú doménou veliteľa a základom veliteľovho vedenia štábneho systému. Existujú tri úzko súvisiace operačné zámery, ktoré sú užitočné hlavne pri formulácii operačných ideí: analýza COG, zlom ťaženia (Campaign Fulcrum) a rozhodujúci krok (Decisive Act). Podstatou operačného umenia je dopredu určiť, čo bude rozhodujúce na dosiahnutie porážky protivníka. Určenie rozhodujúcej činnosti vychádza z analýzy COG.

- a) **Analýza ťažiska.** Pojem ťažisko¹²⁹⁾ má pôvod v napoleonskom systéme. Napríklad Clausewitz, keď objasňoval, čo je základom porážky, predpokladal, že COG je „*stred všetkej sily a pohybu, na ktorom všetko závisí, bod, na ktorý by mala byť sústredená všetka naša energia*“. Z bežného používania a z histórie je zrejmé, že COG predstavuje silu. Manévrový prístup k vedeniu boja zdanlivo obsahuje rozpor, keď veľmi zdôrazňuje vyhýbať sa silným miestam protivníka a napadnúť jeho zraniteľné miesta. Avšak i samotná sila má v sebe slabé miesta, ktoré možno využiť. Tieto miesta by však mali byť určené presne. Analýza COG je systematický proces na určenie ťažísk a ich analýzu z hľadiska ich rozhodujúcich

¹²⁹⁾ Na strategickej a operačnej úrovni bude spravidla len jedno COG. To sa môže zdať trochu zjednodušené, keď protivník disponuje množstvom zdrojov síl a nie je bezprostredne zrejmé, ktorý z nich je rozhodujúci.

schopností, požiadaviek a zraniteľných miest.¹³⁰⁾ Je nepravdepodobné, že by samotné vojenské sily spôsobili porážku strategického ťažiska protivníka, preto existuje silný vzťah medzi strategickým COG a vojenským COG na operačnej úrovni. Stratégia by mala využívať všetky dostupné prostriedky a činnosti všetkých nástrojov moci a zamerať sa na prekonanie odporu protivníka a jeho strategického COG. Je možné, že na strategickej úrovni môže byť COG čiastočne fyzickej povahy, skôr to však bude určitá entita súvisiaca s vodcom, vládnuou elitou, vedením alebo cieľavedomým obyvateľstvom. Je to vlastne morálna sila protivníka klásť odpor úsiliu Aliancie na dosiahnutie konečného stavu. Na dosiahnutie trvalého mieru je nutné taký morálny odpor prekonať alebo neutralizovať. Na operačnej úrovni bude COG spravidla niečo hmotné, skutočné, niečo, čo môže byť napadnuté. Dôležité je nájsť isté prvky v systéme protivníka, od ktorých závisia jeho plány. Vedľa určenia COG protivníka a spôsobov jeho napadnutia by mal veliteľ vyhodnotiť aj svoje vlastné ťažisko, aby ho mohol chrániť.

- b) **Zlom ťaženia.** V určitom období ťaženia môže prísť k tomu, že jedna strana začne strácať a druhá víťaziť. Nastáva obrat vo vývoji a nezvratná strata iniciatívy. To spôsobuje množstvo vzájomne prepojených činiteľov. I keď je veľmi ťažké predpovedať zlom ťaženia presne, má cenu sa o to pokúšať. V negatívnom zmysle môže zvrat zapríčiniť napríklad vyššia ako plánovaná spotreba rozhodujúcich a nenahraditeľných zdrojov, rad taktických neúspechov či zmena politickej situácie. Úspešní velitelia dosahujú cieľový stav ešte pred tým, ako nastane nebezpečenstvo dosiahnutia zlomu ťaženia, lebo plánujú opatrenia na zamedzenie tohto stavu. Príslušníci vojenského spravodajstva, operačných súčastí štábu a logistiky musia nadviazať úzku súčinnosť, aby pri plánovaní využili dôsledky zlomu ťaženia, alebo v opačnom prípade oddialili jeho začiatok, alebo aspoň minimalizovali jeho dôsledky.
- c) **Rozhodujúci krok** je operačná koncepcia úzko súvisiaca so zlomom ťaženia. Podľa Clausewitzsa je to myšlienka jedinej rozhodujúcej bitky: „...ako môžeme získať výhodu prevahy vo fyzickej sile alebo materiálne v rozhodujúcom bode.“. Bitky, boje a aktivity sa považujú za krok smerom k vyššiemu cieľu. Stále je však dôležité nájsť niečo (alebo určitý sled udalostí), čo bude pre ťaženie rozhodujúce (aj keď nevyhnutne nebude možné poznať okamžitý účinok) a bude znamenať definitívnu stratu iniciatívy protivníka.

¹³⁰⁾ Podrobnejšie pozri v Kapitole 3 AJP-5 Spojenecká spoločná doktrína pre operačné plánovanie.

Ďalej je potrebné nájsť určitý sled činností, ktoré spoločne povedú k rozhodujúcej operácii.

Operačná príprava

5.035 **Základné prvky operačnej prípravy.** Použitie operačného umenia vyžaduje správne pochopenie rôznych pojmov a nástrojov pre koncepciu operačnej prípravy. Tieto pojmy a nástroje sú užitočné pri analýze strategických a operačných faktorov, pre pochopenie operačných požiadaviek, zlepšenie kreativity a predstavivosti a na zaistenie logických vzťahov a rovnováhy medzi cieľmi, spôsobmi a prostriedkami. Operačná príprava je proces, ktorý ďalej rozvíja a spresňuje operačné idey. Zahŕňa tieto tri základné prvky: príprava koncepcií ťaženia (Campaign Design Concepts – CDCs), operačné hodnotenie a plán ťaženia. Plán ťaženia, ktorý vyjadruje rámcovú schému veliteľa operačnej úrovne pre operáciu, vyplýva z operačného hodnotenia, a je z veľkej časti postavený s využitím množstva teoretických stavebných blokov, spoločne známych ako príprava koncepcií ťaženia.

Príprava koncepcií ťaženia

5.036 **Príprava koncepcií ťaženia.** CDCs sa využívajú na vytvorenie štruktúry, v rámci ktorej sa vedú operácie. Je možné ich považovať za spojovací článok medzi operačným umením a operačnou prípravou. Na vedenie operácií, bitiek a bojov s cieľom dosiahnuť strategický cieľ spracuje veliteľ operačnej úrovne plán ťaženia s využitím nižšie uvedených CDCs (ich použitie je podrobne popísané v AJP-5). Tie mu pomôžu vizualizovať spôsob, akým sa bude ťaženie vyvíjať. Pomôžu mu tiež riadiť priebeh operácie. Veliteľ ich využíva na vyjadrenie svojej vízie alebo koncepcie operačnej prípravy, zámeru plánu ťaženia a štruktúry velenia na realizáciu plánu operácie. Účelom CDCs je sústrediť úsilie v priebehu operačného hodnotenia, pomôcť pri tvorbe plánov a nariadení, určiť, čo je nutné dosiahnuť a pomôcť sledovať vedenie ťaženia alebo hlavnej operácie.

- a) **Cieľový stav.** Cieľový stav je „*politická alebo vojenská situácia, ktorá má byť dosiahnutá na konci operácie, ktorá naznačuje, že cieľ operácie bol splnený*“.¹³¹⁾ Je to taká politická alebo vojenská situácia, ktorá musí existovať, ak bola operácia skončená za výhodných podmienok. Cieľový stav by sa mal stanoviť pred vykonaním operácie. Pochopenie konečného stavu je podstatným

---

¹³¹⁾ AAP-6.

prvkom plánu, pretože bez neho nie je možné zacieliť plánovanie ťaženia. Všetky činnosti a operácie by sa mali posudzovať z hľadiska ich významu pre dosiahnutie konečného stavu.

- b) **Ciele.** Spoločné mnohonárodné operácie by sa mali viesť smerom k jasne určenému a všeobecne chápanému cieľu, ktorý prispieva k dosiahnutiu požadovaného konečného stavu. V najjednoduchšom vyjadrení predstavuje cieľ stav, ktorý má byť dosiahnutý. Velitelia určujú ciele, aby usmernili činnosti podriadených a aby ich úlohám stanovili jednoznačný účel. Ciele sa preto stanovujú na každej úrovni operácií. Je možné, že na operačnej úrovni bude dosiahnutie cieľov vyžadovať činnosti niekoľkých nástrojov moci naraz. Napríklad vytvorenie bezpečného prostredia by mohlo vyžadovať vojenské akcie, ako aj nevojenské opatrenia na obnovu a rekonštrukciu. Prvoradou povinnosťou spoločného veliteľa je koordinovať vojenské aktivity s aktivitami iných organizácií a usilovať sa o jednotu úsilia pri dosahovaní spoločného operačného cieľa.
- c) **Ťažisko.** Je ten prvok celkového potenciálu alebo systému protivníka, ktorý kladie najväčší odpor pri úsilí Aliancie o dosiahnutie konečného stavu. Prekonanie tohto odporu vedie nevyhnutne k dosiahnutiu cieľov Aliancie. Ťažisko je definované ako „charakteristika, možnosti a priestory, z ktorých štát, aliancia, ozbrojené sily alebo iné zoskupenia odvodzujú voľnosť činnosti, svoju fyzickú silu alebo vôľu bojovať.“¹³²⁾ COGs existujú na všetkých úrovniach operácií, pričom na jednej úrovni môže byť jedno alebo viacero ťažísk. Popri určení ťažísk protivníka je tiež potrebné určiť ťažisko Aliancie a zhodnotiť jeho zraniteľnosť silami protivníka z dôvodu jeho ochrany. Začiatočná analýza¹³³⁾ vlastných ťažísk (a ich ochrana) a ťažiska protivníka vyžaduje nepretržité prehodnocovanie v priebehu plánovania i počas vedenia operácie.
- d) **Rozhodujúci bod.** I keď je možné poraziť alebo neutralizovať ťažisko protivníka, je pravdepodobnejšie, že bude nutné vykonať rad činností, označovaných ako rozhodujúce body (Decisive Points – DPs). Rozhodujúci bod sa charakterizuje ako „bod, z ktorého môže byť ohrozené nepriateľské alebo vlastné ťažisko. Tento bod môže existovať v čase, priestore alebo v informačnom prostredí.“¹³⁴⁾ DPs otvárajú cestu k porážke COGs a môžu byť napadnuté priamo veliteľom, ktorý určil najdôležitejšie rozhodujúce body ako svoje ciele a pridelil prostriedky na ich ochranu, kontrolu, zničenie alebo

---

¹³²⁾ AAP-6.

¹³³⁾ Pozri AJP-5 k zásadám a odporúčaniam k vykonávaniu analýzy COG.

¹³⁴⁾ AAP-6.

neutralizáciu. DP sa logicky určujú z analýzy COG protivníka. DP môže byť miesto, konkrétny okamžik, osobitná vlastnosť alebo kvalita, od ktorej závisí schopnosť ťažiska zachovávať si voľnosť činnosti a silu. DP nevyžadujú nutne vedenie boja alebo fyzické stretnutie, nemusia byť ani geograficky významné. Schopnosť vytvoriť výhodné podmienky na rozhodujúcich bodoch dovoľuje veliteľovi udržať si voľnosť činnosti, udržiavať silu a získať alebo udržať iniciatívu.

- e) **Smerovanie operácie.** Je to „*smerovanie, ktoré pri ťažení alebo operácii spojuje rozhodujúce body v čase a priestore v smere ťažiska boja*“.¹³⁵⁾ Operačné smery znázorňujú vzťah medzi DP a COG v čase a priestore a môžu mať funkčný alebo prírodný charakter. Velitelia ich využívajú na usmernenie nástrojov moci pri dosahovaní požadovaného konečného stavu, pri použití síl vo všetkých dimenziách priestoru a v čase a v logickom usporiadaní, ktoré spojuje všetky vojenské spôsobilosti spoločných síl za účelom porážky COG síl protivníka.
- f) **Zoradenie do postupnosti.** Zoradenie do postupnosti je usporiadanie činností ťaženia do poradia, ktoré je najvhodnejšie na dosiahnutie porážky alebo neutralizáciu COG protivníka. Obyčajne je najvhodnejšie viesť súbežné operácie na niekoľkých operačných smeroch na dosiahnutie spoločného pôsobenia (synergie) všetkých nástrojov moci a na prekonanie schopnosti protivníka klásť odpor. Na určitých operačných smeroch bude začatie niektorých operácií závisieť od úspešného dokončenia operácií iných. Napríklad predsunuté operačné základne bude treba zaistiť predtým, ako sa začnú útočné operácie. Veliteľ tiež môže chcieť usporiadať svoju operáciu s ohľadom na nedostatok prostriedkov alebo spôsobilostí, alebo za účelom obmedzenia rizika. Ak už bolo rozhodnuté o slede činností ťaženia, môže sa veliteľ rozhodnúť rozdeliť svoje ťaženie na fázy.
- g) **Fázovanie.** Fázovanie je metóda, ktorá vyjadruje, za akých okolností sa nemôže operácia rozvíjať, kým nie sú uskutočnené určité činnosti, alebo nie je nutná zmena usporiadania síl. Fázy sú buď postupné, alebo sa môžu prekrývať, hlavne v mierových operáciách. V niektorých prípadoch môže začiatok fázy závisieť od dokončenia predchádzajúcej fázy. Cieľom rozvrhnutia operácie alebo ťaženia do fáz, musí byť udržiavanie kontinuity, tempa a zamedzenie zbytočným operačným prestávkam.

---

¹³⁵⁾ AAP-6.

- h) **Situačné plánovanie.** Každá činnosť môže mať za následok určitý rozsah možných výsledkov, ktoré môžu alebo nemusia zodpovedať požadovanému stavu alebo účinkom. Výsledky, ktoré sú priaznivejšie ako očakávané, môžu poskytovať príležitosti, ktoré možno využiť. Výsledky, ktoré sú horšie ako očakávané, môžu predstavovať riziká, ktoré je možné eliminovať. Schopnosť využitia príležitostí a eliminácia rizík však závisí od predvídania takých situácií, ako aj od tvorby pravdepodobných variantov vývoja operácie na ich účinné riešenie. Velitelia by mali predvídať možné výsledky a zaistiť, aby ich plánovanie operácie zahŕňalo i varianty riešení zabezpečujúcich voľnosť činnosti v rýchle sa meniacich podmienkach a udržanie iniciatívy napriek činnosti nepriateľa. Existujú dva všeobecné spôsoby riešenia pre prípad situačného plánovania: záložný plán pre priebeh konkrétnej fázy operácie (Branches) a záložný plán pre nasledujúce fázy operácie (Sequels). Tieto plány sa spracúvajú v priebehu plánovania ťaženia a pri realizácii plánu.
- 1) Záložný plán pre priebeh konkrétnej fázy operácie obsahuje varianty činnosti ako reakcie na očakávané príležitosti alebo zvraty v tejto fáze. Tieto varianty majú veliteľovi zaistiť podľa vývoja operačnej situácie pružnosť na udržanie iniciatívy.
  - 2) Záložný plán pre nasledujúcu fázu operácie obsahuje varianty nasledujúcich operácií v rámci ťaženia alebo nasledujúcich fáz operácie. Plánujú sa na základe pravdepodobného výsledku prebiehajúcej operácie alebo prebiehajúcej fázy operácie za účelom zaistiť veliteľovi pružnosť na udržanie iniciatívy alebo na zvýšenie operačného tempa.
- i) **Operačná prestávka.** Operačná prestávka je dočasné zastavenie určitých činností v priebehu operácie s cieľom vyvarovať sa riziku kulminácie a získať možnosť obnoviť bojovú silu nutnú na priekročenie k nasledujúcej fáze operácie. Ak sa činnosti nemôžu vykonávať súčasne, môže nastať potreba periodických prestávok, zatiaľ čo iniciatíva sa udržiava inými spôsobmi, napríklad v iných prostrediach. Niekedy je nutné plánovať prestávku na jednom operačnom smere za účelom sústrediť činnosti na inom smere. Operačná prestávka by sa mala plánovať za účelom zamedzenia celkovej straty tempa. V pojme „prestávka“ je obsiahnutá schopnosť obnoviť činnosť na operačnom smere za účelom zachovania si sily a iniciatívy.
- j) **Kulminačný bod.** Kulminácia má využitie v útoku, ako aj v obrane. Počas útoku je kulminačný bod v čase a priestore, kde sily útočníka už nemôžu ďalej rozvíjať útok a musia prejsť do obrany, alebo riskovať protiútok a porážku. V obrane sily dosahujú kulmi-

načný bod, keď už nie sú schopné podniknúť protiútok alebo sa úspešne brániť a sú nútené odpútať sa, stiahnuť, alebo čeliť porážke. Identifikácia kulminačného bodu dovoľuje naplno využiť situáciu, alebo plánovať operačnú prestávku s cieľom vyvarovať sa kulminačnému bodu. Poradie činností v ťažení/operácii a ich rozvrhnutie do fáz by malo zaistiť, že sily nepriateľa dosiahnu kulmináciu ešte pred tým, ako mohli dosiahnuť svoje ciele, a súčasne zaistiť, že operácia vlastných síl dosiahne svoj cieľ ešte pred akoukoľvek kulmináciou.

- k) **Ukončenie a prechod.**¹³⁶⁾ Pojem „ukončenie“ je v tejto súvislosti skôr prechodom na iné činnosti, ako tradičným zastavením paľby a vojenskou prehliadkou víťaza. Namiesto toho sa veliteľ po dosiahnutí konečného operačného stavu snaží uchrániť to, čo bolo dosiahnuté a urobiť tento stav trvalým. Keďže vojenské ciele možno dosiahnuť dlho pred strategickým konečným stavom (osobitne v mierových operáciách), môže vzniknúť požiadavka na nasadenie následných síl. Na to poukazujú nedávne skúsenosti NATO, keď sa spojenecká operácia skončila a po nej nasledovala ďalšia operácia vedená EÚ alebo OSN.
- l) **Priamy alebo nepriamy postup.** I keď COG protivníka je možné poraziť priamym útokom, je pravdepodobnejšie, že na jeho neutralizáciu bude potrebný rad operácií na rozhodujúcich bodoch. Existujú dva možné prístupy ako dosiahnuť COGs:
- 1) **Priamy postup.** Priamy postup predstavuje lineárny neprerušovaný postup proti ťažisku síl protivníka, často cez rozhodujúce body. Tento prístup môže znamenať napadnutie síl protivníka (ochrany jeho COG a rozhodujúcich bodov). Priamy postup je vhodný vtedy, keď sú vlastné sily v presile a riziko je prijateľné.
  - 2) **Nepriamy postup.** Príkladom nepriameho postupu je manévrový prístup popísaný v Kapitole 6. Nepriamy postup sa snaží využiť fyzickú a morálnu zraniteľnosť protivníka pri súčasnom vyhýbaní sa jeho hlavným silám. Nepriamy postup je vhodný vtedy, keď nie sú dostatočné sily na priamy boj proti ťažisku protivníka, alebo pre jedinú operáciu nie sú rozhodujúce schopnosti a namiesto toho je potrebné sa sústrediť na využitie rozhodujú-

¹³⁶⁾ Ukončenie je viac než len „ukončenie konfliktu“. Príkladom je účasť NATO v Bosne a Hercegovine. Misia Implementation Force (IFOR) vedená NATO bola v roku 1995 ukončená rezolúciou Rady bezpečnosti č. 1031 a nahradená v roku 1996 mnohonárodnými stabilizačnými silami vedenými NATO (SFOR) na základe rezolúcie RB OSN č. 1088. SFOR zase skončili v roku 2004 a nahradili ich sily pod vedením EÚ na základe novej rezolúcie Rady bezpečnosti OSN č. 1575.

cich zraniteľných miest protivníka v rade operácií, ktoré nakoniec povedú k porážke ťažiska.

- m) **Kritériá úspešnosti.** Veliteľ určuje pre každý cieľ merateľné alebo pozorovateľné kritériá hodnotenia úspešnosti. Pritom berie do úvahy hlavné podmienky, ktoré treba dosiahnuť, ako aj podmienky, ktoré nastanú, keď bude cieľ úspešne dosiahnutý.

Obr. 5.2 Prvky operačného plánovania

5.037 **Operačné hodnotenie.**¹³⁷⁾ Operačné hodnotenie je vojenský proces, ktorý sa používa na riešenie ťažkých problémov v neurčitom a dynamickom prostredí s meniacimi sa protikladnými alebo zle určenými cieľmi a väčšinou v podmienkach nedostatku času. Operačný odhad spája objektívnu racionálnu analýzu so silou intuície (kombinácia skúseností a inteligencie). Výstupom je rozhodnutie o variantoch činnosti. Je to mechanizmus riadený veliteľom, určený na zjednotenie veľkého množstva informácií nutných na dôkladnú analýzu radu situácií za účelom tvorby vykonateľných variantov činnosti a nasledovného rozpracovania

¹³⁷⁾ Podrobnejšie pozri v AJP -5.

vybraného variantu do víťazného plánu. Je to praktický a pružný nástroj, prispôsobený na pochopenie chaosu a na tvorbu premysleného plánu činnosti.

- 5.038 **Plán ťaženia.** Ťaženie sa definuje ako „súbor vojenských operácií plánovaných a vykonávaných za účelom dosiahnutia strategického cieľa v danom čase a na danom území, ktoré obyčajne zahŕňajú námorné, pozemné a vzdušné sily“.¹³⁸⁾ Plán ťaženia je praktickým vyjadrením operačného umenia. Vyjadruje predstavu budúceho vývoja operácie veliteľom operačnej úrovne. Je podrobne rozpracovaný v rozkazoch a nariadeniach pre operáciu. Je dôležitý na zaistenie všeobecného pochopenia zámeru veliteľa a na celkové vykonanie operácie v celých spoločných silách.
- 5.039 **Koncepcia operácie** (Concept of Operations – CONOPS) predstavuje jadro plánu ťaženia a spadá do pôsobnosti JFC. Myslenie spoločného veliteľa by sa malo zamerať na tvorbu podstaty plánu ťaženia a na jeho oznámenie podriadeným. Výsledkom je, že podriadení veliteľa môžu konať samostatne, aj keď sú priamo riadení JFC. CONOPS má päť hlavných častí:
- a) **Situácia.** Popis okolností, ktoré viedli k požiadavke na spracovanie CONOPS. Keď je to nutné, môže obsahovať aj podrobnosti týkajúce sa politických cieľov, obmedzení a predpokladov.
  - b) **Úloha.** Úloha je stručné a výstižné vymedzenie účelu a charakteru operácie, zodpovednosti vojenského veliteľa, miesta a predpokladanej doby vedenia operácie. JFC by mal osobne spracovať úlohy svojich veliteľov zložiek (Component Commander – CC). Úloha by mala obsahovať jednoznačné a výstižné vyjadrenie úlohy a jej účelu. Mala by byť vyjadrená z týchto hľadísk: kto (podriadené velenie), čo (čo má velenie dosiahnuť), kedy a kde (parametre) a prečo (cieľ). Vyjadrenie úlohy by malo mať jednotný účel, ktorý by mal logicky vyplývať zo zámeru operácie. Keď podriadení spoločne dosiahnu svoje úlohy, umožní to JFC splniť jeho vlastnú úlohu.
  - c) **Vykonanie.** Je to popis názoru veliteľa na spôsob vedenia operácie. Zahŕňa:
    - 1) Plánovacie predpoklady.
    - 2) Zhrnutie hlavných častí analýzy úlohy.
    - 3) Zámer veliteľa a účel plánu, vrátane vojenských cieľov, požadovaného stavu a kritérií úspešnosti. Zámer veliteľa by sa mal sústrediť na celkový účinok, ktorým by sily mali pôsobiť na pro-

---

¹³⁸⁾ AAP-6.

tivníka. Mal by byť výstižným a konkrétnym vyjadrením spôsobov, akým JFC zamýšľa poraziť COG protivníka a ako chce dosiahnuť operačný cieľový stav. Nemalo by ísť o výňatok z plánu operácie. V podstate zaisťuje logiku celého plánu ťaženia.

- 4) Popis spôsobu, akým sa operácia vykoná, a popis predpokladaných fáz operácie.
  - 5) Popis hlavných a podporných vojenských úloh.
  - 6) Súhrn požiadaviek na sily a spôsobilosti.
  - 7) Zaistenie akýchkoľvek požiadaviek na súčinnosť s inými operáciami.
- d) **Bojové zabezpečenie.** Popis požiadaviek, nutných na splnenie úlohy, vrátane zásad pre logistické zabezpečenie, zabezpečenie spojenia, pohybu, zdravotníckeho zabezpečenia a zabezpečenia hostiteľskou krajinou.
- e) **Opatrenia velenia.** Popis opatrení velenia.

Operačný manažment

- 5.040 Súčasné spoločné operácie sú komplexné a vyžadujú starostlivú organizáciu. Na riadenie činností v čase a priestore a na zaistenie jednoznačného chápania priorít existuje rad kontrolných mechanizmov. V AJP-3 sa podrobne popisuje integrácia, koordinácia a zladenie (synchronizácia) operácií (činností). Nasledujúce články sa zameriavajú na tie oblasti, v ktorých by mal veliteľ operačnej úrovne zastávať významnú úlohu.
- 5.041 **Podporovaní a podporujúci velitelia.** Zásady, ktorými sa riadia vzťahy medzi podporovaným a podporujúcim, obsahuje Kapitola 6. Sú podstatné na vedenie spoločných operácií a predstavujú hlavný prostriedok, ktorým JFC vymedzuje podporu medzi zložkami a objasňuje svoje priority pre pridelenie zdrojov (v rámci celkového procesu pridelenia zdrojov). Úspešné riadenie týchto vzťahov dovoľí JFC sústrediť podporu pre konkrétnu fázu, alebo časť operácie a udržiavať operačné tempo.
- 5.042 **Udržateľnosť.** JFC by mal svoje velenie a vedenie ťaženia plánovať a organizovať tak, aby dostal zo svojich síl a zdrojov optimálnu bojovú silu s najväčším akčným rádiom pri vynaložení najnižších nákladov a s minimálnymi stratami. Na to slúžia princípy logistickej podpory¹³⁹⁾, ktoré vytvárajú základný rámec. Pri tvorbe plánov by JFC mal pamätať na to, že otázky zásobovania, údržby a administratívy nie sú samostatným problémom, ale súčasťou riešenia celkového problému. Také plány

---

¹³⁹⁾ Pozri AJP-4 Spojenecká spoločná doktrína pre logistiku pre objasnenie princíпов.

sú dôležité pre úspech ťaženia, avšak bez vedenia a riadenia zo strany JFC od samého začiatku pravdepodobne nebudú také efektívne, ako by bolo treba.

- 5.043 **Sledovanie vývoja ťaženia.**¹⁴⁰⁾ Meranie úspechu je hlavným aspektom vojenských operácií, ktorý by mal mať veliteľ predovšetkým na mysli. JFC bude mať konkrétne kritériá na úspech vo svojom CONOPS a OPLAN. Kritériá musia byť dosiahnuteľné a merateľné. Cieľom je zaujať všeobecné stanovisko k ťaženiu a rozhodnúť, či sa dosahujú požadované účinky tak, ako to predpokladá plán ťaženia. Toto sledovanie je podstatnejšie ako pozorovanie, či bol zničený jednotlivý cieľ. Význam má hlavne pri činnostiach, kde sa kladie dôraz skôr na zmenu postoja protivníka, ako na jeho fyzické ničenie. Nech už má ťaženie akýkoľvek charakter, JFC by mal zaistiť, že proces sledovania a hodnotenia sa vykonáva starostlivo, že jeho štáb sa nerozptyľuje udalosťami na taktickej úrovni a že nestratí zo zreteľa operačný cieľový stav. Ak sa vývoj ťaženia hodnotí správne, umožní veliteľovi posúdiť:
- Prerozdelenie.** Proces by mal zhodnotiť pravdepodobnosť dosiahnutia jednotlivých DP, a tak informovať JFC o rozdelení úsilia medzi jednotlivé zložky.
  - Situačné plánovanie.** Proces by mal byť schopný posúdiť správny smer plánu ťaženia a určiť tak potrebu tvorby plánov pre neočakávané udalosti vo forme záložných plánov.
- 5.044 **Manažment smerovania operácie.** Manažment smerovania operácie ukazuje vzájomný vzťah medzi rozhodujúcimi bodmi a je spôsobom vizualizácie celkovej činnosti síl, koordinácie a opatrení na zamedzenie konfliktných činností zložiek (napr. paľby do vlastných radov). Starostlivé riadenie operačných smerov dovoľuje realizáciu plného potenciálu síl. Na to sa používajú dva nástroje¹⁴¹⁾ – schéma plánu ťaženia a synchronizačná matica (Synchronization Matrix). Schéma plánu ťaženia umožňuje prehľadné znázornenie celkového plánu a môže sa využívať na sledovanie vývoja ťaženia. Synchronizačná matica je spôsob plánovania koordinácie činností medzi zložkami v čase a priestore smerom k stanoveným cieľom.
- 5.045 **Rytmus operácie (Campaign Rhythm – CR).** Tam, kde veliteľ môže stabilne rozhodovať a konať rýchlejšie ako protivník, bude dosahovať väčšie tempo a získa významnú výhodu. CR by sa mal zamerať na vytvorenie podmienok na umožnenie efektívneho a včasného rozhodovacieho

¹⁴⁰⁾ Pozri AJP-3 pre podrobnosti týkajúce sa procesu hodnotenia a AJP-5 týkajúce sa revízie plánu.

¹⁴¹⁾ Pozri AJP-5.

procesu v rámci veliteľstva a medzi veliteľstvami. Je hlavným prostriedkom, ktorým sú riadia a usmerňujú čas, informácie a činnosti, aby správne informácie boli k dispozícii v správnom čase a aby sa mohlo prijať správne rozhodnutie. CR je kľúčom na vytvorenie výhod vo velení, t. j. rozkazov a nariadení, ktoré sú určené na hľadanie taktických príležitostí a veliteľskej štruktúry, ktorá má jasný a spoločný názor na situáciu a môže rýchlo komunikovať a riadiť operácie.

Ozbrojené sily Slovenskej republiky v mnohonárodných operáciách

- 5.046 Vzhľadom na reálnu situáciu v bezpečnostnom prostredí, členstvo v NATO i skúsenosti s použitím ozbrojených síl v posledných rokoch je vysoko pravdepodobné, že operácie na zachovanie bezpečnosti a na obranu štátu výhradne národnými silami štátu budú skôr výnimkou. Vedenie operácií má čoraz viac spoločný a mnohonárodný rozmer, ktorý kladie zvýšené požiadavky na prípravu a výcvik. Väčšina vojenských operácií s účasťou ozbrojených síl sa bude teda uskutočňovať v mnohonárodnom rámci pod viacnárodným velením.
- 5.047 Ozbrojené sily musia byť pripravené plniť úlohy v mnohonárodných operáciách vedených aj mimo územia štátu a za hranicami euroatlantického priestoru. Tieto operácie sa môžu uskutočňovať aj expedičným spôsobom v geograficky vzdialených oblastiach s mimoriadnymi požiadavkami na bojovú podporu a bojové zabezpečenie vyčlenených síl. Na základe rozhodnutia politických orgánov Slovenská republika vyčleňuje do mnohonárodných operácií sily, ktoré podľa vopred dohodnutých podmienok odovzdá spravidla pod OPCON a v odôvodnených prípadoch pod OPCOM príslušného veliteľa mnohonárodných síl NATO, EÚ, OSN, OBSE alebo koalíčných síl.
- 5.048 Rozhodnutie o príspevku síl a prostriedkov do mnohonárodnej operácie ovplyvňuje nielen hodnotenie prospešnosti takéhoto kroku z národného, politického a vojenského hľadiska, ale aj z hľadiska ich prínosu pre mnohonárodnú operáciu. Medzi ďalšie významné aspekty hodnotenia patrí zvažovanie výhod mnohonárodnej spolupráce, podstupovaných politických rizík, vplyv akcie na vývoj situácie v oblasti nasadenia mnohonárodných síl a vplyv na verejnú mienku. Vo vojenskom hodnotení treba zohľadniť skutočnosti, že mnohonárodná vojenská operácia zásadným spôsobom prehľbuje medzinárodné vzťahy medzi zúčastnenými štátmi, poskytuje prístup k mnohonárodnej vojenskej infraštruktúre a logistickej podpore, obrannej štandardizácii a sprostredkúva mimoriadne cenné informácie, vrátane ich spravodajskej hodnoty.

- 5.049 Súčasťou diplomatických a vojenských krokov zabezpečujúcich efektívne pôsobenie síl a prostriedkov vyčlenených Slovenskou republikou do mnohonárodných operácií je rozhodnutie o spôsobe účasti na plánovaní operácie, poskytnutí právomoci veliteľovi mnohonárodnej operácie alebo mnohonárodných síl, ustanovenie veliteľa operácie s konečnou veliteľskou zodpovednosťou, ustanovenie veliteľa národného kontingentu a stanovenie jeho právomoci voči podriadeným (zvyčajne OPCON alebo OPCOM) a zodpovednosti veliteľov podporných jednotiek.
- 5.050 Najdôležitejšou požiadavkou na štruktúru C2 má byť jednoduchosť. Obsahom tejto časti doktríny sú modelové štruktúry velenia spoločného úlohového zoskupenia v jednotlivých predpokladaných modelových prípadoch tak, aby bolo možné dodržať zásady uvedené v prvej kapitole.
- 5.051 **Velenie národnej spoločnej operácii Slovenskej republiky.** V národnej spoločnej operácii disponuje operačným velením nad nasadenými silami náčelník generálneho štábu a túto právomoc spravidla deleguje na zástupcu náčelníka generálneho štábu. V čase bezpečnosti túto právomoc spravidla deleguje na náčelníka štábu riadenia operácií generálneho štábu, resp. náčelníka Centra riadenia operácií generálneho štábu:
- Úplné velenie zostáva v právomoci veliteľov zväzkov, útvarov a jednotiek. Operačný veliteľ disponuje z titulu svojej funkcie v rámci spoločného priestoru operácie operačným riadením. Veliteľia zložiek spoločných síl Slovenskej republiky¹⁴²⁾ disponujú z titulu svojej funkcie taktickým velením (Tactical Command – TACOM) nad vyčlenenými silami svojich zložiek. Veliteľstvá zložiek sa zriaďujú iba v prípade potreby.
  - Na dosiahnutie maximálnej voľnosti konania v národnej operácii v súlade s princípmi manévrového prístupu k vedeniu vojnovnej činnosti môže operačný veliteľ vo fáze vedenia operácie delegovať veliteľovi zložky veliteľstva spoločných síl Slovenskej republiky operačné velenie nad pozemnými jednotkami v jeho zostave, aby tento mohol delegovať nižšie štatúty velenia až na najnižšie jednotky. V národnej operácii pôjde o brigády, prápory a roty v zdôvodnených prípadoch až o čaty pozemných síl (a porovnateľné úrovne), ktorým môžu byť delegované štatúty OPCON, TACOM alebo taktického riadenia (Tactical Control – TACON). Jednotky vzdušných síl rovnakej úrovne spravidla disponujú štatútom TACON.

¹⁴²⁾ Tento názov nie je presný; ide len o všeobecné označenie toho, že pri vedení operácie ozbrojenými silami Slovenskej republiky ako celkom by zoskupenie síl pre operáciu malo spoločný (joint) charakter.

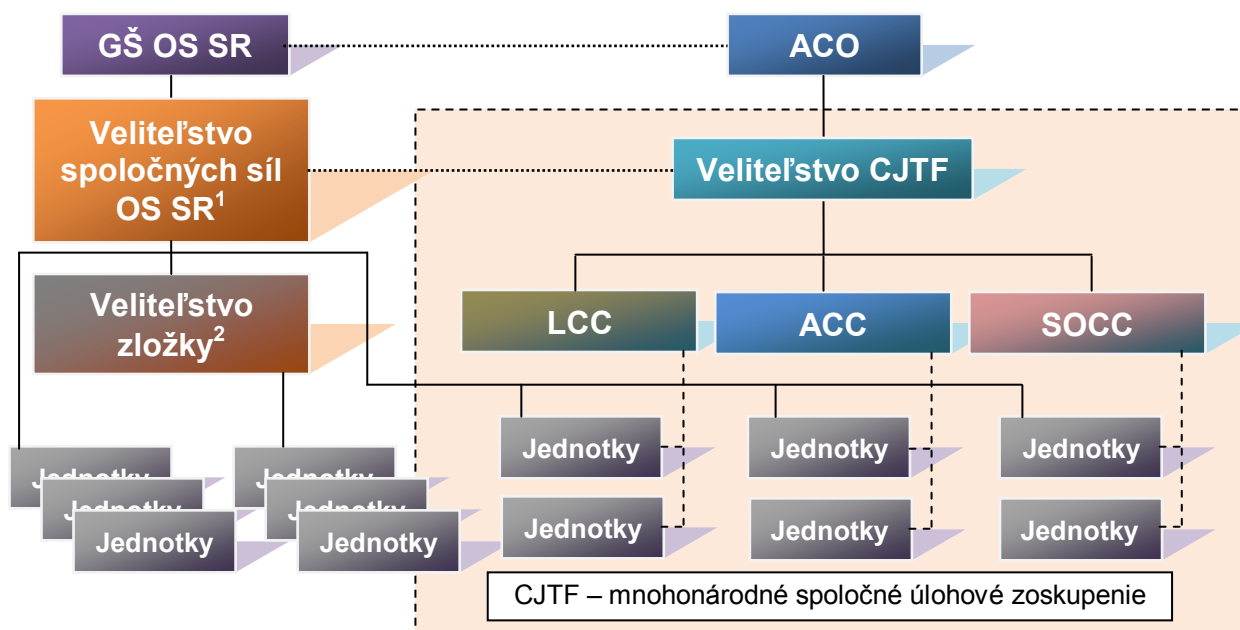
5.052 **Velenie v mnohonárodnej spoločnej operácii.**

- a) Štruktúry velenia v operáciách **NATO** vychádzajú zo schválených dokumentov, ako je MC-324/1 (The NATO Military Command Structure, 28. May 2004) a vytvárajú sa účelovo zvlášť pre každú operáciu na základe reálnych požiadaviek na realizáciu operácie. Podobné pravidlá platia pre operácie pod vedením **EÚ**, ktorá s vysokou pravdepodobnosťou prevezme doktríny a štandardy NATO.
- b) V koalíčných operáciách môže štruktúra velenia zodpovedať doktrínam **nosného štátu** a tiež sa vytvára účelovo na základe požiadaviek operácie. Je pravdepodobné, že veľká časť koalícií bude mať štruktúru velenia podobnú ako NATO.
- c) Operácie pod vedením **OSN** a **OBSE**. V rámci OSN a OBSE nejestvuje štandardná štruktúra velenia pre mnohonárodné operácie pod ich vedením. Štruktúra velenia bude spravidla vychádzať z dohôd alebo zo zvyklostí vedúceho štátu. Zvláštnosťou operácií pod vedením OSN alebo OBSE bude to, že najvyšším predstaviteľom v operácii bude pravdepodobne politický predstaviteľ organizácie.

5.053 V mnohonárodných operáciách mimo územia Slovenskej republiky sú nasledujúce možnosti riešenia:

- a) Slovenská republika ako **vedúca krajina** (Lead Nation). Tento variant riešenia v súčasnosti už nie je nepravdepodobný. Takáto situácia môže nastať napríklad v prípade, ak veľkosť spoločného operačného zoskupenia neprekročí veľkosť brigády. Štruktúry velenia budú v tomto prípade vychádzať zo všeobecnej štruktúry. Prispievateľské štáty by svoje vojenské jednotky integrovali do zložiek a ustanovili by veliteľa národného kontingentu (National Contingent Commander – NCC) na zabezpečenie súčinnosti, ako aj na zabezpečenie všestrannej, najmä administratívnej a logistickej podpory pre svoje kontingenty.
- b) Slovenská republika ako **prispievateľský štát** (Contributing Nation). Tento variant je najpravdepodobnejším variantom pôsobenia Slovenskej republiky v aliančných, ako aj koalíčných operáciách. Jednotky ozbrojených síl budú v tom prípade integrované do zložiek mnohonárodného spoločného úlohového zoskupenia a náčelník generálneho štábu na návrh štábu riadenia operácií generálneho štábu ustanoví veliteľa slovenského kontingentu, ktorý bude zabezpečovať súčinnosť medzi veliteľom CJTF a národnými zložkami, ako aj administratívnu a logistickú podporu slovenského kontingentu. Ustanovenie inštitútu veliteľa slovenského kontingentu umožňuje zabezpečiť jednotu velenia, ale zároveň zabezpečuje dozor nad nasadením jednotiek ozbrojených síl v mnohonárodnej operácii.

Nasadené jednotky ozbrojených síl zostávajú v jurisdikcii Slovenskej republiky a veliteľ CJTF ich môže využívať v rámci mandátu stanoveného Slovenskou republikou, rešpektujúc národné obmedzenia.

..... spojenie (koordinácia)

- - - vyhradené velenie

— národné kompetencie

¹ Veliteľstvo spoločných síl OS SR ako operačné veliteľstvo sa zriaďuje iba v prípade aktívácie celých OS SR (napr. vedenie operácií na území Slovenska)

² Veliteľstvo zložky sa ustanovuje, keď je vyžadované, alebo keď je to nevyhnutné

ACO – spojenecké veliteľstvo pre operácie

LCC – veliteľstvo pozemnej zložky

ACC – veliteľstvo vzdušnej zložky

SOCC – veliteľstvo zložky pre špeciálne operácie

Obr. 5.3 Velenie v mnohonárodnej spoločnej operácii

Kapitola 6 Velenie a riadenie na operačnej úrovni

Časť I. Filozofia velenia

6.001 Účinné využitie a zabezpečenie vojenských síl závisí od vytvoreného usporiadania velenia a riadenia od najvyššej po najnižšiu úroveň. Táto kapitola popisuje zásady, na ktorých je založené velenie a riadenie spojeneckých spoločných operácií.

Terminológia velenia a riadenia

6.002 Pojmy velenia a riadenia (C2) sú úzko spojené a spravidla sa používajú spoločne. Nie sú to však synonymá:

- a) **Velenie** je právomoc, ktorou NATO poverilo jednotlivca na vedenie, koordináciu a riadenie ozbrojených síl. Velenie je možné popísať (nie však definovať¹⁴³) ako proces, ktorým veliteľ vstúpuje svoju vôľu a zámery podriadeným za účelom dosiahnutia určitých cieľov. Zahŕňa právomoc a zodpovednosť za nasadenie a vyčlenenie síl pre splnenie ich úloh.
- b) **Riadenie** je právomoc, ktorú uplatňuje veliteľ. Riadenie je možné popísať (nie však definovať) ako proces, ktorým veliteľ za pomoci štábu organizuje, riadi a koordinuje činnosti síl pridelených na splnenie rozkazov a nariadení.

6.003 Pre výkon právomoci C2 v spoločných operáciách by veliteľ spoločných síl a štáb mali používať štandardizované postupy¹⁴⁴) a komunikačný a informačný systém (Communications and Information System – CIS). Tieto dva postupy tvoria spoločne systém velenia a riadenia, ktorý veliteľ spoločných síl, štáb a ich podriadení používajú na plánovanie, koordináciu, riadenie a podporu operácií.

Princípy spoločného a mnohonárodného velenia

6.004 **Jednotnosť velenia.** Na vojenskej strategickej, operačnej a taktickej úrovni velenia je základným princípom jednotnosť velenia, ktorá zaisťuje požadovanú súdržnosť pre plánovanie a vedenie operácií. Tento významný princíp vedenia operácií sa najskôr označoval ako jednota úsilia. Vzájomné väzby v systéme velenia, ktorými sa realizuje právomoc,

---

¹⁴³) Pozri AAP-6 Terminologický slovník pojmov a definícií NATO.

¹⁴⁴) Rôzne úrovne velenia (operačné velenie – OPCOM, operačné riadenie – OPCON, taktické velenie – TACOM a taktické riadenie – TACON) a delegovaná právomoc na rôznych úrovniach sú definované v AAP-6 a podrobne popísané v AJP-3 Spojenecká doktrína pre spoločné operácie.

sa určujú pri tvorbe spoločných síl. Tieto vzťahy budú brať do úvahy obmedzenia, ktoré sa môžu stanoviť na použitie zložiek národných síl a podporných národných síl a prostriedkov a ďalej pre rozsah vojenských činností iných organizácií v stanovenom JOA. Veliteľ spoločných síl má spravidla aspoň operačné riadenie nad všetkými silami Aliancie alebo všetkými pridelenými silami v priestore spoločných operácií. Ak sa nedá dosiahnuť plná jednotnosť velenia (v prípade síl alebo organizácií, ktoré nepatria do spoločných síl), mala by byť zaistená jednotnosť úsilia prostredníctvom jasných koordinačných dohovorov.

- 6.005 **Spojitosť velenia.** Jednota velenia sa ďalej posilňuje kontinuitou velenia počas trvania ťaženia alebo hlavnej operácie. V zásade platí, že ten, kto plánuje, mal by i vykonávať. Okolnosti to však nemusia vždy umožňovať. Velenie musí byť nepretržité po celú dobu ťaženia. Nadriadený veliteľský orgán by mal po konzultácii s veliteľom spoločných síl dohodnúť postupnosť velenia. Na zvládnutie mimoriadnych operačných situácií by mal JFC zriadiť záložné veliteľské stanovište.
- 6.006 **Jasné usporiadanie velenia.** Štruktúra systému velenia je hierarchická a mala by sa vymedziť a chápať tak, aby na každej úrovni existovalo plné pochopenie zodpovednosti nadriadených a podriadených úrovní. Nariadenia a rozkazy pre podriadeného veliteľa môžu v prípade potreby zahŕňať úlohy pre špeciálne časti síl, vždy však zohľadňujú obmedzenia zo strany niektorých štátov.
- 6.007 **Integrovanosť velenia.** Štruktúra velenia by mala zaistiť, aby sa sily a prostriedky jednotlivých štátov alebo niekoľkých štátov, popri úsilí o dosiahnutie operačných cieľov veliteľa spoločných síl, použili tým najúčinnším spôsobom. Velenie zložiek, do ktorých národné kontingenty prispievajú, má spravidla charakter prostredia (tzn., že základom pre jeho budovanie je určitý geografický priestor), alebo funkčný charakter (tzn., že velenie je založené na výkone určitých funkcií alebo činností). Nadriadené veliteľstvo však obvyklú bojovú organizáciu velenia „prispôsobí“ tak, aby bola vhodná pre každú konkrétnu operáciu. Integrovanosť medzi veliteľstvami je posilňovaná jasnou štruktúrou velenia. Ak sú potrebné samostatné veliteľstvá národných kontingentov, je nutné zriadiť ich tak, aby dopĺňali štruktúru velenia spoločných síl. Nevyhnutnou súčasťou štruktúry C2 je účinná a komplexná štruktúra styčného spojenia medzi veliteľstvom spoločných síl a všetkými súčasťami síl a ďalej s ostatnými vládnyimi či mimovládnyimi organizáciami.
- 6.008 **Manévrový prístup.** Manévrový prístup sa skôr ako na vybavenie protivníka zameriava na narušenie jeho celkovej súdržnosti a jeho vôle bo-

jovať. Ide o nepriamy prístup, zameraný na morálnu zložku protivníkovej bojovej sily, skôr ako na zložku fyzickú. Zahŕňa kombináciu smrtiacich a nesmrtiacich prostriedkov na vážne narušenie myslenia protivníka a na rozloženie jeho súdržnosti. Jeho cieľom je použitie sily proti zisteným zraniteľným miestam. Jeho významné charakteristiky sú hybnosť, tempo a agilita, ktoré spolu vedú k šoku a prekvapeniu. Manévrový prístup vyžaduje taký spôsob myslenia, ktoré umožňuje neočakávané konanie s použitím iniciatívy a originality v spojení s trvalým odhodlaním dosiahnuť úspech. Je využiteľný vo všetkých druhoch vojenských činností a vo všetkých druhoch konfliktov. Manévrový prístup:

- a) zdôrazňuje porážku a rozloženie protivníka, skôr ako napríklad obranu územia, a závisí od konkrétneho použitia síl proti zisteným zraniteľným miestam,
- b) zameriava sa na zlomenie vôle protivníka pokračovať prevzatím iniciatívy a vyvíjaním trvalého a neočakávaného tlaku v čase a priestoroch, kde to protivník najmenej očakáva.

V bojovej činnosti manévrový prístup zahŕňa prvky pohybu, palebnej sily a pozíčnej obrany. Spravidla bude vyžadovať púťanie protivníka, znemožnenie jeho prístupu ku komunikáciám a cieľom a zaistenie kľúčových bodov. Akékoľvek takéto obranné opatrenia sú súčasťou úsilia, ktorým je porážka protivníka. Manévrový prístup sa opiera o centralizované plánovanie a decentralizovanú realizáciu a podporuje voľnosť činnosti a iniciatívu – úlohové velenie.

6.009 **Úlohové velenie.** Zodpovednosť veliteľa spoločných síl za splnenie úlohy je nedeliteľná. Delegovanie právomoci na podriadených a ich zodpovednosť konať v prospech zámerov nadriadeného veliteľa sú však súčasťou princípu decentralizácie. Pomocou úlohového velenia vytvárajú velitelia svojim podriadeným podmienky na voľnosť činnosti, aby títo mohli v prípade nepredvídateľného vývoja konať účelne a mohli využívať výhodné príležitosti. Úlohové velenie úlohou podnecuje využívanie iniciatívy a podporuje včasné rozhodovanie. Velitelia, ktorí delegujú právomoc na svojich podriadených veliteľov, musia jasne stanoviť svoje zámery, pôsobnosť, obmedzenia a ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, a zaisťiť sily, zdroje a právomoci potrebné na splnenie úloh. Aj keď sa dôraz kladený na úlohové velenie môže v doktrínach a praxi jednotlivých druhov síl a štátov líšiť, JFC a jeho štáb by mali tento spôsob velenia uplatňovať. Nevyhnutným predpokladom úspešného úlohového velenia je:

- a) Velitelia a štáby by sa primárne mali zaoberať záležitosťami spoločného operačného charakteru, zatiaľ čo problematikou zložiek iba v nevyhnutnom prípade.

- b) Podriadený veliteľ musí plne pochopiť zámery JFC, poznať jeho úlohu a musí mať voľnosť prejavovať iniciatívu založenú na týchto znalostiach. To všetko v rámci minimálnej úrovne riadenia stanovenej vyšším stupňom.
- c) Štáty by sa mali aktívne zapájať do rozvoja doktríny. Spoločné pochopenie operačnej doktríny by sa malo dosiahnuť výcvikom a cvičením v mierových podmienkach.
- d) Viera a úplná dôvera v čestnosť, schopnosti a správny charakter sú jedným z najdôležitejších prvkov pri tvorbe tímu. Dôvera rozširuje možnosti veliteľa a zvyšuje pružnosť, šikovnosť a samostatnosť na uchopenie iniciatívy. Dôvera je založená na vzájomnom presvedčení, ktoré vyplýva z prezentovaných spôsobilostí každého člena tímu. Príležitosť sledovať spôsobilosti každého člena pri výcviku vytvára dôveru v spoločné sily.

6.010 Bez jednoty úsilia a nevyhnutnej dôvery je malá nádej na úspešné plánovanie a vykonanie spoločného a mnohonárodného ťaženia alebo hlavnej operácie. Vzájomné porozumenie silných a slabých stránok je základom spolupráce a dôvery, ktorá je nevyhnutná na plánovanie a úspešné vedenie operácií. Porozumenie a dôvera by mali vychádzať z najvyššej úrovne. Spoločný prístup by mal byť neodmysliteľnou súčasťou myslenia a praxe. Vzájomné porozumenie tiež spočíva v používaní spoločnej doktríny. Znalosť postupov všetkých zložiek síl a štátov sa najlepšie dosahuje prostredníctvom spoločného a mnohonárodného výcviku. Spoločný a mnohonárodný výcvik by sa mal vykonávať čo najčastejšie, ale najmä pred začatím operácie. Čím vyšší je stupeň štandardizácie (rovnaťko z hľadiska vybavenia, ako aj doktríny), tým lepšie sú aj vyhliadky na plodnú spoluprácu, vzájomné porozumenie a najmä na úspech.

Právomoc pri velení a riadení

6.011 **Právomoc spojeneckého velenia.** V štruktúre velenia pre operáciu vedenú NATO bude vždy hlavný veliteľ spojeneckých síl v Európe. Vlastná štruktúra operačného velenia a konkrétne zloženie síl optimalizované pre plánovanú misiu budú schválené na príslušnej politickej úrovni. SACEUR bude mať spravidla zodpovednosť za všetky operačné záležitosti, koordináciu logistickej podpory, rotáciu jednotiek a osôb pre veľké nasadenia a na zaistenie operačného rozhrania na politicko-vojenskej úrovni v ústredí NATO. Pri tvorbe strategického plánu OPLAN by SACEUR mal:

- a) Odporučiť Vojenskému výboru najvhodnejšiu štruktúru a opatrenia pre velenie tak, aby vyhovovali operačným požiadavkám. Pritom

môže pre vedenie operácie navrhnúť veliteľstvo spoločných síl (Joint Force Command/Joint HQ) alebo spoločné veliteľstvo síl/veliteľstvo mnohonárodného úlohového zoskupenia, postavené na základe spoločného veliteľstva (Joint Force Command/Joint HQ based CJTF HQ) a zodpovedajúcich veliteľov zložiek (v takom prípade môžu byť niektoré nasledujúce úlohy delegované).

- b) Predložiť Vojenskému výboru návrh na veliteľa spoločných síl a konkretizovať jeho veliteľskú právomoc.
- c) Vymedziť JOA na schválenie Vojenskému výboru.
- d) Po schválení strategického CONOPS vydať JFC smernicu pre plánovanie. Tá by mala spresniť úlohy, ktoré sa majú splniť, rozsah činnosti, ktorá sa má vykonať, a stupeň právomoci, ktorá mu bola zverená.
- e) Stanoviť štruktúru vojenského spravodajstva, ktorá vzájomne prepojí veliteľstvo NATO s národnými strediskami vojenského spravodajstva. Táto štruktúra zaistí veliteľovi spoločných síl jednotný, včasný a presný popis situácie v priebehu všetkých fáz ťaženia.¹⁴⁵⁾
- f) Na základe potrieb JFC a vývoja operácie odporučiť Vojenskému výboru zloženie a štruktúru C2 na splnenie úlohy (misie). V súčinnosti s ústredím NATO spracovať požiadavky na zabezpečenie a požiadať národné orgány a medzinárodné subjekty o podporu spoločných síl zaslaním aktivačnej výstrahy (Activation Warning) a požiadavky na začatie činnosti (Activation Request). Po prevzatí odpovedí od štátov s nimi koordinovať proces vyvažovania síl a stanoviť štruktúru na podporu zasadenia síl.
- g) Na základe potrieb JFC a vývoja operácie odporučiť orgánom NATO pravidlá nasadenia, ktoré sa budú používať.
- h) Získať a deklarovat' diplomatické vyhlásenia.
- i) Podľa potreby uzatvoriť s hosťiteľskou krajinou dohodu o štatúte síl (SOFA – Status of Forces Agreement) alebo memorandum o porozumení.¹⁴⁶⁾
- j) Zriadiť integrovaný CIS, ktorý prepojuje spojenecké orgány velenia, JFC, národné a funkčné zložky a podporných veliteľov (orgány). Systémy velenia a riadenia a komunikačné systémy (Command and Control Communication System – C2CS) by mali zaisťovať včasné, spoľahlivé, interoperabilné a bezpečné spojenie pre plánovanie, usmerňovanie a riadenie činnosti spoločných síl.
- k) Zriadiť styčné spojenie požadované pre vedenie operácií.

---

¹⁴⁵⁾ Pozri AJP-2.1 Spojenecká spoločná doktrína pre spravodajské postupy.

¹⁴⁶⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-3 Spojenecká doktrína pre spoločné operácie.

- l) Sledovať vývoj situácie a ťaženia veliteľa spoločných síl a informovať Vojenský výbor.
- m) Formulovať zásady Info Ops vykonávaných spoločnými silami na základe informačnej stratégie schválenej NAC.
- n) Formulovať pre spoločné sily zásady informovania verejnosti, založené na informačnej stratégii schválenej NAC, vrátane hlavných mediálnych vyhlásení.

6.012 Veliteľ spoločných síl. Menovaný veliteľ spoločných síl bude:

- a) Vykonávať velenie a riadenie (spravidla OPCON), delegované hlavným veliteľom spojeneckých síl v Európe/veliteľstvom spoločných síl vo všetkých zložkách síl, ktoré sú stále pod národným riadením a ktoré operujú v JOA alebo ho prekračujú. JFC by mal nad silami získať aspoň právomoci pre bezpečnosť, zisťovanie polohy a hlásenia, logistiku, riadenia presunov a pre pravidlá nasadenia.
- b) Rozhodovať v súčinnosti so zabezpečujúcimi veliteľstvami a orgánmi o najvhodnejšej organizácii spoločného velenia na vykonanie ťaženia (tzn. potreba zriadiť CCs, podporné zariadenia, agentúry a pod.).
- c) V medziach svojej právomoci C2 vydávať veliteľom zložiek úlohy požadované na splnenie ich cieľov a schvaľovať ich CONOPS.
- d) Zriaďovať styčné spojenia medzi veliteľstvami a orgánmi, ktoré operujú v JOA na podporu ťažení alebo pracujú samostatne, ako aj spojenie medzi zložkami síl.

6.013 Vzťah podporovaného/podporujúceho v spoločných operáciách.

Aby boli rozsiahle operačné požiadavky zaistené minimálnymi prostriedkami, je vedenie vojenských operácií Aliancie často ovplyvňované vzťahmi podporovaného/podporujúceho. Platí to najmä v prípadoch, keď má jedna organizácia pomáhať, chrániť, doplňovať alebo zabezpečovať iné sily. Tento ústredný vzťah poskytuje zriaďujúcemu orgánu účinné prostriedky na hodnotenie fáz operácií s príslušným podriadeným veliteľom, ktorý je spravidla podporovaný a podporuje ostatných veliteľov. Najmä tie vzťahy, ktoré zaisťujú podporu veliteľovi s úlohou splniť hlavné ciele, vyžadujú veľkú pozornosť veliteľa spoločných síl a jemu podriadených veliteľov pri plánovaní a vedení operácií.

6.014 Vzťah podporovaného/podporujúceho umožňuje vzájomné doplňovanie síl a spôsobilostí medzi ústredím a velením síl na dosiahnutie najlepšieho celkového účinku. Za účelom splnenia konkrétnej úlohy môžu v ozbrojených silách zložky buď podporovať, alebo byť podporované. Podriadení velitelia môžu byť podporovaní a súčasne môžu podporu po-

skytovať. Vzťah podporovaného/podporujúceho nie je vzťahom podriadenosti, ale vzťahom riadeným spoločným veliteľom tak, aby boli zabezpečené požiadavky podporovaných veliteľov na splnenie úlohy.

- 6.015 Podriadenému veliteľovi bude spravidla zverená zodpovednosť za dosiahnutie hlavných cieľov alebo zodpovednosť za konkrétnu fázu operácie. Môže tak byť určený ako podporovaný veliteľ pre všetky prvky úlohy. Potom má hlavnú zodpovednosť za splnenie vojenských úloh stanovených JFC a právomoc za celkové riadenie podporného úsilia. Na operačnej úrovni môže byť vhodnejšie určiť rôznych podporovaných veliteľov pre rôzne priestory plnenia úloh.

Časť II. Povaha velenia na operačnom stupni

- 6.016 **Osobnostný rozmer.** Velenie na operačnej úrovni je náročné a vyžaduje spojenie intelektuálnych, morálnych a fyzických vlastností. Velenie je osobné a rôzne okolnosti vyžadujú rôzne typy veliteľov. Neexistuje žiadny konkrétny pomer alebo správna kombinácia vlastností. Aj keď sú osobné vlastnosti veliteľa dôležité, vždy je hodnotený predovšetkým podľa svojich činov. Preto je dôležité, aby strategickí velitelia mali možnosť výberu veliteľa pre operačnú úroveň tak, aby zodpovedal požiadavkám konkrétnej situácie. Aby jeho činnosť bola efektívna a aby dokázal svoju úlohu splniť, mal by mať veliteľ operačnej úrovne aspoň dôveru svojich nadriadených, podriadených a spojencov. Za určitých okolností môže byť dôvera a schopnosť vytvárať alebo sa zúčastňovať na rôznorodých koalíciách cennejšia. Vyžaduje sa pokiaľ možno kombinácia dôvery a sebaistoty. Tieto zložité faktory môžu tiež ovplyvniť úlohy, ktoré veliteľ operačnej úrovne vydáva podriadeným a ktoré sú obzvlášť citlivé v mnohonárodnom kontexte.
- 6.017 Prístup aliancie k veleniu popísaný v časti I. kladie dôraz na iniciatívu a odhodlanie dosiahnuť úspech. Tieto východiská sa vzťahujú priamo na velenie na operačnej úrovni a stoja za zdôraznenie:
- Najväčšiu nádej na dosiahnutie úspechu v operácii má veliteľ, ktorý sa usiluje protivníka oklamať, pretože nemyslí iba na samotné velenie, ale neustále sa usiluje o to, aby protivníka prekvapil a zmiahol. Predstavivosť, vynaliezavosť a nepredvídateľnosť majú značný potenciálny prínos, sú však úplne závislé od pravdivého poznania protivníka a geografických (topografických) špecifik priestoru operácie.
  - Veliteľ by mal byť pokojný a rozvážny, keď je situácia rozbúrená a neprehľadná. Vysoká osobná morálka a nasadenie sú hodnotné

vlastnosti, pretože vyhrávajú v nepriaznivých podmienkach.

- c) Schopnosť myslieť rýchlo a prijímať komplikované rozhodnutia je znamením silného veliteľa. Spočíva v schopnosti vystihnúť podstatu, včas pochopiť situáciu a rozpoznať okamih, kedy je potrebné nové rozhodnutie. Súčasne je však potrebné vedieť rozpoznať, kedy rýchle rozhodnutie nie je potrebné prijímať.
- d) Prístup vyžaduje veliteľov, ktorí sa usilujú o iniciatívu, konajú odvážne, rozoznávajú a využívajú pominuteľné príležitosti, pričom neustále vyvažujú potenciálny prínos so spojenými rizikami.
- e) Akonáhle je veliteľ zapojený do operácie, musí sa zamerať na dosiahnutie svojho cieľa. V neprehľadnej a vysoko napätej situácii vyžaduje vôľa po víťazstve odhodlanie a vytrvalosť viesť podriadených v zložitých situáciách, mať silnú vôľu, avšak nebyť tvrdohlavý. Ďalej je dôležité, aby operačné postupy boli účinné a na vysokej profesionálnej úrovni a aby doktrína bola zrozumiteľná a jasná. Ešte dôležitejšie je však rozvíjanie a upevňovanie bojového ducha.

6.018 Vzťah spoločného a národného prvku velenia. Keď veliteľ operačnej úrovne strávil najväčšiu časť svojej kariéry v jednej zložke síl, potom je jasné, že je formovaný mravným základom a kultúrou tejto vlastnej zložky síl a svojej krajiny. Jeho štýl vedenia sa prispôbil konkrétnym potrebám týchto síl a jeho znalosti tejto zložky sú vyššie. Aj jeho príprava a vzdelanie, aj keď sú vo vyšších stupňoch stále viac spoločné, mu umožnili byť schopným členom práve svojich národných síl (konkrétnej zložky ozbrojených síl). Národy uznávajú, že ak má byť dôstojník schopný plne pôsobiť v spoločnom prostredí, vyžaduje to predovšetkým jeho vysokú profesionálnu úroveň v jeho pôvodnej národnej zložke síl. V stresových situáciách by sa mohol uchýliť k dôverne známym vzorom alebo jazyku (tzv. zóna pohodlia), ktoré by mohli byť pre ostatných neznáme, a spôsobiť nedorozumenia. Veliteľ (a rovnako jeho štáb) by si mal toto uvedomiť, pričom podriadení veliteľa by sa podľa toho mali zariadiť. Nie je to nič ťažké, ide proste o jeden aspekt velenia v spoločných silách, ktorý sa musí uznávať a brať do úvahy.

6.019 Mnohonárodné velenie. Je veľmi zložitá viesť sily iného štátu. Spojenci majú často rôzne dôvody pre svoju účasť na operácii. Stmeliť jednotlivé časti mnohonárodných síl a urobiť z nich akcieschopný tím je zodpovednosť veliteľa operačnej úrovne a vyžaduje politickú bystrosť, trepezlivosť a takt. Nie je tu miesto na predsudky a zaujatosť.

- a) Na pochopenie hlbších dôvodov pre národné obmedzenia (National Caveats)¹⁴⁷⁾ jednotlivých štátov je dôležitá znalosť silných a slabých stránok kontingentu, politických cieľov štátu a cit pre dôsledky minulých vojen a operácií pre národný étos a kultúru. Veliteľ by mal vyvažovať spôsobilosti jednotlivých súčastí mnohonárodných síl a využívať ich silu v súlade s národnými obmedzeniami. Súčasne by mal vyvážiť spoločné znášanie záťaže a riziká, aby zaisťil, že žiadna krajina neutrpí neúmernú stratu na životoch, alebo sa jej naopak nebude dostávať neprímerané uznanie. Oboje by mohlo oslabiť súdržnosť aliancie alebo koalície.
- b) Prístup k tomuto problému bude väčšinou závisieť od osobností. Úspech však bude pravdepodobnejší, ak sa v rámci koalície budú všetky problémy riešiť v kontexte vojensko-strategických cieľov a plánov ťažení. Spolupráca bude jednoduchšia a bude rešpektovať citlivé národné otázky, ak bude možné zaistiť, že i napriek prípadnej existencii politických problémov bude skutočnou úlohou veliteľa a jeho podriadených spojenecov nachádzať vojenské riešenia vojenského problému.
- c) Zvyšovanie vzájomnej spolupráce sa dosahuje pomocou znalostí, dôvery, porozumenia a úcty. Tie by mali prameniť z kontaktov, stykov a skúseností z práce v mnohonárodných veliteľstvách pred operáciou. Okrem toho by mal veliteľ operačnej úrovne urobiť všetko pre to, aby vojenské problémy prerokoval s ministrami a ďalšími predstaviteľmi prispievajúcich krajín, ktorí navštívia JOA.

6.020 JFC by mal v silách Aliancie brať ohľad na názory NCCs. NCC je „bojový veliteľ“. Aj keď môže zastávať hlavné funkcie v celkovej hierarchii velenia, je tým hlavným, kto rozhoduje a kto spoločne s JFC zastáva kľúčovú úlohu pri budovaní koalície. Aj keď NCC nemá rovnakú veliteľskú zodpovednosť alebo právomoc v rámci síl ako JFC, mal by poznať operáciu v rovnakom rozsahu, aby mohol poskytovať účinné odporúčania a podporu.

- a) Všeobecne je úlohou NCC¹⁴⁸⁾ začleniť svoj vlastný národný kontingent¹⁴⁹⁾ do síl Aliancie a súčasne realizovať politiku a obmedzenia vlastného štátu. NCC taktiež vystupuje ako formálny zástupca štátu a ako spätná väzba pre svoj štát v prípade taktických inciden-

---

¹⁴⁷⁾ *Národné obmedzenia sú v podstate vetom nad potenciálnymi alebo aktuálnymi aspektmi operácií, s ktorými štáty nesúhlasia.*

¹⁴⁸⁾ *Podrobnejšie v AJP-3(A).*

¹⁴⁹⁾ *Národné prístupy k menovaniu a úlohe NCC sa líšia. Niektoré štáty menujú osobitného veliteľa národného kontingentu mimo štruktúry C2 síl, iné štáty tieto funkcie zdvojujú.*

tov a vývoja operácie. Okrem toho rieši otázky podpory a ochrany síl svojho kontingentu a problematiku oznamovacích prostriedkov.

- b) NCC bude dodržiavať národné obmedzenia. Spravidla ich bude čiastočne delegovať na svojich národných veliteľov v každej zložke, aby mohli riešiť problémy včas na najnižšej úrovni a aby sa tak minimalizoval vplyv týchto problémov na súdržnosť koalície. Akýkoľvek problém, ktorý by mohol spôsobiť napätie, by sa mal zistiť a vopred prerokovať s JFC.

Časť III. Vstupy v rámci velenia

- 6.021 **Vojenský vstup.** Úlohou JFC je zaistiť, aby podriadení velitelia boli podľa možností čo najmenej odvádzaní od svojich úloh pri plánovaní a vedení ťažení alebo operácií. To vyžaduje vzájomnú dôveru a úplnú úprimnosť medzi veliteľmi. Tento vzťah by mal byť založený na profesionálnej dôvere a na vzájomnom porozumení medzi nimi. Veliteľ by nemal svojich podriadených považovať za „skupinu“ a mal by zaistiť, aby k nemu mal každý z nich prístup a aby neboli uprednostňované žiadne národy alebo určité zložky síl. Podriadení velitelia by mali byť plne zapojení do procesu plánovania ťaženia a mali by mať dostatočné zdroje a voľnosť činnosti na splnenie svojich úloh. Podriadení by mali mať dôveru k rozhodnutiam svojho nadriadeného veliteľa, mali by nasledovať jeho pokyny a súčasne chápať ich podstatu. Hlavnou úlohou JFC a súčasne rozhodujúcim predpokladom na dosiahnutie úspechu je správne pochopenie spôsobilostí, silných a slabých stránok každej zložky a ich základných súčastí a posilňovanie ovzdušia vzájomného porozumenia.
- 6.022 **Vzťahy s podporovaným režimom.** Keď bude úlohou JFC podporovať inú vládu, bude mať úzky vzťah k politickým a vojenským súčastiam tohto režimu. V niektorých prípadoch budú tieto režimy narušené a nestabilné, alebo ustanovené mierovou dohodou, a hlavnou úlohou JFC preto bude ich podporiť a posilňovať. To môže vyžadovať styk s rôznymi civilnými frakciami, samozvanými vojenskými veliteľmi a inými polovojenskými skupinami, ako aj s NGOs, ktoré môžu plniť humanitárne alebo iné úlohy. Bude rozhodujúce, aby JFC plne chápal politické súvislosti, v rámci ktorých sa operácia vedie. Kvôli tomu by sa mal spoliehať na politických a právnych poradcov a na veliteľov zložiek s príslušnou skúsenosťou. V takej situácii to pravdepodobne bude jeho hlavná úloha, ktorá mu zaberie väčšinu času.
- 6.023 **Politický vstup.** NATO môže byť vyzvané konať na podporu uznávaných renomovaných organizácií, ako je napríklad OSN alebo OBSE.

Za výnimočných okolností môže NAC rozhodnúť o uskutočnení jednostrannej akcie. Mandátom pre akciu NATO je napríklad rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN, ktorá účastníkom poskytne zadanie aj právomoc. Aj keď NATO schváli, že podporí misiu pod záštitou inej (medzinárodnej) organizácie, NAC si stále ponechá riadenie a právomoc na rozmiestnenie síl NATO. Medzinárodná organizácia menuje pre JOA vysokého politického predstaviteľa. V prípade OSN bude spravidla táto osoba označená ako osobitný zástupca generálneho tajomníka (Special Representative of the Secretary General – SRSG), zatiaľ čo v prípade OBSE bude určený vedúci misie (Head of Mission – HOM) a v ostatných prípadoch vysoký predstaviteľ. Tento vysoký politický predstaviteľ bude koordinovať aktivity všetkých súčastí v operačnom priestore (bojisku) na dosiahnutie pokroku ku konečnému politickému stavu. Jednou z týchto súčastí budú i sily NATO s vojenskými strategickými cieľmi a OPLAN schváleným NAC. Zatiaľ čo NAC si ponechá politickú právomoc vo vzťahu k silám NATO, JFC bude potrebovať úzke kontakty s vysokým politickým predstaviteľom na zaistenie jednoty úsilia pre celú misiu.

Časť IV. Rozhodovací proces na operačnom stupni

- 6.024 Pre úspech v operácii sú rozhodujúce účinné rozhodnutia. JFC prijíma rozhodnutia sám. Mal by sa zamerať na kvalitu, načasovanie a pochopenie rozhodnutia zo strany podriadených a štábov.
- 6.025 **Rozhodovací proces.** I pri požiadavke na rýchle rozhodnutie je potrebné uplatňovať určité metódy rozhodovacieho procesu. Všeobecne chápané nástroje tohto procesu umožnia veliteľovi a štábu spolupracovať efektívne, najmä ak je veliteľstvo zvolané narýchlo. Rozhodovací proces má štyri etapy:
- a) **Zámer.** Veliteľ operačnej úrovne by mal v prvom rade určiť podstatu požadovaného rozhodnutia a čas na jeho prijatie. Potom potrebuje vydať svojmu štábu a podriadeným smernicu pre plánovanie na začatie všetkých potrebných činností, ktoré mu umožnia realizovať rozhodnutie organizovane a včas.
  - b) **Konzultácie.** Ak to umožní čas, v tejto druhej etape prebiehajú konzultácie na troch úrovniach:
    - 1) smerom nahor k strategickému veliteľovi pre prípadné odporúčania a na zaistenie toho, že operačný a strategický veliteľ vzájomne poznajú svoje zámery,

- 2) v horizontálnej rovine najmä s vysokými národnými predstaviteľmi a s diplomatickým zborom, inými organizáciami a s vlastnými odbornými poradcami a štábom,
- 3) smerom nadol k svojim veliteľom zložiek, aby zaistil pochopenie.
- c) **Stanovenie zodpovednosti.** Ešte pred prijatím rozhodnutia by mal JFC zvážiť vstupy svojich CCs a svojho štábu a potom použiť svoj úsudok, ovplyvnený prípadne uskutočnenou konzultáciou so strategickou úrovňou.
- d) **Rozhodnutie a vykonanie.** JFC by mal prijímať rozhodnutia osobne a vyjadrovať sa jasne a stručne. To je základ účinného velenia. Následne by mal zaistiť, aby toto rozhodnutie bolo patrične rozšírené a správne realizované.
- 6.026 **Postupnosť rozhodovacieho procesu.** Konzultácie, úvahy a rozhodovací proces budú prebiehať pod tlakom času a skôr súbežne ako postupne. Termín, v ktorom musí byť prijaté rozhodnutie, môže jasne vyplývať z okolností a ak nie, mal by sa jasne stanoviť v priebehu etapy riadenia. Konzultácie a úvahy môžu prebiehať súčasne a viesť k tomu, že rozhodnutia sa prijímajú na mieste. Prijatie rozhodnutia bude zákonite zahŕňať vlastný úsudok JFC na základe neúplných informácií. Riziku sa nedá vyhnúť. Zotrvávať však v nádejnom očakávaní úplného objasnenia môže viesť k ochromeniu. Riziko možno znížiť, ak sú jasne stanovené požiadavky na dôležité informácie už na počiatku plánovania neočakávaných situácií, a to v mierových podmienkach, ako aj v podmienkach prípravy konfliktu. Veliteľ operačnej úrovne musí tieto požiadavky pravidelne spresňovať. Velitelia by mali vedieť posúdiť, čo delegovať a na koho. Malo by im byť jasné, že aj keď delegujú svoju právomoc, vždy im ostáva zodpovednosť.
- 6.027 **Rozhodovací proces v mnohonárodnom prostredí.** Účinné rozhodovanie v mnohonárodnom prostredí je možné vidieť ako kombináciu kvality myslenia a súhlasu. V situáciách, keď spolu pôsobí viacero štátov, je zrejmá dôležitosť vzájomného akceptovania sa a seriózneho myslenia. Platí to najmä na veliteľstvách, ktoré sú zriadené pre konkrétny účel, alebo ktoré sú neskúsené. Podstatné je nečakať, až bude rozhodnutie prijaté, ale už vopred pracovať na dosiahnutí súhlasu prostredníctvom spoločného plánovania.
- 6.028 **Pochopenie podstaty problému.** Aby bol veliteľ schopný prijať vysoko kvalitné rozhodnutie, nevyhnutne na to potrebuje pochopenie skutočnej podstaty problému. V tom veliteľovi pomôžu strategická smernica, ope-

račné hodnotenie a výsledky vojenského spravodajstva. Skutočné pochopenie nehmotných a všeobecných faktorov problému bude prameniť iba z výskumu, štúdia, kontaktu a rokovania s hlavnými vojenskými a nevojenskými osobami. Niečo z toho môže prameniť i z predchádzajúcej skúsenosti. Úsilie o pochopenie podstaty veci by mal JFC rozvíjať od okamihu svojho menovania do funkcie a po celú dobu ťaženia. Instinktívne uvedomovanie si situácie v operačnom prostredí pomôže veliteľovi určiť, kedy prijímať rozhodnutie.

Časť V. Velenie

6.029 **Organizačná štruktúra velenia, riadenia a spojenia.** Organizačná štruktúra velenia je objasnená v AJP-3.¹⁵⁰⁾ Vymedzuje štandardné opatrenia velenia a riadenia spoločných operácií. Je to však iba jeden prístup, ktorý by sa mal aplikovať pružne. Ide o nevyčerpávajúci prehľad hlavných úvah v súvislosti s dobou rozhodnutia a následného prispôbenia rovnako externej, ako aj internej organizačnej štruktúry C2 ozbrojených síl. Tieto úvahy sú úzko prepojené a mali by sa zvažovať spoločne. Aj keď JFC nemusí mať žiadny vplyv na tieto opatrenia, mal by pochopiť dôvody na ich zavedenie.

- a) **Formulácia problému.** JFC by mal zvážiť intenzitu, charakter, rozsah a pravdepodobnú dobu trvania operácie a súčasne mať na zreteli, že problém sa bude vyvíjať. Súbežnosť môže tiež predstavovať problém. Môže ísť o množstvo prebiehajúcich operácií v rôznych fázach a s rôznou charakteristikou.
- b) **Stanovenie oblasti vplyvu.** Pre mnohonárodnú operáciu je rozhodujúce stanovenie bodu (bodov), kde by sa mohol dosiahnuť najväčší účinok. Hneď ako sa tieto body zistia, malo sa rozhodnúť o najlepšom postupe. Súčasne je potrebné si uvedomovať, že čo sa osvedčilo na jednej úrovni, nemusí byť vhodné pre inú úroveň.
- c) **Výkon velenia.** JFC by mal rozhodnúť o najlepšom spôsobe velenia svojím silám v rámci zásad velenia NATO. Tieto zásady, popísané v časti I, zdôrazňujú význam úlohového velenia.
- d) **Spojenie.** Ďalším faktorom je objem dostupných prostriedkov CIS. Súčasné prostriedky CIS v zásade umožňujú zabezpečovať výmenu informácií so zariadeniami vo vysielajúcej krajine (Reach-back Capability) a podporovať prevahu v rozhodovaní. Napriek dostupnosti moderných komunikačných prostriedkov si niektoré príležitosti vyžadujú rokovanie tvárou v tvár. Spojenie by malo v akejkoľvek situácii umožňovať optimálny výkon C2.

---

¹⁵⁰⁾ AJP-3(A) Kapitola 2.

- 6.030 **Vzt'ahy veliteľa k štábu.** Sila osobnosti veliteľa, jeho vedenie, štýl vedenia a celkové správanie budú mať priamy vplyv na morálku, zmysel pre orientáciu a výkon jeho štábu. Velitelia by preto mali:
- a) Stanoviť zásady a mať jasno v tom, čo očakávajú od svojho štábu.
  - b) Vytvoriť a udržiavať atmosféru, ktorá podnecuje nezávislé myslenie a iniciatívu podriadených. Podporovať včasné konanie a plnenie úloh. Zaistiť, aby príslušníci štábu pochopili, že pracujú pre svojich podriadených.
  - c) Vytvoriť atmosféru vzájomnej lojality a úcty, skôr ako atmosféru servilnosti a slepej poslušnosti. Mať schopnosť podporovať „lojálnu opozíciu“.
  - d) Posilňovať zmysel pre zapojenie sa do rozhodovacieho procesu a podieľania sa na povinnostiach. Delegovať právomoc primerane. Zvláštnu pozornosť venovať delegovanej právomoci a zodpovednosti medzi svojimi hlavnými funkcionármi (náčelník štábu, zástupca náčelníka štábu, politický poradca, právny poradca, poradca pre informovanie verejnosti a zástupca veliteľa, ak je ustanovený).

Prvoradou povinnosťou pracovníkov štábu na akejkol'vek úrovni je pomáhať veliteľovi tým, že budú získavať, analyzovať a koordinovať informácie a predkladať mu odporúčania, aby mohol prijať čo najlepšie rozhodnutie.

Kapitola 7 Plánovanie a vedenie operácie

Časť I. Úvod

7.001 Táto kapitola sa zaoberá rozhodnutím veliteľa a realizáciou variantov činnosti, ktorými sa dosiahnú požadované vojenské ciele. Plánovaním a vedením operácií veliteľom sa zaoberá skôr z jeho pohľadu, ako z pohľadu štábu. Identifikuje tie obdobia operácie, v ktorých vstupy veliteľa najviac ovplyvňujú celý proces a prispievajú k tvorbe vykonateľných plánov, realizáciou ktorých sa dosiahne požadovaný cieľový stav. Má úzky vzťah k publikácii AJP-5 *Spojenecká spoločná doktrína pre operačné plánovanie*, v ktorej sú uvedené ďalšie podrobnosti. Jej štruktúra je prispôbená procesu operačného plánovania a na zjednodušenie odkazov na príslušné dokumenty. ¹⁵¹⁾

Hlavné oblasti pozornosti veliteľa

7.002 Veliteľ spoločných síl by mal byť vymenovaný čo najskôr, aby mal čo najväčší vplyv na organizáciu ťaženia. Po vymenovaní prevezme pokyny, zvyčajne vo forme plánovacej smernice SACEUR. ¹⁵²⁾ Okrem toho získa sériu informácií od operačnej plánovacej skupiny (Operational Planning Group – OPG) ¹⁵³⁾, ako súčasť prvej etapy procesu operačného plánovania (Operational Planning Process – OPP) NATO.

7.003 Ihneď po vymenovaní sa na veliteľa sústreďí veľká pozornosť, pretože sa na neho bude klásť množstvo požiadaviek. Bude dostávať množstvo informácií z rôznych zdrojov a bude musieť riešiť niektoré hlavné otázky:

- a) Ako analyzovať tento problém, aby mu porozumel v plnom rozsahu?
- b) Kto sa čím zaoberá?
- c) Čo už bolo vypracované a čo je k dispozícii?
- d) Kto sú kľúčové osobnosti?
- e) Ako získať správne informácie?

---

¹⁵¹⁾ Pozri MC-133 *Systém operačného plánovania NATO; Manuál krízového manažmentu NATO; AJP-5 *Spojenecká spoločná doktrína pre operačné plánovanie a Smernice pre operačné plánovanie (GOP)*, vydané Spojeneckým velením pre operácie.*

¹⁵²⁾ Pozri AJP-5, Kapitola 4 – *Vojenské hodnotenie SACEUR.*

¹⁵³⁾ Ide o skupinu, ktorá vychádza zo širokého okruhu odborných znalostí rôznych veliteľstiev, operačných analýz a agentúr. Pozri AJP-5, Kapitola 4.

7.004 Času bude určite málo a veliteľ nemôže robiť všetko a byť všade. Jeho intelektuálne úsilie v tejto rannej etape je rozhodujúce a on sám musí vykonávať alebo kontrolovať tie činnosti, v ktorých má najväčšie skúsenosti a odborné znalosti. Je absolútne nutné, aby rýchlo zhromaždil svoj tím a vydal mu jasné a včasné pokyny, vrátane priorit, aby tím začal vykonávať sústredenú a cieľavedomú činnosť. Kľúčovými aktérmi sú náčelník štábu (COS – Chief of Staff), zástupca náčelníka štábu (DCOS – Deputy Chief of Staff) a politický poradca (POLAD – Political Adviser).

Podiel na plánovaní

7.005 Plánovanie by sa malo chápať ako intelektuálna činnosť, ktorá dáva do pohybu a usmerňuje proces, a nie ako proces usmerňujúci intelektuálnu činnosť. Tento prístup vychádza od JFC a pozostáva z kombinácie intuície, skúsenosti a efektívneho rozhodovacieho procesu.

7.006 Obr. 7.1 ukazuje základné prvky spoločných operácií. Je to základ teórie obsiahnutej v Kapitolách 5 a 6, ktorá je zjednotená pre praktickú realizáciu v procese operačného plánovania. Znárodňuje základné aktivity veliteľa a jeho štábu pri plánovaní a vykonaní ťaženia, bez ohľadu na podstatu problému, veľkosť nasadených síl alebo disponibilné, technologicky vyspelé komunikačné a informačné systémy. Veliteľ sa zameriava na identifikáciu toho, čo sa pravdepodobne ukáže ako rozhodujúce, a vyberie taký variant činnosti, ktorý má najväčšiu šancu na úspech. Jeho štáb na základe konkrétnych pokynov a pochopenia zámeru rozpracuje podrobnosti a zaistí realizáciu úloh veliteľa. Veliteľ, ako aj jeho štáb sú zapojení do podrobného riadenia.

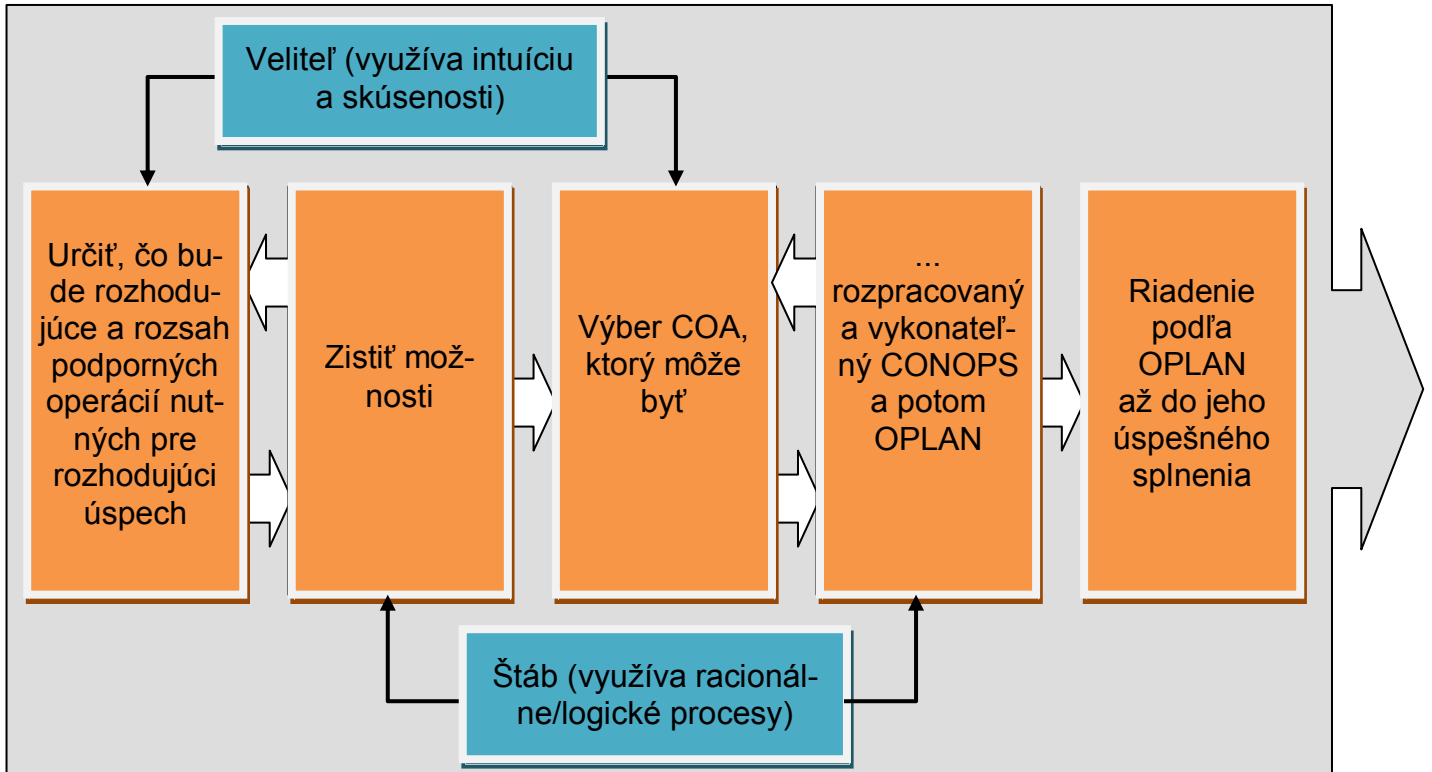
7.007 Táto kapitola sa zameriava na dve hlavné otázky, ktoré vyplývajú z tohto modelu pre JFC. Obe otázky možno zodpovedať vo vzájomnej spolupráci a nemusí ich riešiť výhradne veliteľ. Ide o nasledujúce otázky:

- a) Ako si vybrať úspešný COA?
- b) Ako vyžiť tento úspešný COA?

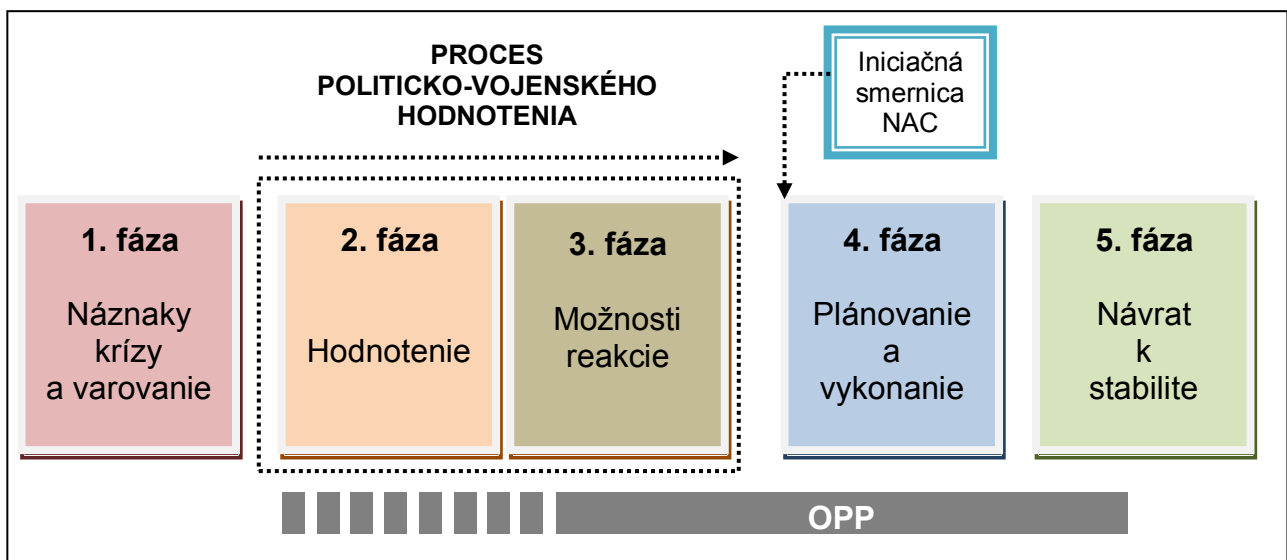
Plánovanie vojenskej operácie

7.008 Operačné umenie a tvorba operačnej koncepcie NATO sú opísané v Kapitole 6 a sú označené ako proces operačného plánovania. Tento proces je definovaný v MC-133 a podrobne rozpracovaný v AJP-5, ktorá sama je v súlade so systémom krízového riadenia NATO, opísaným

v Kapitole 4. Strategická úroveň krízového riadenia je prepojená s plánovaním operácií tak, ako znázorňuje obr. 7.2.

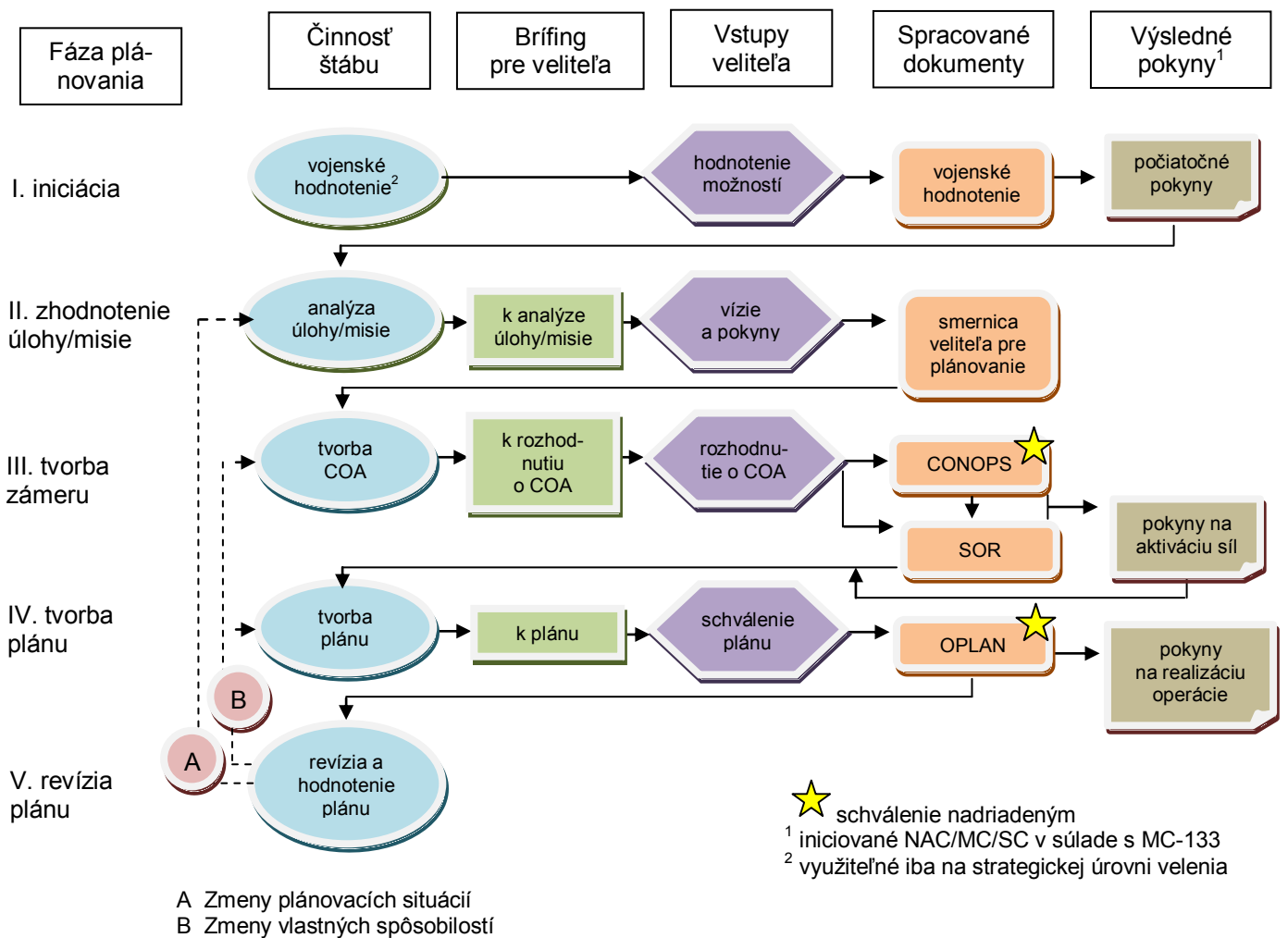

Obr. 7.1 Plánovanie a vykonanie – vplyvy velenia a štábu

Obr. 7.2 Súbeh fáz NCRS s OPP

7.009 **MC-133 a fázy plánovania podľa AJP-5.** MC-133 popisuje proces dvojfázovej tvorby plánu skladajúci sa z politicko-vojenského hodnotenia a tvorby plánu. Proces politicko-vojenského hodnotenia uvedený v MC-133 zodpovedá prvým trom fázam procesu operačného plánovania – iniciácii, orientácii a príprave koncepcie. Zostávajúce dve fázy procesu operačného plánovania – príprava plánu a jeho posúdenie – zodpovedajú príprave plánu podľa MC-133. Operačný plánovací proces je znázornený na obr. 7.3 a je podrobne vysvetlený v AJP-5.

Obr. 7.3 Prehľad procesu plánovania vojenskej operácie

Časť II. Orientácia

Proces hodnotenia

- 7.010 Proces hodnotenia, opísaný v Kapitole 5 a rozpracovaný v AJP-5, je najdôležitejší pre formuláciu plánu operácie veliteľa spoločných síl a pre nasledujúce spresňovanie plánov v spojeneckej spoločnej operácii. Tento proces je však využiteľný na všetkých úrovniach velenia. Systém hodnotenia je štandardný a zahŕňa analýzu úlohy, formuláciu úlohy, analýzu situácie, analýzu a porovnanie vlastných a protivníkových variantov pôsobenia, ako aj výber a spresnenie najlepšieho vlastného variantu pôsobenia.
- 7.011 Hodnotenie musí viesť k takej činnosti, ktorá je vhodná, realizovateľná a prijateľná a ktorá vedie k rozhodnutiu veliteľa a k jeho zámeru operácie. Významnosť každého aspektu v priebehu procesu plánovania bude závisieť od celkovej úlohy, spravodajského hodnotenia a prevládajúcich okolností.

Analýza úlohy/misie¹⁵⁴⁾

- 7.012 Analýza úlohy/misie je logický proces, ktorým sa od rozkazu veliteľa odvodzujú stanovené a predpokladané úlohy, nevyhnutné na splnenie úlohy. Veliteľ by mal určiť, aké obmedzenia sa budú dodržiavať, a podľa vývoja ťaženia rozhodne, či nie je potrebná ďalšia smernica. Analýza bojovej úlohy je dynamický proces, ktorý spúšťa a riadi zostávajúcu časť hodnotenia. Vykonáva sa neustále aj po nasledujúcom posúdení situácie a úlohy. Analýza úlohy/misie je prvým krokom procesu. Ten zahŕňa stanovenie zámeru nadriadeného aj analýzu spojeneckého bezpečnostného a vojensko-strategického postupu, vrátane krátkodobých a dlhodobých cieľov na dosiahnutie cieľového stavu. Ďalej zahŕňa predpoklady na úspech, čas, priestor, sily a informačné faktory a akékoľvek obmedzenia a predpoklady.
- 7.013 Ciele strategického cieľového stavu všeobecným spôsobom popisujú, čo Aliancia zamýšľa dosiahnuť vojenskou činnosťou. Vojenské ciele popisujú, čo sa musí na dosiahnutie finálneho stavu splniť vojensky. Akonáhle veliteľ určí, aké sú vojenské podmienky, je potrebné stanoviť spôsob, akým sily dosiahnu splnenie cieľov. Analýza úlohy/misie by mala tiež zahŕňať stanovené a predpokladané úlohy a podľa potreby

---

¹⁵⁴⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-5, Kapitola 4.

aj stanovenie priorít. Výsledkom analýzy úlohy/misie bude spresnenie úlohy/misie pre sily, t. j. formulácia úlohy/misie (Mission Statement).

- 7.014 **Formulácia úlohy/misie.** Analýza úlohy/misie, ktorá potvrdila pochopenie nariadení k úlohe/misii vydaných nadriadenými a spôsobilosť splniť úlohu/misiu, vedie k opakovanej formulácii úlohy/misie veliteľom. Formulácia úlohy/misie je hlavným výstupom analýzy. Je to jasné a stručné vyjadrenie toho, **kto** zrealizuje operáciu, **čo** má byť realizované, **kedy** sa to má vykonať, **kde** sa to bude vykonávať a **prečo** sa to vykonáva (t. j. účel operácie). Formulácia úlohy/misie však neurčuje, **ako** sa má operácia realizovať. Musí určiť hlavné úlohy veliteľa potrebné na splnenie cieľov a dosiahnutie požadovaného cieľového stavu stanoveného nadriadenými. Poradie týchto prvkov sa môže líšiť, prioritou je ich jednoznačnosť.
- 7.015 **Analýza situácie, vlastných síl a síl protivníka.** Analýza faktorov ovplyvňujúcich úlohu sa vykonáva pred hodnotením možných variantov pôsobenia. Faktory sa hodnotia v rámci troch kategórií: ¹⁵⁵⁾
- a) **Všeobecná situácia.** Analýza všeobecnej situácie by mala zvažovať krátkodobé a dlhodobé politicko-diplomatické príčiny konfliktu v geostrategickom kontexte Aliancie. Mala by zvažovať politické vplyvy, ekonomické, právne a morálne obmedzenia, medzinárodné záujmy, charakteristiky operačného priestoru, ekonomické a sociálne podmienky a vedecké a technologické faktory ovplyvňujúce operačný priestor. Ďalej by mala obsahovať charakteristiku geografického prostredia a aktuálne spravodajské informácie. Mala by tiež zistiť strategické požiadavky (napríklad prístup do priestoru, teritoriálnych vôd a vzdušného priestoru) a súvisiace diplomatické, ekonomické a informačné faktory. Dokončenie analýzy situácie má významný vplyv na analýzu protivníka a vlastných síl.
  - b) **Analýza situácie síl protivníka.** Analýza situácie síl protivníka by mala zvážiť priestor rozmiestenia síl protivníka, jeho spôsobilosti a zraniteľné miesta. ¹⁵⁶⁾ Mala by zahŕňať: hodnotenie súčasných a predpokladaných COA, politické a vojenské zámery a ciele a určenie strategického a operačného ťažiska síl protivníka, jeho vojensko-strategické a operačné výhody a limity, ako aj operačné charakteristiky a hodnotenie bojovej efektívnosti protivníka.
  - c) **Analýza situácie vlastných síl.** Analýza situácie vlastných síl by mala mať rovnakú štruktúru ako analýza situácie protivníka. Ve-

¹⁵⁵⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-5, Kapitola 4.

¹⁵⁶⁾ Veliteľ by mal mať spravidla k dispozícii oficiálne spravodajské hodnotenie, z ktorého môže analytik vychádzať.

liteľ by mal mať obvykle k dispozícii podporné hodnotenia, vrátane personálnej, spravodajskej, logistickej, topograficko-geodetickej a zdravotníckej podpory, podpory velenia a riadenia, komunikačnej podpory a hodnotenie informovania verejnosti. Tvorba možného COA vlastných síl je odvodená od predchádzajúcich analýz a určuje spôsob splnenia úlohy.

7.016 **Analýza a koncept operácie.** Ďalším nutným krokom je operačná analýza a vytvorenie konceptu operácie. Tento proces je podrobne popísaný v AJP-5. Analytický proces by sa mal v tejto fáze zamerať na tvorbu konceptu ťaženia, ktorá je popísaná v Kapitole 6.

7.017 **Požiadavky veliteľa na rozhodujúce informácie.**¹⁵⁷⁾ Na začiatku operácie alebo pred jej začiatkom, ak to situácia umožňuje, veliteľ formuluje otázky, na ktoré potrebuje dostať relevantné odpovede. Odpovede na tieto otázky sú dôležité pre úspešné vedenie operácie. Veliteľove otázky sa transformujú do jeho požiadaviek na rozhodujúce informácie (The Commanders Critical Information Requirements – CCIRs), v ktorých sú zahrnuté stav a možnosti vlastných vojsk, podklady o úmysloch protivníka a jeho možnostiach a tiež podklady o priestore bojovej činnosti.¹⁵⁸⁾ Časti rozhodujúcich informácií, na ktoré sa bude sústreďovať úsilie zhromažďovania informácií, sa v každej fáze operácie navrhujú veliteľovi na schválenie. Velitelia používajú CCIRs ako pomocný prostriedok, aby si potvrdili svoje predstavy o bojiisku a zhodnotili požadované účinky a spôsob dosiahnutia rozhodnutia na splnenie úlohy alebo na zaistenie závažných odlišností pri predpokladanej činnosti protivníka. CCIRs musia byť prepojené s najdôležitejšími predpokladanými rozhodnutiami veliteľa. Počet CCIRs by mal byť obmedzený, aby sa zaistilo ich zameranie na hlavné úsilie, a musia sa neustále prehodnocovať z hľadiska ich platnosti. Skupina operačného plánovania (Operations Planning Group – OPG), ktorá sa vytvára účelovo na príslušnom operačnom štábe, by mala riadiť získavanie hlavných informácií pre plánovanie. Toto riadenie sa realizuje vymedzením potrieb v „Požiadavkách na informácie“ (Requests for Information – RFI) vyššiemu veliteľstvu alebo iným agentúram.

- a) **Prioritné požiadavky na spravodajstvo** (Priority Intelligence Requirements – PIRs). Patria sem také požiadavky na spravodajské informácie, ktorým veliteľ určuje prioritu a potrebuje ich prednostne pri plánovaní úloh a pri svojom rozhodovacom procese.¹⁵⁹⁾ Príkla-

---

¹⁵⁷⁾ Pozri AJP-5, Kapitola 4.

¹⁵⁸⁾ Pozri AJP 2.1 Spojenecká spoločná doktrína pre spravodajské postupy.

¹⁵⁹⁾ AAP-6 Terminologický slovník pojmov a definícií NATO.

dom takýchto priorit sú zámery protivníka alebo hodnotenie jeho operačných spôsobilostí. Sú zahrnuté v pláne zhromažďovania informácií.¹⁶⁰⁾

- b) **Základné prvky informácií o vlastných silách.** Základné prvky informácií o vlastných silách (Essential Elements of Friendly Information – EEFIs) sú rozhodujúcim aspektom operácií vlastných síl. Ich vyzradenie protivníkovi by malo za následok neúspech alebo obmedzenie úspechu operácie, a preto musia byť chránené pred prieskumom protivníka. EEFIs možno považovať za hlavné otázky zaujímavé protivníka. Ide napríklad o zámery, spôsobilosti a činnosti vlastných síl. To sú informácie, ktoré protivník potrebuje, aby splnil svoju úlohu. Preto je ich ochrana taká dôležitá. EEFIs vymedzujú, ktoré činnosti sa musia chrániť opatreniami operačnej bezpečnosti spojeneckých síl.
- c) **Požiadavky na informácie o vlastných silách.** Ide o požiadavky na také informácie o vlastných silách, ktoré veliteľ potrebuje vedieť a ktoré by mohli ovplyvniť jeho schopnosť splniť úlohu. Zahŕňajú osoby, údržbu, zásobovanie, stav zásob munície, paliva, olejov a mazadiel a operačné spôsobilosti.

7.018 **Prvotné hodnotenie síl.** Vykonaním rozboru hlavných úloh operácie (analýza „troops-to-task“) stanovených v priebehu analýzy úlohy dostaneme prvotný odhad požiadaviek na sily. Tento odhad aktualizuje predbežné hodnotenie síl, uvedené vo vojenskom hodnotení SACEUR. Malo by sa porovnať s nariadením pre plánovanie síl a osobitne s obmedzeniami stanovenými na politicko-vojenskej úrovni a s inými hodnoteniami, ako je napr. hodnotenie spracovávané v procese revízie prehľadu obranných požiadaviek (Defence Requirements Review – DRR). Odhad sa ďalej spresňuje v priebehu fázy tvorby zámeru. SACEUR však tiež môže v jednotlivých krajinách neformálne zisťovať prípadnú dostupnosť síl.

7.019 **Predstavenie zámeru veliteľa.** Účelom predstavenia zámeru veliteľa k analýze úlohy je posúdiť odhad situácie a potvrdiť správnosť vyjadrenia úlohy a operačného zámeru, ako aj spresniť návrh všeobecnej politickej smernice (Comprehensive Political Guidance – CPG) na použitie vo vlastnom a podriadených veliteľstvách. Predstavenie zámeru zhrňa všetky analýzy, ktoré spracoval veliteľ a OPG a ktoré sa prerokovali

¹⁶⁰⁾ Plán pre zhromažďovanie informácií zo všetkých dostupných zdrojov, ktorého cieľom je naplniť všetky požiadavky na spravodajské informácie a transformovať ich do rozkazov a požiadaviek pre príslušné agentúry (AAP-6).

v priebehu fázy zhodnotenia úlohy. Predstavenie zámeru potvrdzuje správnosť nariadenia veliteľa na tvorbu zámeru. Nariadenie veliteľa sa zameriava na jeho začiatkový zámer a môže riešiť predpokladané vlastné varianty činnosti. Na základe predstavenia zámeru a ďalších pokynov dokončí štáb doporučenú CPG.

- 7.020 **Smernica veliteľa pre plánovanie.** Výstupom fázy hodnotenia úlohy je všeobecná politická smernica. Ide o oficiálny dokument, ktorý slúži štábu na ďalšie plánovanie a ktorý začína a usmerňuje plánovanie podriadených veliteľstiev. CPG má tri hlavné časti: požadovaný cieľový stav, formulácia úlohy a začiatkový zámer veliteľa. Začiatkový zámer odráža veliteľovu víziu operácie z hľadiska účelu operácie a základných podmienok, ktoré sa musia dosiahnuť na rozhodujúcich bodoch na dosiahnutie požadovaného cieľového stavu. Veliteľ môže vyjadriť svoj odhad zámeru protivníka, rovnako ako riziká spojené s vykonaním operácie, a vydať pokyn na tvorbu alebo vypustenie určitých variantov pôsobenia.

Časť III. Príprava konceptu

- 7.021 Príprava konceptu sa začína zhodnotením CPG, ktorá je základom pre ďalšiu štábnu analýzu a tvorbu vlastných variantov pôsobenia. COAs sú spočiatku vyjadrené všeobecne a skúma sa ich platnosť. Spresňujú sa pomocou analýzy, vojnových simulácií a pripomienok podriadených veliteľov v priebehu súbežného plánovania. Výsledky analýzy štábu a porovnania rôznych variantov pôsobenia sa prednesú veliteľovi spolu s odporúčaním na rozhodnutie. Na základe rozhodnutia, prípadne podľa ďalších pokynov veliteľa, štáb spresní vybrané varianty činnosti a spracuje CONOPS a SOR, ktoré predstavujú cieľové produkty tejto fázy plánovania. ¹⁶¹⁾
- 7.022 **Porovnanie variantov činnosti.** ¹⁶²⁾ Na základe kritérií stanovených veliteľom pre COA vykoná OPG porovnania vytipovaných COAs na výber najvhodnejšieho z nich. Porovnanie zahŕňa tieto aspekty:
- Porovnanie variantov činnosti vlastných síl a síl protivníka.** Ide o porovnanie relatívnej účinnosti každého vlastného COA vo vzťahu ku každému COA protivníka. Toto porovnanie je spravidla odvozené z vojnovkej hry.

---

¹⁶¹⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-5, Kapitola 4.

¹⁶²⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-5, Kapitola 4.

- b) **Výber kritérií na voľbu variantov činnosti veliteľa.** Veliteľ vydá svojmu štábu smernicu, stanovujúcu, ktorý COA najlepšie podporuje veliteľov zámer.
- c) **Porovnanie vlastných variantov činnosti.** Ide o porovnanie relatívnych výhod každého vlastného COA. Je založené na hodnoteniach štábu, vojnových hrách a kritériách na výber COA.

7.023 **Úloha veliteľa pri výbere variantov činnosti.** Pre skúsený tím veliteľa bude často riešenie problému jasné už v počiatočnom období, na základe čoho bude mať JFC určite predstavu o niekoľkých možných COAs. Jeho myslenie ovplyvňuje rad problémov. K tým zložitejším patria:

- a) **Prvotné usporiadanie.** Nepochybne bude existovať politická potreba „dostať sa tam rýchlo a niečo vykonať“. V snahe vyhovieť tejto požiadavke existuje nebezpečenstvo, že nasledujúce varianty buď stroskotajú, budú veľmi obmedzené, alebo príde k vynútenému nasadeniu síl. Charakter ťaženia sa niekedy môže náhle zmeniť, a tak zloženie síl pre začiatočnú fázu nemusí byť vhodné pre nasledujúce operácie. Na operačnej úrovni bude počiatočné usporiadanie jednou z hlavných úvah. To platí osobitne pre veľké pozemné sily, ktorých presun vo vnútri JOA bude často obtiažny, ako aj pre logistickú základňu, ktorá je možným obmedzujúcim faktorom pre pohyb síl. Vzdušné a námorné súčasti môžu ponúknuť alternatívy, vrátane plávajúcich námorných základní, a poskytovať tak ďalšie možnosti. Zvažovanie týchto problémov by nemalo viesť k príliš opatrnému prístupu. Odvážnym rozhodnutím vo vhodnej situácii je možné už na začiatku dosiahnuť účinok, ktorý možno využiť neskôr.
- b) **Ofenzíva a defenzíva.** Všetky operácie by mali mať ofenzívny a defenzívny charakter. Statickú defenzívu treba skôr či neskôr prekonať. Akákoľvek defenzíva sa skladá z dvoch hlavných častí:
  - 1) Zo systému defenzívy, ktorého cieľom je dosiahnutie, oslabenie, spomalenie a prípadne znehybnenie protivníka a rozsiahly protiútok s cieľom poraziť alebo zničiť ho.
  - 2) Z priestorov, ktoré sú najdôležitejšie pre JFC, a z priestorov nevyhnutných pre úspešný útok protivníka. Tieto priestory (si) určuje JFC. Po ich určení by mal rozvinúť sily za účelom zničenia protivníka. Rozhodnúť môže jedine ofenzíva a defenzívnu fázu operácie je potrebné považovať za prechodnú.

Ofenzívne operácie by mali byť určené na získanie a udržanie iniciatívy a na vyvíjanie neustáleho tlaku na protivníka. Každý plán ofenzívy by mal stanoviť vyvážené a reálne ciele, mal by byť dostatočne pružný

na využitie úspechu a dostatočne robustný, aby si zachoval platnosť. Bez dosiahnutia aspoň lokálnej vzdušnej nadvlády bude úspešný len zriedka. Osobitne pre mnohonárodnú operáciu je rozhodujúci dostatok času na výcvik a nácvik pre zložky pred hlavnými útočnými operáciami.

- c) **Analýza a manažment rizík.** Vojenské operácie sú nevyhnutne spojené s rizikom, preto analýza a manažment rizík pomáha veliteľom na všetkých úrovniach pri prijímaní kvalifikovaných rozhodnutí. Manažment rizík nie je kompromisom. Zahŕňa prijatie rizika v jednom priestore, aby sa eliminovalo riziko v inom. JFC stanoví hlavné úsilie s vedomím, že prijíma a usmerňuje riziká v ostatných priestoroch.
- d) **Sústredenie sily a hospodárnosť úsilia.** Tieto dve zásady vedenia operácií sú osobitne významné pre operačnú úroveň. V priebehu celého plánovania vedenia ťaženia bude JFC neustále premýšľať, kde sústredí (nie však vo význame „nahromadí“) ozbrojené sily na dosiahnutie požadovaného účinku. Presné zistenie miesta bude dôležité, aby sa mohol sústrediť na body najväčšieho dopadu.
- e) **Logistika a administratíva.** Je veľmi dôležité nájsť rovnováhu medzi zaistením podpory zložiek a národných kontingentov a miestom a veľkosťou mobilných a stacionárnych zásob a súčasne zabrániť sústredeniu nadmerných zásob. Príslušníci logistiky musia mať v správny čas potrebné znalosti, aby mohli predpokladať potreby. Tak vznikne dôvera a zabráni sa nadmerným zásobám a zbytočne veľkému logistickému úsiliu. Nižšie logistické zaťaženie pri súčasnom zaistení (dostatočného) zabezpečenia pozitívne ovplyvňuje schopnosť prevziať iniciatívu a využiť ju. To vyžaduje stacionárne, ako aj mobilné logistické zabezpečenie, ktoré je v prípade potreby schopné rýchlej reorganizácie. Kapacita logistiky ovplyvňuje všetky uvedené problémy a je rozhodujúcim činiteľom pri výbere víťaznej koncepcie na operačnej úrovni. Administratíva a zabezpečenie síl vyžadujú vedenie ľudí a riadenie na takej úrovni, akú má ozbrojený konflikt, a nemali by sa ponechať výhradne na podriadené logistické a administratívne štáby.

7.024 **Výber variantov pôsobenia.** ¹⁶³⁾ Po prezentáciách realizovateľných COAs a po odporúčaní a porovnaní COAs rozhodne JFC o výbere najlepšieho z nich, ktorý zodpovedá operačným cieľom. Na to si môže vyžiadať aj odporúčania podriadených veliteľov. Rozhodnutie JFC nebude prostým výberom jedného z ponúkaných COAs. Môže rozhodnúť o vý-

---

¹⁶³⁾ Podrobnejšie pozri v AJP-5, Kapitola 4.

bere COA s úpravou alebo bez úpravy, môže tiež zlúčiť určité aspekty rôznych COAs do nového COA, alebo môže nariadiť preskúmanie ďalších COAs.

- 7.025 **Príprava variantov pôsobenia a konceptu operácie.** Po tom, ako veliteľ rozhodne o konkrétnom variante pôsobenia, rozpracuje štáb vybraný COA do konceptu operácie. ¹⁶⁴⁾
- 7.026 **Stanovenie požiadaviek.** ¹⁶⁵⁾ Súčasťou prípravy konceptu operácie je spracovanie predbežného SOR, ktorý uvádza súčasti síl a spôsobilosti požadované na realizáciu CONOPS, vrátane požiadaviek podriadených veliteľov.
- 7.027 **Schválenie konceptu operácie.** JFC predloží hlavnému veliteľovi spojeneckých síl v Európe na schválenie CONOPS a predloží aj svoj príspevok do predbežného prehľadu požiadaviek SACEUR. CONOPS je nutné schváliť pred predložením plánu operácie. Štáb však môže pokračovať v plánovacom procese a začať fázu tvorby plánu.

Zámer veliteľa

- 7.028 **Vizualizácia.** Veliteľ pre každú úlohu stanoví, čo by sa malo dosiahnuť, a začne spracovanie plánov na splnenie úlohy. Vizualizácia zahŕňa zámer vykonania a výsledku operácie. Je to duševný odraz aktuálnej situácie a zamýšľaného cieľového stavu, ako aj spôsobu postupu (na základe zámeru vyššieho veliteľa, dostupných informácií a intuície). Zámer veliteľa je hlavnou časťou CONOPS a mal by ho spracovať veliteľ. Mal by byť stručný a výstižný, aby ho podriadení správne pochopili. Zámer veliteľa je všeobecné vyjadrenie predpokladaného priebehu operácie. Je to stručné vyjadrenie celkového účelu úlohy, požadovaného cieľového stavu a všetkých podstatných informácií o spôsobe jeho dosiahnutia. Mali by ho jednoznačne pochopiť všetci podriadení veliteľa v záujme kvalitnej prípravy ich vlastných OPLANs a/alebo rozkazov.
- 7.029 **Zameranie na výsledky.** Zámer definuje cieľový stav vo vzťahu k faktorom úlohy, protivníkovi, operačnému prostrediu, terénu, silám, času a príprave na budúce operácie. Ako taký sa zameriava na výsledky, ktoré sa od operácie očakávajú vopred a aké predpokladajú prechodné fázy na budúce operácie. V širšom ponímaní ide o to, akým spôsobom veliteľ predpokladá dosiahnuť tieto výsledky. Zameriava sa na ozbrojené sily

¹⁶⁴⁾ AJP-5, Kapitola 4.

¹⁶⁵⁾ Podrobnejšie k procesu tvorby síl pozri v AJP-5, Kapitola 4 a AJP-3(A).

ako na celok. Ďalšie informácie o spôsobe dosiahnutia požadovaných výsledkov sa poskytujú iba na objasnenie zámeru veliteľa.

- 7.030 **Jednotiaci koncept.** Zámer veliteľa je zároveň jednotiacim konceptom všetkých prvkov síl. Poskytuje všeobecný rámec pre činnosť podriadených veliteľov. Je platný aj vtedy, keď sa plán operácie nedá použiť, alebo ak je nutné, aby podriadení prijímali rozhodnutie vedúce ku konečnému cieľu, než aby sa zaoberali radom predpokladaných postupných udalostí, ktoré by už v danom priestore a čase nedávali zmysel. Zámer veliteľa je prvkom, ktorý umožňuje úlohové velenie. ¹⁶⁶⁾
- 7.031 **Uplatňovanie úlohového velenia.** Vyhlásením zámeru dáva veliteľ podriadeným voľnosť činnosti v rámci širších súvislostí úlohy, skôr, ako v rámci obmedzení príslušného CONOPS alebo plánu manévru. Zámer veliteľa umožňuje podriadeným pružné prispôsobenie svojich činností na dosiahnutie úspechu. Zameranie na cieľový stav skôr ako na sled udalostí umožní veliteľovi viesť operáciu vyššou rýchlosťou a s vyššou efektívnosťou rozhodovania. To umožní i podriadeným silám viesť operáciu rýchlejšie ako protivník. Protivník tak bude vyvedený z rovnováhy a nebude schopný premyslene reagovať. Zameranie na cieľový stav podporuje iniciatívu veliteľov na všetkých úrovniach tým, že im pomáha zamerať sa na požadovaný výsledok, dokonca aj vtedy, keď sa CONOPS musí upravovať podľa meniacich sa podmienok, keď je prerušené spojenie a keď chýbajú ďalšie rozkazy alebo nariadenia. Zámer veliteľa dáva podriadeným rovnakú príležitosť na vytvorenie vízie cieľového stavu, pretože sa opiera o cieľový stav, ktorý majú sily dosiahnuť ako celok.
- 7.032 **Vstupy veliteľa.** S ohľadom na dôležitosť zámeru je nevyhnutné, aby ho pripravoval a prednášal osobne veliteľ. Aj keď obmedzený čas a bojové podmienky môžu vyžadovať, aby veliteľ vydal zámer ústne, prípadne rádiom alebo elektronickými prostriedkami, najlepšie je predniesť ho podriadeným osobne, vrátane odovzdania jeho písomnej formy. Osobný prednes zaisťuje vzájomné pochopenie toho, čo nadriadený požaduje. Písomná forma zámeru je podkladom na plánovanie podriadených.
- 7.033 **Zhrnutie.** Zámer veliteľa zaisťuje prepojenie medzi úlohou a spôsobom, akým veliteľ plánuje túto úlohu splniť. Zámer by mal spracovať veliteľ a mal by byť vyjadrený jednoduchými vetami, ktoré jasne určia,

---

¹⁶⁶⁾ Pozri Kapitola 5.

prečo sa operácia vedie, aké sú je cieľový stav a kritériá úspechu, vojenské ciele a spôsob, akým sily ako celok dosiahnu cieľový stav.

Časť IV. Tvorba plánu

Príprava síl

- 7.034 Po vyhlásení CONOPS veliteľom vykonáva štáb podrobné plánovanie jednotlivých operácií ťaženia.¹⁶⁷⁾ Účelom fázy prípravy plánu je určiť ďalšie sily na realizáciu CONOPS, zaistiť ich zabezpečenie a ochranu a organizovať a riadiť ich včasné zasadenie do JOA. To tiež zahŕňa ďalšie rozpracovanie podrobností a požiadaviek na krízové opatrenia (Crisis Response Measures) v každej funkčnej oblasti na zaistenie plnej integrácie a efektívnej realizácie CONOPS.
- 7.035 **Vytváranie/aktivácia zloženia síl.**¹⁶⁸⁾ Predbežné SOR by sa mali používať ako základ na nepretržité plánovanie síl. Účasť štátov na tvorbe síl je popísaná v MC-133. V CONPLANs s dlhou dobou varovania sa určuje iba typ a veľkosť síl a ich spôsobilosti (Representational Forces). Pri tvorbe OPLAN (a stáleho obranného plánu (Standing Defence Plans – SDP)) sa požaduje, aby štáty určili reálne sily a aby bol vytvorený zoznam spojeneckých síl (Allied Force List – AFL), vrátane zoznamu spojeneckých síl k dispozícii (Allied Disposition List – ADL).
- 7.036 **Nasadenie síl.**¹⁶⁹⁾ Aj keď je premiestnenie síl do požadovaného priestoru operácie národnou zodpovednosťou, SACEUR má vedúcu úlohu pri koordinácii plánovania zasadenia s prispievajúcimi štátmi rovnako ako JFC.
- 7.037 **Schválenie plánu.**¹⁷⁰⁾ Všetky CONPLANs strategickej úrovne spravidla vyžadujú schválenie Vojenským výborom, zatiaľ čo OPLAN a SDP strategickej úrovne vyžadujú schválenie príslušným spojeneckým politickým výborom alebo skupinou. Všetky podriadené CONPLANs, OPLAN a podporné plány (Supporting Plans – SUPPLANs) vyžadujú schválenie iniciačným výborom.

¹⁶⁷⁾ Pozri AJP-5, Kapitola 4.

¹⁶⁸⁾ Pozri MC-133, príloha C a AJP-5, Kapitola 4.

¹⁶⁹⁾ Pozri AJP-5, Kapitola 4.

¹⁷⁰⁾ Pozri AJP-5, Kapitola 4 a AJP 3-13 Spojenecká spoločná doktrína pre zasadenie síl.

Časť V. Realizácia plánu

7.038 Rámec operačnej úrovne popísaný v Kapitole 5 pomáha pri zameraní a znázornení ťaženia pri jeho priebehu. Vykonaním plánu sa zaoberá publikácia AJP-3(A). Nasledujúca sekcia sa dotýka množstva oblastí, ktoré vyžadujú osobnú účasť JFC.

Informačná architektúra veliteľa spoločných síl

7.039 Informácie sú pre JFC dôležité, mal by ich však zvažovať komplexne, nielen z úzkeho pohľadu J2. Mal by mať ujasnené, čo potrebuje vedieť a kedy informácie potrebuje. Mal by však tiež zvažovať, kto ďalší v jeho blízkosti potrebuje informácie a zaistiť, že ich dostane v správnom čase tak, aby sa tok informácií zladil s úrovňami rozhodovania. JFC by mal tiež zvážiť, čo chce, aby protivník vedel, a čo nie.

7.040 JFC by sa však nemal sústrediť len na zhromažďovanie informácií. Nastanú situácie, kedy na to, aby zistil *čo nie je známe*, bude musieť *niečo vykonať*. Pri testovaní a skúmaní systému protivníka umožní reakcia protivníka často pochopiť celý rad otázok. V tomto zmysle možno povedať, že všetky operácie sú vo svojom dôsledku zhromažďovaním informácií.

Prístup k veleniu

7.041 **Vyhlásenie zámeru veliteľa.** JFC by mal osobne napísať vyjadrenie bojovej úlohy/misie, zámeru veliteľa a spôsob vedenia operácie podľa CONOPS/OPLAN.¹⁷¹⁾ Tieto časti dokumentu sú rozhodujúce na to, aby jeho podriadení konali účelne, ak sa pred nimi vyskytnú neočakávané príležitosti, alebo, ak nebudú k dispozícii žiadne rozkazy. Najdôležitejší je zámer veliteľa, v ktorom JFC vyjadruje celkový účinok, aký si želá dosiahnuť proti protivníkovi.

7.042 **Informovanie verejnosti (Public Information – PI).** Média, vrátane internetu, sa stávajú dôležitým kanálom na udržiavanie verejnej a politickej podpory. JFC ich nemôže nechať bez povšimnutia, ale nemôže si dovoliť zaoberať sa iba nimi. Mal by si uvedomovať svoje schopnosti v rokovaní s médiami a mal by starostlivo zvažovať, kedy bude vystupovať so svojím hovorcom. Nastanú však situácie, kedy význam správy bude vyžadovať, aby viedol mediálne vystúpenie sám. V každom prípade by si však mal položiť otázku: „S kým bojujem

---

¹⁷¹⁾ Pozri AJP-5, Kapitola 4.

a z akého dôvodu?“ PI je funkcia velenia a nemožno ju ďalej delegovať alebo priradovať k funkciám štábu. Porozumenie a podpora verejnosti by sa mala získavať prostredníctvom všetkých dostupných prostriedkov, vrátane včasného zverejňovania významných informácií na internete.

Integrácia, koordinácia a synchronizácia operácií

7.043 **Manažment ťaženia.** Clausewitz poznamenal, že „vojna má svoju vlastnú gramatiku, avšak nemá logiku“. Pochopenie tejto gramatiky neznamená prikladať zložitej a neustále sa vyvíjajúcej situácii nesprávny zmysel pre poriadok. JFC by sa mal skôr snažiť obrátiť tento chaos vo svoj prospech správnym pochopením vplyvu taktickej činnosti na plán ťaženia a najmä na politické ciele. Toto pochopenie bude znamenať výhodu v prípade takého protivníka, ktorý tento podstatný vzťah nerozpozná. JFC by mal byť tesne zapojený do hodnotenia úspešnosti ťaženia, aby vedel, či „vít'azí“. Riadenie ťaženia sa uskutočňuje väčšinou prostredníctvom radu rokovaní a mítingov, organizovaných pod názvom „rytmus operácie“. Konkrétny spôsob sa bude líšiť podľa charakteru operácie, predovšetkým ak ide o mnohonárodné operácie. JFC by však za akejkoľvek situácie mal mať jasno v tom, aké informácie potrebuje a ako by sa mali prezentovať. Jeho úlohou je usmerňovať a riadiť tento proces priamo alebo pomocou náčelníka štábu, aby mohol prijímať včasné a efektívne rozhodnutia.

7.044 **Sila/účinnosť zoskupenia.** Nesmierny význam pre plné využitie doplnujúceho charakteru vzájomných vzťahov veliteľov zložiek a výhod spoločného pôsobenia zložiek pre úspešné vedenie operácií má integrácia, zladenie a koordinácia¹⁷²⁾ úsilia:

- a) **Integrácia.** Integrácia je proces, ktorým sú prepojené spôsobilosti všetkých síl medzi sebou a s ostatnými organizáciami a agentúrami vo vnútri veliteľstva síl. Výsledkom sú veliteľstvá so silným napojením na strategickú a taktickú úroveň, obsadené zástupcami všetkých zložiek síl a zástupcami všetkých prispievajúcich štátov, a sily zlúčené do spoločných a mnohonárodných zložiek. Výsledkom je cieľ veliteľa – integrovaný prístup k operáciám, podporovaný vzájomným porozumením, dôverou a spoločným účelom. Vykonaním prípravných cvičení pred operáciou je možné účinným spôsobom dosiahnuť vysokú úroveň integrácie. Cieľom týchto cvičení je zladiť systémy bojiska a dostatočne včas zistiť problémy a nedostatky tak, aby sa plán mohol spresniť a potvrdiť jeho plat-

¹⁷²⁾ Podrobnejšie k procesom zladenia (synchronizácie) a koordinácie pozri AJP-3(A).

nosť. Prípravné cvičenia umožňujú vzájomné pôsobenie medzi štábom JFC a štábmi rôznych zložiek v celom rozsahu zámeru operácie a hodnotenia situácie. Štáb JFC toto úsilie spoločne zladí so zložkami pri vykonaní hlavných úloh v priebehu daného časového úseku a označí problémy a nedostatky.

- b) **Koordinácia úsilia.** Všetky sily pod velením JFC by mali aktívne konzultovať, spolupracovať a odstraňovať prípadné konflikty v činnostiach za účelom dosiahnutia zámeru JFC zladeným spôsobom. Po pridelení AOO jednotlivým zložkám sa veliteľom zložiek vydajú úlohy na plánovanie operácií v ich priestoroch. Výber AOO ovplyvní úroveň koordinácie. Ak veliteľ zložky vedie operáciu, je potrebná súčinnosť s ostatnými veliteľmi zložiek za účelom podpory bojiska a vykonania operácií. Ak majú priestory činnosti spoločné hranice, je potrebná súčinnosť pri vedení operácií naprieč alebo v tesnej blízkosti hraníc. Usmerňovať súčinnosť zložiek môže aj vzťah podporovaný/podporujúci.
- c) **Synchronizácia úsilia.** Synchronizácia sa zaoberá sústredením zdrojov a činností na vytvorenie maximálneho účinku. Je možné dosiahnuť ju jedine účinnou integráciou a koordináciou. Je spravidla určená priestorom a časom a je značne podporovaná chápaním a hlbokou znalosťou spoločnej operačnej situácie a zámeru JFC. Na usmernenie hlavného úsilia ťaženia môže JFC poveriť podporovaného veliteľa zladením podriadených operácií v celom JOA alebo v rámci obmedzenia konkrétneho AOO a po určitú dobu. JFC tiež určí tie zložky alebo súčasti, ktoré budú plniť podporné úlohy.

7.045 **Podiel iných organizácií.** JFC bude musieť starostlivo hodnotiť ostatné organizácie, ktoré pôsobia v JOA. Tie môžu zahŕňať diplomatických a vojenských predstaviteľov, politické strany a prípadne aj veľké množstvo medzinárodných a mimovládnych organizácií. Mnohé z týchto organizácií nie sú povinné koordinovať svoju činnosť s činnosťou ozbrojených síl a ich činnosť môže mať odlišné ciele. Koordinácia za účelom jednoty úsilia bude náročnou výzvou. Spolupráca s inými organizáciami by však od samého začiatku mala mať skôr charakter partnerstva.

Kalkulácia využitia príležitostí a reakcií na zvraty

7.046 Aby JFC ovládol protivníka a mohol využívať príležitosti vo svoj prospech, mal by sledovať postup ťaženia a upresňovať svoj plán – mal by byť pripravený na úspech. Zraniteľné miesta protivníka (zraniteľné v najširšom zmysle slova a nielen fyzickej povahy) by mali existovať alebo JFC by mal mať spôsobilosť také miesta vytvoriť. Potom by mala existovať sila, schopná využiť tieto zraniteľné miesta na dosiahnutie

rozhodnutia a táto sila by sa mala udržiavať. Súčasne by sa mal JFC pokúsiť predvídať obraty, plánovať spôsob prekonania prekážok, uvažovať v dlhodobej perspektíve a nerozptyľovať sa krátkodobým osobným záujmom. Existuje nebezpečenstvo, že bezprostredná činnosť JFC môže odvádzať jeho pozornosť od činnosti a zámeru protivníka.

- 7.047 Úspech môže prinášať sebauspokojenie, osobitne keď sa dosiahne nad vyspelejším protivníkom. Toto uspokojenie môže viesť ku katastrofickým následkom. Pozornosť by sa mala venovať zamedzeniu stagnácie, ako aj zamedzeniu predvídateľnosti vlastných činností.
- 7.048 Pri zvažovaní nasadenia operačných záloh by sa mali riešiť tieto otázky:
- Aký druh záloh bude potrebný v priebehu fázy plánovania? Môžeme si ich dovoliť?
  - Za akých okolností by mali byť zálohy vyčlenené? Aký účinok sa od ich použitia očakáva a požaduje? Akú majú mať veľkosť a aké sú požadované spôsobilosti? Zálohy by nemali byť nutne myslené vo svojej tradičnej podobe.
  - Kde majú byť rozmiestnené (zvažovať všetky súčasti oddelene)? V ktorom prostredí budú najpravdepodobnejšie použité?
  - Aké podmienky budú vyžadovať začatie ich prípravy na zasadenie (napríklad významná zmena počasia)?
  - Ako dlho potrvá ich presun do priestoru nasadenia (v celku alebo po častiach)? Na akej úrovni pohotovosti by sa mali udržiavať?
  - Ako utajiť ich rozmiestnenie a pohyb pred protivníkom?
- 7.049 **Udržiavanie prehľadu o vývoji operácie.** Plán by sa mal v priebehu operácie neustále posudzovať.¹⁷³⁾ To je nevyhnutné preto, aby sa požadované zmeny včas zahrnuli do plánov alebo záložných plánov a aby úloha bola naďalej realizovateľná. V priebehu operácie sa bude situácia často meniť, čo si vyžiada revíziu plánu. Revíziu môže nariadiť aj nadriadený orgán. Vykonávanie nepretržitej spravodajskej analýzy umožní presné hodnotenie situácie síl protivníka. V takom prípade by sa existujúci plán mal posudzovať z pohľadu novej situácie. Potom bude možné stanoviť, či sú potrebné ďalšie plány, alebo bude postačovať revízia pôvodného. Táto revízia súvisí so sledovaním vývoja ťaženia, ktoré je opísané v Kapitole 5 a na základe sa určí, či sú požadované účinky dosiahnuté a či ťaženie smeruje k cieľovému stavu.

¹⁷³⁾ Pozri AJP-5, Kapitola 4.

Časť VI. Ukončenie

7.050 Operácie NATO majú politické, ako aj vojenské ciele. Strategický cieľový stav sa však pravdepodobne nedosiahne len radom vojenských činností. Aj keď každé ťaženie alebo hlavná operácia smerujú k stanovenému cieľu, v určitom okamžiku už vojenská činnosť nepredstavuje hlavné úsilie. Môže sa stať nevyhnutným operáciu (misiu) skončiť a nahradiť ju inou ako súčasť širšieho strategického plánu, ktorý riadi napríklad OSN. Pojem „ukončenie“ v tejto súvislosti znamená skôr prechod než tradičné zastavenie paľby a víťaznú prehliadku. Namiesto toho sa veliteľ snaží zamerať na to, čo sa bude diať po dosiahnutí operačného cieľového stavu, ako ochrániť to, čo bolo vydobyté, a ako to urobiť trvalým. Vojenské ciele teda budú pravdepodobne splnené pred dosiahnutím strategického cieľového stavu Aliancie, na čo budú nevyhnutne potrebné ďalšie (následné) sily. To sa osobitne potvrdilo v nedávnej minulosti, kedy sa jedna aliančná misia skončila a bola nahradená inou úlohou.¹⁷⁴⁾

7.051 Niektoré z hlavných úvah JFC:

- a) Je potrebné mať jasnú predstavu o podmienkach, ktoré budú znamenať dosiahnutie cieľového stavu. Tieto podmienky by sa mali vymedziť dopredu, vrátane spôsobu ich vyhodnotenia. Podľa vývoja ťaženia je možné tieto podmienky pozmeniť. Medzi dosiahnutím vojenského cieľového stavu a strategického cieľového stavu bude často značná časová medzera.
- b) Aké ďalšie štruktúry, spôsobilosti a prístupy sa budú vyžadovať? V priebehu operácie sa sily budú meniť. Bude sa prispôsobovať ich vyváženosť, usporiadanie a postoje, určené vyvíjajúcim sa operačným prostredím a podmienkami existujúcimi v danom čase. V porovnaní so svojim pôvodným stavom môžu sily na konci operácie vyzeráť úplne odlišne. Obtiažnosť rozsiahlych zmien v postojoch a ich akceptácia silami prispôbenými psychicky a fyzicky na iný druh operácie by sa nemali podceňovať.
- c) Ako zmeniť organizáciu a zameranie štábu? Príliš skorá zmena môže spôsobiť odvedenie hlavnej pozornosti, príliš neskorá môže zapríčiniť, že zmeny sa budú diať v období nestability.
- d) Ako sa vyhnúť obnoveniu vojnového stavu? V akom stave by bolo treba ponechať domáce ozbrojené sily alebo bojujúce skupiny či iné organizácie? Tu sa odporúča čo najširšie zapojenie hlavných strán ako súčasť kolektívnej stratégie.

---

¹⁷⁴⁾ Napríklad na Balkáne, kde NATO skončilo operáciu, ktorú nahradila misia EÚ (Bosna a Hercegovina), alebo v Afganistane, kde nealiančnú operáciu nahradila operácia vedená NATO.

Kapitola 8 Ozbrojené sily Slovenskej republiky pri plnení asistenčných úloh

- 8.001 Ozbrojené sily Slovenskej republiky budú na základe rozhodnutia politického vedenia štátu plniť okrem strategických úloh a úloh vyplývajúcich z prijatých medzinárodných záväzkov aj **asistenčné úlohy** na podporu orgánov verejnej moci.
- 8.002 Asistenčné úlohy ozbrojených síl na podporu orgánov verejnej moci:
- a) monitorovať radiačnú, chemickú a biologickú situáciu, poskytovať takto získané informácie do celoštátneho systému varovania a podieľať sa na týchto činnostiach v prípade ohrozenia,
  - b) disponovať pripravenosťou na poskytnutie potrebných síl a prostriedkov na predchádzanie vzniku krízových situácií alebo elimináciu ich dôsledkov, vrátane zachovania verejného poriadku,
  - c) podieľať sa na činnosti pátracej a záchranej služby pri pátraní po posádkach a cestujúcich lietadiel, ktoré sa ocitli v núdzi.
- 8.003 Ozbrojené sily poskytnú humanitárnu pomoc civilným orgánom, organizáciám a obyvateľstvu v reakcii na rozsiahle nevojenské hrozby v prípadoch, kedy sily a prostriedky zodpovedných orgánov na ich riešenie nepostačujú.
- 8.004 Špecifickým faktorom v prípade asistenčných úloh je riadenie. V prípade, že na teritóriu pôsobenia nasadeného vojenského prvku sa nachádza orgán verejnej moci, nasadený vojenský prvok riadi príslušná civilná autorita tejto moci, ktorá zodpovedá za riešenie krízovej situácie na danom teritóriu. V opačnom prípade zostáva velenie v rukách vojenského predstaviteľa (veliteľa) nasadeného vojenského prvku.

Záver

Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky je otvorený dokument. Zmeny v bezpečnostnom prostredí, v geopolitickej situácii, vo vojenstve, transformácia NATO, vývoj bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ a skúsenosti získané účasťou v operáciách budú i v budúcnosti podnecovať jej aktualizáciu. Trvalý súlad doktríny s bezpečnostnou a obrannou politikou štátu, s medzinárodným vojnovým právom a platnou legislatívou sleduje Generálny štáb ozbrojených síl Slovenskej republiky. Trendy vo vojenskom umení, vo vojenskej vede, vo vojenskej technike, vo výzbroji a výstroji a vo vývoji doktrín sledujú velitelia a štáby. Aktualizáciu dokumentu alebo jeho jednotlivých častí a ustanovení môžu okrem orgánov zodpovedných za vývoj vojenských doktrín navrhnúť velitelia všetkých úrovní velenia. Podmienky, postup a procedúru aktualizácie upravujú nariadenia náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky týkajúce sa vývoja, vypracovania a novelizácie vojenských doktrín v ozbrojených silách Slovenskej republiky.

PRÍLOHA A

Severoatlantická zmluva

Washington D.C. – 4. apríla 1949

Strany tejto zmluvy potvrdzujú svoju vieru v ciele a princípy Charty Spojených národov a svoje želanie žiť v mieri so všetkými národmi a vládami, súc odhodlané zachovať slobodu svojich národov, ich spoločné dedičstvo a civilizáciu, založenú na princípoch demokracie, individuálnej slobody a zákonnosti, snažiac sa presadzovať v severoatlantickom regióne blahobyt a stabilitu, súc rozhodnuté zjednotiť svoje snahy pre kolektívnu obranu a zachovanie mieru a bezpečnosti, sa preto dohodli na tejto Severoatlantickej zmluve:

ČLÁNOK 1

Strany sa zaväzujú, tak ako to je uvedené v Charte Spojených národov, riešiť všetky medzinárodné spory, do ktorých môžu byť zatahnuté, mierovými prostriedkami, aby nebol ohrozený medzinárodný mier, bezpečnosť a spravodlivosť, a vo svojich medzinárodných vzťahoch sa zriekajú použitia sily alebo hrozby použitia sily, a to žiadnym spôsobom, ktorý by bol nezlučiteľný s cieľmi Spojených národov.

ČLÁNOK 2

Strany budú prispievať k ďalšiemu rozvíjaniu mierových a priateľských medzinárodných vzťahov posilňovaním ich slobodných inštitúcií, zaisťujúc lepšie chápanie princíпов, na ktorých sú založené tieto inštitúcie, a rozvíjajúc zodpovedajúce podmienky pre zabezpečenie stability a blahobytu. Zaväzujú sa odstrániť všetky konflikty vo svojej medzinárodnej hospodárskej politike a podporovať hospodársku spoluprácu vzájomne medzi sebou a s inými krajinami.

ČLÁNOK 3

Aby sa čo najefektívnejšie dosiahli ciele tejto zmluvy, budú strany, konajúc jednotlivo a spoločne, nepretržitým a efektívnym spôsobom, rozvíjaním svojich vlastných prostriedkov a vzájomne si pomáhajúc, udržiavať a rozširovať svoje individuálne a kolektívne možnosti čeliť ozbrojenému útoku.

ČLÁNOK 4

Strany budú vzájomne konzultovať vždy, kedykoľvek bude podľa názoru jednej z nich ohrozená územná celistvosť, politická nezávislosť alebo bezpečnosť jednej zo strán.

ČLÁNOK 5

Strany sa dohodli, že ozbrojený útok proti jednej alebo viacerých z nich v Európe alebo v Severnej Amerike sa bude považovať za útok namierený proti všetkým stranám a následne sa dohodli, že ak dôjde k takémuto útoku, každá zo strán, uplatňujúc zákonnú obranu, individuálnu a kolektívnu, uznanú článkom 51 Charty Spojených národov, napomôže napadnutej strane alebo stranám, prijímúc individuálne a na základe dohovoru s ostatnými stranami také akcie, ktoré považuje za potrebné, vrátane použitia ozbrojených síl k nastoleniu a udržaniu bezpečnosti v severoatlantickom regióne.

Každý ozbrojený útok tohto charakteru a každé následne prijaté opatrenie, bude ihneď oznámené Bezpečnostnej rade. Tieto opatrenia budú ukončené, len čo Bezpečnostná rada prijme potrebné kroky pre nastolenie a udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti.

ČLÁNOK 6⁽¹⁾

Pre uplatnenie článku 5 je za ozbrojený útok proti jednej alebo viacerým stranám považovaný ozbrojený útok:

- proti územiu jednej z nich, v Európe alebo Severnej Amerike, proti francúzskym departementom Alžírsk⁽²⁾, proti územiu Turecka alebo proti ostrovom v severoatlantickom regióne na sever od obratníka Raka, daným pod správu jednej zo strán,
- proti silám, plavidlám alebo lietadlám jednej zo strán nachádzajúcich sa na tomto území a v inom priestore Európy, v ktorom sú ku dňu vstupu tejto Zmluvy do platnosti rozmiestnené okupačné sily jednej zo strán, alebo sa nachádzajúcich v Stredozemnom mori alebo v severoatlantickom regióne severne od obratníka Raka.

ČLÁNOK 7

Táto zmluva neovplyvňuje a nebude interpretovaná ako ovplyvňovanie žiadnym spôsobom práva a povinností, ktoré vyplývajú z Charty pre strany, ktoré sú členmi Spojených národov alebo ako ovplyvňovanie primárnej zodpovednosti Bezpečnostnej rady pri udržiavaní medzinárodného mieru a bezpečnosti.

ČLÁNOK 8

Každá zo strán vyhlasuje, že žiadny z medzinárodných záväzkov v súčasnosti platných medzi štátmi nie je v rozpore s ustanoveniami tejto Zmluvy a zaväzuje sa nezatvoriť žiaden medzinárodný dohovor, ktorý by bol v rozpore s touto zmluvou.

ČLÁNOK 9

Strany týmto vytvárajú Radu, v ktorej bude každá z nich zastúpená, s poslaním preskúmať otázky vzťahujúce sa na realizáciu tejto zmluvy. Rada bude organizovaná spôsobom, aby mohla kedykoľvek a rýchlo zasadnúť. Táto si vytvorí dopĺňujúce orgány, ktoré bude považovať za potrebné; zvlášť okamžite vytvorí obranný výbor, ktorý odporučí opatrenia na realizáciu článkov 3 a 5.

ČLÁNOK 10

Strany môžu jednotným súhlasom, prizvať ktorúkoľvek európsku krajinu, aby nasledovala princípy tejto Zmluvy a prispela tak k bezpečnosti severoatlantického regiónu. Každá takto prizvaná krajina sa môže stať stranou tejto Zmluvy, predložiac svoj nástroj pristúpenia vláde Spojených štátov amerických. Táto bude informovať každú zo strán o uložení každého nástroja pristúpenia.

ČLÁNOK 11

Táto Zmluva bude ratifikovaná a jej ustanovenia budú aplikovať všetky strany v súlade s ich príslušnými ústavnými postojmi. Ratifikačné listiny budú čo najskôr uložené u vlády Spojených štátov amerických, ktorá bude informovať ostatné signatárske krajiny o uložení každého ratifikačného nástroja. Zmluva nadobudne platnosť medzi krajinami, ktoré ju ratifikovali okamihom jej ratifikácie väčšinou krajín, vrátane Belgicka, Kanady, Spojených štátov amerických, Francúzska, Luxemburska, Holandska a Veľkej Británie a vstúpi do platnosti vzhľadom na ostatných signatárov, dňom uloženia ich ratifikácie.⁽³⁾

ČLÁNOK 12

Po uplynutí doby desať alebo viac rokov od vstúpenia do platnosti tejto zmluvy budú strany, ak o to požiada niektorá z nich, spoločne viesť konzultácie s cieľom prehodnotiť túto Zmluvu, berúc do úvahy faktory ovplyvňujúce v danom okamihu mier a bezpečnosť v severoatlantickom regióne, vrátane vývoja všeobecných a regionálnych dohovorov, uzatvorených v súlade s Chartou Spojených národov na udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti.

ČLÁNOK 13

Dvadsať rokov po vstúpení do platnosti Zmluvy, hociktorá zo strán bude môcť odstúpiť od tejto Zmluvy, a to oznámiac vláde Spojených štátov amerických vypovedanie zmluvy jeden rok dopredu. Táto bude informovať vlády ostatných krajín o uložení každého nástroja vypovedania.

ČLÁNOK 14

Táto zmluva, ktorej francúzske a anglické znenie majú rovnakú platnosť, bude uložená v archívoch vlády Spojených štátov amerických. Zodpovedajúco overené kópie budú vládou Spojených štátov amerických odovzdané vládam ostatných krajín.

-
- (1) *Po doplnení článkom 2 Protokolu k Severoatlantickej zmluve po pristúpení Grécka a Turecka.*
  - (2) *16. januára 1963 vzala Rada na vedomie, že v prípade bývalých alžírskych departementov Francúzska stali se príslušné klauzuly tejto zmluvy od 3. júla 1962 nepoužiteľnými.*
  - (3) *Zmluva nadobudla platnosť 24. augusta 1949, po uložení ratifikačných listín všetkých signatárskych štátov.*

PRÍLOHA B**Zoznam a vysvetlenie použitých skratiek****A**

AADH	Allied Air Doctrine Hierarchy hierarchia spojenských doktrín vzdušných síl
ACC	Air Component Command veliteľstvo zložky vzdušných síl
ACO	Allied Command Operations spojenské veliteľstvo pre operácie
ACT	Allied Command Transformation Spojenské veliteľstvo pre transformáciu
ACTORD	Activation Order aktivačný rozkaz
ADL	Allied Disposition List zoznam spojenských dispozičných síl
AFL	Allied Force List zoznam spojenských síl
AJDH	Allied Joint Doctrine Hierarchy hierarchia spojenských spoločných doktrín
AJP	Allied Join Publication spojenská spoločná publikácia
ALDH	Allied Land Doctrine Hierarchy hierarchia spojenských doktrín pozemných síl
AOR	Area of Responsibility priestor zodpovednosti
AOI	Area of Interest priestor záujmu
AOO	Area of Operations priestor operácií

B

BGs   Battle Groups
bojové skupiny (EÚ)

C

C2   Command and Control
velenie a riadenie

C2CS   Command and Control Communication System
systém velenia, riadenia a spojenia

CAOC   Combined Air Operations Centre
mnohonárodné operačné stredisko letectva

CC   Component Command(er)
veliteľstvo (veliteľ) zložky

CDCs   Campaign Design Concepts
príprava konceptov ťaženia

CIMIC   Civil-Military Cooperation
civilno-vojenská spolupráca

CIS   Communication and Information System
spojovací a informačný systém

CJSOR   Combined Joint Statement of Requirements
mnohonárodný spoločný prehľad požiadaviek

CJTF   Combined Joint Task Force
mnohonárodné spoločné úlohové zoskupenie

COA   Course of Action
variant činnosti

COG   Centre of Gravity
ťažisko

COIN   Counter Insurgency
proti povstalcom

COMCJTF   Commander Combined Joint Task Force
veliteľ mnohonárodného spoločného úlohového zoskupenia

CONOPS	Concept of Operations koncept operácie
CONPLAN	Contingency Plan situačný plán
COS	Chief of Staff náčelník štábu
CPG	Comprehensive Political Guidance všeobecná politická smernica
CR	Campaign Rhythm rytmus operácie
CSS	Combat Service Support bojové zabezpečenie
D	
DCAOC	Deployable Combined Air Operations Centre rozvinovateľné mnohonárodné spoločné operačné stredisko vzdušných síl
DCOS	Deputy Chief of Staff zástupca náčelníka štábu
DDR	Disarmament, Demobilisation, Reintegration odzbrojenie, demobilizácia a reintegrácia
DF	Deployable Forces nasaditeľné sily
DJTF	Deployable Joint Task Force nasaditeľné spoločné úlohové zoskupenie
DPC	Defence Planning Committee výbor pre obranné plánovanie
DPs	Decisive Points rozhodujúce body
DRR	Defence Requirements Review prehľad obranných požiadaviek

E

EAPC	Euro-Atlantic Partnership Council Euroatlantická partnerská rada
EBAO	Effects Based Approach to Operations prístup k operáciám na základe účinku
EEFI	Essential Elements of Friendly Information základné (dôležité) prvky informácií o vlastných silách
ESDP	European Security and Defence Policy Európska bezpečnostná a obranná politika

F

FDC	Force Designation Category kategórie predurčenia síl
FLR	Forces of Lower Readiness sily nižšej pripravenosti
FN	Framework Nation nosná krajina
FP	Force Protection ochrana síl

G

GRF	Graduated Readiness Forces sily stupňujúcej sa pripravenosti

H

HNS	Host-Nation Support podpora hostiteľskou krajinou
HOM	Head of Mission vedúci misie (OSN)
HQ	Headquarters veliteľstvo
HRF	High Readiness Forces sily vysokej pripravenosti

I

Info Ops   Information Operations
informačné operácie

IO   International Organization
medzinárodná organizácia

IPF   In-Place Forces
teritoriálne sily

I&W   Indications and Warning
indikácie a varovanie

J

JFACC   Joint Force Air Component Commander
veliteľ vzdušnej zložky spoločných síl

JFC   Joint Force Command(er)
velenie (veliteľ) spoločných síl

JFLCC   Joint Force Land Component Commander
veliteľ pozemnej zložky spoločných síl

JFMCC   Joint Force Maritime Component Commander
veliteľ námornej zložky spoločných síl

JHQ   Joint Headquarters
spoločné veliteľstvo

JOA   Joint Operations Area
priestor spoločných operácií

L

LCC   Land Component Command
veliteľstvo pozemnej zložky

LTBF   Long-Term Build-up Force
sily s predĺženou dobou pohotovosti

M

MC   Major combat / Military Committee
hlavná bojová činnosť / Vojenský výbor

MCC	Military Command Centre vojenské centrum velenia
MCG	Mediterranean Cooperation Group Skupina pre spoluprácu so stredomorskými krajinami
MD	Mediterranean Dialogue Stredomorský dialóg
MFP	Multiple Futures Project projekt rôznorodej budúcnosti
MJO	Major Joint Operation hlavná spoločná operácia
MOU	Memorandum of Understanding Memorandum o porozumení
MRO	Military Response Option variant vojenskej reakcie
MSU	Multinational Specialized Unit špecializovaná mnohonárodná jednotka
N	
NAC	North Atlantic Council Severoatlantická rada
NATINADS	NATO Integrated Air Defence System Integrovaný systém protivzdušnej obrany členských štátov NATO
NCC	National Contingent Commander veliteľ národného kontingentu
NCRS	NATO Crisis Response System systém krízového riadenia NATO
NCRSM	NATO Crisis Response System Manual Príručka krízového riadenia NATO
NCS	NATO Command Structure veliteľská štruktúra NATO

NFS	NATO Force Structure štruktúra síl NATO
NGOs	Non Governmental Organizations mimovládne organizácie
NPG	Nuclear Planning Group Skupina pre jadrové plánovanie
NRC	NATO – Russia Council Rada NATO – Rusko
NRF	NATO Response Forces sily rýchlej reakcie
NTF	NATO Task Force úlohové zoskupenie NATO
NTG	NATO Task Group úlohová skupina NATO
NUC	NATO – Ukraine Commission Komisia NATO – Ukrajina
O	
OPCOM	Operational Command operačné velenie
OPCON	Operational Control operačné riadenie
OPG	Operational Planning Group skupina plánovania operácií
OPLAN	Operation Plan operačný plán
OPP	Operational Planning Process proces operačného plánovania
OPSEC	Operations Security operačná bezpečnosť

P

PfP	Partnership for Peace partnerstvo pre mier
PI	Public Information informovanie verejnosti
PIC	Press Information Centre tlačové informačné stredisko
PME	Peacetime Military Engagement použitie ozbrojených síl v čase mieru
POLAD	Political Adviser politický poradca
PS	Planning Situation predpokladaná situácia
PSO	Peace Support Operation operácia na podporu mieru
R	
RFI	Requests for Information požiadavky na informácie
ROE	Rules of Engagement pravidlá nasadenia
S	
SACEUR	Supreme Allied Commander Europe hlavný veliteľ spojeneckých síl v Európe
SACT	Supreme Allied Command Transformation hlavný spojenecký veliteľ pre transformáciu
SC	Strategic Command strategické veliteľstvo
SDP	Standing Defence Plan stály obranný plán

SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers Europe Vrchné veliteľstvo spojeneckých síl v Európe
SOCC	Special Operations Component Command veliteľstvo zložky pre špeciálne operácie
SOF	Special Operations Forces sily pre špeciálne operácie
SOFA	Status of Forces Agreement Dohoda o štatúte ozbrojených síl
SOR	Statement of Requirements prehľad požiadaviek
SOTG	Special Operations Task Group úlohové zoskupenie pre špeciálne operácie
SRSG	Special Representative of the Secretary General osobitný predstaviteľ generálneho tajomníka (OSN)
SUPPLAN	Supporting Plan podporný plán
T	
TACOM	Tactical Command taktické velenie
TACON	Tactical Control taktické riadenie
TOA	Transfer of Authority odovzdanie zodpovednosti

PRÍLOHA C

Zoznam použitej literatúry

1. Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
4. Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu
5. Uznesenie vlády Slovenskej republiky č.161/2008 k návrhu zoznamu opatrení Národného systému reakcie na krízové situácie
6. Obranná stratégia Slovenskej republiky, 23. september 2005
7. Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky, 27. september 2005
8. Smernica pre obrannú politiku SR na roky 2008 – 2013, Bratislava 2006
9. AJP-01(C) Allied Joint Doctrine
10. AJP-3.2 Allied Joint Doctrine For Land Operations
11. AAP-15(2008) NATO Glossary of Abbreviations used in NATO Documents and Publications
12. C-M(99)21 The Alliance's Strategic Concept
13. C-M(2001)63 NATO Crisis Response System (NCRS): Policy Guidelines
14. SOŠ-3680 k AAP-6, november 2008
15. Konceptia spôsobilostí budúcich ozbrojených síl Slovenskej republiky, 23. november 2006

PRÍLOHA D

Administratívne pokyny

1. Zodpovedným funkcionárom za Doktrínu ozbrojených síl Slovenskej republiky (C), ktorá nahrádza Doktrínu ozbrojených síl Slovenskej republiky (B) vydanú v roku 2005, je náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky. Odborným garantom uvedenej doktríny je náčelník odboru analýz, doktrín, predpisov a štandardov Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky.
2. Vyhodnotenie doktríny a jej aktualizácia sa uskutočňuje v súlade s Nariadením náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky na zabezpečenie vývoja, vypracovania, novelizácie spoločných vojenských a vojenských doktrín v ozbrojených silách Slovenskej republiky z 29. januára 2008 (OdADPaŠ-3-26/2008). Návrhy na bežné zmeny a odporúčania možno zasielať na adresu:

Generálny štáb ozbrojených síl Slovenskej republiky
odbor analýz, doktrín, predpisov a štandardov
Kutuzovova 8
832 47 BRATISLAVA

3. Distribúcia a utajenie:
Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky (C) je distribuovaná ako neutajovaný dokument podľa schváleného rozdeľovníka. Jej elektronická verzia vo formáte *pdf* sa nachádza v sekcii *Doktríny* na intranete odboru analýz, doktrín, predpisov a štandardov Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky: *j7.mil.sk*.

Zodpovedný funkcionár

generál Ing. Ľubomír BULÍK, CSc.

Odborný funkcionár

plukovník gšt. Jaroslav NIŽŇANSKÝ, PhD.

Autorský kolektív

podplukovník v zál. RNDr. Bohumil KOSTREC
odbor analýz, doktrín, predpisov a štandardov GŠ OS SR

plukovník v zál. Ing. Vladimír ZIKMUND
Pozemné sily ozbrojených síl Slovenskej republiky

plukovník v zál. Ing. Jozef PODHOREC
Pozemné sily ozbrojených síl Slovenskej republiky

podplukovník v zál. Ing. Štefan GANÓCZY, PhD.
Ústav bezpečnosti, Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika

Redakčná a grafická úprava

podplukovník v zál. RNDr. Bohumil KOSTREC
odbor analýz, doktrín, predpisov a štandardov GŠ OS SR

Jazyková úprava

PhDr. Ján DOLINAY
odbor analýz, doktrín, predpisov a štandardov GŠ OS SR

Tlač

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Máj 2009

DOKTRÍNA OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY (C)

Bratislava 2009

2009

